

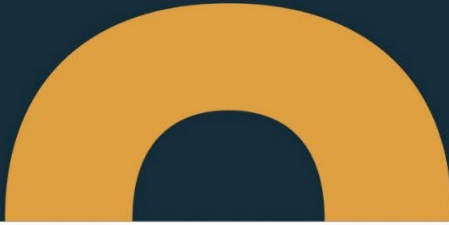
MAAKUNTAKAAVA
**HUOMISEN
LAKEUS**

Kaavaselostus

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

Etelä-Pohjanmaan liitto

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050, kaavaselostus

Ehdotusvaiheen aineisto maakuntakaavan kannalta keskeisten viranomaisten ja yhteisöjen lausuttavaksi

www.epliitto.fi

1 Sisällys

1 Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050	5
2 Kaavoituksen lähtökohdat	6
2.1 Kokonaismaakuntakaavan tarve	6
2.2 Maakunnan mahdollisuudet ja haasteet.....	7
2.3 Suunnittelualue	9
2.4 Maakunnan nykytila.....	10
3 Kaavan tavoitteet.....	16
3.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki.....	16
3.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	18
3.3 Maakuntastrategia.....	20
3.4 Muut valtakunnalliset ja maakunnalliset strategiat	21
3.5 Maakuntakaavan tavoitteet.....	22
3.6 Maakuntakaavan suunnitteluperiaatteet.....	25
4 Kaavan perusteena olevat selvitykset	26
4.1 Aluerakenne	27
4.2 Liikenne ja teknisen huollon verkostot	29
4.3 Viherrakenne.....	33
4.4 Luonnonvarat ja energiantuotanto	34
4.5 Kulttuuriympäristö.....	42
5 Kaavan vaiheet, osallistaminen ja vuorovaikutus	43
5.1 Aloitus- ja tavoitevaihe	43

5.2	Valmisteluvaihe.....	44
5.3	Ehdotusvaihe ja kaava-aineistoihin tehdyt muutokset.....	46
5.4	Hyväksymisvaihe ja kaavan vahvistaminen	51
6	Kaavaratkaisun kuvaus.....	51
6.1	Kaava-asiakirjat	51
6.2	Koko maakuntaa koskevat suunnittelumääräykset.....	52
6.2.1	Liikenne	52
6.2.2	Vähittäiskauppa	52
6.2.3	Tuulivoima.....	53
6.2.4	Aurinkoenergia	53
6.2.5	Sähkönsiirto	54
6.2.6	Kaasunsiirto	54
6.2.7	Turvetuotanto ja vesiensuojelu	54
6.2.8	Happamat sulfaattimaat.....	55
6.2.9	Arkeologinen kulttuuriperintö	56
6.3	Aluerakenne	57
6.4	Liikenne	90
6.5	Teknisen huollon verkostot.....	124
6.5.1	Vesi- ja jätevesihuolto	124
6.5.2	Sähkönsiirtoverkko	131
6.5.3	Muut verkot	137
6.5.4	Jätehuolto ja jäteveden käsittely.....	137
6.6	Viherrakenne.....	140
6.7	Luonnonvarat ja energiantuotanto	156
6.8	Kulttuuriympäristöt	184
7	Kaavan vaikutukset ja asetettujen tavoitteiden toteutuminen. 194	
7.1	Vaikutusten arvioinnin menetelmät.....	194
7.2	Vaikutusten arvioinnin yhteenveto.....	195

7.3	Teemakohtaisen vaikutusten arvioinnin yhteenveto	197
7.4	Merkintäkohtaiset kaavan vaikutusten arvioinnit	201
8	Kaavan oikeusvaikutukset.....	201
8.1	Ohjausvaikutus kuntakaavoitukseen	201
8.2	Vaikutukset viranomaistoimintaan.....	202
8.3	Maakuntakaavaan liittyvä rakentamisrajoitus.....	202
9	Kaavan toteuttaminen ja seuranta.....	203
10	Lähteet	204
11	Liitteet	215

1 Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:tä on valmisteltu Etelä-Pohjanmaan liitossa vuodesta 2021 alkaen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on kokonaismaakuntakaava sisältäen seuraavat kokonaisuudet: aluerakenne, liikenne ja teknisen huollon verkostot, viherrakenne, luonnonvarat ja energiantuotanto sekä kulttuuriympäristö. Suunnittelualue kattaa koko maakunnan alueen. Uusi maakuntakaava korvaa voimaan tullessaan nykyiset maakuntakaavat.

Maakuntakaavoitus on keskeinen maakuntien liittojen lakisääteinen tehtävä. Seudullisen suunnittelun tarve on osoittanut hyötynsä yksityiskohtaisemman suunnittelun tukipilarina ja kuntien välisen yhteistyön näkyväksi tekemisessä historian aikana. Maakuntakaavan uudistamista laaditaan monien yhteiskunnallisten murrosten ollessa käynnissä, esimerkiksi vihreä siirtymä asettaa alueidenkäytölle haasteen järjestää yhteiskunnallisesti merkittäviä toimintoja nopeastikin uudesta näkökulmasta. Maakuntakaavassa sovitetaan yhteen valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet maakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden kanssa.

Tässä maakuntakaavassa on pyritty entistä strategisempaan maakuntakaavaan keskittyen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin kokonaisuuksiin. Kokonaismaakuntakaavassa pyritään luomaan Etelä-Pohjanmaalle kestävän ja kilpailukykyisen ympäristön ainekset tulevaisuuteen. Haluamme kaavan laadinnassa panostaa avoimeen ja laajaan vuorovaikutukseen eri osapuolten kesken. Uskomme, että saamme aikaan alueidenkäytön suunnitelman, johon kaikki osalliset voivat sitoutua.

Mari Pohjola

Suunnittelujohtaja

2 Kaavoituksen lähtökohdat

Etelä-Pohjanmaalla on voimassa vuonna 2005 hyväksytty kokonaismaakuntakaava sekä vuosina 2016–2021 voimaan astuneet teemakohtaiset vaihemaakuntakaavat I–III. Kokonaismaakuntakaava muodostuu viidestä teemasta ja on voimassa muiden kuin vaihemaakuntakaavoissa I–III kumottujen sisältöjen osalta. Kokonaismaakuntaan tehtiin v. 2006 Lapuan kaupungin Honkimäen aluetta koskeva muutos.

Ensimmäinen, vuonna 2016 voimaan tullut vaihemaakuntakaava I käsittelee tuulivoimaa osoittaen 23 tuulivoimaloiden aluetta, voimajohtoverkoston ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen.

Toinen, niin ikään vuonna 2016 voimaan tullut vaihemaakuntakaava II koskee kauppaa, liikennettä ja keskustatoimintoja. Tähän kaavaan on vuonna 2020 tehty kauppaa ja keskustatoimintoja koskeva muutos, jolla kaavaa tarkistettiin vastaamaan maankäyttö- ja rakennuslakiin tehtyjä vähittäiskauppaa käsitteleviä muutoksia.

Kolmannen, vuonna 2021 voimaan tulleen vaihemaakuntakaavan III teemoja ovat turvetuotanto, suoluonnon suojelu, puolustusvoimien alueet, bioenergia- ja biolaitokset sekä energiapuun terminaalit.

Vuoden 2021 alussa Etelä-Pohjanmaan maakuntaan liittyneen Isonkyrön kunnan alueella on voimassa Pohjanmaan maakuntakaava 2040.

2.1 Kokonaismaakuntakaavan tarve

Etelä-Pohjanmaan voimassa olevien maakuntakaavojen ajantasaisuutta tarkasteltiin vuonna 2020. Tulokset kirjattiin liiton omana työnä laadittuun maakuntakaavan ajantasaisuuden arviointi -selvitykseen. Selvityksessä käytiin läpi kaikki maakuntakaavan merkinnät ja pohdittiin niiden ajantasaisuutta mm. merkinnän toteutumisen tai päivitystarpeen näkökulmasta. Lopputuloksena todettiin maakuntakaavojen olevan kokonaisvaltaisen päivityksen tarpeessa johtuen vanhentuneista merkinnöistä 2005 kokonaismaakuntakaavasta tai vaihemaakuntakaavoissa osoitettujen teemojen nopeasta toteutumisesta (esim. tuulivoima) tai tavoitteiden vanhentumisesta (esim. turvetuotanto). Myös vuonna 2021 Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueen laajeneminen Isonkyrön liittyttyä Etelä-Pohjanmaan maakuntaan osoittaa uuden maakuntakaavan tarpeellisuuden.

Etelä-Pohjanmaalla voimassa olevat maakuntakaavat

- Kokonaismaakuntakaava
- Vaihemaakuntakaava I
- Vaihemaakuntakaava II
- Vaihemaakuntakaava III

2.2 Maakunnan mahdollisuudet ja haasteet

Etelä-Pohjanmaata määrittää nyt ja tulevaisuudessa elävä maaseutu, ihmisen kokoiset ja vireät kaupungit, kasvava ja vetovoimainen maakuntakeskus sekä inspiroiva luonto- ja kulttuuriympäristö. Perustana ovat hyvinvoivat asukkaat ja luottamukseen perustuva, tasa-arvoinen yhteiskunta.

Etelä-Pohjanmaa on vakaa, avoin ja turvallinen asuinpaikka, jossa jokaisella on yhtäläiset mahdollisuudet toteuttaa itseään haluamallaan tavalla. Oma elämä on mahdollista rakentaa niin kaupungeissa kuin maaseudulla elinkaaren eri vaiheissa. Eheä aluerakenne, hyvät kulkuyhteydet ja laadukas digitaalinen infrastruktuuri mahdollistavat Etelä-Pohjanmaan hajakeskitetyn mallin toimivuuden.

Taantuva väestökehitys, työikäisen väestön väheneminen, huoltosuhteen kehitys ja matala syntyvyys ovat kriittisiä haasteita Etelä-Pohjanmaalle. Maakuntakeskus Seinäjoki on kasvanut yhtäjaksoisesti 1950-luvulta saakka. Väestökehityksen suunta on mahdollista kääntää muuallakin Etelä-Pohjanmaalla, mikäli syntyvyys kasvaa, maakunnan vetovoima ja pitovoima vahvistuvat työikäisen väestön näkökulmasta sekä maahanmuuton määrää saadaan kasvatetuksi. Seinäjoen houkuttelevuuden kasvu ei riitä, vaan koko maakunnan veto- ja pitovoimaa on kasvatettava. Väestörakenteen nostaminen kestäväälle tasolle edellyttää maahanmuuton määrän kasvua. Haasteena on, että kansallinen ja kansainvälinen muuttoliike kohdistuu enenevissä määrin keskuksiin maan sisällä. Etelä-Pohjanmaan on oltava vetovoimainen kansallisesti ja kansainvälisesti.

Etelä-Pohjanmaan vahvuutena on poikkeuksellinen yrittäjäkulttuuri, vahvat kumppanuudet ja suotuista ympäristö yritystoiminnalle. Saavutettavuus, maakunnan asema logistisena solmukohtana ja päärata tukevat elinkeinoelämän kehittymistä, korkeaa työllisyyttä ja dynaamisia työmarkkinoita.

Etelä-Pohjanmaa kykenee vahvana yrittäjä- ja ruokamaakuntana luomaan uutta kasvua, työpaikkoja ja globaalisti kestäviä ratkaisuja. Se edellyttää maakunnan vahvuuksien hyödyntämistä, tuottavuuden ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan (TKI) vahvistamista, panostamista vahvasti kansainvälistymiseen sekä matkailun ja elämystalouden mahdollisuuksien hyödyntämistä.

Etelä-Pohjanmaan alueellinen korkeakoulutoiminta, vahva ammatillisen koulutuksen pohja ja korkea osaaminen ovat osaltaan myönteisen työllisyyskehityksen ja koulutustason nousun takana. Osaamisperustan mureneminen on noussut kansalliseksi haasteeksi Suomelle ja on yhteinen kaikille maakunnille. Etelä-Pohjanmaalla on nostettava nuorten, 25–34-vuotiaiden aikuisten, koulutustasoa, millä vastataan kasvaviin osaamisvaatimuksiin ja teknologisen murroksen tuomiin muutoksiin sekä edistetään TKI-perusteista kasvua elinkeinoelämässä.

2.3 Suunnittelualue

Kuva 1. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 suunnittelualue.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 kaava-alueena on koko Etelä-Pohjanmaa kuntineen: Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki, Isokyrö, Karijoki, Kauhaja, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lappajärvi, Lapua, Seinäjoki, Soini, Teuva, Vimpeli ja Ähtäri. Kaavan vaikutusalueeseen kuuluu kaava-alueen lisäksi sen ulkopuolella oleva alue, jolle kaavassa suunniteltava alueidenkäyttö aiheuttaa olennaisia vaikutuksia. Kaava-alueen lisäksi vaikutusalue ulottuu siten myös naapurimaakuntiin tai osiin niistä. Vaikutusalueen

suuruus vaihtelee teemoittain. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 korvaa voimaan tullessaan Etelä-Pohjanmaan vuonna 2005 voimaan astuneen maakuntakaavan ja sitä täydentämään laaditut vaihemaakuntakaavat.

2.4 Maakunnan nykytila

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n laadinnassa huomio kohdistuu koko maakunnan alueeseen, sen erityispiirteisiin ja ominaisuuksiin sekä maakunnan yhteisiin kehittämistavoitteisiin. Maakuntakaavan sisältö on jaoteltu teemoihin, joille on määritelty aihepiirikohtaiset tavoitteet. Lisäksi maakuntakaavan sisältöön vaikuttavat maakuntakaavoitusta varten määritetyt suunnitteluperiaatteet.

- Etelä-Pohjanmaa sijaitsee läntisessä Suomessa Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan ja Satakunnan maakuntien naapurina.
- Maakunnan pinta-ala on noin 14 355 km². Etelä-Pohjanmaan maisemassa korostuvat vähäiset korkeusvaihtelut ja peltolakeuksia halkovat joet.
- Maakunnan itäosissa on myös kumpuilevampaa järvimaisemaa. Suurin järvi on Lappajärvi, joka syntyi kymmeniä miljoonia vuosia sitten meteoriitin törmättyä maahan.

Kuva 2. Maakunnan maisemassa korostuvat peltolakeuksia halkovat joet.

Väestö ja asuminen

- Etelä-Pohjanmaan 18 kunnassa asui vuoden 2022 lopulla 190 774 henkeä. Maakunta on väkiluvultaan Suomen yhdeksänneksi suurin. Asukasluku Etelä-Pohjanmaalla on laskenut kymmenenä vuonna peräkkäin.

- Etelä-Pohjanmaalla väestökehityksen 2000-luvun alun myönteinen suunta kääntyi erityisesti heikon luonnollisen väestönkasvun vuoksi. Syntyneiden lasten vuosittainen määrä on vähentynyt dramaattisesti 2010-luvun aikana. Syntyvyys oli maakuntien välisessä vertailussa väkilukuun suhteutettuna kahdeksanneksi korkeinta vuonna 2022.
- Muuttoliike on maltillisesti voitollinen käytännössä kaikissa ikäryhmissä lukuun ottamatta 15–24-vuotiaiden ikäryhmää, jonka osalta muuttotappiot ovat merkittäviä.
- Yhdyskuntarakenteelle on ominaista jokilaaksojen nauhamainen teiden varsiin tukeutuva asutus. Etelä-Pohjanmaan aluerakenne on verrattain hajanainen ja koostuu erikokoisista keskuksista ja asutus- ja työpaikkatihentymistä.
- Etelä-Pohjanmaasta suurin osa on asuttua ydinmaaseutua. Väestöstä 44,2 prosenttia asuu ydinmaaseudulla, mikä tekee maakunnasta Suomen maaseutuvaltaisimman maakunnan. Taajama-aste (74,3 %) on selkeästi Suomen keskimääräistä (86,9 %) alhaisempi.
- Kansainvälistymisen taso on maakunnassa varsin matala, mikä näkyy väestörakenteessa. Etelä-Pohjanmaalla ulkomaalaisten osuus väestöstä on maakunnista kaikkein pienin (2,2 % vuonna 2022).
- Selkein tiheän asumisen vyöhyke kulkee Kyrönjoen ja Lapuanjoen pääuomien varsilla muodostaen taajamaketjun Kauhajoki–Kurikka–Ilmajoki–Seinäjoki–Lapua–Kauhava-akselille. Tällä vyöhykkeellä asuu n. 90 000 henkilöä ja sijaitsee noin 70 % maakunnan yritystyöpaikoista.
- Laajin kaupunkimaisen asumisen ja eri toiminnoiltaan sekoittuneen yhdyskuntarakenteen keskittymä on Seinäjoella, jossa vuonna 2022 asui noin 65 323 asukasta.
- Eteläpohjalaiset asuvat väljemmin kuin suomalaiset keskimäärin. Omakoti-, paritalo- ja rivitaloasuminen oli vuonna 2022 Etelä-Pohjanmaalla koko maata yleisempää. Koko maassa kerrostalossa asui lähes puolet väestöstä, 47,4 prosenttia, mutta eteläpohjalaisista vain 17,5 prosenttia.
- Tilastokeskuksen väestöennusteen (2021) mukaan Etelä-Pohjanmaan asukasluku vähenisi 4,6 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Väestö tulisi vähenemään jokaisessa kunnassa Seinäjokea lukuun ottamatta. Mikäli väestöennuste toteutuisi työikäisten 15–64-vuotiaiden osuus väestöstä alenisi 55,8 prosenttiin ja 75 vuotta täyttäneiden osuus nousisi 16,9 prosenttiin. Alle 15-vuotiaiden osuus laskisi 16,3 prosentista 13,8 prosenttiin. Tämä merkitsisi polarisaatiokehityksen vahvistumista keskuskaupungin ja muun maakunnan välillä.

Kuva 3. Omakotitaloasuminen on Etelä-Pohjanmaalla maan keskiarvoa yleisempää.

Saavutettavuus ja palvelut

- Etelä-Pohjanmaan halki kulkee Suomen liikenteen pääväyliä ja maakuntakeskus Seinäjoki on tärkeä raideliikenteen solmukohta pääradan varrella. Maakunnan sisäisen liikenneverkon saavutettavuus on hyvä Seinäjoelta säteittäin eri puolille maakuntaa kulkevien tie- ja raideyhteyksien ansiosta. Kävely- ja pyöräliikenneverkon osalta on kehittämistarpeita.
- Kunnossapidon ja parantamisen vähäiset määrärahat tuovat haasteita erityisesti alemman aseisen tieverkon ylläpidolle ja sitä kautta yritysten saavutettavuudelle ja alkutuotannon tuotteiden kuljetusketjuille. Maakunnan elinkeino- ja aluerakenteesta johtuen alemman asteisella tieverkolla on Etelä-Pohjanmaalle erityisen tärkeä merkitys.
- Julkisen reittiliikenteen ja kuljetuspalveluiden palvelutasot vaihtelevat maakunnan eri osissa.
- Seinäjoki on kasvanut verrattain nopeasti kansallisesti merkittäväksi kaupunkiseuduksi. Seinäjoki on Suomen pisimpään yhtämittaisesti väestöään kasvattanut maakuntakeskus ja kasvattanut merkitystään 1990- luvulta lähtien Suomen kaupunkiseuduista suhteellisesti eniten.
- Etelä-Pohjanmaalla on vahvoja seutukaupunkeja ja kuntakeskuksia, jotka luovat kattavan palvelurakenteen koko maakunnan alueelle.
- Etelä-Pohjanmaalla on paljon elinvoimaisia kyliä, joihin sijoittuu sekä kaupallisia että julkisia lähipalveluita.

Elinkeinoelämä

- Työllisyysaste on Etelä-Pohjanmaalla Manner-Suomen toiseksi korkein (75,1 %, 2021) ja työttömyysaste on matalimpien joukossa (6,0 %, 2021).
- Etelä-Pohjanmaalla osaavan työvoiman saatavuuden tilanne on ollut hyvin haastava jo ennen koronaviruksen tuomaa pandemiaa. Työttömien määrä on ollut vähäinen ja samaan aikaan työpaikkoja on runsaasti tarjolla. Tämän vuoksi rekrytointiongelmista kärsivien yritysten määrä on pysynyt kansallisesti korkealla tasolla. Maakunnan työvoimarakenne ei kykene vastaamaan alueen työnantajien rekrytointitarpeisiin.
- Työvoiman saatavuuden yhtenä juurisyyinä on korkeakoulutuksen aloituspaikkojen vähäinen määrä. Etelä-Pohjanmaalla on kaikkein vähiten uusia korkeakouluopiskelijoita suhteutettuna 15–24-vuotiaiden ikäryhmään. Ero on huomattava jopa toiseksi viimeisenä olevaan maakuntaan.
- Etelä-Pohjanmaalla on maakunnista eniten yritystoimipaikkoja asukasta kohti (131/1000 as, vuonna 2021) ja yrittäjien osuus työllisistä on Suomen korkein (13,5 %, 2021). Merkittäviä elinkeinotoiminnan keskittymiä sekä kansainvälisesti erikoistuneen yritystoiminnan alueita sijoittuu eri puolille maakuntaa.
- Teollisuuden merkitys on Etelä-Pohjanmaalla huomattava. Teollisuusyrityksiä on yrityskannasta 10,4 prosenttia, mikä on maakuntien korkein osuus. Teollisuuden toimialarakenteessa korostuvat ruoka-alan lisäksi erityisesti kone- ja metallituoteteollisuus sekä tekstiili-, huonekalu- ja puutuoteteollisuus.
- Teknolomiteollisuuden yrityksistä yli 80 % kuuluu kone- ja metalliteollisuuteen. Suunnittelu-, konsultointi- ja tietotekniikka-alojen osuus on hyvin vähäinen.
- Maakunnan elinkeinoelämän rakenteellisia haasteita ovat mm. yksipuolinen elinkeinorakenne, alhainen koulutustaso, osaamisintensiivisten alojen vähäinen määrä sekä matala tuottavuus.
- Etelä-Pohjanmaa on ruokamaakunta, jossa asuu 3,4 % Suomen väestöstä, 35,6 % Suomen broilereista ja alueella tuotetaan merkittävä osa Suomen lihasta (nauta, sika, lammas). Maakunnan osuus Suomen viljantuotannosta on 13,9 % ja perunan tuotannosta 21,8 %. Tuotannosta kaksi kolmasosaa kuljetetaan maakunnan ulkopuolelle.
- Alkutuotannon lisäksi maakunnassa on kansallisesti merkittävä ruoka-alan jalostuksen ja elintarviketeollisuuden keskittymä. Etelä-Pohjanmaan osuus Suomen elintarviketeollisuuden liikevaihdosta on 16 % (1,8 mrd. euroa, 2020). Elintarviketeollisuuden investoinnit vuosien 2010–2019 välillä olivat lähes 500 milj. euroa. Vain Uudellamaalla investointien määrä oli korkeampi. Kokonaisuutena ruoka-alan alueellinen merkitys on Etelä-Pohjanmaalla maan suurin, millä on lisäksi merkittävä välillinen vaikutus myös muiden toimialojen työllisyyteen.
- Matkailuala on Etelä-Pohjanmaalla kasvattanut merkitystään ja maakunnassa on useita houkuttelevia matkailukohteita sekä omaleimaista tarjontaa. Maakunnassa

matkailupalveluiden ja -tuotteiden ostamiseen käytetty rahamäärä suhteessa alan työllisiin on suurempi kuin maassa keskimäärin.

- Matkailun osuus BKT:sta oli vuonna 2021 1,5 %, joka on hieman vähemmän kuin koko maassa keskimäärin (1,6 %). Ulkomaalaisten matkailijoiden yöpymisten osuus kaikista yöpymisistä Etelä-Pohjanmaalla oli 5,6 % vuonna 2022. Maakunnan majoitusliikkeissä yöpyneiden matkailijoiden määrä kasvoi 7,5 % vuosien 2012–2022 aikana

Kuva 4. Etelä-Pohjanmaalla ruoka-alan osuus alueen arvonlisästä on maakunnista korkein.

Energiantuotanto ja ilmastopäästöt

- Etelä-Pohjanmaan asukasta kohden lasketut kasvihuonekaasupäästöt olivat Tilastokeskuksen tilastojen mukaan maakunnista viidenneksi korkeimmat vuonna 2021. Suurimmat kasvihuonekaasupäästöjen lähteet maakunnassa ovat maatalous, tieliikenne ja kaukolämmön tuotanto.
- Maakunnan kokonaisenergian käyttö on yli 8 TWh vuodessa. Energiasektorin murros koskettaa erityisesti Etelä-Pohjanmaata, jossa merkittävä osa energiasta tuotetaan edelleen uusiutumattomilla polttoaineilla. Tyypillistä maakunnalle on myös laaja metsäenergian käyttö esimerkiksi maatiloilla ja kunnallisissa lämpölaitoksissa.
- Tuulivoimalla tuotetun sähkön osuus maakunnan sähköntuotannosta on 74,4 % ja osuus on kasvanut voimakkaasti viime vuosien aikana (1462 GWh 2022 vrt. 0 GWh 2010), joten tarve löytää sopivia sijainteja suurille tuulivoima-alueille on merkittävä myös lähivuosien aikana.
- Energiamurroksen myötä maakunnassa tulee lähivuosina vapautumaan tuhansia hehtaareja entisiä turvetuotantoalueita jälkikäyttöön.

Kuva 5. Etelä-Pohjanmaalle on tyypillistä laaja metsäenergian käyttö.

Luonto- ja kulttuuriympäristö

- Lajiston uhanalaistumisen kehitys on maakunnassa huolestuttava. Muun muassa vanhoja metsiä on maakunnassa hyvin vähän. Luonnonympäristön kannalta merkittävää on myös luonnontilaisten soiden tila. Vaikka suojelualueiden määrä on viime vuosina lisääntynyt etenkin vapaaehtoiseen suojeluun perustuen, on esimerkiksi ojittamattomien suojelualueiden osuus maakunnan kokonaissuualasta vain noin 3 %.
- Etelä-Pohjanmaan vesistöjen ekologinen tila on herkkä muutoksille. Maakunnan pintavesistä pääosa on tyydyttävässä tai välttävässä kunnossa. Pienistä korkeusvaihteluista, vähäjärvisyydestä ja alavien maiden intensiivisestä maankäytöstä johtuen maakunnassa on useita tulvaherkkiä alueita.
- Eteläpohjalaisilla on mahdollisuus virkistäytyä kaupunkien ja taajamien lähivirkistyskohteiden lisäksi kattavassa ulkoilualueiden ja -reittien verkostossa, jota eri toimijat kehittävät jatkuvasti. Maakunnassa on lisäksi muun muassa kaksi kansallispuistoa sekä yksi Unesco Global Geopark -alue: Lauhanvuori – Hämeen kangas Geopark. Hakuprosessi toisen Unesco Global Geoparkin saamiseksi on käynnissä.
- Eteläpohjalaisen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin lukeutuvat mm. jokilaaksojen viljelylakeudet, talonpoikainen rakennuskulttuuri, yritys- ja liiketilojen sekä nuorisoseurantalojen runsas määrä.
- Eteläpohjalainen kulttuuriympäristö on murrosvaiheessa. Alueelle ominaisten jokilaaksojen ja viljelylakeuksien maisema muuttuu erityisesti tuulivoimarakentamisen myötä. Väestön keskittyessä suurimpiin asutuskeskuksiin maaseututaajamien ja kylien rakennuskanta rapistuu sekä erityisesti arvokkaan

talonpoikaisen ja modernin rakennusperinnön määrä vähenee huolestuttavalla vauhdilla.

Kuva 6. Etelä-Pohjanmaalla on kattava ulkoilualueiden ja -reittien verkosto.

3 Kaavan tavoitteet

Maakuntakaava on osa maakunnan suunnittelun kokonaisuutta. Maankäyttö- ja rakennuslain 4 §:n mukaan maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella. Maakuntakaavoitusta ja sen tavoitteita ohjaa maankäyttö- ja rakennuslain lisäksi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT), maakuntastrategia sekä muut kansainväliset, kansalliset ja alueelliset strategiat.

3.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maakuntakaavoituksen taustalla tärkeimpänä ohjenuorana on maankäyttö- ja rakennuslaki, joka määrittelee maakuntakaavan osaksi alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä -asetuksessa (MRL § 28-30 ja MRA § 9-10) säädetään kaikista maakuntakaavaan kuuluvista asiakirjoista ja niiden tarpeellisesta sisällöstä.

MRL:n 5 §:ssä on säädetty alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet. Tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää:

- 1) turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;
- 2) yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta;
2 a) riittävän asuntotuotannon edellytyksiä, (29.12.2006/1441)
- 3) rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista;
- 4) luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä;
- 5) ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä;
- 6) luonnonvarojen säästeliästä käyttöä;
- 7) yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista;
- 8) yhdyskuntarakentamisen taloudellisuutta;
- 9) elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä; (6.3.2015/204)
- 10) palvelujen saatavuutta; sekä
- 11) liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.

MRL:n 28 §:ssä on määritelty maakuntakaavan sisältövaatimukset. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden lisäksi kaavan laadinnassa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin sekä mahdollisuuksien mukaan kaava on yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa. Luonnonsuojelulain (1096/1996) 7 ja 77 §:ssä tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja -päästösten sekä 32 §:ssä tarkoitettua maisema-aluetta koskevien perustamispäästösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa.

Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;
- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen;
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;
- 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväään käyttöön;
- 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä
- 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa

laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.

3.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet varmistavat valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioon ottamisen maakuntien ja kuntien alueidenkäytön suunnittelussa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Lain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet konkretisoituvat pääasiassa kaavoituksen kautta. Maakuntakaavoituksella on tässä keskeinen rooli. Maakunnan suunnittelussa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet täsmennetään maakunnallisiksi alueidenkäytön ratkaisuihin ja sovitetaan yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa.

Nykyiset voimassa olevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat tulleet voimaan 1.4.2018.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden viisi kokonaisuutta ovat:

- **Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen**
 - Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.
 - Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.
 - Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.
 - Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

- **Tehokas liikennejärjestelmä**

- Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.
- Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

- **Terveellinen ja turvallinen elinympäristö**

- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.
- Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.
- Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet, ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

- **Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat**

- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.
- Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

- **Uusiutumiskykyinen energiahuolto**

- Varaudutaan uusiutuvan energiantuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.
- Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

3.3 Maakuntastrategia

Tärkein maakuntakaavan laadintaan vaikuttava strategia on maakuntastrategia, jossa määritellään maakunnan yhteiset pitkän aikavälin kehittämistavoitteet. Etelä-Pohjanmaan Huomisen lakeus -maakuntastrategia määrittelee maakunnan tavoitellun tulevaisuuskuvan vuoteen 2050 saakka. Maakuntastrategian visiona vuodelle 2050 on:

Lakeutta laajempi

- Merkityksellinen elämä jokaiselle
- Työtä jokaiselle, joka työtä etsii
- Kasvua kestävydestä

Huomisen Lakeus -maakuntastrategia sisältää maakunnan pitkän aikavälin kehittämisvision ja strategiset tavoitteet vuoteen 2050 sekä lyhyemmän tähtäimen maakuntaohjelman painopisteet vuosille 2022–2025. Maakuntavaltuusto hyväksyi Huomisen Lakeus -maakuntastrategian joulukuussa 2021.

Maakuntastrategian päätavoitteet ovat:

- Väestökehityksen vakiinnuttaminen ja sopeutuminen
- Osaamistason nostaminen, kansainvälisesti houkutteleva TKI-ekosysteemi
- Elinkeinoelämän uudistaminen ja ekologinen siirtymä

Väestökehityksessä pitkän aikavälin tavoitteena on pyrkiä sopeutumaan taantuvaan väestökehitykseen ja vakiinnuttamaan väestörakenne kestäväälle pohjalle. Vuoteen 2050

asetettu väestötavoite on 190 000 asukasta, jonka saavuttaminen edellyttää: syntyvyyden kasvua 30 % vuoden 2019 tasosta, nettomaassamuuton vakiintumista +/- tasolle ja nettomaahanmuuton kaksinkertaistamista vuoden 2019 tasolta.

Koulutustason nostaminen sekä tutkimus- ja kehitys- ja innovaatio (tki) -panostusten kasvattaminen ovat kriittisen tärkeitä tavoitteita. Vuoteen 2050 mennessä tavoitellaan, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon, puolella nuorista aikuisista on korkeakoulututkinto, tki-panostukset ovat 4 % alueen BKT:sta ja työllisyysaste on 80 %.

Hiilijalanjäljen pienentäminen on koko yhteiskunnalle yhteinen tavoite, joka myös linkittyy vahvasti elinkeinoelämän kasvuun ja kilpailukykyyn. Etelä-Pohjanmaalla elinkeinoelämää on uudistettava ja toteutettava ekologinen siirtymä. Vuoden 2050 tavoitteena on, että Etelä-Pohjanmaa on hiilinegatiivinen ja yrityskenttä on monipuolistunut. Lisäksi tavoitellaan merkittävää kasvua tuottavuudessa ja viennissä.

3.4 Muut valtakunnalliset ja maakunnalliset strategiat

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteiden taustalla on lisäksi joukko kansainvälisiä, kansallisia ja alueellisia strategioita, joiden edistämistä maakuntakaavalla pyritään toteuttamaan. Etelä-Pohjanmaan vaikuttavat kansainväliset sopimukset, joihin Suomi on sitoutunut esimerkiksi ilmastotavoitteisiin liittyen. Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyen on tehty kansallinen sopeutumissuunnitelma.

Liikennejärjestelmän kehittämistä määrittävät Suomen kansallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma Liikenne 12, kuuden maakunnan liiton yhteinen Länsi-Suomen liikennestrategia ja Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma. Teknisen huollon yhteyksiin liittyviä tavoitteita on asetettu esimerkiksi sähköverkoja ja vesihuoltoa koskeissa kansallisissa ja alueellisissa strategioissa, kuten Kansallisessa vesihuoltouudistusohjelmassa ja Läntisen Suomen vesihuoltostrategiassa.

Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma on valmistunut vuonna 2014 ja se on viimeksi päivitetty vuonna 2021. Liikennejärjestelmäsuunnitelma on maakunnan pitkän tähtäimen liikenteen monialainen kehittämisspolku. Liikennejärjestelmäsuunnitelma sisältää kaikki kulkumuodot käyttäjiineen, toimijoineen ja liikennevälineineen sekä niiden infrastruktuurin kehittämisen. Etelä-Pohjanmaan asemaa käsitellään osana valtakunnan liikennejärjestelmää ja kansainvälisiä yhteyksiä. Työ kytkeytyy valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kolmeen päätavoitteeseen: kestävyYTEEN, saavutettavuuteen ja tehokkuuteen. Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetetut tavoitteet pohjautuvat valtakunnallisiin tavoitteisiin, mutta niissä on otettu huomioon myös Etelä-Pohjanmaan tärkeät ominaispiirteet.

Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmän päätavoitteet:

- Liikennejärjestelmä mahdollistaa työpaikkojen ja palvelujen hyvän saavutettavuuden koko maakunnassa (saavutettavuus)
- Tieliikenteessä siirrytään vähähiilisiin käyttövoimiin ja erityisesti Seinäjoen kaupunkiseudulla suositaan kestävämpiä kulkutapoja (kestävyys)
- Etelä-Pohjanmaalla luodaan edellytyksiä elinkeinoelämän logistiselle kilpailukyvyille (tehokkuus & kilpailukyky)

Aluerakenteen osalta keskeinen strateginen tausta on Suomen aluerakenteen kehityskuva 2050 sekä alueelliset strategiat, joissa on asetettu elinympäristöä koskevia tavoitteita. Luonnonvarojen käyttöön ja energiantuotantoon liittyviä tavoitteita on käsitelty useissa kansallisissa strategioissa sekä Euroopan Unionin tasolla Vihreän siirtymän (Green Deal) -ohjelman osana.

Viherrakenteeseen liittyviä tavoitteita sisältyy esimerkiksi kansalliseen metsästrategiaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueelliseen metsäohjelmaan, EU:n biodiversiteettistrategiaan sekä luonnokseen uudesta kansallisesta luonnon virkistyskäytön strategiasta. Kulttuuriympäristöjen osalta olennaisia tavoitteita sisältyy muun muassa Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategiaan sekä kansalliseen kulttuuriympäristöstrategiaan.

3.5 Maakuntakaavan tavoitteet

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteet on laadittu yhteisvalmisteluna samanaikaisesti tekeillä olevan maakuntastrategian ja -ohjelman tavoitteiden kanssa. Maakuntakaavan tavoitteiden muodostamisessa on hyödynnetty yhteistä tietopohjaa osallisten näkemyksistä, joita kartoiti mm. työpajatyöskentelyn sekä aluekehittämisen kuntakierroksen kautta. Tavoitteiden taustamateriaaliksi käytiin läpi kirjallisuuskatsauksenomaisesti lukuisa joukko voimassa olevia kansainvälisiä, kansallisia ja alueellisia strategioita aluerakenteeseen, ilmastoon, energiantuotantoon, liikennejärjestelmään, teknisen huollon verkostoihin, viherrakenteeseen, luonnonvarojen käyttöön sekä kulttuuriympäristöihin liittyen.

Maakuntakaavan avulla luodaan alueidenkäytölliset edellytykset maakuntastrategian kehittämistavoitteiden toteuttamiselle. Maakuntakaavan keskeisin lähtökohta on pyrkiä luomaan Etelä-Pohjanmaasta sellainen alue, joka tarjoaa maakuntastrategian mukaisesti merkityksellisen elämän jokaiselle, kasvua kestäväyydestä sekä työtä jokaiselle, joka työtä etsii. Maakuntakaavan keinoin näitä tavoitteita voidaan toteuttaa monin eri tavoin osoittamalla asukkaille laadukkaita elinympäristöjä, kasvua luovia elinkeinotoiminnan alueita, hyvät yhteydet, edellytykset päästöttömään energiantuotantoon sekä

varmistamalla luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja monipuolisten kulttuuri- ja luonnonympäristöjen säilymistä.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteet on esitetty seuraavissa kappaleissa teemoittain.

Aluerakenne

- Laadukkaat elinympäristöt
- Eheytyvä ja tasapainoinen aluerakenne
- Elinkeinoelämän kilpailukyky

Maakuntakaavalla tavoitellaan laadukkaiden elinympäristöjen syntymistä edistämällä monipuolisten ja toiminnoiltaan sekoittuneiden alueiden kehittymistä sekä panostamalla alueiden viihtyisyyteen. Eheytyvää ja tasapainoista aluerakennetta kehitetään keskusten yhdyskuntarakennetta paitsi tiivistämällä myös sen laatua ja monimuotoisuutta lisäämällä. Samalla tavoitteena on säilyttää Etelä-Pohjanmaalle tärkeä monikeskuksinen aluerakenne, joka turvaa asumisen ja työnteon mahdollisuudet eri puolilla maakuntaa. Rakennettujen alueiden suunnittelussa huomioidaan alueiden energiatehokkuus, ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Elinkeinoelämän kilpailukykyyn kannalta tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa yritystoiminnalle riittävät kehittämismahdollisuudet eri puolilla maakuntaa.

Liikenne ja teknisen huollon verkostot

- Kestävä, kilpailukykyinen ja saavutettava liikennejärjestelmä
- Laadukas vesihuoltojärjestelmä
- Toimivat teknisen huollon yhteydet

Maakuntakaavan liikenteeseen liittyvänä tavoitteena on muodostaa elinkeinoelämän kannalta kilpailukykyinen liikennejärjestelmä, joka on myös asukkaiden ja työntekijöiden

kannalta saavutettava ja turvallinen ja joka edistää kestävästä liikkumisesta. Maakuntakaavan avulla pyritään tukemaan sujuvien matkaketjujen syntymistä. Laadukkaasti vesihuoltojärjestelmän kannalta tärkein tavoite on turvata olemassa olevien vesi- ja viemärintiverkostojen toimivuus ja kehittäminen. Toimivat teknisen huollon yhteydet mahdollistavat uusiutuvan energian kasvun sähkönsiirtoyhteyksiä sekä uusia energiaverkkoja, esimerkiksi kaasun- ja vetyverkkoja, kehittämällä. Lisäksi toimivia yhteyksiä edistetään tietoliikenneyhteyksiä kehittämällä.

Viherrakenne

- Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja suojeluarvojen säilyttäminen
- Ekologisten yhteyksien turvaaminen
- Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja saavutettavuus

Maakuntakaavan tavoitteena on parantaa luonnon monimuotoisuuden tilaa Etelä-Pohjanmaalla. Tavoitteena on edistää esimerkiksi suojelu- ja virkistysalueiden sekä yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden kytkeytyneisyyttä sekä heikentyneiden elinympäristöjen ennallistamista. Maakuntakaavalla tuetaan maakunnan tavoitetta olla hiilinegatiivinen vuonna 2050 esimerkiksi huomioimalla alueidenkäytössä sekä hiilensidonta että päästöjen vähentäminen. Tavoitteena on, että maakunnassa on asukkaiden tarpeisiin nähden riittävä määrä virkistyskäyttöön varattuja alueita ja niiden saavutettavuus on hyvä eri puolilla maakuntaa.

Luonnonvarat ja energiantuotanto

- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Bio- ja kiertotalouden edistäminen
- Päästötön energiantuotantojärjestelmä

Maakuntakaavalla pyritään luonnonvarojen kestäväan käyttöön edistämällä pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttamista sekä yhteensovittamalla luonnonvaroihin ja

elinympäristöihin kohdistuvia käyttöpaineita. Maakuntakaavalla tuetaan mineraalien, kaivannaisten ja turvemaiden kestäväää käyttöä varmistuen raaka-aineiden riittävä saatavuus. Etelä-Pohjanmaan vahvaa biotaloutta pyritään edistämään turvaamalla maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset sekä niihin kytkeytyvien elinkeinojen kehittäminen. Maakuntakaavan avulla mahdollistetaan kiertotalouden periaatteiden käyttöönotto ja toteutuminen eri toimintojen osana. Etelä-Pohjanmaahan merkittävästi vaikuttavan energiamurroksen osalta maakuntakaavalla luodaan mahdollisuudet päästöttömän energiantuotantojärjestelmän syntymiselle ja tuetaan uusiutuvan energian ratkaisuja, kuten tuulivoiman rakentumista.

Kulttuuriympäristö

- Eri-ikäisten ja erilaisten kulttuuriympäristöjen merkityksen ja arvon tunnistaminen
- Kulttuuriympäristön arvokkaiden osien turvaaminen ja suojele
- Maankäytön muutosten ja kulttuuriympäristön erityispiirteiden yhteensovittaminen

Maakuntakaavan tavoitteena on tunnistaa ja huomioida kulttuuriympäristön arvokkaat osat osoittamalla kaavassa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet ja alueet. Kaavan tavoitteena on edistää näiden arvokkaaksi tunnistettujen osien turvaamista ja maankäytön muutosten yhteensovittamista siten, että alueen kulttuuriympäristön eri osat huomioidaan osana monimuotoista elinympäristöä ja yhteistä kulttuuriperintöä.

3.6 Maakuntakaavan suunnitteluperiaatteet

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavalle on asetettu neljä keskeistä suunnittelua ohjaavaa periaatetta:

1. strategisuus
2. ilmastokestävyys
3. mahdollistavuus
4. avoin vuorovaikutus

Suunnitteluperiaatteiden tarkoitus on olla kaavan sisällölle ja sen laadinnalle yhteisinä ohjenuorina. Strategisuudella tarkoitetaan suunnittelun keskittymistä vähintään maakunnallisesti merkittäviin kysymyksiin kuntakohtaisten kysymysten sijaan. Mahdollistavuus tarkoittaa sellaisen maakuntakaavan luomista, joka tarjoaa Etelä-Pohjanmaalle edellytykset kestäväan kasvuun tuleville vuosikymmenille. Ilmastokestävyys viittaa kokonaisvaltaisesti ilmastomuutoksen hillinnän, sopeutumisen ja varautumisen huomiointiin maakuntakaavassa tukien Etelä-Pohjanmaan hiilinegatiivisuustavoitetta. Periaatteena vuorovaikutuksen järjestämiseen on avoimuus ja aktiivinen vuoropuhelu eri osapuolten kesken kaikissa kaavan vaiheissa.

4 Kaavan perusteena olevat selvitykset

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 perustuu MRL 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaratkaisun perusteena on käytetty seuraavia Etelä-Pohjanmaan liiton omana työnä laatimia tai liiton asiantuntijatyönä tilaamia selvityksiä. Näiden lisäksi kaavaratkaisuissa on hyödynnetty eri viranomaisten julkaisuja (esim. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Väyläviraston), kuntien aineistoja sekä hankkeisiin (esim. YVA-lain mukaiset arvioinnit) liittyviä aineistoja, joista keskeisimmät on listattu tähän kappaleeseen.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050. Kokonaisvaikutusten arviointi, kaavaehdotus. Sweco (2023).

Vaikutusten arvioinnin tavoitteena on tarkastella, miten Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategian tavoitteet sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet toteutuvat Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava2050:ssä. Arvioinnilla tuotetaan tietoa maakuntakaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävydestä ja mahdollisten haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Vaikutusten arvioinnin tasona on strategisen maakuntakaavan yleispiirteinen taso. Vaikutusten arviointi on laadittu maakuntakaavaehdotuksesta ja arviointia päivitetään kaavaehdotuksen julkisen nähtävillä olon jälkeen. Selvityksestä on kaksi versiota: julkinen ja vain viranomaiskäyttöön tarkoitettu, salassa pidettäviä lajien sijaintitietoja sisältävä raportti.

4.1 Aluerakenne

Roveksen kaupallinen selvitys. (2023). FCG Oy.

Selvityksessä on käsitelty Seinäjoen Roveksen kaupallisen alueen olemassa olevan kaupan ja maakuntakaavan mitoituksen nykytilannetta, uuden liiketilan lisätarvetta ja vyöhykkeen kehittämismahdollisuuksia. Selvityksessä on arvioitu Roveksen alueen vaikutukset sekä annetaan vaihtoehtoja ja suosituksia kaavoitukselle.

PowerParkin kaupallinen arvio. (2023). FCG Oy.

Työssä on käsitelty Kauhavan PowerParkin matkailua palvelevan vähittäiskaupan suuryksikön mitoituksen korotuksen mahdollisuutta maakuntakaavassa. Arvio sisältää vaikutusten arvioinnin.

Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvitys. Etelä-Pohjanmaan liitto (2021)

Aluerakenneselvityksessä on tarkasteltu Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen eli väestön, työpaikkojen ja palvelujen alueellisen sijoittumisen kehitystä 2000-luvulla. Selvityksessä on kuvattu keskustojen, taajamien ja kylien kehityskaari väestömäärän ja -rakenteen, työpaikkojen määrän, lähi- ja seudullisten palvelujen ja rakentamisen määrän suhteen sekä edellisistä muodostetun elinvoimatarkastelun perusteella. Selvityksessä on myös esitetty tiedot taajama-asteesta, elinkeinorakenteesta, rakentamisen määrästä ja -tyypistä ja monipaikkaisuudesta.

Etelä-Pohjanmaan rakennemalli 2040. Sweco ympäristö Oy (2016)

Etelä-Pohjanmaan rakennemalli on tulevaisuuteen suuntaava, maakunnan ja kuntien yhteinen maankäyttö- ja aluerakenteen kehittämisstrategia, jolla on kytkentä myös aluekehitykseen. Rakennemalli sisältää kuntien ja muiden tahojen yhteisen näkemyksen maakunnan maankäytön ja kehittämisen periaatteista vuoteen 2040 saakka. Rakennemalli on pohjana maakuntakaavoitukselle, se tukee aluekehittämistä ja sitä voidaan käyttää yleiskaavoituksen pohjana.

Etelä-Pohjanmaan rakennemallin laadinta koostui kahdesta työvaiheesta: a) tulevaisuuskuvien koostamisesta ja b) varsinaisen rakennemallin laadinnasta. Tulevaisuuskuvien koostamisesta on vastannut Seinäjoen yliopistokeskus ja rakennemallin laadimisesta Sweco Ympäristö Oy.

Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen tulevaisuuskuvat 2040. Etelä-Pohjanmaan liitto ja Seinäjoen yliopistokeskus (2016)

Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen tulevaisuuskuvat 2040 -raportti on valmistunut Etelä-Pohjanmaan liiton ja Seinäjoen yliopistokeskuksen yhteistyönä lokakuussa 2016.

Aluerakenteen tulevaisuuskuvien koostaminen ja varsinainen rakennemallin laadintatyö ovat toimineet vuorovaikutuksessa keskenään, ja tulevaisuuskuvatyön raportti on osa varsinaisen rakennemallin sisältöä.

Etelä-Pohjanmaan keskusverkkoselvitys. Etelä-Pohjanmaan liitto (2015)

Kaupan ja keskustatoimintojen alueet liittyvät läheisesti toisiinsa. Tästä syystä maakuntakaavatasolla on ollut tarpeen selvittää myös keskustatoimintojen alueiden nykytila maakunnassa. Selvityksen tarvetta lisäsi valtakunnallisten tarkastelujen sopimattomuus suhteessa Etelä-Pohjanmaan erityisiin olosuhteisiin. Eteläpohjalaiset keskustatoimintojen alueet ovat muun muassa keskimääräistä väljemmin rakentuneita ja harvempaan asuttuja. Alueiden määritysten pohjana käytettiin kuitenkin valtakunnallisia kriteereitä, mutta sovellettuna maakunnan tilanteeseen. Selvityksen tuloksena saatiin maakunnan taajamien luokittelu niiden keskusmerkityksen mukaisessa järjestyksessä sekä erityisesti Seinäjoen keskustaajaman keskustatoimintojen alueen täsmällisempi raja.

Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkon nykytila ja mitoitustarpeet 2030. Etelä-Pohjanmaan liitto (2015)

Palveluverkkoselvitystä täydentämään on laadittu vuonna 2014 kaupan palveluverkon nykytilaa ja mitoitusta koskeva selvitys. Selvityksessä on päivitetty kaupan määrää, laatua ja sijoittumista suhteessa Suomen ympäristökeskuksen määrittämiin keskusta-alueille tai keskustojen ulkopuolisille kaupan alueille. Lisäksi selvityksessä on arvioitu kunnittain vähittäiskaupan mitoitusta käyttäen apuna ympäristöministeriön julkaisemaa tuoretta kaupan kaavoituksen opasta.

Seinäjoen vähittäiskaupan selvitys. Seinäjoen kaupunki (2014)

Seinäjoen kaupunki on selvittänyt vuonna 2014 valmistuneessa raportissa erikseen kaupan sijoittumista ja mitoitustarvetta kasvavana maakuntakeskuksena. Raportti vastaa maakuntakaavatason selvitykselle asetettuja vaatimuksia, joten se on otettu mukaan myös maakuntakaavan valmisteluaineistoksi. Selvitys täydentää edellisiä koko maakuntaa koskevia analyysyjä ja antaa tarkemman kuvan kaupan sijoittumisen mahdollisuuksista kaupunkirakenteeseen ja suhteessa Seinäjoen keskustarakenteeseen ja kasvusuuntiin.

Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkko 2030 -selvitys. Etelä-Pohjanmaan liitto & FCG (2011)

Maakuntakaavan tavoitteiden ja kauppaa koskevien ratkaisujen ensimmäinen perusselvitys on valmistunut vuonna 2011. Raportissa kuvataan kaupallisten palvelujen tarjontaa ja saavutettavuutta maakunnassa sekä esitetään vaihtoehtoisia kaupan rakennemallivaihtoehtoja. Selvitys antaa myös suuntaviivoja kaupan mitoitukselle. Luvut

on laskettu seuduittain, joten ne eivät suoraan sovellu käytettäväksi maakuntakaavan mitoituksen pohjana.

4.2 Liikenne ja teknisen huollon verkostot

Etelä-Pohjanmaan liikennemalli, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Seinäjoen kaupunki ja Etelä-Pohjanmaan liitto (2022)

Liikennemallin liikenne-ennusteessa on pyritty arvioimaan ajoneuvojen tai ihmisten lukumäärää, jotka käyttävät tiettyä kuljetuspalvelua tulevaisuudessa. Nykyisen liikennetilanteen liikennedataan on yhdistetty muita tietoja, mm. väestörakenteesta, työllisyydestä, lipunhinnoista ja matkakustannuksista, mistä on voitu kehittää nykyliikenteen kysyntämalli. Väestö- ja työllisyysennusteiden avulla mallilla on voitu muodostaa arvio tulevasta liikenteen kysynnästä, joka on yleensä arvioitu kunkin liikenneinfrastruktuurin jokaiselle segmentille. Työn tuloksena jalankulku-, pyöräily- ja autoliikenteen liikennemäärät sekä nyky- että ennustetilanteessa on mallinnettu ja viety paikkatieto-ohjelmistoon. Seinäjoen seudun liikennemalli kattaa Seinäjoen sekä Etelä-Pohjanmaan alueet.

Etelä-Pohjanmaan alemman tieverkon sekä jalankulku- ja pyörätieyhteyksien käyttäjälähtöinen merkitsevyysanalyysi, Etelä-Pohjanmaan liitto (2022)

Merkitsevyysanalyysityössä on tarkasteltu maakunnan alempaa tieverkkoa sekä siihen kytkeytyvää jalankulku- ja pyörätieverkkoa. Selvityksen tarkoituksena on ollut tunnistaa eri käyttäjäryhmien kannalta tärkeäksi arvioitavat liikenneyhteydet ja esittää menetelmä niiden priorisoimiseksi. Priorisointia varten on laadittu merkitsevyysanalyysi, joka on perustunut rekistereiden tietoihin. Työssä on lisäksi toteutettu sidosryhmäkysely. Merkittävyyttä on arvioitu erilaisten kuljetustarpeiden lisäksi myös toimintavarmuuden, koulureittien tai julkisen liikenteen näkökulmasta. Selvityksessä on kartoitettu alemman tieverkon päällysteen kunto sekä henkilövahinkoihin johtaneet onnettomuudet. Työssä on esitetty merkittävimmillä yhteyksillä olevat liikennettä haittaavat tai vaaraa aiheuttavat epäkohdat.

Joukkoliikenteen palvelutason määrittely Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimivalta-alueella, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus (2022)

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on määrittänyt toimivalta-alueensa joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet vuosille 2023–2027. Palvelutasotavoitteita on määritetty liikenteelliselle palvelutasolle, laadullisille tekijöille ja julkisen liikenteen tärkeimmille solmupisteille. ELY-keskuksen liikenteen palvelutasomäärittely koskee kuntakeskusten välistä, kuntarajat ylittävää liikennettä. Palvelutasomäärittely sisältää junaliikenteen sekä markkinaehtoisena ja sopimusliikenteenä järjestetyn linja-autoliikenteen.

Liikenteen kehityskäytäväselvitys välillä Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Suomen liitot (2022)

Selvityksen tavoitteena on ollut kokonaiskäsityksen muodostaminen kolme maakuntakeskusta yhdistävän yhteysvälin liikenteestä ja väylien kehittämistarpeista. Yhteysväli koostuu valtatiestä 18 sekä ratayhteydestä Vaasasta Seinäjoen ja Haapamäen kautta Jyväskylään. Työssä on tarkasteltu yhteysvälin henkilö- ja tavaraliikennevirtoja niin tieliikenteessä kuin raiteilla. Liikennepalveluiden osalta on huomioitu sekä linja-autoliikenne että junaliikenne. Työn taustalla on tunnistettu tarve tarkastella yhteysväliä ja sen kehittämistarpeita kokonaisuutena.

Teknisen huollon verkostot, Etelä-Pohjanmaan liitto (2022)

Selvitys on tehty Etelä-Pohjanmaan liiton omana työnä. Maakuntakaavan teknisen huollon merkinnöillä tavoitteena on turvata yhdyskuntien toimivuus. Työssä on käyty läpi maakuntakaavan vaatimukset teknisen huollon merkintöjen osalta. Työssä on esitelty varteenotettavimmat energiaratkaisut, sähkön siirtoverkot, vesihuollon verkostot ja jäteveden käsittely ja kiertotalousalueet. Työn perusteella voidaan päivittää maakuntakaavan teknisen huollon verkostoa koskevat merkinnät.

Valtatie 18 Seinäjoki - Alavus pääsuuntaselvitys, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto (2022)

Pääsuuntaselvityksen tavoitteena on ollut löytää keskeiset kehittämistoimenpiteet valtatie 18 pitkän ajan kehittämiselle Seinäjoen ja Alavuden Hakojärven välisellä tieosuudella. Selvityksessä on tunnistettu erilaisia linjausvaihtoehtoja ja toimenpiteitä, joiden toteuttamisen vaikutuksia on verrattu valtatielle asetettuihin valtakunnallisiin ja seudullisiin tavoitteisiin. Vaihtoehtojen vaikutuksia on tarkasteltu liikennejärjestelmän, ympäristön ja maankäytön näkökulmista. Selvityksessä on tutkittu kahta päälinjausvaihtoehtoa: valtatie 18 nykyiseen linjaukseen nojaava ja Kuortaneen Mäyryn kautta kulkeva.

Etelä-Pohjanmaan pyöräliikenneverkkoselvitys. Etelä-Pohjanmaan liitto (2022)

Selvitys on tehty Etelä-Pohjanmaan liiton omana työnä. Työssä on selvitetty maakunnan pyörätieverkon kattavuuden nykytilanne ja kuntien pyörätieverkon kehittämistarpeet. Lisäksi on suoritettu analyysi maakunnan pyöräliikenteen yhteystarpeista, jossa huomio on kiinnitetty kunta- ja alakeskuksiin ja keskusten välisten reittien tarkasteluun. Tarkoituksena on ollut selvittää potentiaalisimmat kunta- ja alakeskusten väliset yhteydet. Varsinaisiin reittilinjauksiin ei ole otettu kantaa.

Rataosuuden Tampere–Oulu-tarveselvitys, Väylävirasto (2021)

Tarveselvityksen tavoitteena on ollut muodostaa yhtenäinen näkemys rataosuuden Tampere–Oulu kehittämisestä huomioiden erityisesti välityskyvyn riittävyys sekä matka-

ja kuljetusajat. Työn tarkoituksena on ollut tuottaa tarveselvitys palvelemaan liikennejärjestelmän ja maankäytön kehittämistä. Väyläviraston vuonna 2019 valmistuneessa rataverkon välityskyvyn kokonaiskuvaselvityksessä välityskyvyn pullonkaulaksi on tunnistettu rataosuus Ylivieska–Oulu. Vuoden 2019 Tampere–Seinäjoki tarveselvityksessä on esitetty kaksoisraiteen rakentamista, jotta ennusteiden mukaiseen liikenteen kasvuun voidaan varautua. Lisäksi Tampere–Oulu-nopeudennostoseelvityksessä on tutkittu mahdollisuuksia nostaa radan suurinta sallittua nopeutta.

Länsi-Suomen yhteinen liikennestrategia, Länsi-Suomen maakuntaliitot (2020)

Kuusi Länsi-Suomen maakuntaa (Etelä-Pohjanmaa, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Pohjanmaa ja Satakunta) ovat laatineet yhteisen liikennestrategian. Siihen on kiteytetty yhteinen näkemys alueen tärkeimmistä liikennejärjestelmäkysymyksistä kaikki liikennemuodot huomioiden. Yhteinen tahtotila sisältää viestejä valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun, jotta Länsi-Suomelle tärkeät asiat tulisivat huomioon otetuiksi. Strategiassa on tunnistettu myös teemoja, joissa maakuntien on hyödyllistä ja kustannustehokasta tehdä keskinäistä yhteistyötä.

Duoraitiojunaliikenteen mahdollisuudet Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakunnissa, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liitot (2020)

Maakuntaliitot, ELY-keskus sekä radanvarsikunnat ovat tilanneet selvityksen raitiojunajärjestelmän mahdollisuuksista Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakunnissa. Työssä on selvitetty, soveltuuko moderni kevyellä kalustolla liikennöitävä raideliikennejärjestelmä maakuntiin. Samalla on selvitetty, missä määrin järjestelmä voisi hyödyntää olemassa olevaa rataverkkoa ilman merkittäviä infrastruktuurimuutoksia. On selvitetty duoraitiojunan käyttömahdollisuudet hyödyntäen nykyistä rataverkkoa. Duoraitiotien laajennusmahdollisuuksia kuntien ja kaupunkien katuverkolle on työssä arvioitu. Työssä on selvitetty karkealla tasolla raitiojunan infrastruktuuriin, kalustoon ja liikennöintiin liittyvät kustannukset sekä raitiojunan tekniikkaa. Lisäksi on selvitetty liikennöinnin lainsäädäntöä sekä viranomaisten edellyttämiä lupia ja muodostettu infrainvestointivaihtoehdot, jotka ovat vaiheistettavissa.

Valtatie 3 Tampere-Vaasa. Palvelutasolähtöinen kehityskäytäväselvitys. Pirkanmaan ELY-keskus (2015)

Pirkanmaan ELY-keskus on tehnyt liikennepoliittiseen selontekoon liittyen jatkoselvityksenä valtatie 3 Tampere–Vaasa-välin kehityskäytäväselvityksen. Selvityksen toimenpiteillä yhteysväillä parannetaan liikenneturvallisuutta ja sujuvuutta. Yhteysvälihankkeen suunnitteluvalmius on ollut hyvä ja kustannusarvio on ollut 158 milj. euroa. Selvitys on valmistunut keväällä 2015. Etelä-Pohjanmaa alueella merkittävimmät uudet hankkeet ovat olleet Jalasjärvelle osoitetut kaksi ohituskaistaosuutta ja vt:n 3 ja

kt:n 19 liittymäkohdan kevennetty eritasoliittymä sekä Kurikkaan osoitetut kaksi eritasoliittymää.

Logistiikka ja tienpito Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen kaupunkiseutujen ulkopuolella. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liitot (2015)

Työssä on kartoitettu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella keskustaajamien ulkopuolella toimivien yritysten logistiikan kehittämistarpeita sekä määritetty potentiaalisia logistiikan yhteistoimitarpeita. Toimintaympäristönä olivat liikennemääriltään keskitason maantiet ja vähäliikenteinen tieverkko. Tuloksia on voitu hyödyntää liikennejärjestelmätyössä, tiestön kunnossapidon kohdentamisessa ja alueen elinkeinojen kehittämisessä. Työssä on toteutettu myös useita erilaisia liikenneverkollisia analyysejä koskien kuljetuksia ja tienpitoa. Työ on valmistunut syksyllä 2015.

Etelä-Pohjanmaan venesatamat, lentoasemat ja -paikat. Etelä-Pohjanmaan liitto (2015)

Etelä-Pohjanmaan liiton omana työnä valmistellussa maakuntakaavan taustaselvityksessä on käyty läpi nykyisessä maakuntakaavassa merkityt venesatamat ja lentoasemat ja -paikat sekä arvioitu niiden selvityksen aikainen nykytila ja seudullinen merkitys.

Kauhajoki-Kauhava palvelutasoselvitys, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus (2014)

Kauhajoki-Kauhava kehityskäytävä muodostuu valtatiestä 19 ja kantatiestä 67 sekä Seinäjoki-Oulu ja Kaskisten radoista. Se on maakunnan päätieverkossa tärkein liikenneväylä niin henkilöliikenteen kuin kuljetustenkin kannalta ja sillä korostuvat seudullisen pendelöintiliikenteen, vapaa-ajanmatkustuksen, ostos- ja asiointiliikenteen ja pitkämatkaisen sekä paikallisten kuljetusten tarpeet. Selvityksessä on esitetty, millä toimenpiteillä palvelutasopuutteita pyritään korjaamaan, ja millainen on käytävän tavoitetila 2040 yhdyskuntarakenteen, joukkoliikenteen, valtatie 19, kantatie 67 sekä Seinäjoki-Oulu pääradan ja Kaskisten radan kannalta.

Etelä-Pohjanmaan pääteiden logistiikka- ja maankäyttöselvitys. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto ja Liikennevirasto (2011)

Liikenneviraston vuonna 2011 julkaisema Etelä-Pohjanmaan pääteiden logistiikka- ja maankäyttöselvityksen lähtökohtana on ollut suunnitella logistiikan, yhdyskuntarakenteen ja liikenteen näkökulmasta mahdollisimman kilpailukykyiset ja kehittämiskelpoiset toiminta-alueet. Selvitys on laadittu palvelemaan maakunnan ja kuntien maankäytön suunnittelua.

4.3 Viherrakenne

Kauhavan Pääjärven luontoarvoselvitys. Etelä-Pohjanmaan liitto (2023)

Selvityksessä kuvataan seutukaavassa (1995) ja kokonaismaakuntakaavassa (2005) suojelualueen merkinnällä osoitetun Kauhavan Pääjärven luontoarvoja ja kuvataan alueella toteutettuja kunnostustoimia.

Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut. Ubigu Oy & Lundén Architecture Company (2022)

Selvityksessä on tarkasteltu maakunnan viher- ja sinirakennetta sekä ekologisia yhteyksiä (eli ekologista verkostoa), ja ekosysteemipalveluiden eli luonnon ihmisille tuottamien hyötyjen sijoittumista ja arvoa. Selvityksessä on hyödynnetty lukuisia luonnonympäristöä ja ekosysteemipalveluita kuvaavia paikkatietoaineistoja ja -analyysijä, joihin on liitetty tietoa paikallisista erityispiirteistä.

Susien reviirit 2003–2020 Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Luonnonvarakeskus (2022)

Selvityksessä on laadittu tietoa susien eniten käyttämistä alueista. Aineistona on hyödynnetty GPS-pannoilla varustettujen susien paikannusmateriaalia ja Tassu-järjestelmän havaintoja. Selvitys on laadittu maakuntakaavan tuulivoima-alueiden merkinnän taustaselvitykseksi ja se on tarkoitettu vain viranomaiskäyttöön.

Selvitys Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan keskeisistä metsäpeura-alueista. Luonnonvarakeskus (2022)

Selvityksessä kuvataan metsäpeuran keskeisimpiä esiintymisalueita viimeisten 10 vuoden ajalta, ja tuodaan esiin tulevia ja potentiaalisia metsäpeura-alueita laajojen alueellisten mittakaavojen elinympäristömallinnuksella. Selvitys perustuu pääosin GPS-pantaseuranta-aineistoihin. Selvitys on laadittu maakuntakaavan tuulivoima-alueiden merkinnän taustaselvitykseksi ja se on tarkoitettu vain viranomaiskäyttöön.

Etelä-Pohjanmaan virkistysalueselvitys. Etelä-Pohjanmaan liitto (2022)

Selvityksessä on päivitetty ja inventoitu Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti merkittävien virkistysalueiden, -kohteiden ja ulkoilureittien nykytilanne. Selvityksen painopiste on ulkoiluun ja retkeilyyn liittyvien virkistysalueiden, -kohteiden ja reittien nykytilan kartoituksessa. Virkistysalueselvityksessä on hyödynnetty lukuisia eri tietolähteitä, kyselyitä ja joissakin tapauksissa myös maastokäyntejä.

Etelä-Pohjanmaan III vaihemaakuntakaavan suoluontoselvitykset. Etelä-Pohjanmaan liitto (2017)

Etelä-Pohjanmaan liiton selvityksessä on inventoitu ja raportoitu yhden potentiaalisen, olemassa olevan turvetuotantoalueen yhteydessä olevan luonnontilaluokan 2 suon luontoarvot.

Etelä-Pohjanmaan III vaihemaakuntakaavan suoluontoselvitykset. Etelä-Pohjanmaan liitto (2016)

Etelä-Pohjanmaan liiton selvityksessä on inventoitu ja raportoitu kuuden potentiaalisen, olemassa olevan turvetuotantoalueen yhteydessä olevan luonnontilaluokan 2 suon luontoarvot.

Etelä-Pohjanmaan suoluonto -kysely. Etelä-Pohjanmaan liitto (2016)

Etelä-Pohjanmaan liiton kaikille avoimen karttapohjaisen kyselyn tulokset. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää vastaajien ajatuksia Etelä-Pohjanmaan suoluonnosta, sen erilaisista käyttö- ja hyödyntämistavoista sekä soihin liittyvistä arvoista. Selvitys on laadittu vaihemaakuntakaava III:n taustalle.

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan suoluontoselvitykset. Faunatica Oy (2015)

Selvityksessä on inventoitu ja raportoitu 76 potentiaalisen turvetuotantosoon ja 30 potentiaalisen luonnonarvosuon luontotiedot. Selvitys on jatkoa aiemmin toteutetulle suosiselvityshankkeelle.

Etelä-Pohjanmaan suosiselvityshanke. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Geologian tutkimuskeskus & Etelä-Pohjanmaan liitto (2013)

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Geologian tutkimuskeskuksen toteuttamassa kehittämishankkeessa on kerätty luontotietoja 84 luonnonarvosuolta ja päivitetty Etelä-Pohjanmaan turvevaratietoja 1953 suolle. Selvitys sisältää Etelä-Pohjanmaan suoluonnon yleisen kuvauksen sekä luonto- ja turvevaraselvitysten tulokset. Luonnonarvosuolta kerätyt tiedot toimivat osa-aineistona myös soidensuojelun täydennysohjelmassa.

4.4 Luonnonvarat ja energiantuotanto

Etelä-Pohjanmaan aurinkoenergiaselvitys. Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvat alueet. FCG (2023)

Liite: Kohdekortit

Selvityksessä on tuotu esiin aurinkoenergian tuotannon nykytilanne maakunnassa ja tehty analyysi aurinkovoimaan soveltuvista alueista keskittyen etenkin entisten

turvetuotantoalueiden aurinkovoimapotentiaaliin. Selvitykseen sisältyy lisäksi tunnistettujen potentiaalisten tuotantoalueiden kohdekohtaiset vaikutusten arvioinnit.

Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan POSKI-selvitys 2021-2023. Väliraportti 2023. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto ja Pohjanmaan liitto (2023)

Liite: Luonto- ja maisemainventoinnit (valmistuu v. 2023 aikana)

POSKI-hankkeessa on tuotettu kokonaisvaltainen kuva Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan kiviainestarpeista sekä pitkän aikavälin suunnitelma toiminnan suuntaamisesta luonnonvarojen kestävä käyttö huomioiden. POSKI-hankkeessa on tarkistettu mm. aiemman POSKI-hankkeen (1999) maa- ja kalliokiviainesten ottoon määriteltujen, mutta vielä laajasti maa-ainesten otolle avaamattomien alueiden nykytila ja luokittelu. Lisäksi POSKI-hankkeessa on pyritty löytämään uusia kalliokiviainesten ottoalueita huomioiden tulevaisuuden kiviainestarve ja alueen suhteellisen vähäiset ottamiseen soveltuvat sora- ja hiekkavarannot. Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa on käytössä hankkeen väliraportti. Loppuraportti sekä luonto- ja maisemainventointien raportit valmistuvat vuoden 2023 aikana.

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvitys. FCG (2022)

Liite 1. Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutusten arviointi

Liite 4. Yhteisvaikutusten arviointi

Tuulivoimaselvityksessä on tarkasteltu uusia potentiaalisia tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita maakuntakaavoituksen taustaksi. Selvitykseen sisältyy tuulivoimatuotannon nykytilanteen kuvaus, poissulkeva puskurianalyysi, hiljaisten alueiden analyysi ja teknistaloudellinen arviointi. Selvityksessä on arvioitu potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutuksia ihmisiin, luontoon, maisemaan, ilmastoon ja aluetalouteen, sekä tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksia. Selvityksen liitteet 2 ja 3 ovat Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan tuulivoima-alueiden vaikutusten arviointeja.

Tuulivoima-alueiden täydennys. Niitunevan, Siltanevan ja Kankalonselän alueet. Etelä-Pohjanmaan liitto (2023)

Tuulivoima-alueiden täydennys sisältää kolmen tuulivoima-alueen kohdekuvauksen ja vaikutusten arvioinnin. Kohdekorttien perusteella arvioidaan edellytyksiä osoittaa alueille tuulivoimaloiden alueen merkintä kaavaehdotuksessa. Alueille ei ole osoitettu vastaavaa merkintää kaavaluonnoksessa. Tuulivoima-alueiden kohdekortit on laadittu alueilla käynnissä olevien hankkeiden yhteydessä eri toimijoiden toimesta. Kohdekortit on laadittu maakuntakaavatasolle soveltuviksi huomioiden mm. vaikutusten arvioinnissa yleispiirteinen tarkastelutaso.

Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisemaselvitys. FCG (2022)

Liite 1: Kohdekortit

Liite 2: Näkymäalueanalyysi ja valokuvasovitteet

Selvityksessä on arvioitu maakuntakaavan valmisteluaineiston mukaisten uusien potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisemavaikutuksia, sekä yhteisvaikutuksia jo rakentuneiden tai suunnitteilla olevien tuulivoimaloiden kanssa. Selvitykseen sisältyy mm. maisemallisesti herkkien alueiden määrittäminen, tuulivoima-aluekohtaiset kohdekortit, näkyvyysalueanalyysit ja havainnekuvia, sekä suosituksia alueiden jatkosuunnitteluun.

Tuulivoiman vaikutukset maa- ja merikotkaan sekä sääkseen Pohjanmaalla, Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Hannu Tikkanen, Camilla Ekblad ja Heikki Tuohimaa (2022)

Selvityksessä on arvioitu uusien potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutuksia maa- ja merikotkaan sekä sääkseen, sekä yhteisvaikutuksia rakentuneiden tai suunnitteilla olevien tuulivoimaloiden kanssa. Kotkien osalta arviointi perustuu elinympäristö- ja lentosummamallinnuksiin, ja sääksen osalta yleispiirteisempään tarkasteluun. Selvityksessä on keskitytty voimaloiden aiheuttamien törmäysriskien ja niiden populaatiotason vaikutusten arviointiin, sekä vaikutuksiltaan vähäisempien voimalapaikkojen määrien ja sijaintien tunnistamiseen. Selvityksestä on kaksi versiota: julkinen ja vain viranomaiskäyttöön tarkoitettu, salassa pidettäviä lajien sijaintitietoja sisältävä raportti.

Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntakaavojen tuulivoima-alueiden Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi. Sitowise (2022)

Arvioinnissa on tunnistettu uusien potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutukset läheisten Natura-alueiden suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin, arvioitu näiden vaikutusten merkittävyyttä ja selvitetty mahdollisia lieventäviä toimenpiteitä, sekä arvioitu yhteisvaikutuksia. Natura-arvioinnin kohteena on Etelä-Pohjanmaalta 20 tuulivoima-aluetta. Selvitys on vain viranomaiskäyttöön.

Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavoituksen Natura-arviointia varten tehtävä lintujen törmäys- ja populaatiomallinnus päämuuttoreittien osalta. Sitowise (2023)

Selvityksessä arvioidaan Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien alueelle maakuntakaavoituksessa potentiaalisiksi arvioitujen tuulivoima-alueiden rakentamiskokonaisuuden yhteisvaikutuksia muuttolinnustoon. Tarkastelun kohteena on ollut keskeisten lajien päämuuttoreitit. Tarkastelussa ovat maakuntakaavatyössä potentiaalisiksi arvioitujen tuulivoima-alueiden lisäksi näiden potentiaalisten maakuntakaavavarausten ulkopuolelle sijoittuvat tuulivoimahankkeet. Selvityksen

tavoitteena oli tuottaa riittävät tiedot muuttolinnustoon kohdistuvista yhteisvaikutuksista maakuntakaavoituksen tueksi.

Sähkönsiirtoselvitys Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan tuulivoimalle soveltuville alueille. Rejlers Finland Oy (2022)

Selvitykseen sisältyy tuulivoiman ja energian käytön yleiskuvan, sekä tulevaisuuden näkymien kytkeminen sähköverkon kehittämissuunnitelmiin. Selvityksessä on toteutettu haastatteluja, laadittu tuulivoimahankkeiden sähköverkkoon liittymistarkasteluja ja tunnistettu sähköverkon kehittämistarpeita.

Luonnonkiviainesten ja sitä korvaavien uusiomateriaalien käyttö- ja tarve-ennuste. Afry (2022)

Selvityksessä on tarkasteltu luonnonkiviainesten mennyttä ja nykyistä ottamistoimintaa, ja tehdään kiviaineksen tarve-ennuste vuoteen 2050. Lisäksi selvityksessä käsitellään luonnonkiviainesta korvaavien uusiomateriaalien käyttöä ja saatavuutta. Selvitys on laadittu Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien alueille. Kiviainesten käyttöä ja tarvetta vuoteen 2050 on tarkasteltu myös kunnittain.

POSKI-päivityshankkeeseen liittyvä Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan kalliokiviainesselvitys. Geologian tutkimuskeskus (2022)

Selvityksessä on esitelty Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien geologisia piirteitä ja alueen kiviainesten mekaanisfysikaalisia ominaisuuksia, sekä geologisten ominaisuuksien vaikutusta kiviainesten teknisiin ominaisuuksiin ja kestävyYTEEN. Työn keskeinen sisältö on kiviainesten tuotannon kannalta merkittävien uusien potentiaalisten kalliokiviainekohteiden tunnistaminen GTK:n laajoja julkisia ja julkaisemattomia aineistoja hyödyntäen.

Energiantuotanto Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla 2050. Ramboll Finland Oy (2021)

Selvityksessä on tutkittu mahdollisuuksia siirtyä energiantuotantojärjestelmään, joka perustuisi päästöttömään energiaan. Selvityksessä on kuvattu Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan energiankulutuksen ja -tuotannon nykytila, arvioitu maakuntien energian tarve vuonna 2050 sekä esitetty potentiaalisimpia vaihtoehtoja päästöttömiin energiantuotantojärjestelmiin siirtymiseksi molemmissa maakunnissa.

Etelä-Pohjanmaan III vaihemaakuntakaavan turvetuotantoon soveltuvien alueiden linnustovaikutusten arviointi. Pöyry Finland Oy (2018)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan III kaavaluonnoksen 22 turvetuotantoon soveltuvaksi osoitetulle alueelle laadittu linnustovaikutusten arviointi. Arvioinnissa on selvitetty, millaisia ja miten voimakkaita vaikutuksia turvetuotannolla olisi toteutuessaan alueella olevaan huomionarvoiseen linnustoon. Lisäksi on arvioitu, onko vaikutuksia

mahdollista lieventää. Selvityksestä on kaksi versiota: julkinen ja vain viranomaiskäyttöön tarkoitettu, salassa pidettäviä lajien sijaintitietoja sisältävä raportti.

3. vaihemaakuntakaavan Natura-arvioinnin tarveharkinta, luonnosvaihe. Turvetuotantoa osoittavat kaavamerkinnot. Etelä-Pohjanmaan liitto (2018)

Vaihemaakuntakaavan III taustalle laaditussa selvityksessä on arvioitu 11 vaihemaakuntakaavan luonnoksessa osoitetun turvetuotantoon soveltuvan alueen mahdollisia vaikutuksia Natura 2000 -verkostoon kuuluviin alueisiin. Arvioinnin tuloksena on esitetty luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen Natura-arvioinnin tekemistä viidelle Natura-alueelle kohdistuviin vaikutuksiin.

Turvetuotantoon soveltuvien alueiden Natura-vaikutusten arviointi. Ramboll Finland Oy (2017)

Turvetuotantoon soveltuvien alueiden Natura 2000 -verkostoon kohdistuvien vaikutusten arviointi on laadittu kuudelle Natura-alueelle. Arvioinnissa on mm. tunnistettu turvetuotannon aiheuttamat vaikutusmekanismit eri tuotantovaiheiden aikana yleisesti sekä eri eliölajeihin, laskettu turvetuotannon vesistöihin kohdistuvaa kuormitusta ja tarkasteltu kuormituksen aiheuttamaa fysikaaliskemiallista muutosta verrattuna nykytilaan. Lisäksi arvioinnissa on tunnistettu yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa ja haitallisten vaikutusten lieventämisen keinoja.

Tuulivoimamaakuntakaavojen Natura-arvioiden päivitys. Ramboll Finland Oy (2015)

Etelä-Pohjanmaan I vaihemaakuntakaavan ja Keski-Pohjanmaan 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueiden Natura-arviointi. Selvitys on vain viranomaiskäyttöön.

Etelä-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavan Natura-arvioinnin tarveharkinta. Etelä-Pohjanmaan liitto (2015)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I taustaksi on laadittu Natura-arvioinnin tarveharkinta korkeintaan yhden kilometrin päässä Natura 2000 -alueverkostoon kuuluvista alueista sijaitsevista tuulivoimapuistojen alueista. Lintudirektiivin perusteella Natura-alueverkostoon lisätyt alueet on huomioitu tarveharkinnassa myös pidemmältä etäisyydeltä. Tarveharkinnan mukaan neljälle maakuntakaavan tuulivoima-alueelle tulee tehdä luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi. Harkintaratkaisun perusteena on ollut se, että kyseisten tuulivoima-alueiden toteutuminen todennäköisesti merkittävästi heikentää niiden lähellä sijaitsevien Natura-alueiden luontoarvoja. Alueet on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon lintudirektiivin perusteella.

Etelä-Pohjanmaan turvetuotannon vesistövaikutusriskin monitavoitearviointi. Jatkotarkastelu 3. jakovaiheen valuma-alueille. Etelä-Pohjanmaan liitto & konsultti Anna-Mari Kangas (2015)

Turvetuotannon vesistövaikutusriskin monitavoitearviointi 38 kpl 3. jakovaiheen valuma-alueelle. Valuma-alueiden valinnassa on painotettu 2. jakovaiheen tasolle tehdyssä selvityksessä suuren riskin alueiksi osoitettuja valuma-alueita sekä niitä, joilla on määrällisesti ja/tai pinta-alallisesti runsaasti tuotantokelpoisia soita.

Selvitys suurimittakaavaisen bioenergian tuotannon tarpeista ja mahdollisuuksista Etelä-Pohjanmaalla. Vaasan yliopiston Levon-instituutti & Etelä-Pohjanmaan liitto (2015)

Vaasan yliopiston Levón instituutti on laatinut selvityksen koskien suurimittakaavaisen bioenergian tuotannon tarpeista ja mahdollisuuksista Etelä-Pohjanmaalla. Selvityksessä tutkittiin maakunnan bioenergiapotentiaalia sekä tarvetta varautua maankäytöllisesti suuren mittakaavan bioenergiaa ja biopolttoainetta tuottavien laitosten tarpeisiin.

Aihetta sivuaa myös Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja Metsäkeskuksen yhdessä vuonna 2014 tekemä selvitys bioöljyjalostamon investointiedellytyksistä Etelä-Pohjanmaan maakunnassa. Selvityksen kohteena on ollut ensisijaisesti polttoöljyn kysynnän ja raaka-ainevarojen analysointi. Mahdollisiin sijoittumispaikkoihin selvitys ottaa kantaa hyvin yleisellä tasolla.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava, vaihekaava I – maakuntakaavan linnustovaikutukset. Etelä-Pohjanmaan liitto (2014)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I taustaksi laaditussa selvityksessä käydään läpi tuulivoiman linnustovaikutuksia (törmäysriskit, voimaloiden sijainnin vaikutus, häiriövaikutus, elinympäristön muutosten aiheuttamat vaikutukset) ja arvioidaan vaikutuksia vaihemaakuntakaavan I tuulivoima-alueiden osalta.

Alajärven, Soinin ja Vimpelin tuulivoima-alueiden Natura-arviointi. Ramboll Finland Oy (2014)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I valmisteluaineiston mukaisille tuulivoimaloiden alueille, jotka sijaitsevat Alajärvellä (Möksy, Louhu), Soinissa (Pesola, Konttisuo, Korkeamaa) ja Vimpelissä (Hietapuro), laadittu luonnonsuojelulain mukainen Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi. Selvitys on vain viranomaiskäyttöön.

Maakuntakaavan tuulivoima-alueiden vaikutukset Levanen ja Iso Koihnannevan Natura-alueisiin ja Etelä-Pohjanmaan maakotkakantaan. Ramboll Finland Oy (2014)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I valmisteluaineiston mukaisille tuulivoimaloiden alueille (Vöyrinkangas, Rourunkangas, Rajavuori), jotka sijaitsevat Levanen ja Iso Koihnannevan Natura-alueiden läheisyydessä, laadittu luonnonsuojelulain mukainen Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi.

Selvitys sisältää myös tuulivoimaloiden alueiden yhteisvaikutusten arvioinnin suhteessa maakotkakantaan. Selvitys on vain viranomaiskäyttöön.

Tuulivoimapuistojen näkymävaikutukset Etelä-Pohjanmaalla. Etelä-Pohjanmaan liitto (2014)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I taustaksi laaditussa selvityksessä on esitetty tuulivoimaloiden näkymäalueanalyysi sekä esitelty 3D-mallinnus Ilmajoki-Kurikka- ja Soini-Ähtäri-alueilta.

Tuulivoima-alueiden maisemavaikutukset Etelä-Pohjanmaan arvokkaille maisema-alueille. Maisemaselvitys. ProAgria Etelä-Pohjanmaa MKN Maisemapalvelut (2014)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I taustaksi laaditun selvityksen tavoitteena on arvioida yli kymmenen tuulivoimalaa käsittävien tuotantoalueiden mahdolliset maisemavaikutukset valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin ja rakennettuihin kulttuuriympäristökohteisiin Etelä-Pohjanmaalla. Tarkastelu on laadittu maakuntakaavan mittakaava ja selvitystaso huomioon ottaen. Tarkasteltavia alueita ovat olleet valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Ympäristöministeriö, Mietintö 66/1992) ja valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt (Museovirasto, RKY 2009).

Maakuntakaavan tuulivoima-alueiden vaikutukset Levanen ja Iso Koihannevan Natura-alueisiin ja Etelä-Pohjanmaan maakotkakantaan. Ramboll Finland Oy (2014)

Etelä-Pohjanmaan I vaihemaakuntakaavaa varten laaditussa luonnonsuojelulain mukaisessa selvityksessä arvioidaan tuulivoiman vaikutuksia kahden tuulivoimaloiden alueen osalta kahteen Natura 2000 -verkostoon kuuluvaan alueeseen. Selvitys on vain viranomaiskäyttöön.

Etelä-Pohjanmaan turvetuotannon vesistövaikutusten arviointi. Osa 1: Kuormitustarkastelu. WSP Finland Oy (2014)

Kuormitustarkastelussa on selvitetty nykyisten ja mahdollisten uusien turvetuotantoalueiden kuormitusta 2. jakovaiheen valuma-alueittain. Tarkastelussa huomioidaan turvetuotantoalueiden kuntoonpano, tuotanto ja poistumat sekä karkealla tasolla valuma-alueen muu kuormitus. Tulokset on esitetty vesistöalueittain ja niitä on verrattu vesistöalueiden kuormituksen vähentämistavoitteisiin.

Etelä-Pohjanmaan turvetuotannon vesistövaikutusten arviointi. Osa 2: Vesistövaikutusriskin monitavoitearviointi. WSP Finland Oy (2014)

Selvityksessä on arvioitu mahdollisten uusien turvetuotantoalueiden vesistövaikutusriskiä vesistöjen nykytilan perusteella. Tarkastelu on tehty 2. jakovaiheen valuma-alueittain käyttäen menetelmänä ns. Monitavoitearviointia, jossa on arvioitu riskiä erikseen vesistöjen käyttöarvolle ja niiden suojeluarvolle ja herkkyydelle.

Ainespuun puskurivarastoilla ja metsäenergian terminaaleilla tehoa puunhankintaan. Suomen metsäkeskus (2014)

Terminaaliasiaa on analysoitu yhteistyössä Suomen Metsäkeskuksen Etelä- ja Keskipohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakunnan yhteistyössä laaditulla selvityksellä. Sen tavoitteena on puuaineksen puskuri- ja terminaalivarastoalueiksi soveltuvien sijaintien määrittäminen ja varastopaikkaverkoston luominen Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueelle.

Etelä-Pohjanmaan tuulivoimaselvityksen täydennys – Jalasjärven Ilvesnevan ja Kauhavan Voltti-Kakkurin alueet. FCG (2013)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I taustaksi laaditun selvityksen tarkoituksena on selvittää vaihemaakuntakaavaan valmisteluvaiheessa merkitsemättömien Jalasjärven Ilvesnevan ja Kauhavan Voltti-Kakkurin alueiden edellytykset tuulivoima-alueiksi. Arvioinnissa on huomioitu mm. tuulisuus ja tuotantoarvot, herkäät kohteet sekä rakennuskustannukset. Vaikutuksia on arvioitu maakuntakaavatasoisesti mm. maankäyttöön ja asutukseen, maisemaan ja luonnonympäristöön.

Lintujen muutto ja muuton valtaväylät Suupohjassa. Suupohjan Lintutieteellinen Yhdistys ry (2013)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I taustaksi laaditussa selvityksessä on tavoitteena kuvata käytettävissä olevan tiedon perusteella lintujen muuton peruspiirteet Suupohjan alueella. Tarkastelussa keskitytään erityisesti tuulivoiman suhteen kriittisiin lajeihin, joita tuulivoiman rakentaminen voi uhata merkittävästi esimerkiksi törmäyskuolemien lisääntymisen kautta. Tällaisia lajeja ovat muun muassa suuret vesilinnut kuten joutsenet ja hanhet, kurki sekä petolinnut. Arviointi perustuu lintuharrastajien viime vuosina tekemiin havaintoihin ja niiden tulkintaan.

Pohjanmaan uusiutuvat energiavarat. 2. vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueiden vaikutukset Natura 2000 -alueisiin. Ramboll Finland Oy (2013)

Pohjanmaan liiton selvitys sisältää Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I tuulivoimaloiden alueen (Kröninkangas) luonnonsuojelulain mukaisen Natura 2000 -alueisiin kohdistuvan vaikutusten arvioinnin.

Etelä- ja Keski-Pohjanmaan tuulivoima ja erikoiskuljetukset. Ramboll Finland Oy (2013)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I ja Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan taustalle laaditussa selvityksessä on tutkittu maakuntakaavoihin ehdolla olevien tuulivoima-alueiden saavutettavuutta erikoiskuljetusten näkökulmasta. Työssä tutkittuja rajoitteita ovat mm. siltojen kantavuudet, kuljetusten korkeuteen ja leveyteen vaikuttavat rajoitukset sekä teiden yleiseen käytettävyyteen liittyvät tekijät. Maakuntien tuulivoima-alueiden sijainteja voidaan pitää erikoiskuljetusten näkökulmasta pääsääntöisesti hyvinä.

Etelä-Pohjanmaan tuulivoimaselvitys. FCG (2012)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I taustaksi laaditussa tuulivoimaselvityksessä tehtävänä on ollut selvittää ja osoittaa Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet. Tavoitteena on tunnistaa parhaat tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet. Alueiden valintaan ja rajaukseen vaikuttivat myös erilaiset rajoittavat tekijät, kuten uhanalaiset kasvit ja eläimet, suojelualueet, pohjavesialueet, asutus ja muu ihmistoiminta. Alueiden määrittelyn lisäksi niistä tehtiin maakuntakaavatasoinen vaikutusten arviointi, joka piti sisällään sekä rakentamisen että käytön aikaisten vaikutusten arvioinnin. Selvityksessä rajattiin lopulta 27 erillistä tuulivoima-aluetta.

Etelä-Pohjanmaan tuulivoimaselvityksen täydennys – Kauhajoen Säärenkankaan-Eteläkankaan ja Kurikan Kukkookallion-Möhkäleenmaan alueet. FCG (2012)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I taustaksi laaditussa selvityksessä tarkoituksena on selvittää vaihemaakuntakaavaan selvitysalueena merkityn Säärenkankaan-Eteläkankaan sekä toistaiseksi vaihemaakuntakaavaan merkitsemättömän Kurikan Kukkookallion-Möhkäleenmaan alueiden edellytykset tuulivoima-alueiksi. Arvioinnissa on huomioitu mm. tuulisuus ja tuotantoarvot, herkätkohteet sekä Säärenkankaan-Eteläkankaan alueen osalta rakennuskustannukset. Vaikutuksia on arvioitu maakuntakaavatasoisesti mm. maankäyttöön ja asutukseen, maisemaan ja luonnonympäristöön.

4.5 Kulttuuriympäristö

Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet - Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi, osa 2, päivitys- ja täydennysinventointi. ProAgria Etelä-Pohjanmaa & Etelä-Pohjanmaan liitto (2014)

Työ täydentää vuonna 2013 tehtyä inventointia tuolloin inventoinnin ulkopuolelle jääneiden alueiden osalta Etelä-Pohjanmaalla.

Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet - Ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi. ProAgria Etelä-Pohjanmaa & Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan liitot (2013).

ProAgria Etelä-Pohjanmaan tekemässä selvityksessä on päivitetty Etelä- ja Keski-Pohjanmaan sekä Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi. Työ on tehty valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin yhteydessä vuosina 2013-2014. Inventointi on osa koko Suomessa tehtävää arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointia.

Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotus ja Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventointi sekä arvotus. Saatsi Arkkitehdit (2021)

Etelä-Pohjanmaan liiton Saatsi Arkkitehdit Oy:ltä tilaamassa vuosina 2019-2020 toteutetussa selvityksessä on inventoitu ja arvotettu maakunnan uudemmat, vuosina 1930-1999 rakennetut kulttuuriympäristökohteet sekä arvotettu vuosina 2016-2017 inventoidut rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Työssä on arvotettu kaikki Etelä-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön maakunnallisesti inventoidut kohteet. Arvotustyön tuloksena on ehdotus maakunnallisesti arvokkaista rakennetun kulttuuriympäristön kohteista.

Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi. Niukko K. & Etelä-Pohjanmaan liitto (2017)

Etelä-Pohjanmaan liitto on vuosina 2016-2017 laatinut inventoinnin maakunnallisesta rakennetusta kulttuuriympäristöstä yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon kanssa. Inventointi kattaa ennen vuotta 1930 rakennetut kohteet.

Täydennysinventoinnin kohdekortit 2019-2020. Saatsi Arkkitehdit (2021)

Vuonna 2017 valmistunutta Etelä-Pohjanmaan maakunnallista rakennusinventointia on täydennetty vuosina 2019-2020 laatimalla kohdekortit joistakin aiemmin inventoimattomista ennen vuotta 1930 rakennetuista kohteista. Täydennysinventointi on tehty uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin yhteydessä.

5 Kaavan vaiheet, osallistaminen ja vuorovaikutus

Kaavan valmisteluun kuuluu MRL:n mukaisia menettelyitä ja vaatimuksia vuorovaikutuksen toteuttamiseen. Maakuntakaavan laatimisprosessissa on eroteltavissa kuusi vaihetta: aloitusvaihe, tavoitevaihe, valmisteluvaihe, ehdotusvaihe, hyväksymisvaihe ja vahvistamisvaihe.

5.1 Aloitus- ja tavoitevaihe

Etelä-Pohjanmaan voimassa olevien maakuntakaavojen ajantasaisuuden arviointi laadittiin vuonna 2020. Kokonaismaakuntakaavan valmistelu käynnistyi 29.11.2021

maakuntahallituksen päätöksellä. Maakuntahallitus päätti kaavan vireille tulosta, osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville panosta sekä maakuntakaavan ohjausryhmän perustamisesta.

Kaavaprosessin vireille tulosta tiedotettiin ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtäville 15.12.2021–15.2.2022. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa määriteltiin muun muassa maakuntakaavan tavoitteet, selvitykset, osalliset ja osallistumis- sekä arviointimenetelmät. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa esiteltiin kaikille avoimessa tilaisuudessa 10.1.2022.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin lausuntoja ja palautteita yhteensä 111 taholta. Palautteesta suurin osa tuli asukkailta ja loput kunnilta, maakuntaliitoilta, viranomaisilta, yrityksiltä sekä järjestöiltä ja yhteisöiltä. Viranomaisten, kuntien ja maakuntaliittojen antamia lausuntoja oli 14 kpl, joista kahdessa ei ollut lausuttavaa. Asukkaiden palautteet koskivat lähes yksinomaan tuulivoimaa ja Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvityksessä tunnistettuja potentiaalisia tuulivoima-alueita. Viranomaisten palautteissa pidettiin hyvänä ajankohtaisten aiheiden, kuten ilmastotavoitteiden ja kestävä kehityksen huomioimista. Lausunnoissa toistui yhdistävänä tekijänä energiantuotannon teema. Maakuntahallitus käsitteli saadun palautteen ja hyväksyi vastineet kokouksessaan 28.3.2022.

Ensimmäinen viranomaisneuvottelu kaavan lähtökohdista ja tavoitteista käytiin 31.5.2022 ja sen pohjalta täydennettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Aloituvaiheessa jatkettiin jo alkuun saatettujen, ja käynnistettiin uusien kaavaan liittyvien selvitysten tekoa.

5.2 Valmisteluvaihe

Maakuntakaavan valmisteluvaiheessa ohjausryhmä kokoontui yhteensä kymmenen kertaa ja sidosryhmien kanssa järjestettiin lukuisia teema- tai merkintäkohtaisia neuvotteluita. Ennen kaavaluonnoksen valmistumista neuvotteluita järjestettiin mm. kuntien, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen, ympäristöministeriön, Suomen Metsäkeskuksen, Maataloustuottajien keskusliiton, Fingridin, Metsähallituksen, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston, Seinäjoen Museoiden, Ilmatieteenlaitoksen, Luonnonvarakeskuksen, Suomen luonnonsuojeluliiton, maakunnan alueella toimivien lintutieteellisten yhdistysten, Bioenergia ry:n, turvetuottajayritysten, tuulivoima- ja aurinkoenergiayhtiöiden, naapurimaakuntien liittojen ym. kanssa.

Kuntien kanssa merkinnöistä on kaavaluonnosta valmisteltaessa neuvoteltu ohjausryhmän kokousten lisäksi aluerakenteen kuntakierroksella sekä tuulivoimateemasta järjestettyjen kuntakohtaisten neuvottelukierrosten ja erillisten neuvotteluiden yhteydessä. Ympäristöministeriön ja ELY-keskuksen kanssa järjestettiin

valmisteluvaiheessa kolme työneuvottelua vuonna 2022 ja neljä työneuvottelua vuonna 2023. Sidosryhmien kanssa vuoropuhelua on käyty myös kaavan selvitysten ohjausryhmissä ja työpajoissa.

Maakuntahallitus on käsitellyt valmisteluvaiheessa useita kaavan selvityksiä niiden valmistuttua. Maakuntakaavaluonnoksen suunnitteluratkaisuihin liittyvä maakuntahallituksen iltakoulu järjestettiin 27.10.2022 ja evästyskeskustelu käytiin maakuntahallituksen kokouksessa 28.11.2022. Maakuntavaltuuston iltakoulu maakuntakaavasta järjestettiin 12.12.2022.

Maakuntahallitus päätti 23.1.2023 valmisteluvaiheen kuulemisen aloittamisesta. Kaavaluonnos ja siihen liittyvä valmistelumateriaali olivat nähtävillä 1.2.2023–10.3.2023. Kuulutusilmoitus julkaistiin Ilkka-Pohjalaisessa (1.2.2023) sekä kuntien ja liiton verkkosivuilla kunnallisten ilmoitusten tapaan.

Maakuntakaavaluonnoksen nähtävillä olon aikana järjestettiin kaikille avoimet kaavaluonnoksen esittelytilaisuudet Seinäjoella, Lapualla, Alajärvellä, Kauhajoella ja Alavudella sekä etäyhteydellä. Lisäksi kaavaluonnosta esiteltiin etäyhteydellä keskeisille sidosryhmille.

Kaavaluonnoksesta saatiin yhteensä 184 lausuntoa ja muistutusta, joista 42 kpl viranomaisilta ja 143 kpl yksityishenkilöiltä, yrityksiltä sekä yhteisöiltä ja järjestöiltä. Lausuntoja ja muistutuksia saatiin kaikkia teemoja koskien. Kaikkein eniten palautetta kerännyt aihe oli tuulivoima.

Valmisteluvaiheen palautetta käsiteltiin maakuntakaavan ohjausryhmässä 12.4.2023 ja 28.9.2023, ympäristöministeriön ja ELY-keskuksen kanssa käydyissä työneuvotteluissa 25.5. ja 21.6.2023 sekä maakuntahallituksessa 23.5. ja 23.10.2023.

Lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta käytiin neuvotteluja mm. seuraavien tahojen kanssa: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus (Y- ja L-vastualueet), Pirkanmaan liitto, Satakuntaliitto, Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, ympäristöministeriö, Seinäjoen museot (Alueellinen vastuumuseo), Väylävirasto, Bioenergia ry ja turvetuottajat, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Etelä-Pohjalaiset kylät ry., alueen Leader-ryhmät, Fingrid, Metsäkeskus, eri tuulivoimayhtiöt ja Seinäjoen seudun vesihuolto-organisaatiot. Lisäksi jokaisen alueen kunnan kanssa käytiin neuvottelu kaavaluonnoslausunnoissa esiin nostetuista asioista.

Maakuntahallitus hyväksyi lausuntoihin ja muistutuksiin annetut yleisvastineet 23.5.2023 ja yksilöidyt vastineet 23.10.2023.

5.3 Ehdotusvaihe ja kaava-aineistoihin tehdyt muutokset

Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa kaava-aineistoihin on tehty tarvittavia muutoksia ja toteutettu maakuntakaavan vaikutusten arviointi. Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 27.11.2023 asettaa maakuntakaavaehdotuksen viranomaisten lausuttavaksi. Lausuntoaika on 30.11.2023-10.1.2024. Myöhemmin maakuntakaavan ehdotusvaihe jatkuu viranomaisilta saatujen lausuntojen käsittelyllä, kaava-aineistoihin mahdollisesti tehtävien muutosten työstämisellä sekä maakuntakaavaehdotuksen asettamisella julkisesti nähtäville arviolta helmi-maaliskuussa 2024.

Maakuntakaavan ehdotusvaiheen vaikutusten arvioinnin on tehnyt Sweco Finland Oy asiantuntijatyönä. Vaikutusten arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 7.

Maakuntakaavaluonnoksesta saatujen lausuntojen ja mielipiteiden sekä niiden pohjalta käytyjen neuvottelujen sekä luonnosvaiheen jälkeen valmistuneiden taustaselvitysten perusteella maakuntakaava-aineistoihin on tehty muutoksia. Muutokset koskevat esimerkiksi kaavakarttamerkintöjä, merkintöjen kuvauksia ja suunnittelumääräyksiä sekä kaavaselostuksen tekstejä ja vaikutusten arviointia. Joitakin kaavaluonnoksessa olleita kaavamerkintöjä määräyksineen on poistettu ja joitakin uusia maakuntakaavamerkintöjä puolestaan lisätty maakuntakaavaehdotukseen. Muutoksia on tehty kaikkiin maakuntakaavan teemoihin. Keskeisimmät maakuntakaava-aineistoja koskevat muutokset on lueteltu teemoittain alla. Luettelo ei ole täysin tyhjentävä, vaan sisältää merkittävimmät muutokset kunkin teeman osalta.

Koko maakuntaa koskevat yleiset suunnittelumääräykset

- Aurinkoenergian tuotantoalueita, sähkönsiirtoa sekä kaasunsiirtoa koskevat yleisiä suunnittelumääräyksiä on täydennetty ja ne ovat siirretty omien alaotsikoiden alle
- Tuulivoimaa koskeva yleinen suunnittelumääräys on lisätty

Aluerakenne

- **Kehittämisperiaatemerkinnät**
 - Kaupunkikehittämisen kohdealueen merkintä on muutettu Seinäjoen kaupunkiseudun kehittämisvyöhykkeeksi laajentamalla aluerajausta ja kehittämällä suunnittelumääräystä
 - Maaseudun kehittämisen ja kyläasumisen ydinvyöhykkeen nimi on muutettu muotoon Kyläasumisen ja maaseudun kehittämisen ydinvyöhyke. Näiden vyöhykkeiden sijainteja on tarkennettu ja lisätty yksi uusi kyläasumisen ja maaseudun kehittämisen ydinvyöhyke Isojoelle
 - Ruoantuotannon ydinvyöhykkeen suunnittelumääräystä on täsmennetty kattamaan myös maaseutuasuminen

- Teollisuustoiminnan kehittämisvyöhykkeiden sijainteja on tarkennettu
- Alavuden ja Ähtärin matkailun ja virkistyskehittämisyöhykkeet on yhdistetty
- **Keskustatoimintojen, taajama-alueiden ja kylien merkinnät:**
 - Ilmastomuutokseen sopeutuminen on huomioitu keskustatoimintojen ja taajama-alueiden suunnittelumääräyksissä
 - Taajamarajauksia on tarkennettu kuntaneuvotteluiden perusteella ja erityisesti suhteessa teollisuus- ja varastoalueisiin
 - Kauhavan Kortesjärvelle on lisätty keskustatoimintojen alakeskus - merkintä
 - Seinäjoen keskustatoimintojen alueen rajausta on palautettu voimassa olevan Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan II mukaiseksi
 - Kylä-kohdemarkintöjä on lisätty ja poistettu sekä muokattu joidenkin kylä-kohdemarkintöjen sijainteja ja nimiä tarkentuneen tiedon myötä
- **Vähittäiskaupan merkinnät:**
 - Seinäjoen Roveksen kaupallisen vyöhykkeen rajausta on palautettu voimassa olevan Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan II mukaiseksi ja vyöhykkeen mitoitusta on korotettu ja suunnittelumääräystä sekä merkinnän kuvausta täsmennetty Roveksen kaupalliseen selvitykseen (2023) sekä ELY-keskuksen ja Seinäjoen kaupungin kanssa neuvoteltuun perustuen.
 - Kauhavan PowerParkin vähittäiskaupan mitoitusta on korotettu PowerParkin kaupalliseen arvioon (2023) ja ELY-keskuksen ja Kauhavan kaupungin kanssa neuvoteltuun perustuen
 - Isonkyrön Tervajoen jäljellä oleva vähittäistavarakaupan määrä on merkitty Vaasan kaupallisten selvitysten mukaan
 - Keskustatoimintojen alakeskusten suunnittelumääräykseen on lisätty maininta seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan sallimisesta
- **Teollisuus- ja varastoalueen merkintä**
 - Teollisuus- ja varastoalueiden kohdemarkintöjä on lisätty sekä tarkennettu joidenkin merkintöjen sijainteja ja nimiä kuntaneuvotteluiden perusteella
 - Kaavaehdotukseen on lisätty uusi merkintä Tukesin lausunnon perusteella: Teollisuus- ja varastoalue, jolla on/jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen (T/kem-merkintä).
 - Vaarallisia kemikaaleja valmistava tai varastoiva toiminta on huomioitu myös teollisuus- ja varastoalueen kohdemarkinnän suunnittelumääräyksessä.

- **Muut aluerakenteen muutokset**

- Maakuntakaavaehdotukseen on lisätty seudullisesti merkittäviä ampumaratoja päivittyneiden lähtötietojen myötä
- Puolustusvoimien alueita koskevia rajauksia sekä kuvaus- ja määräystekstejä on päivitetty Puolustusvoimien lausunnon perusteella
- Moottorikelkkareittien merkintöjä on tarkistettu ja muokattu vastaamaan paremmin olemassa olevia reittejä
- Kaavaehdotukseen on lisätty yksi moottoriurheiluratamerkintä Kauhavan Kärppämäkeen

Liikenne ja teknisen huollon verkostot

- Valmiiden ja tekeillä olevien yleis- ja tiesuunnitelmien suunnitteluratkaisut on huomioitu kaavamerkinnoissa
- Maanteihin liittyvät tielinjausehdotukset (kt 67 ja vt 18 Kouran kohta) on tarkennettu ja lisätty puuttuneet eritasoliittymät
- Maantien parannusmerkintään on lisätty maininta Hyypänjokilaakson maisemanhoitoalueen huomioimisesta
- Vaasan radan liikennepaikoista kolme on muutettu olemassa oleviksi (ovat olemassa, vaikka ei liikennöintiä).
- Suupohjan rataa koskevaa suunnittelumääräystä on muokattu yleisempään suuntaan
- Kaksiajorataisen tien suunnittelumääräyksessä on huomioitu maatalousliikenne
- Kaavaehdotukseen on lisätty uusi merkintä: Tien luokituksen muutos - merkintä
- Kaavakartalle on lisätty yksi kevyen liikenteen yhteystarvemerikintä (Kurikka-Kauhajoki) ja kaavaselostukseen on tarkennettu yleistekstiä kevyen liikenteen (MRL:n mukainen termi) osalta
- Liikenteen yhteystarvemerkinnoista, rautatieliikenteen kehittämisen kohdealue -, venesatama- sekä kiertotalouden ja jätehuollon aluemerkinnoista on poistettu rakentamisrajoitus
- Teknisen huollon vesi- ja viemärijohtomerkinnot on päivitetty
- Voimajohtomerkintöjä on tarkennettu ja muokattu mm. päivittyneiden ympäristövaikutusten arviointitietojen sekä hankesuunnitelmien myötä
- Sähkönsiirron yleistä suunnittelumääräystä on kehitetty siten, että ympäristölle ja ihmisille aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä.
- Kaavakartalle on lisätty yksi jätevedenpuhdistamo ja kaksi kiertotalous- ja jätehuollon alueen merkintää

Viherrakenne

- Uusia luonnonsuojelualueita on lisätty 4 kpl ja kahteen luonnonsuojelualueeseen on tehty täydennyksiä Metsähallituksen lausunnon mukaisesti
- Suojelualueiden merkintöihin on tehty pienialaisia tarkistuksia saatujen lausuntojen, neuvottelujen ja aineistojen perusteella, ja lisäksi Vähä Vuosjärven (Kauhava) suojelualuumerkintä on poistettu
- Yksi uusi suojelualue on lisätty maanomistajan suostumuksen perusteella (Hallaneva, Vimpeli)
- Kaksi luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintää on lisätty kuntien lausuntojen perusteella (Lapua, Seinäjoki, Alavus)
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden ja viheryhteystarvemeraintöjen kuvauksia ja suunnittelumääräyksiä on kehitetty ja tarkennettu
- Viheryhteystarvemeraintöjen sijainteja on tarkistettu
- Kaavaehdotukseen on lisätty uusi merkintä: Maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi (17 kpl) Metsähallitukselta hankitun aineiston perusteella
- Yksi virkistyskohde on lisätty Väljoen ulkoilualueelle Lappajärvelle
- Kaksi uutta ulkoilureittiä on lisätty: Välille Parra-Päntäne-Hyypä-Nummijärvi sekä Kyrköjärven ympärille
- Joitakin virkistyskohteita on muutettu virkistysalueiksi, ja joitakin alueita kohteiksi
- Virkistysalueiden ja -kohteiden sekä ulkoilu- ja melontareittien rajauksiin, kuvauksiin ja suunnittelumääräyksiin on tehty pieniä tarkennuksia
- Kaavaselistukseen on lisätty kuvausta viherrakenteen merkintöjen tulkinnasta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa

Luonnonvarat ja energiantuotanto

- Tuulivoimaloiden alueiden suunnittelumääräyksiä on kehitetty ja alueisiin on tehty rajausmuutoksia mm. lajistoon kohdistuvien vaikutusten ja asumisen läheisyyden vuoksi
- Kaavaehdotukseen on lisätty kolme uutta tuulivoimaloiden alueen merkintää (Niittuneva, Siltaneva, Kankalonselkä)
- Kaavaehdotuksesta on poistettu kolme tuulivoimaloiden alueen merkintää (Napalankalliot, Kröninkangas, Kulmasaarenmäki)
- Kaavaehdotuksesta on poistettu aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden merkintä ja täydennetty aurinkoenergiaa koskevaa koko maakunnan suunnittelumääräystä
- Turvetuotantoon soveltuvien alueiden merkintöjä on tarkistettu
- Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvia alueita on lisätty POSKI-selvityksen valmistuneiden aineistojen perusteella. Kaksi maa- tai

kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuvan alueen merkintää on rajattu soidensuojelun täydennysehdotuksen alueiden ulkopuolelle.

- Kauhajoen pohjavesialueiden rajaukset on päivitetty uusien valmistuneiden aineistojen mukaisiksi
- Kaavaehdotukseen on lisätty energiahuollon alueita koskien uusia sähköasemia
- Maakunnallisesti merkittävät perinnebiotoopit on merkitty uutena merkintänä Metsähallitukselta hankitun aineiston perusteella

Kulttuuriympäristö

- Kaavaehdotukseen on lisätty Museoviraston aineiston perusteella uusi merkintä: Valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kohde
- Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt
 - Poistettu aluemaiset kohteet Nurmonjokivarren asutus ja Aronkylä sekä pistekohteet Koskuen Esso, Alajärven Länsikylän koulu ja Kauhajoen Puskankylän entinen koulu.
 - Lisätty aluemaiset kohteet Koskelankylä (Lapua, Seinäjoki) ja Veneskoski-Viitalan asutus (Seinäjoki) sekä pistekohteena Honkimäki (Lapua) ja Itämäki (Seinäjoki)
 - Rajatuilta tai kokonaan poistetuilta alueilta on nostettu Seinäjoella Nurmonjokivarressa neljä, Kauhajoen Aronkylässä kaksi ja Ähtärin Mustikkavuorella kaksi pistemäistä kohdetta
 - Rajauksia on lisäksi tarkistettu vähäisesti seuraavissa Seinäjoen kohteissa: Joupin kylän vanha asutus ja Joupin koulu, Pohjan pientaloalue ja Pohjan koulut, Ydinkeskustan liikerakennukset ja umpikortteli 26 sekä Itikanmäki
 - Kohteiden nimiä on tarkistettu
 - Uusiin tai muuttuneisiin kulttuuriympäristöihin on lisätty kohdekuvaus
- Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta kaavaselostukseen on lisätty tietoa siitä, miten ne tulee huomioida suunnittelussa

Koko kaavaa koskevat muutokset

- Alle 5 hehtaarin osa-aluemerkinnät on muutettu kohteiksi (alle kymmenen hehtaarin kokoiset maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvat alueet on muutettu osa-aluemerkinnästä kohdemerkinnäksi)
- Kaavamerkintöjen virheellisiä sijainteja ja nimiä on korjattu sekä selkeytetty kaavakartan visuaalista ilmettä
- Taustaselvitysten luetteloon on lisätty Pääjärven luontoselvitys, PowerParkin kaupallinen arvio sekä tuulivoima-alueiden täydennys (Niittunevan, Siltanevan ja Kankalonselän kohdekortit)

- Maakuntakaavaselostuksen liitteeksi on lisätty Sweco Oy:n toteuttama maakuntakaavan vaikutusten arviointi, turvetuotantoon soveltuvien alueiden kaavaratkaisun kuvaus vaihemaakuntakaavasta III, johon Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaratkaisu perustuu sekä maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen kohdekuvaukset

5.4 Hyväksymisvaihe ja kaavan vahvistaminen

TÄYDENTYY JATKOSSA

6 Kaavaratkaisun kuvaus

6.1 Kaava-asiakirjat

Maakuntakaavan muodostavat kaavakartta ja siihen liittyvät kaavamerkinnot ja -määräykset. Kaavakarttaan liittyvä kaavaselostus selventää ja täydentää kaavakarttaa sekä siihen kuuluvia merkintöjä ja määräyksiä. Selostuksessa kuvataan muun muassa kaavan tavoitteita ja keskeisiä suunnitteluprosessin vaiheita sekä maakuntakaavan toteuttamista. Selostuksessa avataan myös erilaisten kaavaratkaisujen lähtökohtia. Maakuntakaavan esitystavasta, maakuntakaavamääräyksistä ja kaavaselostuksesta on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä -asetuksessa (MRL § 28–30 ja MRA § 9–10). Kaavaprosessin aloitusvaiheen aikana laaditaan muiden asiakirjojen lisäksi suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on laadittu mittakaavaan 1:200 000. Kaavakartan pohjakartta muodostuu Maanmittauslaitoksen kuntarajoista ja maakuntarajasta sekä Suomen ympäristökeskuksen vesistöaineistosta. Kartta on laadittu EUREF-FIN-koordinaatistossa. Maakuntakaavan visualisoinnissa on hyödynnetty soveltuvien osin Harmonisoidut maakuntakaavat (HAME) -hankkeessa tuotettuja kaavamerkintätyylejä.

6.2 Koko maakuntaa koskevat suunnittelumääräykset

Koko maakuntaa koskien annetaan seuraavat suunnittelumääräykset.

6.2.1 Liikenne

Liikenneväylien ja liittymien suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huomioida vaikutukset ympäröivään maankäyttöön sekä kulttuuriympäristö-, maisema-, luonto- ja virkistysarvoihin. Lisäksi on huomioitava ulkoilureittien ja ekologisen verkoston kannalta tärkeiden viheryhteysien jatkuvuuden turvaaminen.

6.2.2 Vähittäiskauppa

Vähittäiskaupan suuryksiköt on sijoitettava tukemaan olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Suuryksiköiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon tasapainoisen palveluverkon kehittäminen, olemassa olevien keskustatoimintojen alueiden kaupalliset palvelut ja niiden toiminta- ja kehitysedellytykset, yhdyskuntarakenteen muu kehitys sekä palveluiden hyvä saavutettavuus. Alueiden yleis- ja asemakaavoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota asuin- ja työpaikka-alueiden jalankulku- ja pyöräily- sekä joukkoliikenteen mahdollisimman suoriin ja hyviin yhteyksiin kaupan ja muiden palvelujen kesken. Alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa on varmistettava, että alueella sijaitsevien pohjavesien laatu ei huononnu tai antoisuus pienene ja että kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden kohteiden kulttuuri- ja luonnonperintöarvot säilyvät.

Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alarajaksi määritellään, ellei selvitysten perusteella taajamakohtaisesti muuta osoiteta:

- Vähittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 4 000 k-m²
- Päivittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on Seinäjoella 5 000 k-m² kaavakartalla osoitetulla kaupallisella vyöhykkeellä (km²)
- Erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 5 000 k-m² Alajärven, Alavuden, Kauhajoen, Kauhavan, Kurikan, Lapuan, Ilmajoen, Seinäjoen, Teuvan sekä Ähtärin kunnassa
- Erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on Seinäjoella 10 000 k-m² kaavakartalla osoitetulla kaupallisella vyöhykkeellä (km²)

Edellä mainitut rajat ylittävät kaupan suuryksiköt osoitetaan maakuntakaavassa erikseen kerrosalamitoituksineen. Edellä mainittuja pienempiä, paikallisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköjä on mahdollista toteuttaa kunnan omaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.

6.2.3 Tuulivoima

Tuulivoimaloiden alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon kyseisen hankkeen sekä eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset asutukseen, liikenneväyliin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoihin, pohjavesiin, kansallispuistoihin ja luontoarvoihin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia.

Alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata lentoliikenteen ja puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä, valvontasensoreista ja radioyhteyksien turvaamisesta, johtuvat rajoitteet.

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Ilmatieteen laitoksen säätutkaverkoston tuomat rajoitteet, mikäli tuulivoima-alue on alle 20 kilometrin päässä Ilmatieteen laitoksen operatiivisesta säätutkasta.

Tuulivoimaloiden alueiden yhteyteen voidaan sijoittaa energiantuotannon ja -varastoinnin järjestelmiä ja rakenteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.

6.2.4 Aurinkoenergia

Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri-, maisema-, virkistys- ja luontoarvoihin sekä olemassa oleviin elinkeinoihin ja asutukseen kohdistuvat vaikutukset. Laajat aurinkoenergia-alueet on sijoitettava pääosin muille kuin metsäalueille ja viljelyskäytössä oleville peltoalueille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen kokonaisvaikutuksiin ilmastopäästöjen osalta. Aurinkoenergia-alueiden yhteyteen voidaan sijoittaa energiantuotannon ja -varastoinnin järjestelmiä ja rakenteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.

6.2.5 Sähkönsiirto

Sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa on huomioitava vaikutukset kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin sekä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin.

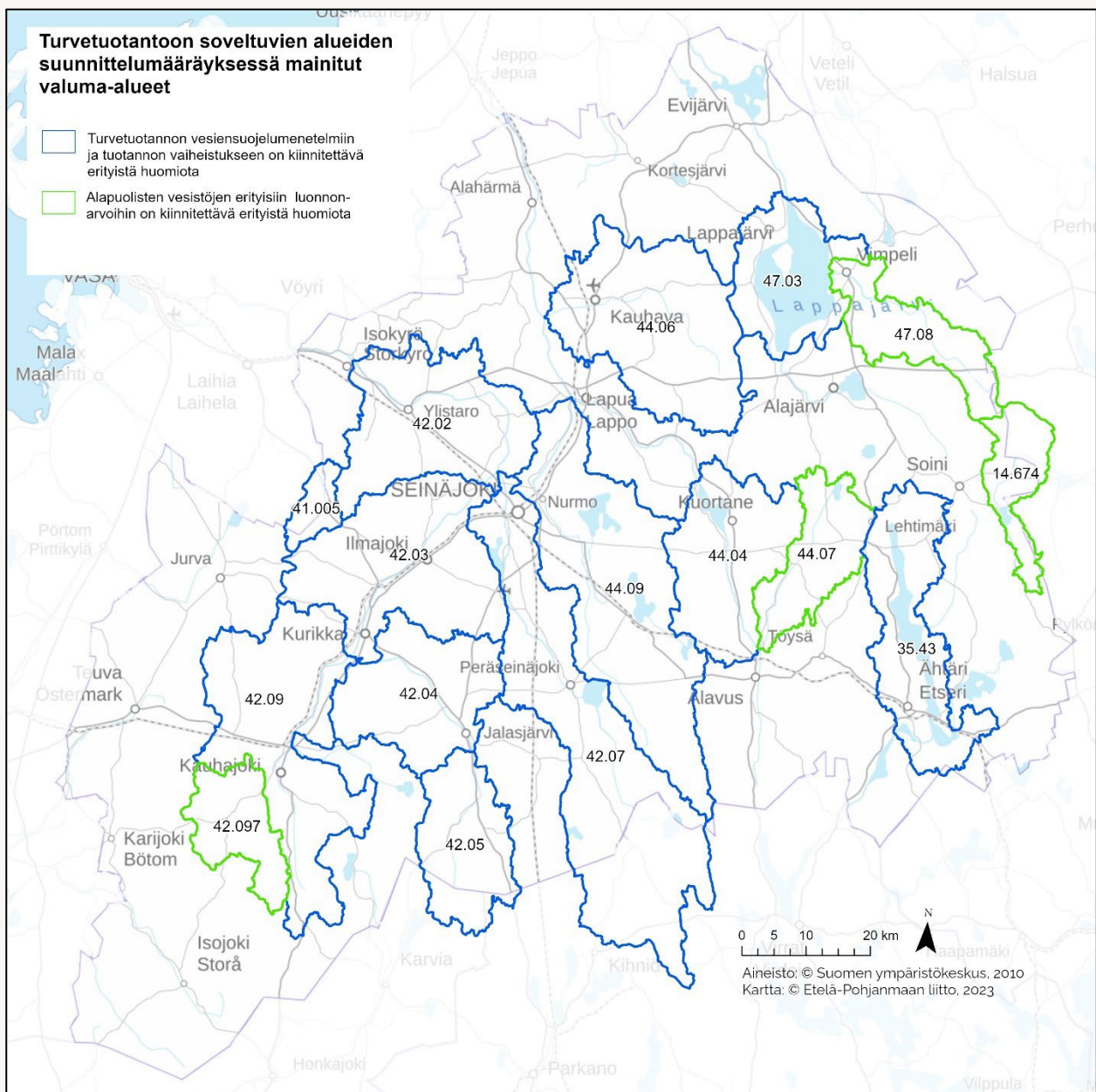
Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Sähkönsiirtoa suunniteltaessa on arvioitava myös mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein.

6.2.6 Kaasunsiirto

Kaasun putkisiirtoa, esimerkiksi vedyn tai biokaasun siirtoa, tulee kehittää maakunnan alueella yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen. Suunnittelussa on otettava huomioon kaasuputkiston suojaetäisyyksistä annetut määräykset.

6.2.7 Turvetuotanto ja vesiensuojelu

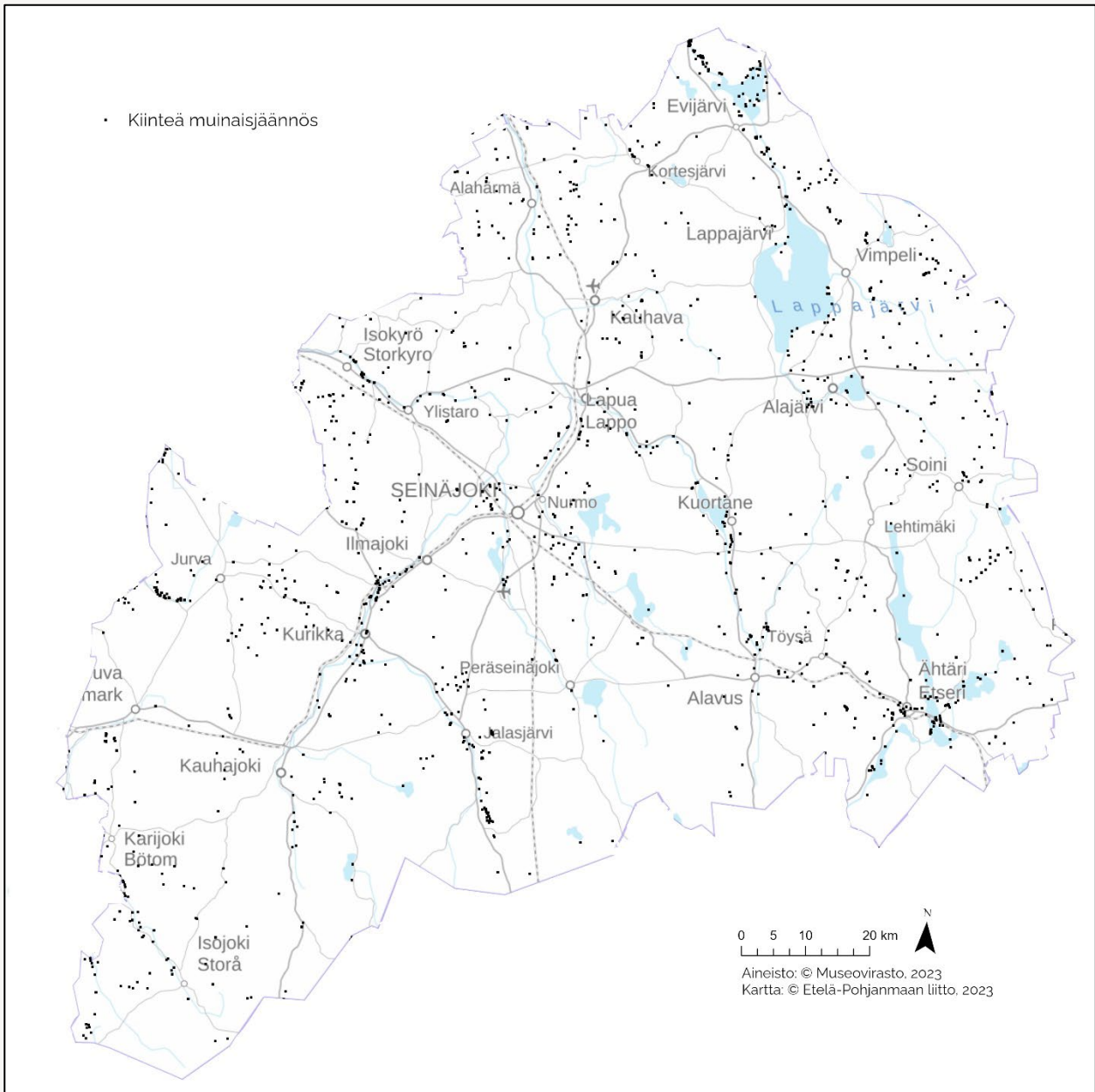
Turvetuotannon vesiensuojelumenetelmiin ja tuotannon vaiheistukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota seuraavilla valuma-alueilla: Ähtärinjärven (35.43), Laihianjoen yläosan (41.005), Kyrönjoen keskiosan (42.02), Kyrönjoen yläosan (42.03), Jalasjoen (42.04), Mustajoen (42.05), Seinäjoen (42.07), Kainastonjoen (42.09), Kuortaneenjärven (44.04), Kauhavanjoen (44.06), Nurmonjoen (44.09) ja Lappajärven (47.03) valuma-alueet. Seuraavilla valuma-alueilla alapuolisten vesistöjen erityisiin luonnonarvoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota: Mustapuron (14.674), Pöntäneenjoen (42.097), Kätänjoen (44.07) ja Vimpelinjoen (47.08) valuma-alueet.

Kuva 7. Valuma-alueet, joille on annettu suunnittelumääräys.

6.2.8 Happamat sulfaattimaat

Alueidenkäytön suunnittelun tulee perustua riittävään tietoon happamien sulfaattimaiden sijainnista ja laadusta sekä niiden aiheuttamista riskeistä. Uusi merkittävä toiminta tulee sijoittaa niin, että vältetään lisäämstä kuivaustarvetta erityisesti kaikkein ongelmallisimmilla alueilla.

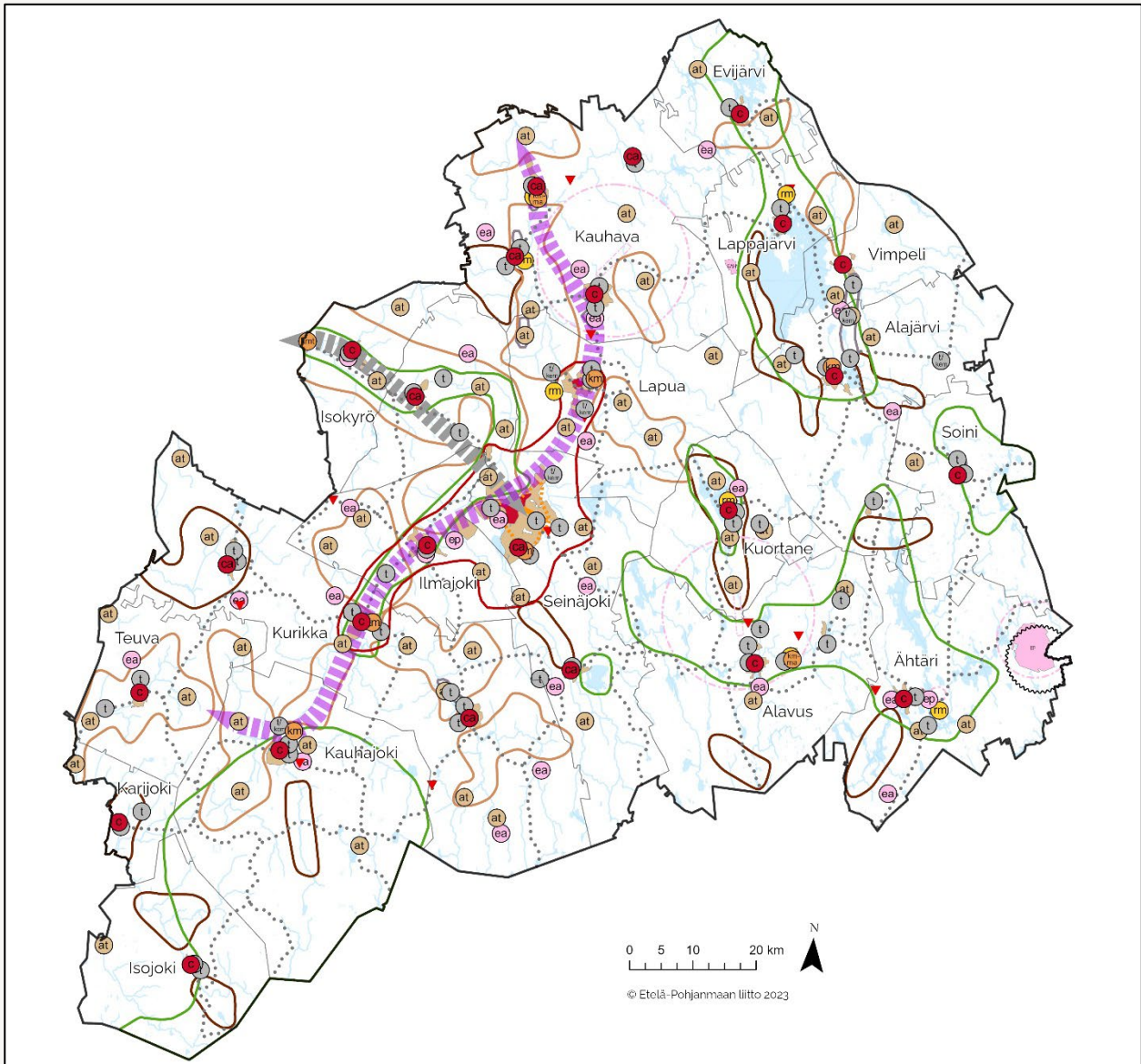
Kuva 9. Etelä-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäänökset.

6.3 Aluerakenne

Kehittämisyöhykkeet

Etelä-Pohjanmaan kehittämisen kannalta tärkeitä kehittämisyöhykkeitä osoitetaan kaupunkiseudun kehittämiseen, maaseudun kehittämiseen (ruoantuotannon sekä kyläasumisen ja maaseudun kehittämisen ydinvyöhykkeet), matkailuun ja virkistykseen, teollisuustoimintaan sekä ylimaakunnallisten ja maakunnan sisäisten yhteyksien kehittämiseen liittyen. Kehittämisperiaatemerkinnöillä esitetyt vyöhykkeet on valittu

maakunnan ominaispiirteiden ja elinkeinorakenteen kannalta tärkeiden teemojen mukaan.

Kuva 10. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n aluerakenteen merkinnät.

Seinäjoen kaupunkiseudun kehittämisvyöhyke

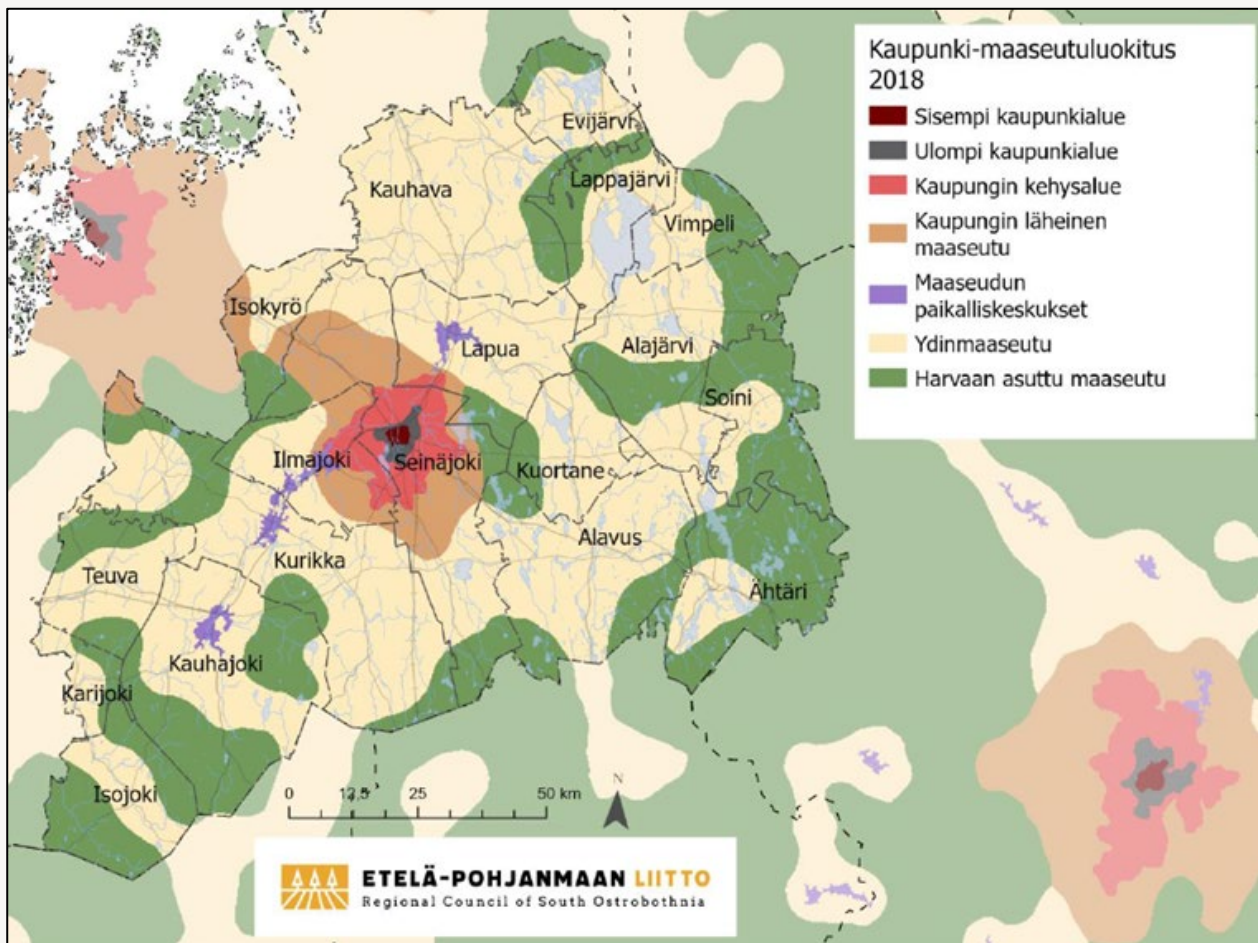
Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnan yhtenäisin ja tiivein yhdyskuntarakenteen alue, jolla Seinäjoen kaupungin merkitys on huomattava. Seinäjoen kaupunkiseudun kehittämisvyöhykkeeseen kuuluvat Seinäjoki, Ilmajoki, Kurikka ja Lapuan keskustaajamat läheisine maaseutualueineen ja kylineen.

Suunnittelumääräys: Aluetta tulee kehittää kansallisesti vetovoimaisena kaupunkiseutuna, jossa korkeatasoiset innovaatio- ja yritystoiminnan, koulutuksen, osaamisen, kaupallisten palvelujen sekä matkailu- ja vapaa-aikapalvelujen toiminnot on turvattu. Vyöhykkeen alueella on tarve seudulliselle yhteistyölle ja palvelujen järjestämiselle sekä kestävän liikkumisen ja toimivan yhdyskuntarakenteen suunnittelulle. Asuinympäristöjen toimivuutta ja monipuolisuutta tulee kehittää samalla yhteistä luonto- ja kulttuuriympäristöä arvostaen. Alueen kehittämisessä ja maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota kävelyn ja pyöräilyn, joukkoliikenteen ja raideliikenteen edistämiseen siten, että siirtymiset eri kulku- ja kuljetusmuotojen välillä ovat joustavat.

Kaavaratkaisu:

Vahvat ja vetovoimaiset kaupungit ovat edellytys koko maakunnan kehitykselle. Maakuntakeskus Seinäjoen sekä Ilmajoen, Kurikan ja Lapuan keskustaajamien alueet muodostavat Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen ja elinkeinoelämän keskeisimmät ydinalueet. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 tulee luoda Seinäjoelle edellytyksiä kehittyä kansallisesti ja kansainvälisesti houkuttelevaksi kaupungiksi ja kaupunkiseuduksi, tärkeäksi logistiseksi solmukohdaksi, joka houkuttelee uusia yrityksiä ja asumista. Koko seudun myönteisen kehityksen edistämiseksi ja varmistamiseksi maankäyttöä, asumista, liikkumista ja palveluita tulee tarkastella ja suunnitella ylikunnallisesti kaupunkiseudun tasolla.

Seinäjoen kaupunkiseudun kehittämisen vyöhykkeen määrittelemiseksi on käytetty Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutu-alueuokitusta 2018 sekä tilastotietoja työmatkaliikkumisesta ja asioinnin suuntautumisesta. Kaupunkiseudun kehittämisen vyöhykkeeseen kuuluvat Seinäjoen kaupungin kehysalue ja siihen kytkeytyvät Ilmajoen, Kurikan ja Lapuan maaseudun paikalliskeskukset.

Kuva 11. Etelä-Pohjanmaa kaupunki-maaseutuluokitus 2018. (Lähde: Suomen ympäristökeskus SYKE, 2018)

Kyläasumisen ja maaseudun kehittämisen ydinvyöhyke

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan kyläasumisen, maaseudun ja monipuolisten maaseutuelinkeinojen ydinvyöhykkeitä.

Suunnittelumääräys: Alueen kehittämisessä ja suunnittelussa tuetaan olemassa olevaa kylärakennetta ja sen palvelujen säilyttämisedellytyksiä. Alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon alueen kulttuuriympäristön, maiseman ja rakennetun ympäristön ominaispiirteet sekä maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset. Liikennejärjestelmän kehittämisessä on huomioitava maaseutuelinkeinojen vaatima maatalouskoneliikenne sekä raskas liikenne. Alueella syntyvää biomassojen käyttöä biokaasuksi pyritään edistämään.

Kaavaratkaisu:

Kyläasumisen ja maaseudun kehittämisen ydinvyöhykkeitä osoitetaan 13 kpl merkittävimmille yhtenäisesti asutuille maaseudun asuin- ja kyläalueille, joille myös merkittävä osa maaseudun työpaikoista on keskittynyt. Kaavaratkaisun taustalla on

Etelä-Pohjanmaalla laaditut maakunnalliset strategiat Huomisen Lakeus - maakuntastrategia (2021) ja Etelä-Pohjanmaan rakennemalli (2016) sekä Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvitys (2021). Alueet on muodostettu paikkatietotarkastelun perusteella analysoimalla mm. seuraavia aineistoja: Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutu-luokitus, taajama-, kylä- ja pienkyläaineisto, työpaikkojen ja asumisen sijoittuminen (YKR-aineisto), työpaikat toimialoittain, yhtenäiset metsä- ja peltoalueet (Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvitys, 2022), valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, tieliikenneyhteydet, maatalouden tuotantopaikat ja lähi- sekä seudulliset palvelut (Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvitys, 2021).

Kunnittainen lista kyläasumisen ja maaseudun kehittämisen ydinvyöhykkeistä on esitetty Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa.

Ruoantuotannon ydinvyöhyke

Merkinnän kuvaus: Merkinillä osoitetaan maaseutuasumisen ja ruoantuotannon ydinalueita laajojen yhtenäisten peltoalueiden yhteydessä. Alueet kuvaavat ruoantuotannon huoltovarmuuden kannalta keskeisiä alueita.

Suunnittelumääräys: Alueen kehittämisessä ja suunnittelussa tulee tukea maaseutuasumisen sekä maa- ja metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Laajojen yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden säilymistä maaseutuelinkeinojen käytössä tulee edistää. Liikennejärjestelmän kehittämisessä on huomioitava maaseutuelinkeinojen vaatima maatalouskone- sekä raskas liikenne. Alueella syntyvää biomassojen käyttöä biokaasuksi pyritään edistämään.

Kaavaratkaisu:

Maaseudun kehittämisvyöhykkeenä osoitetaan 13 kpl ruoantuotannon ydinvyöhykkeitä, jotka kuvaavat merkittävimpien maaseudun elinkeinojen ja yhtenäisten peltoalueiden sijaintipaikkoja. Etelä-Pohjanmaalle sijoittuu 35 % Suomen broilerituotannosta, viljantuotannosta 14 % ja perunan tuotannosta 22 %. Etelä-Pohjanmaan osuus Suomen elintarviketeollisuuden liikevaihdosta on 16 % (1,8 mrd. euroa, 2020) Maakunnan yrityksistä merkittävä osa toimii ruokaketjun eri osissa.

Alueet on muodostettu maatalouden, kotieläintuotannon ja viljelytilojen kannalta keskeisimmille alueille, joille sijoittuu lisäksi laajemminkin biotalouden ja energiantuotannon potentiaalia esimerkiksi biokaasutuotannossa. Alueet ovat ruoantuotannon huoltovarmuuden kannalta olennaisia säilyttää ja kehittää maatalouskäytössä. Alueet on muodostettu paikkatietotarkastelun perusteella analysoimalla mm. seuraavia aineistoja: Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutu-luokitus, taajama-, kylä- ja pienkyläaineisto, maaseudun työpaikkojen ja asumisen sijoittuminen (YKR-aineisto), työpaikat toimialoittain, yhtenäiset metsä- ja peltoalueet sekä ekosysteemipalvelut (Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja

ekosysteemipalvelut -selvitys, 2022), valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, tieliikenneyhteydet, maatalouden tuotantopaikat, biokaasutuotannon potentiaaliset keskittymät ja lähi- sekä seudulliset palvelut (Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvitys, 2021).

Kunnittainen lista ruoantuotannon ydinvyöhykkeistä on esitetty Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa.

Matkailun ja virkistyskehtämisyöhyke

Merkinnän kuvaus: Matkailun ja virkistyskehtämisyöhykeinä osoitetaan luontomatkailun ja virkistyskehtämisyöhykeinä alueet. Alueisiin sisältyy mm. kansallispuistot, Unesco Geopark -alue sekä luonnonsuojelu- ja maisema-alueita, joista on mahdollista kehtämää matkailu- ja virkistystoimintaa palvelevia laajoja kokonaisuuksia.

Suunnittelumääräys: Aluetta tulee kehtämää valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kiinnostavana luontomatkailualueena. Suunniteltaessa ja kehtämässä matkailuun ja virkistyskehtämisyöhykeinä liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueen erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämyspotentiaalia. Suunnittelussa, rakentamisessa ja muissa toimenpiteissä on huomioitava kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot.

Kaavaratkaisu:

Matkailun ja virkistyskehtämisyöhykeinä (7 kpl) osoitetaan luonnon- ja kulttuuriarvoiltaan potentiaalisimmat aluekokonaisuudet olemassa olevien kansallispuistojen, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien luontomatkailukohteiden, vesistöjen ja reitistöjen ympäristössä. Matkailun ja virkistyskehtämisyöhykeinä edustavat Etelä-Pohjanmaan luonto- ja kulttuurimatkailun nykyisiä vetovoimakohteita sekä uusia kehtämismahdollisuuksia. Alueilla sijaitsevien vesistöjen äärelle sijoittuu runsaasti vapaa-ajan asumista.

Taulukko 1. Maakuntakaavan matkailun ja virkistyskehtämisyöhykkeet kunnittain.

Alueen nimi	Kunta
Lappajärvi-Evijärvi	Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Vimpeli
Alavus-Ähtäri	Alavus, Alajärvi, Kuortane, Seinäjoki, Soini, Ähtäri,
Kyrönjoki	Ilmajoki, Kurikka, Seinäjoki, Isokyrö, Lapua
Suupohja	Karjoki, Isojoki, Kauhajoki
Kuortane	Lapua, Kuortane
Kalajärvi	Seinäjoki

Teollisuustoiminnan kehittämisvyöhyke

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävien teollisuus- ja varastoalueiden kehittämisvyöhykkeet liikenteellisesti hyvin saavutettavilla sijaintipaikoilla.

Suunnittelumääräys: Aluetta tulee kehittää monipuolisen teollisuuden ja sitä tukevien alojen kohdealueena. Alueen käytön suunnittelussa tulee huolehtia siitä, että merkittävät ympäristöhäiriöt viereisille alueille estetään. Pohjavesialueilla tulee varmistua siitä, ettei teollisuustoiminta tai muu alueen käyttö vaaranna pohjavesien laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä. Tarkemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota alueen saavutettavuuteen ja liikennejärjestelyihin raskaan liikenteen tarpeet huomioiden. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

Kaavaratkaisu:

Teollisuustoiminnan kehittämisvyöhykkeet (10 kpl) sijoittuvat pääosin olemassa olevien tai kehitettävien teollisuus- ja varastoalueiden ympärille sellaisissa teollisen toiminnan keskittymissä, joissa toimintaa on laajemmalla alueella esimerkiksi tien varrella vyöhykemäisesti. Teollisuustoiminnan kehittämisvyöhykkeet muodostuvat pääosin teollisuuden mm. elintarvike-, puutuote-, teknologia- ja metalliteollisuuden sekä niiden alueellisten alihankintaketjujen keskittymistä ja toimintaan kytkeytyvistä yritystoiminnoista. Teollisuustoiminnan kehittämisvyöhykkeet ovat sijoittuneet maakunnan eri puolille erikoistuneen teollisen yritystoiminnan tavoin. Alueet on muodostettu paikkatietotarkastelun perusteella huomioimalla mm. seuraavia aineistoja: Suomen ympäristökeskuksen taajama-, kylä- ja pienkyläaineisto, työpaikat toimialoitain, yritystoimipaikkarekisteri, maankäytön suunnittelutilanne (teollisuus- ja työpaikka-alueisiin varatut alueet), tieliikenneyhteydet sekä lähi- ja seudulliset palvelut.

Taulukko 2. Maakuntakaavan teollisuustoiminnan kehittämisvyöhykkeet kunnittain.

Alueen nimi	Kunta
Rannila - Luoma-aho - Hoisko	Alajärvi, Vimpeli
Isokyrö	Isokyrö
Kauhajoki	Kauhajoki
Alahärmä	Kauhava

Kauhava	Kauhava
Ylihärmä	Kauhava
Ikari	Kurikka
Jalasjärvi-Jokipii	Kurikka
Hellanmaa	Lapua
Soini	Soini

Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava -kehittämisyöhyke

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava -kehittämisyöhyke, jossa sijaitsevat merkittävimmät asutus-, työpaikka- ja palvelukeskittymät ja jossa paineet maankäytön ja liikenteen yhteensovittamiselle ovat suurimmat. Kehittämisyöhyke jatkuu Kauhajoelta Teuvan kautta maakuntarajalle painottuen tavaraliikenteeseen ja -logistiikkaan.

Suunnittelumääräys: Alueidenkäyttöä suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota lähi- ja kaukoliikenteen sekä maankäytön toimivaan ja turvalliseen yhteensovittamiseen siten, että alueiden läpi kulkevan päätieverkon liikennöitävyys säilyy korkeatasoisena ja kestävä liikunnan yhteydet kehittyvät. Maankäytön suunnittelussa on huomioitava raide- ja tieliikenteen yhteensovittaminen sekä henkilöliikenteessä että tavaralogistiikassa. Lisäksi on huomioitava arvokas kulttuuriympäristö sekä ympäristön suojaus ja melunsuojaus.

Kauhajoelta Teuvan kautta maakuntarajalle ulottuvalla osuudella kehittämistarve kohdistuu tavaralogistiikkaan sekä tavaravirtojen tie- ja ratakuljetusten yhteensovittamiseen.

Kaavaratkaisu:

Maakunnan sisäinen kehittämisyöhyke osoitetaan Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava-yhteysvälin alueelle, joka muodostaa maakunnan tiiveimmän yhtenäisen asutuksen, työpaikkojen, palvelukeskusten ja liikenteen vyöhykkeen. Vyöhykkeen alueelle sijoittuu maakunnan väestöstä 49 % ja työpaikoista 61 %. Kauhajoelta Teuvan kautta maakuntarajalle ulottuvalla osuudella kehittämistarve liittyy erityisesti tavaralogistiikan kehittämiseen Suupohjan radalla ja tavaravirtojen tie- ja ratakuljetusten yhteensovittamiseen.

Seinäjoki-Vaasa -kehittämisyöhyke

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan Seinäjoki-Vaasa -kehittämisyöhykkeen alue, jossa alueiden välinen vuorovaikutus on tiiveintä.

Suunnittelumääräys: Aluetta tulee kehittää tiivistyvän asumisen, työpaikkojen, liikenteen ja elinkeinotoiminnan alueena kestävään liikkumiseen pohjautuen. Alueidenkäyttöä suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota lähi- ja kaukoliikenteen sekä maankäytön toimivaan ja turvalliseen yhteensovittamiseen siten, että alueiden läpi kulkevan päätieverkon liikennöitävyys säilyy korkeatasoisena ja kestävä liikumisen yhteydet kehittyvät. Maankäytön suunnittelussa on huomioitava raide- ja tieliikenteen yhteensovittaminen sekä henkilöliikenteessä että tavaralogistiikassa. Lisäksi on huomioitava arvokas kulttuuriympäristö sekä ympäristön suojaus ja melunsuojaus.

Kaavaratkaisu:

Ylimaakunnallinen kehittämisyöhyke osoitetaan Seinäjoki-Vaasa -yhteysvälin alueelle, joka muodostaa kahden maakunnan ja maakuntakeskuksen välille tiiviin vuorovaikutuksen ml. asioinnin, pendelöinnin, elinkeinotoiminnan ja alueiden välisen yhteistyön vyöhykkeen. Vyöhykkeen alueelle kohdistuu kestävä liikumisen, maankäytön ja yhteistoiminnan kehittämisen tarvetta. Seinäjoen ja Vaasan kaupunkiseutujen alueet ovat 2000-luvulla lähentyneet toisiaan yhtenäisenä toiminnallisena alueena. Alueiden välinen vuorovaikutus on kasvanut mm. kehittyneiden liikenneyhteyksien ansiosta.

Keskusverkko

Keskusverkon ydinmerkinnät muodostuvat keskustatoimintojen alueista ja alakeskuksista sekä niitä ympäröivistä taajamatoimintojen alueista ja kylistä. Maakunnan aluerakenteelle tyypillistä on hajautunut rakenne, joka muodostuu eri kokoisista keskuksista, taajamista ja laajalle levittäytyneestä maaseutuasumisesta. Maakunnalle keskeisiä elinkeinoja ja yritystoimintoja tukemaan on osoitettu teollisuus- ja varastoalueita sekä teollisuus- ja varastoalueita, jolla on/jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen sekä matkailupalvelujen alueita. Kaikki merkinnät osoitetaan aluevarausmerkintöinä.

Keskustatoimintojen alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan Seinäjoen ja Lapuan keskustatoimintojen alueet, johon sijoittuu keskustahakuisia hallinto-, kauppa- ja hyvinvointipalveluja, vapaa-ajan palveluja sekä asumista.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytykset vetovoimaiselle, viihtyisälle, saavutettavalle, palveluiltaan ja asuinympäristöltään monipuoliselle kaupunkikeskustalle, jolla on selkeä identiteetti ja laadukas arkkitehtuuri. Tiivistyvillä ja muuttuvan maankäytön alueilla tulee tehokkuuden ohella huomioida paikan luonne, kaupunkikuva, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot. Viherympäristön ja kasvullisen alueen riittävään määrään tulee kiinnittää huomiota. Niille viheralueille, joilla on suuri merkitys kestäväälle kaupunkiympäristölle, ei tule rakentaa.

Alueen kehittymistä tulee tukea selkeärajaisella, tiiviillä ydinkeskustalla, joka kytkeytyy muuhun kaupunkirakenteeseen. Keskustatoimintojen alueiden kehittämisessä on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen kaupallisen palvelutarjonnan vahvistamiseen.

Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä, eri liikennemuotoja yhdistelevistä matkaketjuista sekä turvallisista ja kattavista kävely- ja pyöräily-yhteyksistä. Alueelle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Kaavaratkaisu:

Keskustatoimintojen alueina osoitetaan Seinäjoen ja Lapuan keskusta-alueet. Keskustatoimintojen alueiden (C-alueet ja -kohteet, Ca-alakeskukset) kokonaisuus osoitetaan pääosin vaihemaakuntakaava II:n (2016) ja vaihemaakuntakaava II muutoksen (2020) ratkaisun mukaisesti. Keskustatoimintojen aluemaisella merkinnällä osoitettavat alueet ovat väestömäärältään, palvelutasoltaan sekä väestön- ja työpaikkojen tiheydeltään merkittävimpien (yli 10 000 asukasta) keskustaajamien ytimiä.

Seinäjoen–Nurmon keskustaajama on levittäytynyt varsin laajalle alueelle. Etelä-Pohjanmaan keskusverkkoselvitykseen (2015) muodostettiin kriteerit, joilla tarkasteltiin Seinäjoen keskustatoimintojen alueen rajausta. Tulokseksi saatiin yhtenäinen keskustatoimintojen alue, jonka pinta-ala on 10,6 neliökilometriä. Keskustatoimintojen alueella asuu 18 085 asukasta väestön tiheyden ollessa yli 1 700 asukasta/km². Työpaikkoja alueelle sijoittuu lähes yhtä paljon kuin väestöä, yhteensä 13 191.

Seinäjoen keskustatoimintojen alue osoitetaan vaihemaakuntakaava II:n mukaisesti, Seinäjoen keskustatoimintojen alueen kokonaispinta-ala on 10,2 km².

Lapuan keskustatoimintojen alue osoitetaan aluemaisena merkintänä kohdamerkinnän sijaan, vaihemaakuntakaava II:n ratkaisua päivittäen. Lapuan rajausta on muodostettu tiiveimmän keskustapalvelujen ja -rakenteen alueelle. Rajauksessa on huomioitu Lapuan keskustan yleiskaavan tilanne ja selvitetty väestön ja työpaikkojen tiheyttä sekä palvelujen sijoittumista. Lapuan keskustatoimintojen alueen kokonaispinta-ala on 2,2 km².

Keskustatoimintojen alue, kohdemerkintä

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan seudullista merkitystä omaavan kuntakeskuksen ydinalue. Keskustatoimintojen alueella on asutuksen lisäksi hallintoon, palveluihin ja kauppaan liittyviä toimintoja.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytykset elinvoimaiselle, viihtyisälle, monipuoliselle ja saavutettavalle keskustalle. Rakentamisessa tulee huomioida paikan luonne, kaupunki-/taajamakuva, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot. Viherympäristön ja kasvullisen alueen riittävään määrään tulee kiinnittää huomiota. Niille viheralueille, joilla on suuri merkitys kestäväälle ympäristölle, ei tule rakentaa.

Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä sekä turvallisista kävely- ja pyöräily-yhteyksistä.

Keskustatoimintojen alueen kehittämisessä on kiinnitettävä huomiota alueen kaupallisen palvelutarjonnan vahvistamiseen, palveluiden saavutettavuuteen ja keskustatoimintojen alueen täydentämiseen. Alueelle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Kohdemerkinnällä osoitetun keskustatoimintojen alueen sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että alueesta muodostuu toiminnallisesti eheä keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus.

Kaavaratkaisu:

Keskustatoimintojen alueina (kohdemerkintä) osoitetaan 16 keskusta. Keskustatoimintojen alueiden (C-alueet ja -kohteet, Ca-alakeskukset) kokonaisuus osoitetaan pääosin vaihemaakuntakaava II:n (2016) ja sen muutoksen (2020) ratkaisun mukaisesti. Etelä-Pohjanmaan maakuntaan vuonna 2022 liittyneen Isonkyrön kunnan keskusta osoitetaan keskustatoimintojen kohdemerkinnällä Pohjanmaan maakuntakaava 2040:n sekä Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvityksen (Etelä-Pohjanmaan liitto, 2021) perusteella.

Vaihemaakuntakaavassa II keskustatoimintojen alueiden määrittäminen on tehty Etelä-Pohjanmaan keskusverkkoselvityksen (Etelä-Pohjanmaan liitto, 2015) pohjalta. Selvityksessä muodostettiin keskustatoimintojen kriteeristö, jonka mukaisesti Etelä-Pohjanmaan taajamia arvioitiin. Maakunnassa on yhteensä 50 taajamaa. Selvityksen antamien tulosten mukaan taajamista voidaan maakuntakaavaan merkitä suoraan keskustatoimintojen alueeksi 15 kriteerit täyttäneitä taajamaa. Näiden lisäksi maakuntakaavaan merkitään keskustatoimintojen alueiksi Evijärven, Karijoen ja Soinin kuntakeskukset. Näiden taajamien osalta kriteerit eivät etenkään palvelujen monipuolisuuden osalta täysin täyttyneet. Ollessaan kuitenkin itsenäisten kuntien

hallinnollisia ja toiminnallisia keskuksia on ne syytä osoittaa maakuntakaavassa keskustatoimintojen alueiksi.

Maakuntakaavassa kohdemerkinnöillä osoitettujen keskustatoimintojen sekä keskustatoimintojen alakeskusten sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että alueesta muodostuu toiminnallisesti eheä keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus. Kohdemerkinnän tulkinnan tulee perustua ensisijaisesti toiminnallisen kokonaisuuden muodostumiseen. C-kohdemerkintä kattaa:

- Alajärvellä ydinkeskustan lisäksi Mäntylän alueen ja Kirkonseudun urheilualueen asemakaavoitetun alueen
- Alavudella ydinkeskustan lisäksi Koliston ja Himasen asemakaavoitetut alueet
- Evijärvellä ydinkeskustan alueen
- Ilmajoella ydinkeskustan lisäksi Palon ja Siltalan alueet
- Isossakyrössä ydinkeskustan alueen
- Isojoella ydinkeskustan alueen
- Karijoella ydinkeskustan alueen
- Kauhajoella ydinkeskustan lisäksi Filppulan ja Lellavan alueet
- Kauhavalla ydinkeskustan lisäksi Passin, Vähä-Passin ja Mäki-Hannuksen alueet
- Kurikassa ydinkeskustan lisäksi Huovintien alueen
- Lappajärvellä ydinkeskustan lisäksi Nissin, Vanhalan ja Hyytiälän alueet
- Soinissa ydinkeskustan alueen lisäksi Koulutien alueen
- Teuvalla ydinkeskustan alueen lisäksi Mikkiläntien ja Porvarintien alueet
- Vimpelissä ydinkeskustan lisäksi Patruunantien alueen
- Ähtärissä ydinkeskustan lisäksi Hankolan alueen

Keskustatoimintojen alakeskus

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan seudullista merkitystä omaavat keskustatoimintojen alakeskukset, jotka täydentävät keskustatoimintojen alueiden muodostamaa palvelurakennetta. Alakeskuksissa on asutuksen lisäksi palveluihin, hallintoon ja kauppaan liittyviä toimintoja.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytykset elinvoimaiselle, viihtyisälle, monipuoliselle ja saavutettavalle keskustalle. Rakentamisessa tulee huomioida paikan luonne, taajamakuva, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot. Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja turvallisista kävely- ja pyöräily-yhteyksistä, viheralueiden riittävästä määrästä sekä maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön turvaamisesta.

Kohdemerkinnällä osoitetun keskustatoimintojen alakeskuksen sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että alueesta muodostuu toiminnallisesti eheä keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus. Alueelle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Kaavaratkaisu:

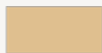
Keskustatoimintojen alakeskuksina osoitetaan 8 alakeskusta. Keskustatoimintojen alueiden (C-alueet ja -kohteet, Ca-alakeskukset) kokonaisuus osoitetaan pääosin vaihemaakuntakaava II:n (2016) ja sen muutoksen (2020) ratkaisun mukaisesti. Maakunnassa tapahtuneiden lukuisten kuntaliitosten vuoksi kuntarakenteen sisällä on nykyään useita entisiä kuntakeskuksia, jotka ovat säilyttäneet keskustatoimintojen alueille tunnusomaiset piirteet. Näitä keskustaajamia ovat Alahärmän, Jalasjärven, Jurvan, Peräseinäjoen, Ylihärmän ja Ylistaron kirkonkylät. Nämä taajamat käsitellään kaavassa keskustatoimintojen alakeskuksina. Lisäksi keskustatoimintojen alakeskukseksi on merkitty Eskoon alue, jota Seinäjoen kaupunki kehittää strategisesti merkittävimpänä asutuksen laajenemissuuntana.

Seinäjoen kaupungin voimakas väestönkasvu aiheuttaa jatkuvaa painetta avata uusia asuinalueita. Tilastokeskuksen väestöennusteen (2021) mukaan Seinäjoen väkimäärä kasvaa vuoteen 2030 mennessä noin 3350 asukkaalla ja vuoteen 2040 mennessä noin 4370 asukkaalla. Kasvun painopistealue on keskustassa ja keskustan eteläpuolella, ja edellyttää uuden aluekeskuksen muodostamista Eskoon alueelle. Seinäjoen kaupunki omistaa merkittävän määrän maaomaisuutta Eskoon alueelta ja kehittää sitä strategisesti merkittävimpänä asutuksen laajenemissuuntana. Eskoon aluekeskuksen kehittäminen turvaa tasapainoisen palvelujen saavutettavuuden, koska varsinkin kaupalliset palvelut ovat keskittyneet keskustaajaman pohjoisosiin. Aluekeskus tulee muodostumaan myös seudullisesti merkittäväksi, koska se sijaitsee Itäväylän välittömässä läheisyydessä.

Maakuntakaavassa kohdemerkinnöillä osoitettujen keskustatoimintojen alakeskusten sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että alueesta muodostuu toiminnallisesti eheä keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus. Kohdemerkinnän tulkinnan tulee perustua ensisijaisesti toiminnallisen kokonaisuuden muodostumiseen. Ca-kohdemerkintä kattaa:

- Alahärmässä ydinkeskustan alueen
- Eskoossa kuntakaavoituksella määriteltävän rakentuvan ydinkeskustan alueen
- Jalasjärvellä ydinkeskustan lisäksi Osmolan alueen
- Jurvassa ydinkeskustan alueen
- Korttesjärvellä ydinkeskustan alueen
- Peräseinäjoella ydinkeskustan alueen
- Ylistarossa ydinkeskustan lisäksi valtateihin 16 ja 18 rajautuvan Asulan itäpuoleisen alueen
- Ylihärmässä ydinkeskustan alueen

Taajamatoimintojen alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan asumiseen, palvelu-, teollisuus- ja työpaikkatoimintoihin sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat alueet. Merkintä sisältää taajamien sisäisiä liikenneväyliä sekä liikenteen tarvitsemia huolto-, varikko-, terminaali-, ratapiha- ja muita vastaavia alueita, ulkoilureitit, jalankulku- ja pyöräilyväylät, paikalliskeskukset, yhdyskuntateknisen huollon alueet, muut erityisalueet, paikalliset suojelualueet sekä virkistys- ja puistoalueet.

Taajamatoimintojen alue –merkintä ei estä maa- ja metsätalouskäytössä olevien alueiden säilyttämistä tarvittaessa nykyisessä käytössään. Merkinnällä osoitettavat alueet edellyttävät alueiden käytön suunnittelua ja yhteensovittamista.

Suunnittelumääräys: Alue tulee tarkemmassa suunnittelussa suunnitella ensisijaisesti asumiselle, työpaikkatoiminnoille ja palveluille. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka eheyttää yhdyskuntarakennetta, vahvistaa taajaman omaleimaisuutta sekä turvaa ympäristö-, virkistys-, luonto- ja kulttuuriympäristöarvot. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava päivittäisten palveluiden saatavuus, riittävät ulkoilu- ja lähivirkistysmahdollisuudet sekä kävely- ja pyöräily-yhteydet. Viherympäristön ja kasvullisen alueen riittävään määrään ja kytkeytyneisyyteen tulee kiinnittää huomiota. Niille viheralueille, joilla on suuri merkitys kestäväälle ympäristölle, ei tule rakentaa.

Kaavaratkaisu:

Taajamatoimintojen alueina osoitetaan 35 maakunnan merkittävintä taajamaa. Maakunnassa on yhteensä 49 taajamaa Suomen ympäristökeskuksen tilastollisen YKR-seuranta-aineiston (2019) perusteella. Maakuntakaavan taajamatoimintojen alueet ympäröivät keskustatoimintojen alueita tai sijoittuvat muutoin tiiveimpiin asutuskeskittymiin. Maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueiden määritys perustuu Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvityksen (2021) tuloksiin asukas- ja työpaikkamäärältään sekä palvelutasoltaan merkittävimmistä taajamista. Taajamatoimintojen alueen yhteenlaskettu pinta-ala on 290 km².

Taajamien rajaukset on muodostettu taajamakohtaisesti tarkastelemalla rajauksia asemakaavoitetusta alueesta, Suomen ympäristökeskuksen YKR:n seuranta-aineiston tiheistä taajama-alueista (2020) ja kuntien voimassa tai tekeillä olevista yleiskaavoista. Taajamarajauksia on työstetty yhteistyössä kuntien kanssa aluerakenteen kuntakierroksen kokouksissa vuoden keväällä 2022. Taajamat osoittavat tiiveimmän asutuksen alueen eli pääosin nykyisen asemakaavoilla suunnitellun alueen ja tarpeelliset tulevaisuuden laajenemisvaraukset. Taajamat sisältävät alueisiin kuuluvat liikenneväylät, työpaikka-alueet ja palvelujen alueet sekä virkistys- ja viheralueet. Taajamatoimintojen alueiden yksityiskohtaisempi suunnittelu toteutetaan yleiskaavoituksen lisäksi asemakaavoituksella.

Taulukko 3. Maakuntakaavan taajamien pinta-alat kunnittain

Taajaman nimi	Kunta	Pinta-ala (km ²)
Alajärvi	Alajärvi	9,88
Lehtimäki	Alajärvi	1,66
Alavus	Alavus	7,18
Alavus Asemanseutu	Alavus	2,93
Alavus Paavolanmäki	Alavus	0,69
Tuuri	Alavus	3,99
Töysä	Alavus	2,92
Evijärvi	Evijärvi	5,18
Ilmajoki	Ilmajoki	12,45
Koskenkorva	Ilmajoki	4,4
Ahonkylä	Ilmajoki	8,17
Isojoki	Isojoki	2,09
Isokyrö	Isokyrö	7,62
Tervajoki	Isokyrö	1,92
Karjajoki	Karjajoki	1,06
Kauhajoki	Kauhajoki	18,93
Alahärmä	Kauhava	13,51
Kauhava	Kauhava	14,37
Kortesjärvi	Kauhava	2,55
Ylihärmä	Kauhava	8,33
Kuortane	Kuortane	5,06
Jalasjärvi	Kurikka	10,89
Jurva	Kurikka	6,64
Kurikka	Kurikka	13,10
Lappajärvi	Lappajärvi	4,11
Lapua	Lapua	17,49

Heikkilä-Niemistö	Seinäjoki	5.75
Peräseinäjoki	Seinäjoki	4.25
Seinäjoki	Seinäjoki	62.53
Ylistaro	Seinäjoki	6.45
Halkosaari	Seinäjoki	1.85
Teuva	Teuva	5.09
Vimpeli	Vimpeli	5.69
Ähtäri	Ähtäri	7.58

Kylä

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maaseudun merkittävimmät kylät tai lähekkäisten kylien yhdistelmät.

Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa ja kehittämistoiminnassa on pyrittävä tukemaan maaseutuasumisen ja –elinkeinojen ohella nykyisen palvelutason säilyttämistä ja kylän omaehtoisen kehittämisen edellytyksiä.

Suunnittelulla on varmistettava kylien liikenneyhteydet päätieverkkoon sekä kevyen liikenteen turvallisuus ja toimintaedellytykset. Alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteet ja vahvistettava alueen omaleimaisuutta. Lisäksi suunnittelussa tulee ottaa huomioon kylien läheisyydessä mahdollisuudet lisätä monipaikkaisuutta, vapaa-ajan asumisen käyttöastetta tai muuttaa alueella sijaitsevaa loma-asutusta ympärivuotiseksi kylien erityispiirteet, tieverkko ja muut tekniset edellytykset huomioon ottaen.

Kaavaratkaisu:

Kylät (57 kpl) on osoitettu Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvityksen ja kuntien kanssa käytyjen neuvotteluiden perusteella. Maakunnassa on yhteensä 199 kylää Suomen ympäristökeskuksen tilastollisen YKR-seuranta-aineiston (2019) perusteella. Vaikka Etelä-Pohjanmaan aluerakenteessa väestön painopiste on 2000-luvulla keskittynyt taajamiin ja kaupungistuminen jatkunut, kyläasuminen on säilynyt verrattain vahvana maakunnan ominaispiirteenä. Maaseutuväestön osuus on Manner-Suomen maakunnista selkeästi korkein ja taajama-aste alhaisimpien joukossa. Etelä-Pohjanmaasta suurin osa lukeutuu Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutu-jaottelun mukaisesti ydinmaaseudun alueeseen. Maaseutuasuminen on sijoittunut nauhamaisesti

jokilaaksojen ja teiden varsille. Harvaan asuttua maaseutua Etelä-Pohjanmaalla on vain vähäisesti.

Kylämerkinnällä osoitetut kylät ovat asukasmäärältään merkittävimpiä kyliä, pääosin yli 200 asukkaan keskittymiä, joihin sijoittuu tyypillisesti yksi tai useampi lähipalvelu ja useimmin kymmeniä työpaikkoja. Kylien osoittamisessa on pyritty huomioimaan 2000-luvun kehitys, jolloin kylämerkintä on osoitettu asukas- ja työpaikkamäärältään kehittyviin tai asukas- ja työpaikkamäärän säilyttäneisiin kyliin, vaikka niiden nykyinen väestömäärä ei yltäisi 200 asukkaaseen. Kyläverkon merkinnöissä keskeisessä asemassa ovat olleet kuntien näkemykset alueidensa kehittämisestä. Useissa paikoissa kylät ovat yhtenäisiä nauhakylä, jolloin kyläalueen merkintä osoittaa laajempaa yhtenäisten kylien aluetta.

Kunnittainen lista kylä-kohdemerkinnöistä on esitetty Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa.

Teollisuus- ja varastoalue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät teollisuus- ja varastoalueet.

Suunnittelumääräys: Aluetta tulee kehittää monipuolisen teollisuuden ja varastotoiminnan sekä niitä palvelevien alojen kohdealueena. Alueen käytön suunnittelussa tulee huolehtia siitä, että merkittävät ympäristöhäiriöt viereisille alueille estetään. Pohjavesialueilla tulee varmistua siitä, ettei teollisuus- ja varastoalueen toiminta vaaranna pohjavesien laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä. Tarkemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota alueen saavutettavuuteen ja liikennejärjestelyihin raskaan liikenteen tarpeet huomioiden.

Taajama-alueilla tai niiden viereisillä alueilla tulee alueen suunnittelussa ottaa huomioon laadukas kaupunki- ja taajamakuva ja osoittaa asuin- ja virkistysalueille riittävät suojavyöhykkeet. Selvitysten perusteella alueelle voi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa teollisuuslaitoksia, joilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia, ja laitoksia, jotka käsittelevät vaarallisia kemikaaleja.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan teollisuus- ja varastoalueita 55 kpl merkittävimpiin teollisuustoiminnan keskittymiin. Etelä-Pohjanmaalla on eri puolilla maakuntaa vahvoja erikoistuneita valmistavan teollisuuden keskittymiä mm. elintarvike-, metalli-, puutuote- ja teknologiateollisuuden aloilla. Teollisuus- ja varastoalueet edustavat sekä olemassa olevia että kehitettäviä uusia alueita. Maakuntakaavassa osoitettavat teollisuus- ja varastoalueet ovat pääosin toteutuneita alueita ja sijoittuvat nykyisille taajama-alueille

tai taajama-alueiden lievealueille. Uusina alueina osoitettavat kohdemerkinnot ajantasaistavat teollisuus- ja varastoalueiden verkoston kattavaksi koko maakunnan alueella ja tukevat kuntien tulevaisuuden kehittämistavoitteita.

Teollisuus- ja varastoalue, jolla on/jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen

Merkinnän kuvaus: Kohdemerkinillä osoitetaan olemassa olevia teollisuus- ja varastoalueita, joihin sijoittuu vaarallisia aineita käyttäviä, käsitteleviä tai varastoivia toimintoja ja joita koskee EU-direktiivi 2012/18/EU (Seveso III -direktiivi) ja joiden konsultointivyöhykkeet ovat vähintään 1 km. Merkinillä osoitetaan lisäksi potentiaalisia teollisuus- ja varastoalueita, joille voidaan sijoittaa toimintoja, joita Seveso III-direktiivi koskee. Uusina potentiaalisina T/kem -alueina osoitetaan Kauhajoen Aronkylän länsipuolella sekä Alajärven Möksyn sähköaseman läheisyydessä sijaitsevat uudet potentiaaliset teollisuusalueet.

Suunnittelumääräys: Tarkemmassa suunnittelussa tulee huomioida laitoksen konsultointivyöhyke sekä vaarallisten aineiden kuljetuksiin ja varastointiin liittyvät riskit. Potentiaalisilla alueilla konsultointivyöhykkeen ja vaikutusalueen laajuus tulee arvioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää laitoksen laajentumistarpeisiin ja evakuointitarpeisiin sekä pelastuslaitoksen toimintaedellytyksiin.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan seudullisesti merkittävimmät, vähintään 1 km konsultointivyöhykkeen omaavat tuotantolaitokset, joita on 4 kpl. Lisäksi maakuntakaavassa osoitetaan T/kem-merkinillä Kauhajoen Aronkylässä ja Alajärven Möksyssä sijaitsevat uudet potentiaaliset T/kem-alueet.

EU-direktiivi 2012/18/EU (Seveso III -direktiivi) koskee vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjuntaa. Suomessa Seveso-direktiivi on pantu toimeen maankäyttö- ja rakennuslailla (132/1999), kemikaaliturvallisuuslailla 390/2005 sekä kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetuilla asetuksilla. Maankäyttö- ja rakennuslain kaavan vaikutusten arviointia koskevan 9 §:n nojalla on maakuntakaavaa laadittaessa selvitettävä yleispiirteisellä tasolla myös tuotantolaitosten toimintaan liittyvät riskit. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset on sijoitettava riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista sekä luonnon kannalta herkistä alueista. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes on määritellyt tuotantolaitoksille ja varastoille ns. konsultointivyöhykkeet, joiden sisällä kaavoituksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota riskeihin ja suuronnettomuuksien torjuntaan.

Taulukko 4. Maakuntakaavan teollisuus- ja varastoalueet, joilla on/joille saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen kunnittain

Alueen nimi	Kunta
Jouttikallio-Jouttirinne	Lapua
Kiviniemi	Lapua
Atria	Seinäjoki
Luoma-aho	Alajärvi
Aronkylä	Kauhajoki
Möksy	Alajärvi

Matkailupalvelujen alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan matkailun kannalta vetovoimaisimmat kohteet. Kohteet muodostuvat käyntikohteen sekä siihen liittyvien matkailupalvelujen ja majoitustoiminnan kokonaisuudesta.

Suunnittelumääräys: Aluetta tulee kehittää valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kiinnostavana käyntikohteena. Suunniteltaessa ja kehittäessä matkailuun ja virkistykseen liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueen erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämyspotentiaalia. Suunnittelussa, rakentamisessa ja muissa toimenpiteissä on huomioitava kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot.

Kaavaratkaisu:

Matkailupalvelujen alueita osoitetaan 7 kpl keskeisimmille matkailutoiminnan alueille Kauhavan PowerParkiin ja Härmän kuntokeskuksen alueelle, Ähtärin eläinpuistoon, Alavuden Tuurin kyläkaupan alueelle, Kuortaneen Urheiluopiston alueelle, Lappajärven Nykälänniemen ja Halkosaaren alueelle sekä Lapuan Simpsiölle. Etelä-Pohjanmaan kansallisesti tunnetut ja kansainvälisesti kehitettävät matkailun vetovoimaisimmat palvelu- ja käyntikohteet osoitetaan matkailupalvelujen alueina. Alueille on keskittynyt monipuolisesti sekä majoitus- että matkailupalvelutoimintoja. Pienempiä seudullisesti tai paikallisesti merkittäviä matkailukohteita on lisäksi Etelä-Pohjanmaalla useita. Matkailupalvelujen alueina osoitettujen alueiden lisäksi Etelä-Pohjanmaalla korostuu useisiin kohteisiin ja laajoille alueille sijoittuva tapahtuma-, kulttuuri- ja luontomatkailu. Luonto- ja kulttuurimatkailun laajoja vetovoima-alueita (esimerkiksi Lauhanvuoren-Hämeenkaan ja Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuistojen alue tai Isonkyrön kulttuurimatkailukohteet) on osoitettu matkailun ja virkistykseen kehittämisvyöhykkeen merkinnällä. Tapahtumamatkailun keskus Etelä-Pohjanmaalla on Seinäjoen keskusta, mutta tapahtumien kausittaisen luonteen vuoksi aluetta ei ole

erikseen osoitettu matkailupalvelujen alueena. Seinäjoella ja muissa kunnissa keskusta- ja taajamatoimintojen merkinnät tukevat myös matkailun kehittämistä.

Taulukko 5. Maakuntakaavan matkailupalveluiden alueet kunnittain.

Nimi	Kunta
Tuuri	Alavus
Härmän kuntokeskuksen alue	Kauhava
PowerParkin alue	Kauhava
Urheiluopiston alue	Kuortane
Nykälänniemi-Halkosaari	Lappajärvi
Simpsio	Lapua
Eläinpuisto	Ähtäri

Vähittäiskauppa

Vähittäiskaupan merkinnät osoitetaan pääosin vaihemaakuntakaava II:n (2016) ja sen muutoksen (2020) ratkaisun pohjalta, mutta kaavaratkaisuun päivitetään mukaan Isonkyrön vähittäiskaupan suuryksikön merkintä ja tarkistetaan Seinäjoen Roveksen vähittäiskaupan suuryksiköiden vyöhykkeen sekä Alahärmän PowerParkin matkailua palvelevan vähittäiskaupan suuryksikön merkintää.

Kaupan palveluverkon kehittämisen lähtökohtina ovat olemassa oleva yhdyskuntarakenne, keskusverkko ja kaupan palveluverkko, arvio ostovoiman kehityksestä ja liiketilatarpeesta sekä yhdyskuntarakenteen ja kaupan kehitysnäkymät Etelä-Pohjanmaan alueella.

Peruslähtökohta kaupan palveluverkolle on, että keskustan ulkopuolelle voidaan osoittaa kaupan toimintoja, jotka eivät kilpaile keskusta-alueen kanssa ja toisaalta paljon tilaa vaativaa erikoistavarakauppaa. Kaupan palveluverkon kaavaratkaisu on edellyttänyt vähittäiskaupan kokonaismitoituksen arvioimista. Keskeisiä kysymyksiä kaavaratkaisun taustaselvityksissä ovat olleet seudullisesti merkittävän kaupan osuus kokonaiskaupan alasta sekä, mikä osuus kaupasta on keskustahakuista ja toisaalta paljonko kauppaa ohjataan keskusta-alueiden ulkopuolelle.

Kokonaismitoitus on arvioitu kaupan toimialoittain. Keskustatoimintojen alueille ei osoiteta enimmäismitoitusta. Keskustan ulkopuolisille vähittäiskaupan suuryksiköiden alueille osoitetaan enimmäismitoitus, johon lasketaan mukaan kaikki kaupan pinta-ala myös seudullisuuden rajan alittavat myymälät. Kokonaismitoitusta laskettaessa

kokonaismyynnin lähtötietoina on huomioitu väestömäärät, päivittäistavarakaupan ostovoima ja ostovoiman siirtymä. Tavoitevuoden mitoitusta varten on laskennassa otettu huomioon ennustettu väestönkasvu, ostovoiman kasvu ja ostovoiman siirtymä. Näillä tiedoilla on saatu tavoitevuoden kokonaismyynti, josta on johdettu myyntitehokkuudella ja ylimitoituskertoimella tavoitevuoden myyntiala, joka puolestaan on muunneltu kerrosalaksi. Kokonaismoitotuksessa huomioidaan toimialoittain päivittäistavarakauppa, erikoistavarakauppa, paljon tilaa vaativa kauppa ja autokauppa. Enimmäismoitotukseen lasketaan mukaan sekä olemassa oleva että uusi kerrosala.

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaava II:n muutoksessa (2020) luovuttiin kaupan mitoituksesta keskustatoimintojen ja keskustatoimintojen alakeskusten alueilla. Keskustatoimintojen ulkopuolisilla km-merkintöjen alueilla vähittäiskaupan yhteenlasketut enimmäiskerrosalat pysyvät tässä maakuntakaavassa vaihemaakuntakaavan II mukaisina Roveksen ja PowerParkin alueiden tarkistuksia lukuun ottamatta.

Vuonna 2012 Etelä-Pohjanmaalla kaupan pinta-alaksi arvioitiin noin 625 000 k-m². Kaavaratkaisussa keskustojen ulkopuolisille (pl. Isokyrö) kaupan alueille muodostuu 278 000 k-m². Etelä-Pohjanmaahan vuonna 2022 liittyneessä Isossakyrössä keskustan ulkopuolelle Tervajoen alueelle sijoittuu 50 000 k-m² yhdessä Vaasan kanssa. Lisäksi Tuurin ja PowerParkin matkailua palvelevat vähittäiskaupan suuryksiköt muodostavat 200 000 k-m².

Taulukko 6. Vähittäiskaupan kokonaismoitus 2030, 2040 ja 2050.

Vähittäiskaupan laskennallinen liiketilatarve, k-m ²	2030*	2040	2050
Päivittäistavarakauppa	224 800	254 000 - 279 000	269 000 - 311 000
Muu erikoiskauppa	449 600	462 000 - 556 000	541 000 - 718 000
Tilaa vaativa erikoiskauppa	238 900	256 000 - 308 000	299 000 - 397 000
Autokauppa ja huoltamot	226 500	210 000 - 253 000	246 000 - 327 000
Kauppa yhteensä	1 139 800	1 182 000 - 1 396 000	1 355 000 - 1 753 000

* Lähde: Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaava II ja sen muutos, Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkon nykytila ja mitoitustarpeet 2030 (2015)

Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaava II:ssa on esitetty vähittäiskaupan kokonaismoitotukseksi (liiketilatarve) 1 139 818 k-m² vuodelle 2030. Vuoteen 2030 kaupan laskennalliseksi lisärakentamistarpeeksi on saatu noin 500 000 k-m² (Etelä-Pohjanmaan liitto 2015).

Roveksen kaupallisen selvityksen yhteydessä arvioitiin Etelä-Pohjanmaan oman väestön ostovoimaan perustuva vähittäiskaupan kokonaismitoitus vuodelle 2040 ja 2050. Vuodelle 2040 kokonaismitoitus on yksityisen kulutuksen kehitysarviosta riippuen 1 182 000–1 396 000 k-m² ja vuodelle 2050 noin 1 355 000–1 753 000 k-m².

Etelä-Pohjanmaan oman väestön ostovoiman kehityksen mahdollistama liiketilan lisätarve on yksityisen kulutuksen kehitysarviosta riippuen vuoteen 2050 mennessä yhteensä noin 444 000–842 000 k-m², josta kohdistuu päivittäistavarakauppaan noin 43 000–85 000 k-m², muuhun erikoiskauppaan noin 200 000–377 000 k-m² sekä tilaa vaativaan erikoiskauppaan, autokauppaan ja huoltamotoimintaan noin 201 000–380 000 k-m² (Roveksen kaupallinen selvitys, 2023).

Vähittäiskaupan suuryksikkö

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävä vähittäiskaupan suuryksikön alue, joka ei sijoitu keskustatoimintojen alueelle (C, c, ca)

Suunnittelumääräys: Vähittäiskaupan suuryksikön tarkempi sijoittuminen ja mitoitus on suunniteltava siten, ettei sillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittymiseen. Alueen käytön suunnittelussa on turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Alueelle voidaan osoittaa yksi tai useampi merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö tai myymäläkeskittymä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueen saavutettavuuteen myös joukko- ja kevyellä liikenteellä on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Vähittäiskaupan yhteenlasketut enimmäiskerrosalat:

- Alajärvi, pohjoinen sisääntulotie 5 000 k-m²
- Kauhajoki, Aronkylä 10 000 k-m²
- Kurikka, Magneetti 15 000 k-m²
- Lapua, Novapark 20 000 k-m²
- Seinäjoki, Eskoo 70 000 k-m²

Kauhajoen Aronkylässä merkinnän osoittamalle alueelle ei saa sijoittaa seudullisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa. Seinäjoen Eskoossa merkinnän osoittamalle alueelle Itäväylän sisäpuolelle saa sijoittaa seudullisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa enintään 20 000 k-m². Merkinnän osoittamalle alueelle Itäväylän ulkopuolelle ei saa sijoittaa seudullisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa. Suuryksiköiden toteuttamisen ajoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sitoa muun taajamarakenteen ja liikennejärjestelmien toteuttamiseen.

Kaavaratkaisu:

Vähittäiskaupan suuryksiköt, 5 kpl, osoitetaan kohdemerkinällä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa keskustan ulkopuolelle sijoittuvien vähittäiskaupan suuryksiköiden tarkempi sijoittuminen, laajuus ja mitoitus on määriteltävä siten, ettei niillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittymiseen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa km-kohdemerkinän tulkinta perustuu yleispiirteisen suunnittelun lähtökohtaan. Kohdemerkinä voi siis kattaa yhtenäisen toiminnallisen alueen, vaikka aluetta halkoisi esimerkiksi valta- tai kantatie, rautatie tai joki. Alue tulee kuitenkin suunnitella kokonaisuutena huomioiden ja lieventäen esimerkiksi edellä mainittujen tekijöiden aiheuttamia estevaikutuksia liikennejärjestelyissä.

Vähittäiskaupan matkailua palveleva suuryksikkö

Merkinnän kuvaus: Merkinällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävä matkailua palveleva vähittäiskaupan suuryksikön tai suuryksikköjen alue, joka ei sijoitu keskustatoimintojen alueelle (C, c, ca). Merkitykseltään seudullisia matkailua palvelevia vähittäiskaupan suuryksikköjen alueita kehitetään ensisijaisesti muuta kuin keskustahakuista kauppaa varten.

Suunnittelumääräys: Matkailua palvelevan vähittäiskaupan suuryksikön alueen tarkempi sijoittuminen ja mitoitus on suunniteltava siten, ettei sillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittymiseen. Alueen käytön suunnittelussa on turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Alueelle voidaan osoittaa yksi tai useampi merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö tai myymäläkeskittymä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueen saavutettavuuteen myös joukko- ja kevyellä liikenteellä on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Vähittäiskaupan yhteenlasketut enimmäiskerrosalat:

- Kauhava, Alahärmä, PowerPark 20 000 k-m²
- Alavus, Tuuri 180 000 k-m²

Kauhavan Alahärmän PowerParkin alueelle ei saa sijoittaa seudullisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa. Alavuden Tuuriin saa sijoittaa seudullisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa enintään 30 000 k-m².

Kaavaratkaisu:

Merkitykseltään seudullisen matkailua palveleva vähittäiskaupan suuryksikön merkinällä osoitetaan kaksi kohdetta.

Vaihemaakuntakaavan II mukaisesti Tuurin ostosmatkailualueella on tehdyn vaikutusarvioinnin mukaan 6 miljoonaa asiakaskäyntiä vuodessa. Alueen matkailijoista 2/3 saapuu yli 100 kilometrin etäisyydeltä, eli käytännössä Etelä-Pohjanmaan maakunnan ulkopuolelta. Asiakkaiden yhdensuuntainen ostosmatka on keskimäärin 150 km. Kaupan myynti on ollut päivittäistavarassa 40 % ja erikoistavarassa 91 % alueen omaa ostovoimaa suurempi. Näillä perusteilla Tuurin ostosmatkailun vaatimia kaupan mitoituksia ei voida käsitellä maakuntakaavassa samojen laskelmien perusteella kuin muita vähittäiskaupan suuryksikköalueita. Alue vaatii myös erilaisen, matkailun asiakasvirrat huomioivan merkintätyypin, joka kuvastaa Tuurin alueen matkailullista luonnetta. Selvityksen mukaan Tuurin alueen kaupan pinta-ala oli vuonna 2010 noin 80 000 k-m². Kaavojen sallima rakennusoikeus Tuurissa on noin 200 000 k-m², josta Tuurinportin uudelle asemakaava-alueelle on mahdollista toteuttaa noin 27 000 k-m² uutta kaupan rakentamista.

Kauhavan Alahärmässä sijaitseva PowerParkin kaupallinen alue huomioidaan maakuntakaavassa myös matkailun asiakasvirrat huomioivalla merkinnällä vaihemaakuntakaava II:n tapaan. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 on tarkasteltu enimmäismitoituksen korotusta 10 000 k-m²:sta 20 000 k-m²:een, koska voimassa olevan maakuntakaavan mitoitus ei mahdollista alueen laajentamissuunnitelmia. Mitoituksen korotusta on tarkasteltu PowerParkin kaupallisessa arviossa (FCG Oy, 2023).

PowerParkin enimmäismitoitus päivitetään voimassa olevan maakuntakaavan 10 000 k-m²:sta 20 000 k-m²:een perustuen PowerParkin kaupalliseen arvioon, jossa mitoitus on tarkasteltu vuoteen 2050. Selvityksen mukaisesti PowerParkin vähittäiskaupan enimmäiskerrosalan nostaminen 10 000 k-m²:stä 20 000 k-m²:iin on mahdollinen, mikäli yleis- ja asemakaavoilla varmistetaan maakuntakaavan tavoitteiden ja vähittäiskaupan matkailua palvelevan suuryksikön merkintää koskevien maakuntakaavan suunnittelumääräysten toteutuminen niin, että aluetta kehitetään ensisijaisesti muuta kuin keskustahakuista kauppaa varten. Vaikutusten arviointi laajemmin on esitetty PowerParkin kaupallisessa arviossa.

Paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan suuryksikkö

Merkinnän kuvaus: Kohdemarkinnalla osoitetaan paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan suuryksikkö tai myymäläkeskittymä Isonkyrön ja Vaasan Tervajoella.

Suunnittelumääräys: Alueelle on mahdollista sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikkö tai myymäläkeskittymä, jossa on paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppaa eli moottoriajoneuvojen kauppaa, huonekalukauppaa, rauta- ja rakennustarvikekauppaa, maatalous- ja puutarha-alan kauppaa sekä kodinkonekauppaa. Yksikön tai keskittymän kokonaiskerrosala saa olla enimmillään 50 000 k-m². Yksityiskohtaisemmassa

suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota kaupallisen toiminnan ja liikennejärjestelyjen yhteensovittamiseen sekä taajamakuvaan.

Kaavaratkaisu:

Merkinnällä osoitettava Tervajoen kauppa-alue on olemassa oleva kauppa-alue Isonkyrön ja Vaasan rajalla. Alueella on tällä hetkellä paljon tilaa vaativaa erityiskauppaa (pääosin autokauppaa) n. 24 000 k-m²:n verran (Santasalo, 2014), mikä merkitsee sitä, että maakuntakaava mahdollistaa alueella paljon tilaa vaativan kaupan laajentamisen n. 26 000 k-m²:llä. Tervajoen kaupan alue on yhtenäinen alue sekä Isonkyrön kunnan että Vaasan kaupungin puolella. Nykyisestä kaupan pinta-alasta noin puolet sijoittuu Isonkyrön puolelle. Merkintä osoitetaan Pohjanmaan maakuntakaava 2040 mukaisesti ja suunnittelumääräyksen sisällöltään samanlaisena.

Kaupallinen vyöhyke (km¹)

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan vähittäiskaupan suuryksiköiden vyöhyke, joka ei sijoitu keskustatoimintojen alueelle (C, c, ca). Kaupallisen vyöhykkeen aluetta tulee kehittää ensisijaisesti muuta kuin keskustahakuista kauppaa varten.

Suunnittelumääräys: Vähittäiskaupan suuryksiköiden mitoitus ja tarkempi sijoittuminen on suunniteltava siten, ettei niillä ole yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittymiseen. Suuryksiköiden toteuttamisen ajoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sitoa muun taajamarakenteen ja liikennejärjestelmien toteuttamiseen.

Vähittäiskaupan yhteenlasketut enimmäiskerrosalat:

- Roves 158 000 k-m²

Merkinnän osoittamalle alueelle saa sijoittua seudullisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa enintään 32 000 k-m²

Kaavaratkaisu:

Merkinnällä osoitettava kaupallinen vyöhyke on olemassa oleva Roveksen kaupan alue Seinäjoen keskustan läheisyydessä. Roveksen kaupallinen vyöhyke rajautuu lännessä Seinäjoen keskustatoimintojen alueeseen (C). Vyöhyke sijaitsee Kuortaneentien eteläpuolella ja ulottuu idässä Kuortaneentien ja Itäväylän (valtatie 19) liittymän alueeseen saakka. Roveksen kaupallisen vyöhykkeen kehittämismahdollisuuksia on tarkasteltu Roveksen kaupallisessa selvityksessä (FCG Oy, 2023). Vyöhykkeen kehittäminen on tullut ajankohtaiseksi, koska voimassa olevan maakuntakaavan mitoituksen vuoksi vyöhykettä ei käytännössä voida kehittää vähittäiskaupan sijaintipaikkana, vaikka alueen eteläosa Kuortaneentien varrella on rakentamaton. Laajalla alueella toteutuneen ja asemakaavoitetun kaupan määrä ylittää

maakuntakaavassa osoitetun mitoituksen. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa osoitetaan vyöhykkeen rajaukseen ja mitoitukseen muutos verrattuna voimassa olevaan maakuntakaavaan.

Roveksen kaupallinen vyöhyke on osoitettu vaihemaakuntakaava II:ssa (2016) ja sen muutoksessa (2020) aluerajaukseltaan laajempaan alueena sisältäen haaran Kivistöntien varrelle. Kivistöntien varrella ei ole tällä hetkellä eikä alueelle tulevaisuudessa tavoitella merkitykseltään seudullista kauppaa eikä vähittäiskaupan suuryksiköitä, eivätkä voimassa olevat asemakaavat mahdollista vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista alueelle ilman kaavamuutosta (Roveksen kaupallinen selvitys, FCG, 2023). Aluetta ei siten ole tarvetta osoittaa maakuntakaavassa. Roveksen vyöhykkeen enimmäismitoitus päivitetään voimassa olevan maakuntakaavan 100 000 k-m²:sta 158 000 k-m²:een perustuen Roveksen kaupalliseen selvitykseen, jossa mitoitus on tarkasteltu vuoteen 2050. Etelä-Pohjanmaan kokonaismitoituksesta Roveksen osuus on 9 %:a, mikä vastaa vaihemaakuntakaava II:sta. Roveksen asema kaupan palveluverkossa säilyy siten samana.

Vyöhykemerkinneen rajausta ja korotettu mitoitus osoitetaan Roveksen kaupallisen selvityksen ja siinä esitetyn vaikutusten arvioinnin perusteella huomioiden lisäksi maakuntakaavaluonnoksesta saatu lausuntopalaute ja käydyt neuvottelut Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen sekä ympäristöministeriön kanssa.

Roveksen kaupallisella vyöhykkeellä on tällä hetkellä asemakaavoitettua kaupan rakennusoikeutta n. 120 000 k-m²:n verran, mikä merkitsee sitä, että maakuntakaava mahdollistaa alueella kaupan laajentamisen n. 38 000 k-m²:llä. Asemakaavoitetulle alueelle rakennettua kaupan määrää on n. 53 400 k-m² (Roveksen kaupallinen selvitys, FCG, 2023). Aluetta tulee kehittää ensisijaisesti muuta kuin keskustahakuista kauppaa varten. Päivittäistavarakaupan osuus rajoitetaan 32 000 k-m²:een, joka on olemassa olevien asemakaavojen mukainen määrä.

Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksiköiden alarajat

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavassa tulee esittää merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksiköiden koon alaraja. Koko maakuntaa koskevilla yleismääräyksillä seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alarajaksi määritellään, ellei selvitysten perusteella taajamakohtaisesti muuta osoiteta:

- vähittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 4 000 k-m²
- päivittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on Seinäjoella 5 000 k-m² kaavakartalla osoitetulla kaupallisella vyöhykkeellä (km²)
- erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 5 000 k-m² Alajärven, Alavuden, Kauhajoen, Kauhavan,

Kurikan, Lapuan, Ilmajoen, Jalasjärven, Seinäjoen, Teuvan sekä Ähtärin kunnassa tai kunnan alakeskuksessa.

- erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on Seinäjoella 10 000 k-m² kaavakartalla osoitetulla kaupallisella vyöhykkeellä (km²)

Seudullisella suuryksiköllä tarkoitetaan myös sellaista kaupan yksikköä, jolla voidaan arvioida olevan vaikutuksia seudulliseen keskus- tai palveluverkkoon yhden kunnan alueella. Seudullista merkitystä omaavan suuryksikön koon kynnys voi olla erilainen riippuen kyseessä olevasta alueesta ja olosuhteista sekä kaupan laadusta. Alaraja voi vaihdella maakunnan ja myös yksittäisen kunnan alueella. Koon alarajan määrittäminen tulee perustua vaikutusten arviointiin. Arvioinnissa määritellään, minkä kokoisella kaupan alueella voidaan katsoa olevan seudullisia vaikutuksia, kun huomioidaan kaupan laatu (toimiala).

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:sa edellä esitetyt seudullisuuden rajat esitetään vaihemaakuntakaava II:n (2016) ja sen muutoksen (2020) mukaisesti. Seudullisesti merkittävien vähittäiskaupan suuryksiköiden alarajaa on arvioitu tutkimalla, kuinka paljon asukkaita vähittäiskaupan suuryksikkö tarvitsee toimiakseen keskimääräisellä myyntitehokkuudella. Tarkastelu on tehty erikseen päivittäistavarakaupassa ja erikoiskaupassa. Maakuntakaavassa esitetyt alarajat toimivat päivittäistavarakaupassa hyvin laadun mukaan tarkasteluna. Laskennalliseen myyntiin verrattuna raja on hieman korkea Teuvalla ja Ähtärissä, joissa molemmissa asukasmäärä jää alle 7000. Molemmissa kunnissa päivittäistavarakauppa toimii kuitenkin paikalliselta asukaspohjalta eikä kerrosalaltaan 3000 k-m² suuruinen supermarket muuta tilannetta merkittävästi. Maakuntakaavassa osoitettu 3000 k-m²:n alaraja erikoiskaupalle on laskennalliseen asukaspohjaan nähden hieman korkea maakunnan pienemmissä kunnissa Evijärvellä, Lappajärvellä, Soinissa, Vimpelissä, Isojoella ja Karijoella. Näissäkin kunnissa voi 3000 k-m² suuruinen myymälä hyvin kuitenkin olla paikallinen toimialasta ja kaupan laadusta riippuen.

Maakuntakaavassa osoitettu 5000 k-m²:n alaraja erikoiskaupalle on laskennalliseen asukaspohjaan nähden pääosin sopiva sille osoitetuissa kunnissa. Teuvalla asukasmäärä jää alle 6000, mutta ei merkittävästi. Toisaalta yleisesti 5000 k-m²:n erikoiskaupan myymälät ovat jo kohtalaisen suuria, eikä tällaisia maakunnassa juurikaan ole suurimpia kuntia lukuun ottamatta. Toiminnasta riippuen tämän suuruiset myymälät voivat hyvinkin vaatia seudullisen asiakaskunnan, mutta tätä pitää tapauskohtaisesti tutkia yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Tämän rajan alittavia ei siis automaattisesti kaikkialla voida tulkita paikallisesti merkittäväksi myymäläksi.

Kaupallinen vyöhyke (km²)

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakuntakeskuksen kasvualue, jossa alueen omaan ostovoimaan perustuen vähittäiskaupan seudullisen merkittävyyden kriteerit poikkeavat muusta maakunnasta.

Suunnittelumääräys: Vyöhykkeen alueella päivittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 5 000 k-m² ja erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 10 000 k-m².

Kaavaratkaisu:

Kaavaratkaisu on muodostettu vaihemaakuntakaava II (2016) ja sen muutos (2020) mukaisesti. Seinäjoen km²-vyöhykkeelle osoitetut muuta maakunnan aluetta suuremmat alarajat ovat perusteltuja alueen suuren väestön perusteella. Vyöhykkeellä nostetaan vain seudullisesti merkittävän kaupan suuryksikön alarajaa, joten vyöhykkeelle ei osoiteta mitoitusta. Asukkaita tämän vyöhykkeen sisällä on lähes 46 000, joten ne riittävät hyvin esitetyille vähittäiskaupan suuryksiköiden alarajoille. Tätä suuremmat yksiköt ovat kuitenkin todennäköisesti jo niin vetovoimaisia, että vaikka asukasmäärä lähellä riittääkin, ne vetävät kuitenkin merkittävästi asiakkaita lähialueen ulkopuolelta.

Puolustusvoimien alueet

Puolustusvoimien alueet osoitetaan pääosin vaihemaakuntakaava III:n perusteella. Puolustusvoimien alueita sijoittuu Ähtäriin, Ilmajoelle ja Lappajärvelle. Alueet osoitetaan aluevarausmerkinnöillä ja niitä ympäröivät tarvittavat suojavyöhykkeet, joita tällä kaavalla päivitetään ajantasaisiksi. Varalaskupaikat osoitetaan Kauhavalle sekä Alavuden ja Kuortaneen rajalle ja niitä ympäröivät tarvittavat suojavyöhykkeet.

Kaavan maanpuolustukseen sekä rajavalvontaan liittyvien merkintöjen ja määräysten perusta muodostuu Puolustusvoimien kanssa käydyistä työneuvotteluista. Merkintöjen ja määräysten taustalla on osittain salassa pidettävää materiaalia, eikä teemasta tuoteta erillistä selvitystä.

Puolustusvoimien alueista osoitetaan eniten tilaa vaativat ja muun alueiden käytön yhteensovittamisen kannalta olennaisimmat Puolustusvoimien alueet.

- Varalaskupaikat: Alavus-Kuortane, Kauhava
- Melualue: Ähtäriin Palolampi
- Ampuma-alue: Lappajärven Peuraneva
- Puolustusvoimien alueet: Ilmajoen Tuomikylä ja varastoalue (lääkintävarikko), Ähtäriin Inha ja Palolampi

- Varastojen suojavyöhykkeet: Ähtärin Inha ja Palolampi

Puolustusvoimien alue (kohdemerkintä)

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien käytössä oleva alue. Merkinnällä osoitetulla alueella liikkuminen on yleensä turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua.

Suunnittelumääräys: Aluetta kehitetään Puolustusvoimien erityisalueena siten, että alueen käytön suunnittelussa otetaan huomioon yleinen turvallisuus, ympäristövaikutukset ja asutukselle aiheutuvat haitalliset vaikutukset.

Puolustusvoimien alue

EP

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien käytössä olevat alueet. Merkinnällä osoitetulla alueella liikkuminen on yleensä turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua.

Suunnittelumääräys: Aluetta kehitetään Puolustusvoimien erityisalueena siten, että alueen käytön suunnittelussa otetaan huomioon yleinen turvallisuus, ympäristövaikutukset ja asutukselle aiheutuvat haitalliset vaikutukset.

Ampuma- ja harjoitusalue

EAH

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät ampumaurheilukeskukset sekä Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueet. Merkinnällä osoitetulla alueella liikkuminen on yleensä turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua.

Suunnittelumääräys: Aluetta kehitetään erityisalueena siten, että alueen käytön suunnittelussa otetaan huomioon yleinen turvallisuus, ympäristövaikutukset ja asutukselle aiheutuvat haitalliset vaikutukset.

Suojavyöhyke

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden alueiden käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava.

Suunnittelumääräys: Suunniteltaessa alueen käyttöä on aina pyydettävä lausunto Puolustusvoimilta. Suojavyöhykkeen alueelle ei saa sijoittaa sairaalaa, vanhainkotiä, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta, jossa ovat ihmiset tarvitsevat ulkopuolista apua liikkumiseen mahdollisessa evakuoitilanteessa. Suojavyöhykkeen alueelle on kiellettyä sijoittaa koulu, kasarmi, vähintään 10 talouden asutustaajama, yksittäinen rakennus, tehdas, tuotantotila, kokoontumispaikka tai huoneisto, jossa ihmisiä oleskelee, palavan nesteen tai kaasun tai myrkyllisen aineen maanpäällinen yhteensä 10m3 varasto, ampumarata, tuotantolaitoksen ulkopuolinen räjähdetarasto, yleinen

liikenneväylä tai satama-alue, lentokentän kiitorata tai maakaasun siirtoputkiston paineenvähennysasema, jos Puolustusvoimilta ei ole saatu erikseen myönteistä lausuntoa asiaan.

Suoja-alue, varalaskupaikka

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan tieverkkoon kuuluvan varalaskupaikan suoja-alue, jonka koko on 1000 m x 7000 m. Tällaisia ovat Alavuden-Kuortaneen ja Kauhavan lentoliikenteen varalaskupaikat.

Suunnittelumääräys: Alueelle ei saa sijoittaa melulle herkkiä toimintoja tai esterajoituksia aiheuttavia korkeita rakennelmia. Alueelle sijoittuvista rakennushankkeista on pyydettävä Puolustusvoimien lausunto.

Suojavyöhyke, varalaskupaikka

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan tieverkkoon kuuluvan varalaskupaikan suojavyöhyke, jonka säde on 12 km mitattuna varalaskupaikan kiitotien keskikohdasta.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa otetaan huomioon lentoliikenteen varalaskupaikasta aiheutuvat maankäytön rajoitukset. Kaikista yli 30 metriä korkeista rakennuksista, rakennelmista ja rakenteista on pyydettävä Puolustusvoimien lausunto.

Melualue

Merkinnän kuvaus: Alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien toiminnasta johtuva melualue, jolla melutaso ylittää ulkomelun ohjearvon 55 dB LRden.

Suunnittelumääräys: Alueelle ei saa sijoittaa asuinrakennuksia, loma-asuntoja, hoito- ja oppilaitoksia, virkistys- ja leirintäalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja. Alueelle ei saa rakentaa uusia asuinrakennuksia, loma- asuntoja, hoito- ja oppilaitoksia tai virkistys- ja leirintäalueita, mutta niiden peruskorjaaminen on sallittua.

Erityisalueet

Erityisalueina osoitetaan maakuntakaavassa seudullisesti merkittävät ampumaradat ja moottoriurheilualueet aluevarausmerkintänä sekä moottorikelkkailureitit kehittämisperiaatemarkintänä. Erityisalueiden osoittaminen maakuntakaavassa liittyy näiden toimintojen turvaamiseen ja saatavuuteen eri puolilla maakuntaa sekä toisaalta myös ympäristöhäiriötä aiheuttavaan luonteeseensa.

Ampumarata

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät ampumaradat.

Suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon harjoitettavien ampumalajien soveltuvuus alueelle sekä huolehtia siitä, että merkittävien toiminnasta aiheutuvien ympäristöhäiriöiden vaikutukset ehkäistään riittävin teknisin ratkaisuin ja/tai suoja-aluein. Pohjavesialueilla tulee varmistua siitä, ettei radan toiminta vaaranna pohjavesien laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä.

Kaavaratkaisu:

Ampumaratoina osoitetaan Etelä-Pohjanmaan seudullisesti merkittävät ampumaradat. Ampumaratojen merkinnät perustuvat ampumarataselvityksen tuloksiin. Ampumaratoina osoitetaan käyttömäärältään (laukauksia vuodessa ja arvioitu käyttäjien määrä), saavutettavuudeltaan ja maankäytöltään sekä laadultaan (ratojen monipuolisuus) merkittävimmät radat, jotka palvelevat viranomaisten, reserviläisten sekä metsästys- ja ampumaharrastajien käyttöä.

Ampumarataverkostoa on tutkittu Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelmassa (2019). Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelmaan on koottu kokonaiskuva maakunnan ampumarataverkostosta, joka muodostuu 54 toiminnassa olevasta ulkoampumaradasta. Etelä-Pohjanmaalla ampumarataverkoston 30 minuutin saavutettavuus kattaa lähes koko maakunnan alueen.

Ampumaratatoiminnan laatua ja laajuutta kuvaavia kriteereitä:

- ampumatoinnin laajuus (vuosittaiset laukausmäärät), seudullisesti merkittävän ampumaradan laukausmäärän tulisi olla vähintään 10 000 laukausta vuodessa,
- lajimahdollisuuksien määrä/erityyppisten ratojen määrä
- kuntakaavoituksen tilanne ja kuntien kehittämishankkeet sekä radan kehittämistoimet
- asutuksen ja suojelualueiden läheisyys

Edellä esitettyjen kriteerien perusteella seudullisesti merkittävien ampumaratojen verkostoon kuuluvat seuraavat ampumaradat:

Taulukko 7. Maakuntakaavassa osoitetut ampumaradat.

Ampumaradan nimi	Kunta
Järvipohjanmaan ampumarata	Alajärvi
Tusanpuolen ampumarata	Alavus
Hautakankaan ampumarata	Evijärvi

Tervahaminan ampumarata	Ilmajoki
Lapinmäen ampumarata	Isokyrö
Sotkan ampumaradat	Kauhajoki
Ekohovin ampumarata	Kauhava
Kauhavan Erämiesten Pihlajamäen ampumarata	Kauhava
Hopiavuoren ampumarata	Kauhava
Kuortaneen ampumarata	Kuortane
Itäisen ampumarata	Kurikka
Kurikan Kiimanevan ampumarata	Kurikka
Lintuharjun ampumarata	Kurikka
Koskuen ampumarata	Kurikka
Kivimäen ampumarata	Lapua
Jouppilanvuoren ampumahiihtorata	Seinäjoki
Järvirannan ampumaurheilukeskus	Seinäjoki
Peräseinäjoen Metsästysseuran ampumarata	Seinäjoki
Kouran ampumarata	Seinäjoki
Paskoonharjun ampumarata	Teuva
Sport Center Lakis	Vimpeli
Torakan ampumarata	Ähtäri
Mustikkavuoren ampumarata	Ähtäri

Muut ampumaradat ovat paikallisia ampumarantoja, joiden merkitys kuitenkin alueellisen verkoston ja ammunnan harjoittelupaikkojen kannalta on tärkeä. Paikalliset ampumaradat täydentävät seudullisten ampumaratojen verkostoa, mutta niitä ei esitetä maakuntakaavassa.

Moottoriurheilurata

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät moottoriurheiluradat.

Suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huolehtia siitä, että merkittävien toiminnasta aiheutuvien ympäristöhäiriöiden vaikutukset

ehkäistään riittävin teknisin ratkaisuin ja/tai suoja-aluein. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava rakennetut kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot. Pohjavesialueilla tulee varmistua siitä, ettei radan toiminta vaaranna pohjavesien laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä.

Kaavaratkaisu:

Moottoriurheiluradan merkinnällä osoitetaan 12 kpl merkittävintä olemassa olevaa tai uutta moottoriurheilurataa. Merkintä perustuu voimassa olevan maakuntakaavan ratojen ajantasaisuuden tarkistamiseen sekä uusien tarpeiden kartoitukseen, mikä on tehty kunnille maakuntakaavaa varten toteutetun virkistysaluekyselyn yhteydessä. Osoitetut radat ovat olemassa olevia ratoja, Seinäjoen Itäväylän eteläpuolen uutta rataa lukuun ottamatta. Ratojen valinnassa on painotettu niiden mahdollisimman monipuolista tarjontaa erityyppiseen moottoriurheiluun.

Taulukko 8. Moottoriurheiluradat kunnittain

Moottoriurheiluradan nimi	Kunta
Murronnevan motocrossrata	Alavus
Töysän kartingrata	Alavus
Huussin motocrossrata	Ilmajoki
Sotka	Kauhajoki
Kalmookangas	Kauhava
Kärppämäen moottoriurheilurata	Kauhava
Botniaring	Kurikka
Murtoharjun moottorirata	Kurikka
Särkiniemi	Lappajärvi
Kivimäki	Lapua
Moottoriurheilukeskus	Seinäjoki
Kettumäen moottoriurheilualue	Ähtäri

Moottorikelkkailureitti

Merkinnän kuvaus: Kehittämisperiaatemerkinnällä osoitetaan maakunnalliseen runkoverkostoon kuuluvat moottorikelkkailureitit ja -urat.

Suunnittelumääräys: Reitin kehittämisessä ja uuden reitin suunnittelussa on huomioitava rakennetut kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot. Reitin tarkempi sijainti tulee suunnitella yhteistyössä maanomistajien ja viranomaistahojen kanssa.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavaan sisällytetyt moottorikelkkailureitit sisältävät jo olemassa olevia reitistöjä ja mahdollisia yhteystarpeita. Moottorikelkkailureitit on päivitetty vuonna 2005 hyväksytyn Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan pohjalta käyttäen apuna kelkkailureittien nykytilannetta seuraavaa lajin harrastajien ylläpitämää kelkkareitit.fi-sivustoa. Maakuntakaavassa osoitetut moottorikelkkailureitit on osoitettu mahdollisuuksien mukaan kulkemaan kuntakeskusten ja kuntien alakeskusten kautta, jotta reitistöstä syntyy maakunnan kattava verkosto. Yhteensä moottorikelkkailureittejä on osoitettu 1200 km.

6.4 Liikenne

Maakuntakaavassa käsitellään liikenteen ja logistiikan kehittämistä eri aikajänteillä. Maakuntakaavasta löytyvät pitkän tähtäimen kehittämistarvetta osoittavat merkinnät, joiden kohteiden osalta suunnittelua ei ole käynnistetty tai se on vasta käynnistymässä. Toisaalta maakuntakaavassa on lyhyemmän aikavälin suunnittelumerkintöjä, joiden kohteiden suunnitelmavalmius on hyvä ja toteutuminen mahdollista lähitulevaisuudessa.

Maakuntakaavassa käsitellään liikennejärjestelmätason pitkän aikavälin strategisia kysymyksiä liittyen valtakunnallisen tie- ja raideliikenteen kehittämiseen sekä eri liikennemuotojen ja toimijoiden muodostamien matka- ja kuljetusketjujen toimivuuteen. Maakuntakaavan ratkaisulla on vaikutuksia koko valtakunnan liikennejärjestelmään ja logistiikkaan sekä niiden toimivuuteen. Merkintöjen tarkoituksena on, että jatkosuunnittelussa tehtäisiin mm. riittäviä tilavaroja mahdollisesti vuosikymmenien päästä konkretisoituville hankkeille.

Maakuntakaavassa tavoitteena on parantaa liikenneoloja monin eri keinoin. Erityisesti kehityskäytävillä pyritään maankäytön ja liikenteen hyvään vuorovaikutukseen ja kestäviin ratkaisuihin. Joukkoliikennettä edistetään äly- ja digitekniikkaa hyödyntäen sekä käytännön kehittämistoimin joukkoliikenteen laatukäytävillä. Kevyen liikenteen kehittäminen korostuu kaupunkiseuduilla, mutta merkitystä on myös seudullisilla pyöräliikenteen yhteyksillä, joita kehitetään valikoitujen kuntakeskusten välillä. [Tässä maakuntakaavaselostuksessa käytetään MRL:n mukaista termiä 'kevyt liikenne', koska esimerkiksi kuntakeskusten ja kuntien alakeskusten yhteysväleillä jalankulun ja pyöräilyn väylillä siellä sallitaan muunkinlaisilla ajoneuvoilla liikkuminen. Monilla väylillä sallitaan esim. mopoliikenne.] Tarkemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota eri kulkumuotojen erottamisen ratkaisuihin niin, että nopeusrajoitukset ja liikennemäärät

huomioiden luodaan liikenneturvallisuuden kannalta hyvää ja viihtyisää liikenneympäristöä. Pyöräilyn ja jalankulun edellytysten kannalta on tärkeää erotella nämä kulkumuodot toisistaan ainakin niillä keskustatoimintojen alueilla, joilla kävelijöiden ja pyörällä liikkuvien määrä on suuri. Eri liikennemuotojen yhteentoimivuuden kehittäminen ja logistiset ratkaisut, kuten yhdistetyt kuljetukset ja logistiikkakeskukset, edesauttavat elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Päätteille on osoitettu tarpeellisia kehittämis- ja parantamiskohteita perustuen liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen liittyviin mittareihin sekä maakunnan sijaintiin valtakunnallisten kuljetusten keskeisiin pohjois-eteläsuuntaisiin ja itä-länsi-suuntaisiin kehityskäytäviin, jotka on todettu myös Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (2021). Väyläinfrastruktuuriin on kertynyt investointi- ja korjausvelkaa erityisesti kahden viimeisen vuosikymmenen ajan. Erityisesti sen vuoksi liikenteen palvelutaso on laskenut huomattavasti. Heikon palvelutason tiestön osuus on erityisen suuri alemman asteisella tieverkolla, mutta taso on matala useissa kohdin myös valta- ja kantateillä ja jopa pääväyläverkolla. Keskeisimmille valta- ja kantateille kohdistuu maakunnan suurin sisäinen pendelöintiliikenne sekä maakunnan elinkeinorakenteesta johtuva maatalouskoneliikenne ja muu hidas liikenne. Pääteiden sekoittuneen liikenteen vuoksi liikenneturvallisuus on huomattavasti heikentynyt.

Maakunnassa on runsaasti alemman asteisia teitä ja niiden varsilla on Suomen voimakkain elintarvikeklusteri sekä merkittävästi monipuolisia teollisuus- ja työpaikkakeskittymiä. Monet näistä teistä ovat myös henkilöliikenteen läpikulkuteitä maakunnasta toiseen ja läheisiin palvelukeskuksiin. Liikenneturvallisuus on uhattuna teiden huonon tiegeometrian ja kapeuden vuoksi. Uusin haaste tieverkolle on maakunnan bioenergiaresurssien lisääntyneet kuljetustarpeet sekä tuulivoimaloiden kuljetukset.

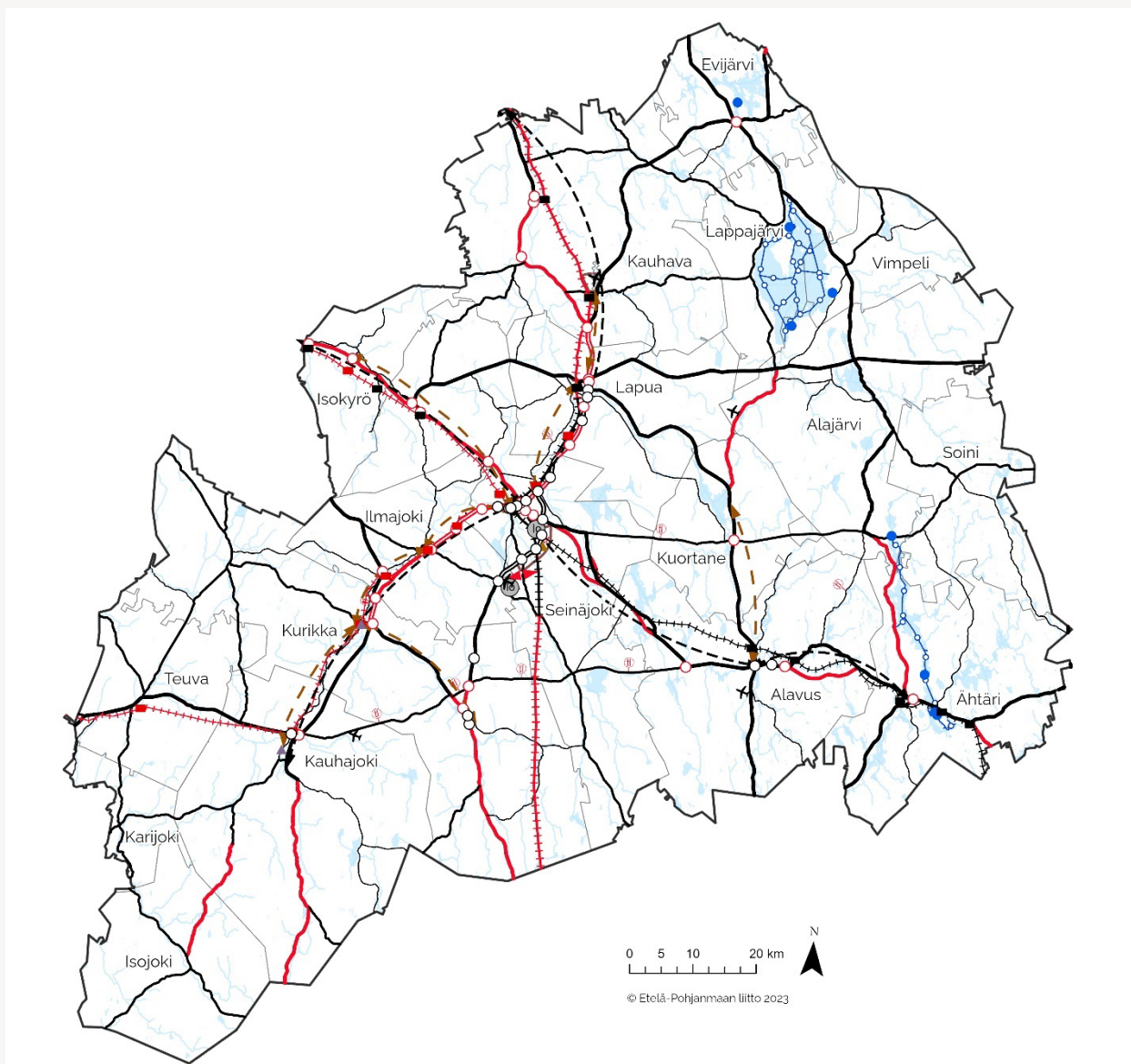
Raideliikennettä pyritään parantamaan perustuen tehtyihin selvityksiin ja elinkeinoelämän esiin tuomiin tarpeisiin. Seinäjoen seutu on viiden ratasuunnan risteys, ja alueelta on suorat ratayhteydet useisiin Pohjanlahden ja Etelä-Suomen satamiin. Pääratayhteys Helsinki–Seinäjoki–Oulu on osa Euroopan laajuista TEN-T Pohjanmeri-Itämeri -ydinverkkokäytävää. Hyvästä logistisesta asemasta johtuvaa potentiaalia hyödynnetään pitkän tähtäimen varauksien suunnittelussa. Ratojen parantamismerkinnät osoitetaan välille Seinäjoki–Tampere (kaksoisraiteen toteuttaminen) sekä Vaasan ja Kaskisten suuntaan. Jyväskylän suunnan liikennöitävyyttä voidaan parantaa merkittävästi radan sähköistämällä. Seinäjoen eteläpuolelle osoitetaan Roveksen logistiikkakeskuksen alue sekä raideliikenteen kehittämisen kohdealue keskustan järjestelyratapihan toimintojen siirtymistä sekä pääradan ja Haapamäen radan yhteysraiteen rakentamista varten. Uusi yhteysraide mahdollistaa raidekuljetukset kaikilta ratasuunnilta kaikkiin ratasuuntiin. Varauksia osoitetaan logistisille toiminnoille raideliikenteen lisäksi myös maantie- ja lentoliikenteen tarpeisiin Seinäjoen lentoasemalla ja Kauhavalla. Alueellisen lähijunaliikenteen kehittämisen edellytykset

varmistetaan osoittamalla ratayhteyksien varrelle seisakkeet duoraitiojunaliikenne - selvityksen (2020) perusteella.

Etelä-Pohjanmaan maakunnassa ja maakunnan läpi kulkee Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen mukaisia maanteiden ja rautateiden pääväyliä, joilla tienpitäjän on turvattava pitkämatkaisen liikenteen toimivuus. Euroopan unionin TEN-T (Trans-European Transport Network) kattavaan verkkoon kuuluu Etelä-Pohjanmaalla valtatie 3.

Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava -kehittämisyöhykkeen tieyhteydet valtatie 19 ja kantatie 67 ovat suurten liikennemääriensä vuoksi maakunnan sisäisen liikenteen valtaväyliä ja samalla liikenteen pullonkauloja. Teillä kulkee henkilöautoliikenteen lisäksi merkittävästi pitkän matkan raskasta liikennettä. Näille tieyhteyksille on osoitettu aluevarausmerkintöjä; valta- tai kantatie, merkittävästi parannettava kaksiajoratainen maantie, uusia tai merkittävästi parannettavia liittymiä. Näitä ja muitakin valta- ja kantateitä koskevien merkintöjen sisältö on määritelty siten, että ne mahdollistavat ensivaiheessa tärkeät ja kiireelliset parantamistoimenpiteet ja myöhemmin korkeatasoisemmat rakentamistoimenpiteet. Raskaan liikenteen määrä ja kuljetusten yhteenlasketut tonnimäärät sekä tulevaisuuden tarpeet ovat myös merkittävässä roolissa parannettavien maanteiden määrittämisessä.

Liikenteen kokonaisuutta on tarkasteltu niin valtakunnallisen Liikenne 12 -suunnitelman, Länsi-Suomen liikennestrategian sekä erityisesti Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman pohjalta (Valtioneuvosto, 2021; Etelä-Pohjanmaan liitto et al. 2020; Etelä-Pohjanmaan liitto et al. L1/2021). Tieverkon tulevaisuuden liikennemäärien arvioinnissa on valtakunnallisten liikenne-ennusteiden rinnalla käytetty Etelä-Pohjanmaan liikennemallia. (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus et al. 2022.)

Kuva 11. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n liikenteen merkinnät.

Valtatiet/kantatie

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan pääasiassa yksiajorataiset valta- ja kantatiet. Valtatiet sisältävät pääväyläverkkoon ja TEN-T kattavaan verkkoon kuuluvat valtatiet ja tieosuudet.

Suunnittelumääräys: Tielle tai sen välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka merkittävästi heikentävät pitkämatkaisen liikenteen, joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan valta- ja kantatienä yhteensä kymmenen tietä.

Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005) mukaisesti maantiet ovat liikenteellisen merkityksen perusteella valtateita, kantateita, seututeita ja yhdysteitä. Maanteiden luokittelusta valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteihin sekä toiminnallisen luokan muutoksista päättää Liikenne- ja viestintävirasto Traficom Väyläviraston tai ELY-keskuksen esityksestä.

Lain mukaan valtatie palvelevat valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä. Kantatiet täydentävät valtatieverkkoa ja palvelevat maakunnan sisäistä liikennettä (Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä 4§). Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitetut valtatie ovat vt 3, vt 16, vt 18 ja vt 19 sekä kantatiet ovat kt 44, kt 63, kt 66, kt 67 ja kt 68 (Lisäksi maakunnan itärajalla noin kilometrin matkan kulkee kt 58).

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen 933/2018 (asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta) mukaisia maanteiden pääväyliä Etelä-Pohjanmaalla ovat valtatie 3 (välillä maakunnan eteläraja - vt3/vt19 liittymä), valtatie 18 (välillä Seinäjoki (vt19/vt18 liittymä) -maakunnan länsiraja) sekä valtatie 19. Asetuksen mukaan pääväylillä tienpitäjän on turvattava pitkämatkaisen liikenteen hyvä ja tasainen matkanopeus. Nopeusrajoituksen on oltava vähintään 80 km/h. Liittymien määrän on oltava rajoitettua. Liittymien on oltava sellaisia, että ne eivät merkittävästi haittaa pääsuunnan liikennettä.

Euroopan unionin TEN-T (Trans-European Transport Network) kattavaan verkkoon kuuluu Etelä-Pohjanmaalla valtatie 3 koko pituudeltaan. TEN-T -verkon laajuus on päätetty Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä N:o 1692/96/EY ja täydennetty päätöksellä N:o 661/2010/EU. Kehittämisen suuntaviivat on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella N:o 1315/2013.

Valtatie 3 on myös osa Eurooppatietä E12. Eurooppatiet ovat Euroopan valtioita yhdistävään kansainväliseen E-tieverkkoon kuuluvia teitä. Valtiosopimuksessa "Eurooppalainen sopimus kansainvälisistä pääliikenneväylistä (AGR-sopimus)" ei ole asetettu Eurooppateille suunnittelu- tai laatumääräyksiä.

Seututie tai pääkatu

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan seututiet ja niihin kuuluvat katuosuudet. Seututiet yhdistävät kuntakeskukset tärkeimpiin liikennetarvesuuntiinsa sekä palvelevat seutukuntien liikennettä ja liittävät näitä valta- ja kantateihin.

Suunnittelumääräys: Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan seututienä yhteensä 23 tietä.

Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005) mukaisesti maantiet ovat liikenteellisen merkityksen perusteella valtateitä, kantateitä, seututeitä ja yhdysteitä. Maanteiden luokittelusta valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteihin sekä toiminnallisen luokan muutoksista päättää Liikenne- ja viestintävirasto Traficom Väyläviraston tai ELY-keskuksen esityksestä.

Lain mukaan seututiet palvelevat seutukuntien liikennettä ja liittävät näitä valta- ja kantateihin (Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä 4§).

Maakuntakaavan seututeiden luettelo on Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa.

Seudullisesti merkittävä yhdystie

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan merkittävät yhdystiet, joiden keskivuorokausiliikenne on vähintään 350 ajoneuvoa vuorokaudessa, ja jotka yhdistävät kyläkeskuksia kuntakeskuksiin tai joilla on laajempaa verkollista merkitystä.

Suunnittelumääräys: Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan valta- ja kantatienä yhteensä 42 tietä, joiden keskivuorokausiliikenne on vähintään 350 ajoneuvoa vuorokaudessa (Väyläviraston liikennemäärätiedot vuodelta 2022)

Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005) mukaisesti maantiet ovat liikenteellisen merkityksen perusteella valtateitä, kantateitä, seututeitä ja yhdysteitä. Maanteiden luokittelusta valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteihin sekä toiminnallisen luokan muutoksista päättää Liikenne- ja viestintävirasto Traficom Väyläviraston tai ELY-keskuksen esityksestä. Yhdysteitä ovat maantiet, jotka eivät ole valta-, kanta-, tai seututeitä.

Maakuntakaavan seudullisesti merkittävien yhdysteiden luettelo on Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa.

Kaksiajoratainen maantie

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan keskikaiteella erotetut, kaksiajorataiset, 1+1, 2+1 tai 2+2-kaistaiset tieosuudet.

Suunnittelumääräys: Tielle tai sen välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät pitkämatkaisen liikenteen, joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Liittymät tielle on toteutettava eritasoliittyminä tai niiden tulee olla sellaisia, että ne eivät merkittävästi haittaa pääsuunnan liikennettä.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa kaksiajorataisena maantienä merkitään valtatie 19 Seinäjoen ohikulkutien kohta Seinäjoella, sekä Atria-Hippi ja Muurimäki-Jouttikallio -osuudet Seinäjoen ja Lapuan välisellä osuudella. Lisäksi merkitään kantatie 67 Seinäjoen kohdalla (Vaasantien liittymä – Hyllykalliontien liittymä).

Kaksiajorataisella maantiellä molemmille ajosuunnille on omat ajoratansa eli ajosuunnat on fyysisesti erotettu toisistaan ja kummallakin ajoradalla on vähintään yksi kaista. Ajoratojen erottelu toteutetaan maakaistaleella, yhdellä tai kahdella erillisellä kaiteella tai maakaistaleella ja yhdellä kaiteella. Kaksiajorataisilla nelikaistaisilla pääteillä käytetään maanteiden suunnitteluohjeiden mukaan yleensä vain eritasoliittymiä.

Maantie, uusi tai merkittävästi parannettava

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan uudet tai merkittävästi parannettavat tielinjaukset. Sillä osoitetaan liikenneverkon palvelutason parantamisen kannalta olennaisten teiden uudet linjaukset sekä maakunnan yhdyskuntarakenteen kannalta merkittävät maantieosuudet, joiden tiegeometria ja kunto, liikenne tai ympäröivä maankäyttö edellyttää tien merkittävää parantamista.

Suunnittelumääräys: Suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön, asutukseen sekä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvoihin. Erityistä huomiota suunnittelussa on kiinnitettävä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön erityisarvojen turvaamiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varautua kevyen liikenteen järjestelyihin erityisesti taajamien ja kyläasutuksen kohdalla.

Toteutuksessa tulee varautua säännöllisiin ohituskaistaosuuksiin valtatiellä 3 (Jalasjärvi – Pirkanmaan maakuntaraja, valtatiellä 18 (Seinäjoki – Tervajoki), valtatiellä 19 (Kauhava – Alahärmä sekä kantatiellä 67 (Ilmajoki–Koskenkorva).

Kantatiellä 44, tiejaksolla Kauhajoelta etelään (kt44) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Hyypänjokilaakson maisemanhoitoalueen perustamispäätös sekä sen käyttö- ja hoitosuunnitelma.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan uutena tai parannettavana valta- ja kantatienä yhteensä 15 tieosuutta.

Toteutuksessa tulee varautua säännöllisiin ohituskaistaosuuksiin seuraavilla tieosilla (Asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta), (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus L1/2014, 33/2015 sekä 42/2017):

- Valtatie 3 / Jalasjärvi (Kurikka) - eteläinen maakuntaraja (Kurikka) (vt 3)
- Valtatiellä 18 / Seinäjoki – Tervajoki (Isokyrö) (vt 18)
- Valtatie 19 / Kauhava (kt63) – Alahärmä (vt 19)
- Kantatie 67 / Ilmajoki–Koskenkorva (kt 67)

Muulla merkinnän osoittamilla maanteilla tulee varautua teiden merkittävään rakenteelliseen parantamiseen tielinjausten sekä risteysalueiden osalta. Merkintä ei edellytä koko tiejakson parantamista. Pääväyläasetuksen mukaisilla teillä suunnitteluratkaisujen tulee sellaisia, että ne toteuttavat asetuksessa määrätyt tavoitteet.

Merkittävästi parannettava tielinjaus voi kohtuullisessa määrin poiketa olemassa olevasta tielinjasta, mikäli uusi linjaus ei vaikeuta kaavan toteuttamista.

Uuden maantien toteutukseen liittyy uuden ja vanhan maantielinjauksen liittymien toteuttaminen tarkoituksenmukaisin, tiesuunnitelmassa päätetyin ratkaisuin. Tiesuunnitelmassa osoitetaan tieluokan muutos uuden tieosuuden valmistumisen vuoksi valtatiekäytöstä poistuvalla tieosuudella.

Valtatien 18 Kouran kohdan vaihtoehtoisista tielinjauksista valitaan toinen toteutettavaksi jatkosuunnittelussa. Tarkemmassa kaavoituksessa on varauduttava molempiin vaihtoehtoihin, mikäli uuden tielinjan yleis- tai tiesuunnitelma ei sitä ennen ole vahvistunut. (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 71/2022)

Taulukko 9. Parannettavat ja uudet tieosuudet.

Parannettavat tieosuudet:		
Tienumero	Tieosuus	Toimenpide ja vaikutus
Valtatie 3	Jalasjärvi - Pirkanmaan maakuntaraja	Säännölliset ohituskaistaosuudet.
	Jalasjärvi - mt 672 (Tokerotie) liittymä	Tiesuunnitelmassa suunniteltavat parannustoimenpiteet, mm. liittymien parantaminen ja mahdolliset rinnakkaistieratkaisut

Parantamistoimenpiteet suurten liikennemäärien vuoksi, erityisesti raskaan liikenteen kannalta. Toimenpiteillä tavoitellaan mm. valtatien ja siihen liittyvien teiden liikenteen sujuvuuden ja liikenneturvallisuuden parantamista. Valtatie 3 on Euroopan laajuisen TEN-T -verkon tie, joka kuuluu kattavaan verkkoon. Maakunnan alueelle on valtatien 3 kehityskäytäväselvityksessä osoitettu merkittäviä parannettavia kohteita.

Valtatie 18	Seinäjoki - Tervajoki	Säännöllisten ohituskaistaosuuksien rakentaminen, liittymäjärjestelyt. <i>Toimenpiteillä tavoitellaan mm. valtatien ja siihen liittyvien teiden liikenteen sujuvuuden ja liikenneturvallisuuden parantamista.</i>
Valtatie 19	Jalasjärvi - st 672 (Tokerotie) liittymä Kauhava - Alahärmä	Pääväyläasetuksen kriteerien mukainen parantaminen Säännölliset ohituskaistaosuudet <i>Tien parantaminen välityskyvyltään pääväyläasetuksen mukaiseksi. Säännölliset ohituskaistaosuudet, merkittävät risteysalueiden parantamiset ja melunsuojaus ovat tarpeellisissa kohdissa. Parantaminen on perusteltua myös suurten liikennemäärien vuoksi erityisesti raskaan liikenteen kannalta. Kauhava-Alahärmä -osuus osana maakunnan merkittävintä kehittämisvyöhykettä Kauhava-Seinäjoki-Kauhajoki.</i> <i>Toimenpiteillä tavoitellaan mm. valtatien ja siihen liittyvien teiden liikenteen sujuvuuden ja liikenneturvallisuuden parantamista.</i>
Kantatie 44	Kauhajoki (Havuskylä) - Satakunnan maakuntaraja	Toimenpideselvityksen mukainen parantaminen <i>Tien parantaminen kantatien luokkaa vastaavaksi tien nykyisellä linjauksella. Kyseessä merkittävät rakenteiden ja luiskien sekä kevyen liikenteen järjestelyt / liikenneturvallisuus sekä maisema-alueiden ja pohjavesialueiden huomioiminen. Parantamistoimenpiteiden erityispiirteistä määrätään suunnittelumääräyksessä.</i>
Kantatie 63	Ina - Keski- Pohjanmaan maakuntaraja	Kantatie 63 pääsuuntaselvityksen mukainen parantaminen <i>Tien parantaminen kantatien luokkaa vastaavaksi mm. tietä oikaisemalla ja leventämällä. Aiemmin on parannettu väli Kauhavalta Evijärvelle ja Inan kylään saakka. On tarpeen jatkaa tieyhteyden parantamistoimenpiteitä Inasta pohjoiseen päin, koska kantatie 63 on merkittävä raskaan liikenteen</i>

väylä. Keski-Pohjanmaan puolella tie kulkee nykyisellään kapeana ja mutkaisena useiden kylien läpi.

Toimenpiteillä tavoitellaan mm. kantatien nopeustason nostoa ja liikenneturvallisuuden parantamista.

Kantatie 67	Ilmajoki - kt 67 / vt 3 liittymä	Säännölliset ohituskaistaosuudet <i>Yhteysvälin liikennemäärä on merkittä, suurimmillaan keskimäärin noin 7000 ajoneuvoa/vrk. Ohituskaistaosuudet ja rinnakkaistieyhteydet ovat tarpeellisia maatalousliikenteen ja vilkkaan työmatkaliikenteen vuoksi. Kantatie on osa maakunnan merkittävin kehittämisvyöhykettä Kauhava-Seinäjoki-Kauhajoki.</i> <i>Toimenpiteillä tavoitellaan kantatien välityskyvyn ja liikenneturvallisuuden parantamista.</i>
Kantatie 68	Ähtäri-Lehtimäki	Yleissuunnitelman mukainen parantaminen, geometriaparannukset <i>Tien parantaminen kantatien luokkaa vastaavaksi. Kyseessä merkittävät rakenteiden ja luiskien sekä kevyen liikenteen järjestelyt ja liikenneturvallisuuden parantaminen. Merkintä käsittää kantatie 68 oikaisun Ähtäriin keskustassa osayleiskaavan osoittaman linjauksen mukaisesti. Tieosuus liittyy tielinjauksen oikaisun jälkeen valtatiehen 18 uuden tai merkittävästi parannettavan liittymän kautta. Tieyhteydellä on aiemmin parannettu muita kantatien 68 tieosuuksia.</i>
Seututie 661	Kauhajoki, Pöntäne (parannetun osuuden pää) - Isojoki	Tiesuunnitelman mukainen parantaminen, geometriaparannukset <i>Tie on tärkeä maakunnallinen väylä työssäkäynnille ja elinkeinoelämälle eli teollisuudelle, maa- ja metsätaloudelle sekä matkailulle. Kyseessä on tien oikaisu, rakennemuutokset ja leventäminen.</i> <i>Toimenpiteillä tavoitellaan seututien liikenneturvallisuuden parantamista.</i>
Seututie 711	Ruona (Kuortane) - Alajärvi - Lappajärvi	Geometriaparannukset, pohjavesien suojaus <i>Raskaan liikenteen tonnimäärät ovat merkittävän suuret seututasoiselle maantielle. Kuljetukset suuntautuvat pohjoiseen ja etelään. Tieyhteys on lyhin reitti etelä-pohjoissuuntaisille kuljetuksille sekä eri vienti- ja tuontisatamiin. Tien eteläpään osuudella pohjaveden suojaamistoimenpiteet ovat välttämättömiä.</i>

Toimenpiteillä tavoitellaan seututien liikenneturvallisuuden parantamista sekä pohjavesien suojauksen parantumista.

Uudet tieosuudet:

Tienumero	Tieosuus	Toimenpide ja vaikutus
Valtatie 18	Veneskoski-Koura	Uuden tien ja ratasillan rakentaminen. Uuden tielinjan myötä tien nopeustasoa voidaan nostaa ja voidaan poistaa valtatieltä Kouran kohdan tasoylikäytävä. Ajomatka ja sitä kautta matka-aika lyhentyy. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 71/2022) <i>Toimenpiteillä tavoitellaan mm. valtatie liikenteen sujuvuuden sekä tieliikenne- ja rataturvallisuuden parantamista. Kouran alueen viihtyisyys paranee poistuvan tien myötä.</i>
Valtatie 18	Koura	Uuden tien ja ratasillan rakentaminen. Vaihtoehtoinen uusi linjaus Veneskoski-Koura -linjaukselle. Alueen maankäytön suunnittelussa varauduttava yleis- tai tiesuunnitelman valmistumiseen saakka molempiin toteutusvaihtoehtoihin. Uuden tielinjan myötä tien nopeustasoa voidaan nostaa ja voidaan poistaa valtatieltä Kouran kohdan tasoylikäytävä. Nopeustason noston myötä matka-aika lyhentyy. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 71/2022) <i>Toimenpiteillä tavoitellaan mm. valtatie liikenteen sujuvuuden sekä tieliikenne- ja rataturvallisuuden parantamista.</i>
Valtatie 18	Sydänmaa	Uuden tien rakentaminen. Uuden tielinjan myötä tien nopeustasoa voidaan nostaa ja voidaan poistaa valtatieltä kaksi tasoylikäytävää. Ajomatkan lyhentymisen ja nopeuden noston myötä matka-aika lyhentyy. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 71/2022) <i>Toimenpiteillä tavoitellaan mm. valtatie liikenteen sujuvuuden sekä erityisesti tieliikenne- ja rataturvallisuuden parantamista.</i>
Valtatie 18	Töysä-Hakojärvi	Uuden tien ja Tuurin liittymäjärjestelyiden rakentaminen. Uuden tielinjan myötä tien nopeustasoa voidaan nostaa ja voidaan poistaa valtatieltä Tuurin kohdasta radan

tasoylikäytävä sekä kolme valtatien liikenneympyrää. Ajomatkan lyhentymisen ja kiertoliittymien poistumisen myötä matka-aika lyhentyy. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 71/2022)

Toimenpiteillä tavoitellaan mm. valtatien ja Tuurin alueen liikenteen sujuvuuden sekä tieliikenne- ja rataturvallisuuden parantamista.

Valtatie 18	Myllymäki-Multia	Uuden tien rakentaminen.
		Uuden tielinjan myötä tien nopeustasoa voidaan nostaa ja voidaan toteuttaa valtatietasoinen tiegeometria ja tien leveys. Ajomatkan lyhentymisen myötä matka-aika lyhentyy. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 71/2022)
		<i>Toimenpiteillä tavoitellaan mm. valtatien liikenteen sujuvuuden sekä tieliikenneturvallisuuden parantamista.)</i>

Kaksiajoratainen maantie, uusi tai merkittävästi parannettava

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan monikaistaiset moottoriajoneuvoliikenteelle tarkoitetut, erillisillä ajoradoilla varustetut valta- tai kantatieosuudet, joiden liikennetarve edellyttää tien rakentamista tai merkittävää parantamista.

Suunnittelumääräys: Suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön, asutukseen sekä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvoihin. Erityistä huomiota suunnittelussa on kiinnitettävä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön erityisarvojen turvaamiseen.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varautua rinnakkaistieverkoston rakentamiseen sekä kevyen liikenteen järjestelyihin erityisesti taajamien ja kyläasutuksen kohdalla. Rinnakkaistieverkon suunnittelussa on huomioitava erityisesti maatalousliikenteen tarpeet riittävästä mitoituksesta sekä siitä, etteivät kiertohaitat muodostu kohtuuttomiksi.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Kaksiajorataisina, 2+2-kaistaisina valta- tai kantatienä maakuntakaavassa osoitetaan:

- Valtatie 19 / Seinäjoki – Lapua ja

- Kantatie 67 / Seinäjoki – Ilmajoki
- Valtatie 3, kantatie 67 /yhteinen osuus Kurikan Tuiskulassa.

Jatkuvana ohituskaistatienä osoitetaan:

- Valtatie 19 osuus Lapua – Kauhava (kantatie 63 liittymä)

Merkinnällä osoitetaan maakunnan yhdyskuntarakenteen kannalta merkittäviä yhtenäisiä tieosia valta- ja kantateilla, joiden kunto, liikennetarve tai ympäröivä maankäyttö edellyttävät tien merkittävää parantamista. "Merkittävä parantaminen" sisältää myös uuden liittymän rakentamisen tapauksissa, joissa se osoittautuu tien suunnittelussa tarpeelliseksi. Rakennettavat liittymät tielle on toteutettava eritasoliittyminä tai niiden tulee olla sellaisia, että ne eivät merkittävästi haittaa pääsuunnan liikennettä.

Merkittävästi parannettava tielinjaus voi kohtuullisessa määrin poiketa olemassa olevasta tielinjasta, mikäli uusi linjaus ei vaikeuta kaavan toteuttamista.

Kaikki merkinnän kohteet sijoittuvat Kauhajoki –Seinäjoki –Kauhava kehityskehittämisyöhykkeen alueelle (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, L1/2014). Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kehittämisvyöhykkeen erityispiirteet.

Tien luokituksen muutos

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan tien toiminnallisen luokan muutostarpeet sekä pääväyläverkosta valtatiellä 3 puuttuva osuus Jalasjärvi-Pohjanmaan maakunnan raja.

Suunnittelumääräys: -

Kaavaratkaisu:

Tien luokituksen muutos -merkinnällä maakuntakaavassa osoitetaan seututiet 672 (Kauhajoki – Alavus) ja 697 (Seinäjoki – Kuortane) sekä yhdystiet 7041 (Nurmo – Lapua) ja 7041 (Töysä – Lehtimäki. Pääväyläasetuksen mukaisena pääväylänä maakuntakaavassa osoitetaan valtatie 3 osuus Jalasjärvi – Pohjanmaan maakunnan raja.

Maanteiden toiminnallinen luokittelu:

Maanteiden toiminnallinen luokittelu valtateihin, kantateihin, seututeihin ja yhdysteihin perustuu teiden verkolliseen asemaan ja liikenteelliseen palvelutehtävään. Toiminnallinen luokittelu on luonteeltaan pysyvä verkollinen jäsentely.

Maanteiden toiminnallisella luokittelulla on ollut pitkään vakiintunut asema tienpidossa, maankäytön suunnittelussa ja liikenteen opastuksessa. Luokittelu toimii maantieverkon jäsentelyn perustana valtakunnallisen ja alueellisen verkon erottelussa ja kertoo tien liikenteen luonteesta.

Palvelutasolle ja kunnossapidon tasolle on laissa säädetty yleisluonteiset vaatimukset runkoverkkoon kuuluville maanteille, muille kuin runkoverkkoon kuuluville valta- ja kantateille sekä muille kuin runkoverkkoon kuuluville seutu- ja yhdysteille. Maantien toiminnallisella luokittelulla ei ole välittömiä oikeudellisia vaikutuksia, mutta se on yksi maankäytön suunnittelussa sekä maanteiden kunnossapidon ja investointien suunnittelussa huomioon otettava tekijä. Maanteillä tarjottava palvelutaso kuitenkin perustuu liikenteellisiin tarpeisiin eikä toiminnalliseen luokitukseen. Toiminnallinen luokitus on tarpeellinen väline maantieverkon jäsentelyyn maanteiden, tienpidon ja maankäytön suunnittelussa. Toiminnallinen luokka ei kuitenkaan yksinään määrää maantien kunnossapidon tasoa eikä investointitarpeita.

Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2015) vuonna 2023 voimaan tulleen muutoksen mukaan maanteiden toiminnallisen luokan muutoksista päättää Liikenne- ja viestintävirasto Traficom Väyläviraston tai ELY-keskuksen esityksestä. (Maanteiden toiminnallisten luokkien päivitystarpeiden tarkastelu, Väylävirasto, 2023)

Väylävirasto on vuonna 2023 julkaissut maanteiden toiminnallisen luokituksen muutostarpeiden tarkastelun (Maanteiden toiminnallisten luokkien päivitystarpeiden tarkastelu, Väylävirasto, 2023). Tarkastelussa on mukana Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Etelä-Pohjanmaan liiton esittämät tieluokan korotuskohteet. Maakuntakaavaan merkitään kaikki esitetyt kohteet.

Pääväylät:

Maantie- ja rataverkon pääväylistä säädetään Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta.

Maanteiden pääväylillä tarkoitetaan liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) mukaista maanteiden runkoverkkoa. Asetuksessa luetellaan valtion omistamat maanteiden pääväylät.

Pääväylät yhdistävät valtakunnallisesti ja kansainvälisesti suurimmat keskuksat ja solmukohtat, ja ne palvelevat erityisesti pitkien etäisyyksien työmatkaliikennettä sekä elinkeinoelämän tavarakuiljetuksia. Kaikkiin maakuntakeskuksiin ulottuu maanteiden ja rautateiden pääväylä.

Asetuksella on säädetty myös pääväylien palvelutaso. Pääväylien ympärivuotinen korkeatasoinen kunnossapito asetetaan etusijalle niin henkilöliikenteen kuin tavaraliikenteen sujuvuuden vuoksi.

Palvelutasoluokan I teillä turvataan pitkämatkaisen liikenteen hyvä ja tasainen matkanopeus (pääosin vähintään 80 km/h), turvallisia ohitusmahdollisuuksia säännöllisin välein sekä rajoitettu liittymien määrä. Palvelutasoluokan II teillä edellä mainittuja kriteerejä on lievennetty siten, että alueelliset olosuhteet otetaan huomioon.

Pääväyliä ovat Etelä-Pohjanmaan alueella vt3 Jalasjärvi - Pirkanmaan maakunnan raja, vt18, Seinäjoki-Tervajoki ja vt19 Jalasjärvi - Pohjanmaan maakunnan raja (Kauhava). Asetuksen mukaisesti valtatie 3 kuuluu pääväyliin koko matkaltaan lukuun ottamatta Jalasjärven ja Laihian välistä osuutta. Maakuntakaavaan kyseinen tieosa merkitään uutena pääväylän osana.

Taulukko 10. Maanteiden toiminnallisen luokan muutokset

Yhteysväli	Tiennumero	Pituus	Nykyinen tieluokka	Uusi tieluokka
Kauhajoki – Alavus	672	64 km	Seututie	Kantatie
Seinäjoki-Kuortane	697	23 km	Seututie	Kantatie
Nurmo (Seinäjoki) - Lapua	7041	19 km	Yhdystie	Seututie
Töysä (Alavus) – Lehtimäki Alajärvi)	7060	21 km	Yhdystie	Seututie

Eritasoliittymä

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat eritasoliittymät.

Suunnittelumääräys: -

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa esitetään yhteensä 25 eritasoliittymää, joista valtateilla sijaitsee 19 kappaletta.

Taulukko 11. Maantieverkon eritasoliittymät.

Tiennumero	Eritasoliittymä
Valtatie 3	- Mt 6922 (Tiemestarintie, Jalasjärven sisääntulo, eteläinen) / Kurikka - Mt 6920 (Rantatie, Jalasjärven sisääntulo, pohjoinen) / Kurikka
Valtatie 18	- Kt 67 (Pohjan valtatie) / Seinäjoki - Hyllykallontie (Päivölän liittymä) / Seinäjoki - Kt 66 (Virtaintie) / Alavus - Mt 17263 (Kellokorventie) / Alavus

Valtatie 19	• Mt 17290 (Luopajarventie) / Kurikka • Mt 701 (Hamarintie, Seinäjoen sisääntulo) / Seinäjoki • Mt 694 (Törnäväntie - Seinäjoentie, Itäväylä) / Seinäjoki • Rautatienkatu (Itäväylä) / Seinäjoki • Rekkaväylä (Itäväylä) / Seinäjoki • Vt 18 (Kuortaneentie, Itäväylä) / Seinäjoki • Kt 67 - mt 7041 (Nurmo) / Seinäjoki • Atriantie (Atrian liittymä) / Seinäjoki • Muurimäentie - Hirvijärventie / Lapua • Mt 7044 - mt 6991 (Huhtalantie - Vasunmäentie, Kovero) / Lapua • Kt 66 (Kuortaneentie) / Lapua • Ruohomäentie / Lapua • Vt 16 (Alajärventie) / Lapua
Kantatie 67	• Mt 6900 (Topeeka-Kurikantie) / Kauhajoki • Ideapark / Seinäjoki • Mt 17494 (Vaasantie - Vapaudentie, Seinäjoki sisääntulo) / Seinäjoki • Valtionkatu (Seinäjoki sisääntulo) / Seinäjoki • Sammonkatu / Seinäjoki • Hyllykalliontie (Hyllykallio) / Seinäjoki

Liittymä, uusi tai merkittävästi parannettava

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan valta- ja kantatieverkon uusi eritasoliittymä, kevennetty eritasoliittymä tai olemassa olevan taso- tai eritasoliittymän merkittävä parantaminen.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon päätieverkon liikennemäärät, liikenteen sujuvuus ja kasvu sekä liikenneturvallisuus. Uusia eritasoliittymiä ja merkittävästi parannettavia liittymäjärjestelyjä on mahdollista toteuttaa vaiheittain ja eri parannustoimenpitein, -huomioiden nykyinen ja tuleva liikenteellinen tarve. Uuden liittymän tarkka sijainti määritetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa esitetään yhteensä 32 uutta tai parannettavaa eritasoliittymää, joista valtateillä sijaitsee 25 kappaletta.

Merkintä osoittaa uuden tai parannettavan liittymän yleispiirteisen sijainnin.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee pääväyläverkolla maankäytöllisesti varautua ensisijaisesti eritasoliittymän ja sen tarvitsemien liityntäyhteyksien toteuttamiseen. Muualla valtatiellä toteutustapa määräytyy odotettavan liikennemäärän mukaan. Toteutusprosessi etenee maantielain mukaisesti. Toteuttajatahoina voivat valtion lisäksi olla kunnat ja myös yksityiset tahot.

Pääväyläasetuksen mukaisten teiden liittymien suunnitteluratkaisujen tulee sellaisia, että ne toteuttavat asetuksessa määrätyt tavoitteet.

Taulukko 12. Suunnitellut tai tarpeelliset eritasoliittymät perusteluineen (uusi eritasoliittymä tai merkittävästi parannettava liittymä).

Tiennumero	Parannettava liittymä
Valtatie 3	- Vt19 / uusi etl (suunnitelma hyväksytty) / Kurikan Jalasjärvi - Kt 67 (Kurikantie, pohjoinen liittymä) / uusi etl / Kurikka - Kt 67 (Kaskistentien, eteläinen liittymä) / uusi etl / Kurikka - Mt 6880 (Jurvantie) - Mt 7000 (Ilmajoentie) / liittymän merkittävä parantaminen / Ilmajoen Koskenkorva
Valtatie 18	- Mt 7023 (Asematie) / uusi etl / Isonkyrön Tervajoki - Mt 7202 (Kyröntie, Isonkyrön sisääntulotie) / uusi etl / Isokyrö - Vt, 16 (Lapuantie) / uusi etl (pitkä aikavälin hanke) / Seinäjoen Ylistaro - Mt 7000 (Könnintie) / uusi etl / Seinäjoen Ylistaro - Mt 7013 (Kitinojantie, Halkosaari) / uusi etl / Seinäjoen Ylistaro - Kt 67 (Pohjan valtatie) / liittymän merkittävä parantaminen (aluevarausuunnitelma) / Seinäjoki - Pohjankaari / uusi etl (aluevarausuunnitelma) / Seinäjoki - Hyllykallontie (Päivölä) / liittymän merkittävä parantaminen (aluevarausuunnitelma) / Seinäjoki - Kivistöntie - Mäki-Hakolantie / uusi etl (aluevarausuunnitelma) / Seinäjoki - Mt 672 (Peräseinäjoentie, Putula) / merkittävästi parannettava liittymä (pääsuunnan käänä, pitkän aikavälin hanke) / Alavus - Tuuri / uusi etl, (liittyy valtatie 18 uuteen linjaukseen) / Alavus - Kt 68 etelään (Virtaintie) / uusi etl / Ähtäri
Valtatie 19	- Mt 672 (Tokerotie) / uusi etl (tieverkkosuunnitelma) / Kurikka - Mäki-Muilu / uusi etl (keskeneräisen tiesuunnitelmaluonnoksen mukainen) / Lapua - Patruunatehtaantie (Jouttikallio) / uusi etl / Lapua - Ruohomäentie / liittymän merkittävä parantaminen / Lapua - Vt 16 (Alajärventie) / liittymän merkittävä parantaminen / Lapua - Kt 63 (Kauhavantie) / uusi etl tai merkittävästi parannettava liittymä / Kauhava - Mt 17788 (Liinamaantie) - Leinosentie (Ylihärman keskustan liittymä) / uusi etl / Kauhavan Ylihärma, - Jorma Lillbackantie (PowerPark) / uusi etl (Alahärman tieverkkosuunnitelma) / Kauhavan Alahärma

	Mt 17826 (Härmäntie, Alahärmän keskustan sisääntulotie) / uusi etl, (Alahärmän tieverkkosuunnitelma) / Kauhavan Alahärmä
Kantatie 67	- Mt 17495 (Suupohjantie) / uusi etl (yleissuunnitelma) / Seinäjoen Alakylä - Mt 17407 (Nikkolantie) / uusi etl (yleissuunnitelma) / Ilmajoen Ahonkylä - Mt 701 (Alaasentie, Ilmajoen sisääntulo) / uusi etl (yleissuunnitelma) / Ilmajoki - Kt 44 (Rahikkatie) / merkittävästi parannettava liittymä / Kauhajoki
Kantatie 44	Mt 663 (Eteläinen Yhdystie) / merkittävästi parannettava liittymä / Kauhajoki
Kantatie 66	Mt 697 (Seinäjoentie, Mäyrin liittymä) / merkittävästi parannettava liittymä / Kuortane
Kantatie 68	Kt 63 (Kortesjärventie – Kaustisentie) / merkittävästi parannettava liittymä / Evijärvi

Päärata

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan kaksiraiteinen, Euroopan Unionin TEN-T Pohjanmeri-Itämeri-ydinverkkokäytävään kuuluva Suomen päärata.

Suunnittelumääräys: Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa pääratana esitetään Pohjois-Louko-Seinäjoki ja Seinäjoki-Lapua osuudet, muut osuudet pääradasta on osoitettu merkittävästi parannettaviksi osuuksiksi.

Päärata on Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen (asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta, 933/2018) mukainen rautateiden pääväylä.

Rautateiden pääväylien rataosuudet luokitellaan henkilöliikenteen ja tavaraliikenteen ratoihin niiden pääasiallisen liikenneprofiilin perusteella. Päärata on sekä henkilöliikenteen että tavaraliikenteen pääväylä. Rautateiden pääväylien henkilöliikenteen radoilla nopeuden on oltava vähintään 120 km/h ja tavaraliikenteen radoilla vähintään 80 km/h. Tavaraliikenteen radoilla akselipainon on oltava vähintään 22,5 tonnia. Rautateiden pääväylillä on erityisesti huomioitava rataosuudet, jotka kuuluvat liikenneprofiiltaan sekä henkilö- että tavaraliikenteen ratoihin. Tällaisten rataosuuksien on lähtökohtaisesti täytettävä sekä henkilöliikenteen että tavaraliikenteen ratojen palvelutasojen vähimmäisvaatimukset. (Asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta, 933/2018)

Liikennepaikkoja ja pysäkkejä kehitettäessä huomioidaan TEN-T ydinverkon laatuvaatimukset ja yhteyden toimivuus matkaketjujen osana.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava liikennemäärien kasvuun.

Rautatie +++++++

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan muut henkilö- ja/tai tavaraliikenteen radat.

Suunnittelumääräys: Rataosuudella on varauduttava liikenteen kapasiteetin lisäämiseen, tasoristeysten poistamiseen, tarpeellisiin perusparantamistoimenpiteisiin ja radan sähköistämiseen.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Rautatiekohteina maakuntakaavassa esitetään Seinäjoki-Haapamäki-Jyväskylä -rata.

Liikennepaikkoja ja seisakkeita kehitettäessä huomioidaan tavana- ja joukkoliikenne sekä toimivuus matkaketjujen osana.

Päärata, merkittävästi parannettava +++++++

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan Euroopan Unionin TEN-T Pohjanmeri-Itämeri-ydinverkkokäytävään kuuluvan Suomen pääradan puuttuvat kaksoisraideosuudet ja/tai kohtaamispaikkaosuudet sekä muut parantamiskohteet.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava tavana- ja joukkoliikenteen välityskyvyn parantamiseen kaksoisraideosuuksin tai muilla parantamistoimenpiteillä. Lisäksi suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota henkilöliikenteen nopeutta ja täsmällisyyttä sekä yleistä liikenneturvallisuutta parantaviin toimenpiteisiin.

Suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön, asutukseen sekä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvoihin.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa merkittävästi parannettavaksi pääradaksi on osoitettu rataosuudet:

- Pohjois-Louko – Jalasjärvi (eteläinen maakuntaraja)
- Ruha – Lapua – Kauhava (pohjoinen maakuntaraja)

Päärata on Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen (asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta, 933/2018) mukainen rautateiden pääväylä. Päärataa tulee myös kehittää TEN-T-ydinverkkokäytävätasoisena raideyhteytenä.

Rautateiden pääväylien rataosuudet luokitellaan henkilöliikenteen ja tavaraliikenteen ratoihin niiden pääasiallisen liikenneprofiilin perusteella. Päärata on sekä henkilöliikenteen että tavaraliikenteen pääväylä. Rautateiden pääväylien henkilöliikenteen radoilla nopeuden on oltava vähintään 120 km/h ja tavaraliikenteen radoilla vähintään 80 km/h. Tavaraliikenteen radoilla akselipainon on oltava vähintään 22,5 tonnia. Rautateiden pääväylillä on erityisesti huomioitava rataosuudet, jotka kuuluvat liikenneprofiililtaan sekä henkilö- että tavaraliikenteen ratoihin. Tällaisten rataosuuksien on lähtökohtaisesti täytettävä sekä henkilöliikenteen että tavaraliikenteen ratojen palvelutasojen vähimmäisvaatimukset.

Tampere–Seinäjoki-rataosuus on yksi koko maan keskeisimmistä ja vilkkaimmin liikennöidyistä rataosista. Rataosan henkilöliikenne palvelee pohjoisen suunnassa Oulun ja Vaasan suunnan matkustajia ja toisaalta etelässä Helsingin, Jyväskylän sekä Porin suuntaan kulkevia.

Sekä Tampere–Seinäjoki että Ylivieska–Oulu -välin toimenpiteitä on mahdollista toteuttaa vaiheittain alkaen lyhyemmistä kaksoisraideosuuksista edeten kohti koko välien kaksoisraiteita. Erityisesti pienempien, liikennepaikkoihin kohdistuvien kehittämistoimenpiteiden suunnittelussa on kuitenkin huomioitava mahdollinen myöhemmin rakennettava kaksoisraide, jotta toimenpiteet ovat hyödynnettävissä myös kaksoisraideosuudella. (Väylävirasto 38/2019, Väylävirasto 12/2021.)

Merkittävästi parannettava ratalinjaus voi kohtuullisessa määrin poiketa olemassa olevasta ratalinjasta, mikäli uusi linjaus ei vaikeuta kaavan toteuttamista.

Rautatie, merkittävästi parannettava

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan merkittävästi parannettavat rataosuudet.

Suunnittelumääräys: Suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön, asutukseen sekä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvoihin.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa Seinäjoki–Vaasa rataosuudella on varauduttava erityisesti henkilöliikenteen liikennemäärien kasvuun. Liikennepaikkoja ja pysäkkejä kehitettäessä on huomioitava tavara- ja joukkoliikenne sekä toimivuus matkaketjujen osana. Rataosuudella tulee varautua välityskyvyn ja kohtaamismahdollisuuksien lisäämiseen, tasoristeysten poistamiseen, radan perusparannukseen sekä nopeuden nostamiseen yksityiskohtaisempaan suunnitteluun perustuen.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on Seinäjoki-Kaskinen-rataosuudella varauduttava erityisesti tavaraliikenteen välityskyvyn parantamiseen ja tasoristeysten poistamiseen, sekä perusparantamistoimenpiteisiin yksityiskohtaisempaan suunnitteluun perustuen.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Merkittävästi parannettavina rautateinä maakuntakaavaan merkitään Seinäjoki-Vaasa ja Seinäjoki-Kaskinen -rataosuudet.

Parannettava Seinäjoki-Vaasa-rata kuuluu pääväyläverkkoon. Rautateiden pääväylien rataosuudet luokitellaan henkilöliikenteen ja tavaraliikenteen ratoihin niiden pääasiallisen liikenneprofiilin perusteella. Vaasan rata on sekä henkilöliikenteen että tavaraliikenteen pääväylä. Rautateiden pääväylien henkilöliikenteen radoilla nopeuden on oltava vähintään 120 km/h ja tavaraliikenteen radoilla vähintään 80 km/h. Tavaraliikenteen radoilla akselipainon on oltava vähintään 22,5 tonnia. Rautateiden pääväylillä on erityisesti huomioitava rataosuudet, jotka kuuluvat liikenneprofiiltaan sekä henkilö- että tavaraliikenteen ratoihin. Tällaisten rataosuuksien on lähtökohtaisesti täytettävä sekä henkilöliikenteen että tavaraliikenteen ratojen palvelutasojen vähimmäisvaatimukset. (Asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta, 933/2018.)

Seinäjoen ja Vaasan välisellä rataosuudella tarvitaan lähivuosina perusparannus, jolla palautetaan radan alkuperäinen taso. Perusparannuksen yhteydessä toteutettavilla pienillä parannustoimenpiteillä turvataan rataosuuden liikennöitävyys myös jatkossa. Samalla saavutetaan liikenteellisiä hyötyjä väliaikaisten nopeusrajoitusten tarpeen vähentyessä sekä pitkäaikaiseksi jääneiden tilapäisten nopeusrajoitusten poistuessa.

Radan hankearvioinnissa on selvitetty mahdollisuutta nostaa radan suurinta sallittua nopeutta osalla rataosuutta peruskorjauksen yhteydessä nykyisestä maksiminopeudesta 120 km/h uuteen maksiminopeuteen 140 km/h. Hankearvioinnissa valitussa vaihtoehdossa nopeutta nostetaan 140 kilometriin tunnissa niillä osuuksilla, joilla se onnistuu vähäisin toimenpitein. Vaihtoehdossa nopeudennostoalueen yhteispituus on 43 km. Toimenpiteisiin sisältyy myös nopeudennoston edellyttämiä geometrian parannustoimenpiteitä, muutoksia nykyisten tasoristeysten turvalaitteisiin sekä tasoristeysten infrastruktuuriparannuksia. Seinäjoen ja Vaasan välinen matka-aika nopeutuu keskimäärin 5 min 22 s. Matka-ajan nopeutumisen lisäksi hankkeella saavutetaan mm. liikenneturvallisuushyötyjä. Ratakapasiteettia rataosuudella on hyvin tarjolla sekä nykytilanteessa että hankkeen jälkeen. (Väylävirasto 61/2020)

Seinäjoen ja Kaskisten välistä rataa on ylläpidetty tehostetulla kunnossapidolla. Radalle on laadittu ratasuunnitelma 2010-luvulla, mutta sitä ei ole viety hyväksymiskäsittelyyn.

Ratasilloista on tehty kuntokartoituksia. Lisäksi radalla on tehty joitain ylikäytävien poistotoimenpiteitä. (Väylävirasto 75/2021.)

Kantatie 67:n YVA-menettelyn perusteella yleissuunniteluun valittiin vaihtoehto, jossa kantatie siirretään nykyisen Seinäjoki-Kaskinen -radan paikalle ja ratayhteys toteutetaan uudelle linjaukselle (nykyisen linjan lounaispuolelle) noin kuuden kilometrin matkalla. (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 44/2022.)

Merkittävästi parannettava ratalinjaus voi kohtuullisessa määrin poiketa olemassa olevasta ratalinjasta, mikäli uusi linjaus ei vaikeuta kaavan toteuttamista.

Rautatie, uusi

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan uusi pääradan ja Seinäjoki-Haapamäki -radan yhdistävä ratalinjaus Seinäjoen itäpuolella.

Suunnittelumääräys: Suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon vaikutukset ympäröivään maankäyttöön, asutukseen sekä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvoihin.

Muulla maankäytöllä ei saa estää rautatien toteuttamista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa, että uusi ratayhteys mahdollistaa kaikkien Seinäjoella risteävien ratayhteyksien käytön vaihdottomasti.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varautua katuverkon ja logistiikkapalveluiden kehittämiseen.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Uusi rautatieyhteys toimii ns. kolmioraiteena, joka mahdollistaa vaihdottomat tavarajunayhteydet kaikista ratasuunnista kaikkiin ratasuuntiin. Uusi rautatie vaatii tarkempaa jatkosuunnittelua. (Väylävirasto 61/2022.)

Rautatie, yhteystarve

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan uuden ratayhteyden tarve Seinäjoen lentokentälle.

Suunnittelumääräys: Ratayhteyden suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota tavaraliikenteen erilaisten kuljetusketjujen kehittämismahdollisuuksiin.

Muulla maankäytöllä ei saa estää varauksen myöhempää toteuttamista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa, että rautatien toteuttamiseksi varataan riittävä alue.

Merkintä ei osoita raideyhteyden tarkkaa sijaintia.

Kaavaratkaisu:

Rautatien yhteystarve on osoitettu Seinäjoen lentoasemalta pääradalle. Ratayhteys tukisi erilaisten vähäpäästöisten, multimodaalisten kuljetusratkaisujen kehittämistä.

Merkintä on yhteystarvemerkinä, jolla pyritään esittämään mahdollinen tuleva tarve. Tarve multimodaalisille kuljetuksille kasvaa. Sähköistyvä ja automatisoituva liikennejärjestelmä tarvitsee toimivia liikenteen ja logistiikan solmukohtia. Seinäjoen lentoasemalle on vuonna 2023 laadittu kehittämissuunnitelma, jossa aseman kehittämiseksi vuoteen 2030 hahmoteltiin monia liikennöintiä kehittäviä toimenpiteitä. Merkintään ei liity rakentamisrajoitusta.

Rautatieliikenteen kehittämisen kohdealue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan varaus Seinäjoen uudelle järjestelyratapihalle ja raideliikennettä palvelevien toimintojen sijoittaminen alueelle sekä varaus raideliikenteeseen tukeutuvien logistiikkaterminaalitoimintojen kehittämiseksi.

Suunnittelumääräys: Muulla maankäytöllä ei saa estää varauksen myöhempää toteuttamista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa, että järjestelyratapihan toteuttamiseksi varataan riittävän laaja alue. Varaus tulee huomioida alueen tie- ja katuverkon suunnittelussa.

Kaavaratkaisu:

Rautatieliikenteen kehittämisen kohdealue -merkinnällä osoitetaan varaus Seinäjoen uudelle järjestelyratapihalle.

Seinäjoen liikennepaikan toiminnallisessa selvityksessä uudelle järjestelyratapihalle on hahmoteltu 10 pitkää raidetta mahdollistamaan pitkien junien liikennöinti. Uusi ratapiha mahdollistaa Seinäjoen ratapihojen alueiden rakentamisen muuhun käyttöön. Uusi raiteisto vaatii tarkempaa jatkosuunnittelua ja uuden raiteiston ja sen liikenteelliset lähtökohdat tulee tarkastella erikseen. Uudelle alueelle tulee järjestää polttoaineen tankkauspaikka. (Väylävirasto 61/2022).

Merkintään ei liity rakentamisrajoitusta.

Liikenneterminaali ●

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan Seinäjoen matkakeskus valtakunnallisesti merkittävänä liikenteen solmupisteinä.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon palvelutason parantaminen ja matkaketjujen vaihtoyhteyksien kehittäminen, myös eri liikennemuotojen välillä. Alueella tulee edistää liityntäpysäköintiratkaisujen toteuttamista ja parantaa saavutettavuutta kevyellä liikenteellä.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa liikenneterminaaliksi on merkitty Seinäjoen matkakeskus

Valtakunnallisille solmupisteille on määritelty palvelutasokriteerit. Tavoitteena on, että tärkeimmiksi tunnistetut palvelutasokriteerit toteutuvat kaikissa valtakunnallisesti merkittävissä solmupisteissä.

Saavutettavuuden osalta tärkeimmiksi kriteereiksi tunnistettiin turvalliset kävely- ja pyöräily-yhteydet, järjestetty henkilöautojen ja polkupyörien liityntäpysäköinti ja riittävä paikkamäärä sekä paikallisliikenteen yhteys lähteville ja saapuville vuoroille. Informaation osalta tärkeimmiksi kriteereiksi tunnistettiin tiedon laatu ja luotettavuus (sama tietolähde), reaaliaikainen tieto lähtevistä ja saapuvista vuoroista ja liityntäliikenteestä sekä kiinteät opasteet terminaalin palveluista tai opastus informaatiopisteeseen sekä selkeä opastus lähtölaitureille/porteille ja palveluihin. Tilojen ja palveluiden osalta tärkeimpinä kriteereinä ovat selkeät, turvalliset ja miellyttävät asiakastilat, esteetön wc sekä odotustilojen käytettävyys aina kun on liikennöintiä. (Liikenne- ja viestintäministeriö 2022.)

Joukkoliikenteen solmupiste ▲

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan joukkoliikenteen solmupisteet tieverkolla.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon matkaketjujen vaihtoyhteyksien kehittäminen, myös eri liikennemuotojen välillä. Alueella tulee edistää erityisesti kevyen liikenteen laadukkaiden liityntäpysäköintiratkaisujen toteutumista. Solmupisteen sijainti määritellään tarkemmassa suunnittelussa.

Kaavaratkaisu:

Joukkoliikenteen solmupisteinä maakuntakaavaan merkitään Kurikka ja Kauhajoki. Muut joukkoliikenteen solmupisteet yhdistyvät liikennepaikkamerkintöihin. (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 82/2022)

Henkilöliikenteen solmupiste on terminaali tai useiden terminaalien yhdistelmä, jossa vaihdetaan liikennevälineestä tai -palvelusta toiseen. Solmupisteet ovat palveluiden näkyvä ja pysyvä maanmerkki, ja joukkoliikennematkan alku- tai päätepiste. Solmupiste voi olla merkittävä myös maakunnallisesti, alueellisesti tai paikallisesti. Maakunnallisesti tai alueellisesti merkittäviksi solmuiksi on tunnistettu pääradan ja Seinäjoki–Vaasa-radon rautatieasemat, Ähtärin ja Alavuden rautatieasemat sekä Kurikan ja Kauhajoen linja-autoasemat.

Maakunnallisille solmupisteille on määritetty kriteerejä liittyen saavutettavuuteen henkilöautolla, polkupyörällä ja joukkoliikenteellä, reaaliaikaiseen informaatioon, kiinteisiin opasteisiin, tiedon laatuun ja odotustilan varusteluun.

Merkintään ei liity rakentamisrajoitusta.

Liikennepaikka

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat henkilöliikenteen rautatieliikennepaikat (henkilöliikenteen liikennepaikat ja seisakkeet). Liikennepaikka toimii joukkoliikenteen solmupisteenä.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäytön suunnittelussa on huomioitava henkilöliikennepaikan tai seisakkeen kehittäminen lähiliikenteen positiivisen kehityskuvan pohjalta. Rautatieliikennepaikan välitöntä maankäyttöä tulee kehittää siten, että alueella mahdollistetaan muuta ympäröivää aluetta tiiviimpi asuminen.

Rautatieliikennepaikan saavutettavuus tulee varmistaa tie- ja katuysteysien sekä liityntäpysäköinnin tarkemmassa suunnittelussa.

Liikennepaikkoja kehitetään sekä lähi- että kaukoliikenteen tarpeista lähtien.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavaan on merkitty yhteensä 11 liikennepaikkaa ja seisaketta.

Rautatieliikennepaikka on liikenteenohjausta tai asiakaspalvelua varten nimetty paikka. Rautatieliikennepaikka voi olla liikennepaikka tai seisake.

Liikennepaikka on liikenteenohjausta ja matkustaja- ja/tai tavaraliikennettä varten rajattu alue, jonka radanpitäjä on määritellyt liikennepaikaksi. Liikennepaikka voi koostua liikennepaikan osista.

Seisake on junaliikenteen ohjaamista tai asiakaspalvelua varten nimetty rautatieliikennepaikka, jolla on käytössä matkustajalaituri. Seisakkeella ei ole ratapihaa tai raiteenvaihtopaikkaa.

Liikennepaikka-merkinnällä tarkoitetaan tässä sekä henkilöliikennekäytössä olevaa liikennepaikka että seisaketta.

Taulukko 13. Maakuntakaavassa osoitetut olemassa olevat liikennepaikat.

Liikennepaikka	Rataosa	Kunta
Alavus	Seinäjoki - Haapamäki	Alavus
Tuuri	Seinäjoki - Haapamäki	Alavus
Myllymäki	Seinäjoki - Haapamäki	Ähtäri
Ähtäri	Seinäjoki - Haapamäki	Ähtäri
Ähtäri Zoo	Seinäjoki - Haapamäki	Ähtäri
Ylistaro	Seinäjoki - Vaasa	Seinäjoki
Orismala	Seinäjoki - Vaasa	Isokyrö
Tervajoki	Seinäjoki - Vaasa	Isokyrö
Härmä	Seinäjoki - Oulu	Kauhava
Kauhava	Seinäjoki - Oulu	Kauhava
Lapua	Seinäjoki - Oulu	Lapua

Liikennepaikka, uusi

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan henkilöliikenteen uudet rautatieliikennepaikat (henkilöliikenteen liikennepaikat ja seisakkeet). Liikennepaikka toimii joukkoliikenteen solmupisteenä.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäytön suunnittelussa on varauduttava henkilöliikennepaikan tai seisakkeen rakentamiseen tai kehittämiseen lähiliikenteen positiivisen kehityskuvan pohjalta. Muulla maankäytöllä ei tule estää rautatieliikennepaikan rakentamista tai kehittämistä. Rautatieliikennepaikan sijainti tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Rautatieliikennepaikan saavutettavuuden varmistamiseen tulee varautua tarkemmassa suunnittelussa.

Uusia rautatieliikennepaikkoja perustetaan erityisesti lähiliikenteen tarpeisiin. Toteutuksessa on huomioitava pitkämatkaisen junaliikenteen sujuminen.

Kaavaratkaisu:

Rautatieliikenteen uusia liikennepaikkoja maakuntakaavaan merkitään yhteensä 12.

Rautatieliikennepaikka on liikenteenohjausta tai asiakaspalvelua varten nimetty paikka. Rautatieliikennepaikka voi olla liikennepaikka tai seisake.

Liikennepaikka on liikenteenohjausta ja matkustaja- ja/tai tavaraliikennettä varten rajattu alue, jonka radanpitäjä on määritellyt liikennepaikaksi. Liikennepaikka voi koostua liikennepaikan osista.

Seisake on junaliikenteen ohjaamista tai asiakaspalvelua varten nimetty rautatieliikennepaikka, jolla on käytössä matkustajalaituri. Seisakkeella ei ole ratapihaa tai raiteenvaihtopaikkaa.

Liikennepaikka-merkinnällä tarkoitetaan tässä sekä henkilöliikennekäytössä olevaa liikennepaikka että seisaketta. Liikennepaikan varustelusta päätetään tapauskohtaisesti tarkemmassa suunnittelussa.

Uusien liikennepaikkojen perustamista selvitettiin "Duoraitiojunaliikenteen mahdollisuudet Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakunnissa (2020)" - selvityksessä. Liikennepaikan varusteluun kuuluu laiturirakenteen lisäksi liittymät paikalliseen tie- ja katuverkkoon, tieverkon opasteet sekä alueen sisäinen opastus, katos ja penkki, valaistus sekä matkustajainformaatio. Liityntäpysäköinti sijoitetaan laiturin välittömään läheisyyteen siten, että sen paikkatarjontaa on mahdollista kehittää. (Etelä-Pohjanmaan liitto L1/2020)

Merkintään ei liity rakentamisrajoitusta.

Taulukko 14. Maakuntakaavassa osoitetut uudet liikennepaikat.

Liikennepaikka	Kunta	Nykytilanne
Ahonkylä	Ilmajoki	- Ei liikennepaikka, ei seisakerakenteita - Selvityksen toisen vaiheen liikennepaikka
Ilmajoki	Ilmajoki	- Ei liikennepaikka, vanhoja seisakerakenteita - Selvityksen ensimmäisen vaiheen liikennepaikka
Koskenkorva	Ilmajoki	- Liikennepaikka, vanhoja seisakerakenteita - Selvityksen ensimmäisen vaiheen liikennepaikka
Isokyrön asema	Isokyrö	- Ei liikennepaikka, ei seisakerakenteita - Selvityksen ensimmäisen vaiheen liikennepaikka - Liikennepaikka huomioitu aiemmassa kaavoituksessa
Kauhajoki	Kauhajoki	- Liikennepaikka, ei seisakerakenteita - Selvityksen ensimmäisen vaiheen liikennepaikka
Kurikka	Kurikka	- Ei liikennepaikka, vanhoja seisakerakenteita - Selvityksen ensimmäisen vaiheen liikennepaikka

Ruha	Lapua	• Liikennepaikka, ei seisakerakenteita • Selvityksen toisen vaiheen liikennepaikka
Itikka	Seinäjoki	• Ei liikennepaikka, ei seisakerakenteita • Selvityksen toisen vaiheen liikennepaikka
Jouppi	Seinäjoki	• Ei liikennepaikka, ei seisakerakenteita • Selvityksen toisen vaiheen liikennepaikka
Niemistö	Seinäjoki	• Ei liikennepaikka, ei seisakerakenteita • Maankäytön kehittämispotentiaalia • Selvityksen ensimmäisen vaiheen liikennepaikka
Nurmo	Seinäjoki	• Ei liikennepaikka, ei seisakerakenteita • Selvityksen ensimmäisen vaiheen liikennepaikka
Teuva	Teuva	• Tavaralastaus • Ei henkilöliikennepaikka • Selvityksen ensimmäisen vaiheen liikennepaikka

Lentoasema ja lentopaikka

Merkinnän kuvaus: Merkinnoilla osoitetaan lentoliikenteen siviili-ilmailua, sotilaslentotoimintaa tai harrastustoimintaa palvelevia alueita.

Suunnittelumääräys: Lentomelualueet rakentamismääräyksineen ja ääneneristysarvoineen sekä lentoesteiden korkeusrajoitukset tulee huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavaan merkitään yhteensä viisi lentoasemaa ja lentopaikkaa.

Lentoasema on säännöllistä lentoliikennettä varten rakennettu alue. Virallisen määritelmän mukaan lentoasema on lentopaikka, jossa ilmaliikennepalvelu on pysyvästi järjestetty.

Lentopaikka on tilapäisessä lentotoiminnassa käytetty laskeutumis-, lentoonläh- ja tankkauspaikka, joka ei yleensä kuulu lentokenttaluokitukseen. Maakuntakaavaan ei ole merkitty kevytlentopaikkoja tai yksityisiä lentokenttiä. (Etelä-Pohjanmaan liitto L2/2015)

Kauhavan sotilaslentoasema on muuttunut sotilaslentotoiminnan loputtua lentopaikaksi. Maakuntakaavan tavoitetilassa kentän status olisi jälleen lentoasema.

Taulukko 15. Maakuntakaavassa osoitetut lentoasemat ja -paikat.

Nimi	Kunta	Lentoasema / lentopaikka	Perustietoja
Seinäjäki (SJY/EFSI)	Ilmajoki	Lentoasema	- Tilauslentotoimintaa - Harrastuslentotoimintaa - Kiitotie 2000 x 45 m, asfaltti
Kauhava (EFKA)	Kauhava	Lentoasema	- Purje-, moottoripurje- ja lentoharrastustoimintaa - Ajoittaisia lentosotaharjoituksia - Kiitotie 2700 x 60 m, asfaltti
Menkijärvi (EFME)	Alajärvi	Lentopaikka	- Harrastuslentotoimintaa - Kiitotie 1200 x 22 m, asfaltti
Alavus (EFAL)	Alavus	Lentopaikka	- Laskuvarjohyppytoimintaa - Kiitotie 750 x 18 m, asfaltti
Kauhajoki (KHJ/EFKJ)	Kauhajoki	Lentopaikka	- Hyppy-, RC- ja lentoharrastustoimintaa - Kiitotie 1160 x 23 m, asfaltti

Lentomelualue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan lentoasema-alueet, joilla Lden-melutasot ovat yli 55 dB:ää.

Suunnittelumääräys: Alueelle ei tule suunnitella sijoitettavaksi uusia toimintoja, jotka ovat herkkiä meluhaitoille. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja rakennussuunnittelussa tulee ottaa huomioon valtioneuvoston antamien melutason ohjearvojen vaatimukset.

Kaavaratkaisu:

Melualueeksi maakuntakaavaan merkitään Seinäjoen ja Kauhavan lentoasemien ympäristö. Kauhavan lentoaseman melualue perustuu melumallinnukseen Lden 55 dB (26.7.2017, laajan toiminnan vaihtoehto). Seinäjoen lentoaseman melualue on määritelty Lden 55 dB tilanteen mukaisesti. (Kauhavan kaupunki, 2017; Seinäjoen kaupunki ja Ilmajoen kunta, 2010)

Lentoliikenne on yleensä huomattavasti harvempaa kuin maanpäällinen liikenne, ja sen vuoksi lentomelusta aiheutuva melu on luonteeltaan ajoittaista. Lyhytkestoiset melutapahtumat ovat päiväaikaan melko harvinaisia, mikäli lentotapahtumat ovat

harvassa. Yöaikaan sen sijaan yksittäinenkin lentokone saattaa häiritä yöunta, joten sen meluvaikutus on suhteessa suurempi. Tämän vuoksi lentomelua varten on määritelty oma melusuure Lden. Lden on vuorokauden keskimääräinen melutaso, jossa ilta- ja yöaikaisten lentojen melua painotetaan. Lden-arvo on kaavoituksessa yleisimmin käytetty suure lentomelun aiheuttamien määräysten asettamiselle.

Ympäristöministeriön lentomeluvaikutusarvion lähtökohtana on, että uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei sijoiteta lentomelualueelle Lden yli 55 dB. Alueilla, joiden melutaso Lden on 55-60 dB, voidaan hyväksyä pienimuotoista täydennysrakentamista. Alueilla, joissa melutaso Lden on yli 60 dB, ei tulisi rakentaa uusia asuntoja eikä sijoittaa muita melulle herkkiä toimintoja.

Venesatama

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät veneilysatamat.

Suunnittelumääräys: -

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavaan merkitään yhteensä seitsemän venesatamaa.

Etelä-Pohjanmaa on Suomen vähäjärvisin maakunta, eikä sillä ole omaa rannikkoa. Tästä syystä alueen satamat tulee suhteuttaa tähän viitekehykseen. Tällöin suhteellisen pieneltäkin vaikuttavalla satamalla voi olla suuri merkitys maakunnan veneilyn ja virkistyskäytön suhteen. (Etelä-Pohjanmaan liitto L2/2015)

Merkintään ei liity rakentamisrajoitusta.

Taulukko 16. Maakuntakaavassa osoitetut venesatamat.

Järvi (Kunta)	Venesataman nimi	Kohteen kuvaus
Lappajärvi (Alajärvi)	Isoniemi	- Iso venelaituri, veneenlaskupaikka - Matkailupalveluita
Evijärvi (Evijärvi)	Sillankorva	- Useita venelaitureita - Matkailupalveluita
Lappajärvi (Lappajärvi)	Vanhalanranta	- Alueella on kolme puurakenteista laituria - Pelastuslaitos käyttää satamaa.
Lappajärvi (Vimpeli)	Katajalahti	- Rannan suuntainen puulaituri - Maa-aineksesta tehty aallonmurtaja - Veneenlaskupaikka
Ähtärinjärvi (Alajärvi)	Suninsalmi	- Puulaituri - Veneenlaskupaikka

		• Matkailupalveluita
Hankavesi (Ähtäri)	Mekkoranta	• Yksi isohko laituri • Vierailulaituri • Matkailupalveluita
Ähtärinjärvi (Ähtäri)	Ähtärinsalmi	• Ei kiinteitä laiturirakenteita • Rannassa paalukiinnityksiä

Veneväylä

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan vesiväylärekisterin mukaiset yleiset kulkuväylät.

Suunnittelumääräys: -

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavaan on merkitty Lappajärven venereitit sekä Ähtärinjärven veneväylä. Kummankin järven väylät ovat sisävesiväyläluokittelun mukaisesti matalaväyliä (alle 2,4 m), Lappajärven väyläluokka on VL 6 (venereitit) ja Ähtärinjärven väyläluokka on VL 5 (paikallisveneväylät).

Väyläluokkien 4-6 väylät on rakennettu veneilyn tarpeita varten. Veneilyn runkoväylät muodostavat veneilyn pääväylästä, jota täydentää veneilyn paikallisväylät. Venereitit ovat oma luokkansa ja ne poikkeavat muista väylistä siinä, että niille ei välttämättä tarvitse vahvistaa haraussyvyyttä, jolloin reitin syvyystiedoista ei vastata. (Liikennevirasto, 2017; Liikenne- ja viestintävirasto, 2021)

Logistiikkatoimintojen alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät, eri liikennemuotoja yhdistävät tavaraliikenteen terminaalit.

Suunnittelumääräys: Logistiikka-alueelle on varattava riittävä terminaalialue kansallisia ja kansainvälisiä yhdistettyjä kuljetuksia ja varastotoimintoja harjoittavia kuljetusyrityksiä varten sekä sujuva pääsy maantie- ja rataverkolta. Yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa tulee turvata logistiikkatoimintojen alueen ja siihen liittyvän muun toiminnan kehittämisedellytykset. Alueelle saa sijoittaa käyttötarkoitusta tukevia teollisia, kaupallisia, hallinnollisia tai koulutukseen liittyviä toimintoja.

Kaavaratkaisu:

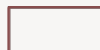
Merkintä käsittää tavaraliikenteen terminaalit Ilmajoen Rengonharjulla ja Seinäjoen Roveksessa.

Logistiikalla tarkoitetaan materiaalivirtojen ohjaamista raaka-aineiden alkupisteestä asiakkaille. Nykyaikainen logistiikka on ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä. Logistiikan ratkaisut vaikuttavat maakunnan valtakunnalliseen ja kansainväliseen saavutettavuuteen tavaraliikenteellä.

Logistiikka-alue tai logistiikkakeskus ovat yläkäsitteitä. Merkinnällä tarkoitetaan logistiikka-aluetta kaikkien toimintoineen mutta erityisesti terminaalialueita eli sellaista pistettä, jossa kaksi liikennemuotoa yhdistyy. Se ei tarkoita pelkästään erilaisten kuljetusmuotojen yhdistämistä, vaan se voi olla myös kuorma-autotermiinali, jossa jakelukuljetukset yhdistyvät runkokuljetuksiin tai toisin päin. Olennaista on, että termiinaliin saapuvalla tavaralla on jatko-osoite. (Liikennevirasto, et al. 2011, Etelä-Pohjanmaan liitto L1/2015.)

Merkintään ei liity rakentamisrajoitusta.

Logistiikkatoimintojen kehittämisvyöhyke

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan kehitettävät logistiikkatoimintojen vyöhykkeet Seinäjoen Itäväylän varressa ja Kauhavalla.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa tulee turvata alueen kehittymisedellytykset yhdistettyjen kuljetusten logistiikkatoimintojen kehittämisalueena. Tavoitteena on alueen kehittyminen tavaraliikenteen kansallisena ja kansainvälisenä raide-, lento- ja tieliikenteen solmukohtana. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee mahdollistaa raideyhteyksien sijoittuminen alueelle. Logistiikkatoimintojen vyöhykkeelle saa sijoittaa teollisia, kaupallisia, hallinnollisia tai koulutukseen liittyviä toimintoja.

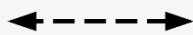
Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavaan merkitään logistiikkatoimintojen vyöhykkeet Seinäjoen Itäväylän varressa ja Kauhavalla.

Maankäytön suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää liikennejärjestelyihin sekä luonto- ja ympäristöarvojen yhteensovittamiseen logistiikkatoimintojen kanssa. Logistiikkatoimintojen alueelle riittävä tila raskaan liikenteen lyhyt- ja pitkäaikaiseen pysäköintiin sekä varmistaa alueen sujuva ja turvallinen kytkeytyminen ympäröivään liikennejärjestelmään. (Liikennevirasto, et al. 2011, Etelä-Pohjanmaan liitto L1/2015.)

Merkintään ei liity rakentamisrajoitusta.

Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan työ-, opiskelu- ja asiointimatkojen sekä matkailun kannalta tärkeimmät joukkoliikenteen kehittämiskäytävät päätie- ja rataverkolla.

Suunnittelumääräys: Suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota joukkoliikenteen kehittämistarpeisiin toteuttamalla toimivia julkisen liikenteen matka- ja kuljetusketjuja ja niiden solmukohtia. Palvelutasoa tulee kehittää joukkoliikenteen saavutettavuutta, pysäkkiätiheyttä, esteettömyyttä, infrastruktuuria ja vuorotarjontaa parantamalla.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavaan merkitään yhteensä viisi joukkoliikenteen kehittämiskäytävää.

Toimivat joukkoliikenneyhteydet lisäävät oppilaitosten ja palveluiden houkuttelevuutta. Hyvät joukkoliikenneyhteydet lisäävät työllisyyttä ja työvoiman liikkumista. Liikenneyhteyksillä on merkitystä teollisuuden, kaupan ja palvelujen sijoittumiseen ja niiden saavutettavuuteen. Joukkoliikenteen käyttö vähentää liikenteen energiankulutusta, haitallisia päästöjä ja melua. Toimiva joukkoliikenne lisää alueiden turvallisuutta, viihtyisyyttä, houkuttelevuutta ja vetovoimaa.

Toimivan joukkoliikennejärjestelmän perusta lähtee yhdyskuntarakenteen kehittämisestä. Riittävä väestöpohja sekä solmupisteisiin ja runkoreittien varteen sijoittuvat työpaikat ja palvelut luovat edellytykset joukkoliikennepalveluiden järjestämiseen kustannustehokkaasti. Joukkoliikenne on houkutteleva kulkutapa silloin, kun vuorotarjontaa on riittävästi, matka-ajat ovat kilpailukykyisiä henkilöauton kanssa, lippujärjestelmät yhteensopivia ja hinta on edullinen. Kilpailukykyä pystytään parantamaan hyvällä matkustajainformaatiolla ja joukkoliikennettä markkinoimalla sekä erilaisilla matkustuskokemusta parantavilla laatutekijöillä.

Etelä-Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen toimesta on joukkoliikennekäytävälle määritelty palvelutaso perustuen EU:n palvelusopimusasetukseen. Määrittelyn mukaisilla joukkoliikennekäytävällä tarkoitetaan joukkoliikenteen pääväylää, jolla on ympäristöään korkeampi palvelutaso vuorotarjonnan ja myös infrastruktuurin (esim. hyvin varustellut pysäkit) osalta. Laatukäytävällä on hyvä vuorotarjonta ja paljon matkustajia. Joukkoliikennekäytävä ulottuu pääradalla Kokkolasta Seinäjoelle ja myös Seinäjoelta Vaasaan. Lisäksi Seinäjoki–Ilmajoki–Kurikka–Kauhajoki-käytävä on osa joukkoliikennekäytävää.

Jotta EU:n palvelusopimusasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1370/2007 rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista) mukainen päätös joukkoliikenteen järjestämistavasta voidaan tehdä, tulee toimivaltaisella viranomaisella olla käsitys tavoiteltavasta palvelutasosta.

Erityisesti joukkoliikennekäytävillä tulee pyrkiä toteuttamaan tavoiteltu palvelutaso niin joukkoliikenteen infran kuin palvelujen tarjonnan osalta. Laadullisia tavoitteita on asetettu aikataulu- ja hintainformaatiolle, lippujärjestelmälle, matkaketjuille, joukkoliikenteen infralle, hankinnoille, kalustolle, palveluiden markkinoinnille ja luotettavuudelle sekä matka-ajolle. (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 82/2022.)

Taulukko 17. Maakuntakaavassa osoitetut joukkoliikenteen kehittämiskäytävät.

Joukkoliikenteen yhteysväli	Palvelutasotavoite	Kunta
Seinäjoki - Alavus	Palvelutasoluokka II	Alavus, Seinäjoki
Alavus - Ähtäri	Palvelutasoluokka II	Alavus, Ähtäri
Seinäjoki - Vaasa	Palvelutasoluokka I, palvelutasomäärittelyn mukainen joukkoliikennekäytävä	Ilmajoki, Seinäjoki, Isokyrö
Seinäjoki - Kauhajoki	Palvelutasoluokka I, palvelutasomäärittelyn mukainen joukkoliikennekäytävä	Kurikka, Kauhajoki, Ilmajoki, Seinäjoki
Seinäjoki - Kokkola	Palvelutasoluokka I, palvelutasomäärittelyn mukainen joukkoliikennekäytävä	Lapua, Kauhava, Seinäjoki

Kevyen liikenteen yhteystarve —

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan kevyen liikenteen yhteystarpeet maantieverkolla.

Suunnittelumääräys: Merkinnällä kehitetään seudullisia, kuntakeskusten, tai kuntakeskusten ja alakeskusten välisiä kevyen liikenteen väyliä. Yhteystarpeet tulee toteuttaa ensisijaisesti erillisinä kevyen liikenteen väylinä mutta tarvittaessa myös levennetyillä piennarratkaisuilla tai yhdystieverkon osana.

Kevyen liikenteen väylän sijainti määritetään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja tiesuunnittelussa.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavaan merkitään yhteensä kahdeksankevyen liikenteen yhteystarvetta.

Kevyen liikenteen väyliä voidaan suunnittelussa sijoittaa niin pääväylien kuin alemman tieverkon yhteyteen. Suunnittelussa ja kevyen liikenteen väylän sijoittamisessa on mahdollisuuksien mukaan huomioitava asutuksen, työpaikkojen ja kouluverkon sijainti suunnittelualueella. Vilkasliikenteisten väylien risteämät tulisi ensisijaisesti toteuttaa eritasoina. Suunnittelussa ja toimenpiteissä tulee huomioida kulttuuriympäristö-,

maisema- ja luontoarvot. (Etelä-Pohjanmaan liitto L1/2022; Etelä-Pohjanmaan liitto L3/2022)

Taulukko 18. Maakuntakaavassa osoitetut kevyen liikenteen yhteystarvemerkinnot.

Yhteysväli	Kunta
Seinäjoki – Ilmajoki	Ilmajoki, Seinäjoki
Seinäjoki - Ylistaro - Isokyrö	Ilmajoki, Seinäjoki, Isokyrö
Kuortane – Alavus	Kuortane, Alavus
Kauhajoki-Kurikka	Kauhajoki, Kurikka
Kurikka - Jalasjärvi	Kurikka
Kurikka – Ilmajoki	Kurikka, Ilmajoki
Kauhava	Lapua, Kauhava
Nurmo – Lapua	Lapua, Seinäjoki

6.5 Teknisen huollon verkostot

Teknisen huollon verkostoista maakuntakaavassa osoitetaan olemassa olevat päävesijohdot ja niiden uudet yhteystarpeet, olemassa olevat siirtoviemärit ja niiden tarpeet, olemassa oleva sähkönsiirron suurjänniteverkko sekä uudet voimalinjat ja voimalinjarpeet. Lisäksi esitetään kansainväliset, kiinteän verkon tietoliikenneyhteystarpeet. Kohdemerkintöinä esitetään kiertotalouden ja jätehuollon alueet ja teknisen huollon alueet.

6.5.1 Vesi- ja jätevesihuolto

Vesi- ja jätevesihuollon seudullisuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota järjestelmien alueelliseen laajuuteen sekä veden ottamisesta ja jäteveden puhdistuksesta aiheutuvien ympäristövaikutusten merkittävyyteen. Seudulliset vesi- ja jätevesihuollon järjestelmät ovat yleensä alueellisesti laajoja, useamman kunnan tarpeita palvelevia ratkaisuja.

Kansallinen vesihuoltouudistuksen ohjelma valmisteltiin vuosina 2020-2021 maa- ja metsätalousministeriön johdolla. Ohjelmassa luotiin yhteinen visio – vastuullinen vesihuolto 2030. Vastuullinen vesihuoltoala turvaa laadukkaat ja turvalliset vesihuoltopalvelut ja on hiilineutraali kiertotalouden edelläkävijä. Ohjelmassa esitetään toimenpideohjelma vision saavuttamiseksi.

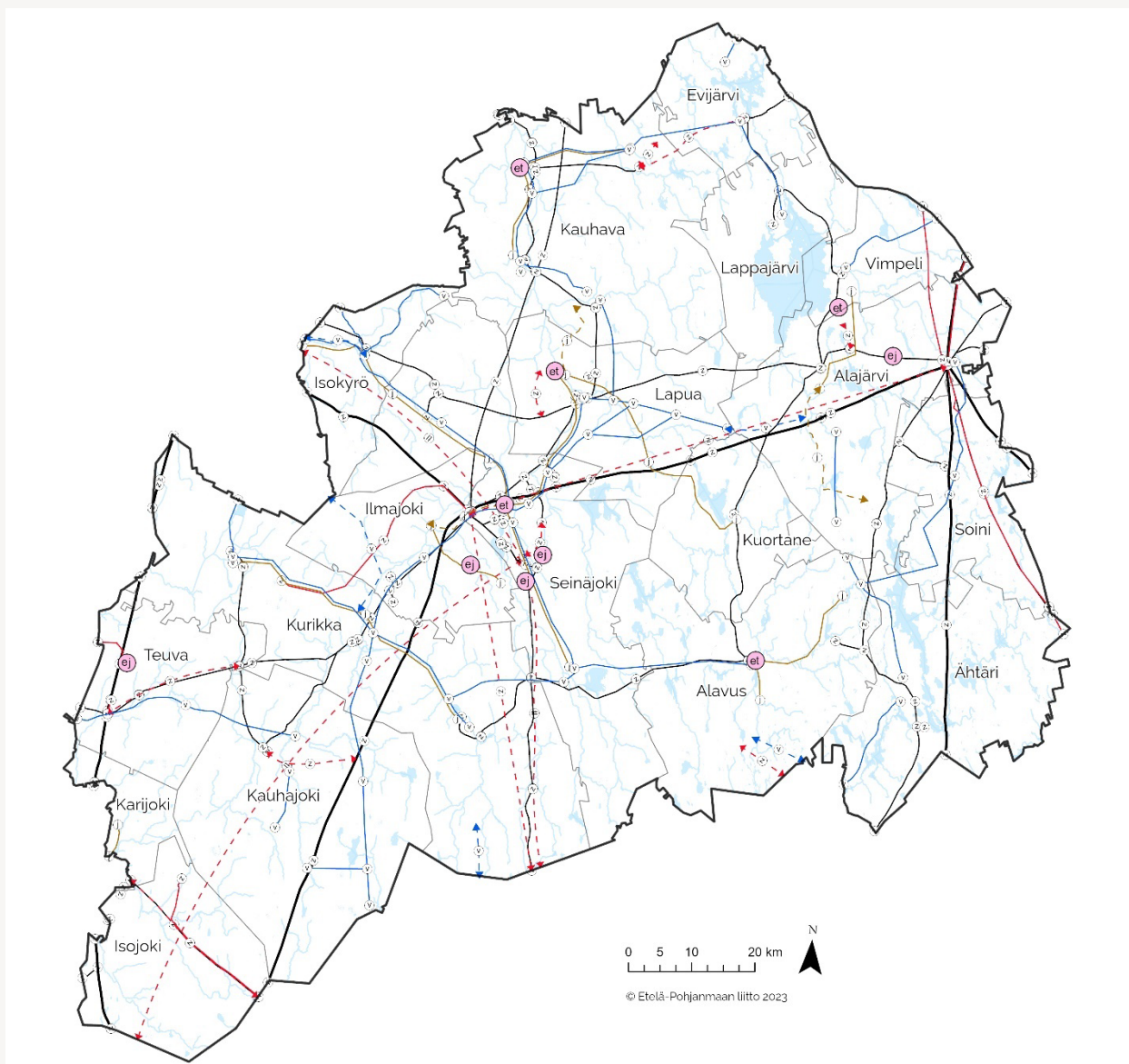
Laajasti yhteiskunnan toimivuutta edistävä Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050 valmistui vuonna 2021. Samassa yhteydessä valmistui myös vuoteen 2030 tähtäävä toimenpideohjelma. Seinäjoen seudun vesihuollon alueellinen yleissuunnitelma on valmistunut marraskuussa 2023. Yleissuunnitelman suunnittelualueena on Alajärven, Alavuden, Ilmajoen, Isonkyrön, Kauhajoen, Kauhavan, Kuortaneen, Kurikan, Lapuan ja Seinäjoen kuntien alueet. Alueellinen suunnittelu on vesihuoltolain mukaista toimintaa. Alueen vesihuollosta vastaavat tahot ovat perustamassa yhdistystä, joka tukisi Seinäjoen seudun alueellista suunnittelua ja yhteistyötä.

Etelä-Pohjanmaalla vesihuoltolaitoksien määrä oli 105 kpl vuonna 2020. Suurin osa oli pelkkiä vesilaitoksia. Etelä-Pohjanmaan alueella vesihuoltolain tarkoittamista vesihuoltolaitoksista 12 kpl on kunnan liikelaitoksia, 20 osakeyhtiötä, 45 osuuskuntaa sekä 25 (yksinomaan vesilaitoksia) avoin yhtiömuotoisena. Edellä mainittujen laitosten lisäksi Etelä-Pohjanmaalla toimii (2020) yhteensä noin 120 muuta vesihuoltotoimijaa, jotka tuottavat talousveden hankinta- ja johtamispalveluja tai jätevesien vastaanottamis- ja käsittelypalveluja. Tällaisia toimijoita ovat esimerkiksi vesiosuuskunnat ja -yhtymät sekä vedenhankinnasta ja jätevesien käsittelystä vastaavat itsenäiset tai kuntien yhdessä omistamat tukkulaitokset.

Vesihuollon toimintavarmuutta tulee kehittää, jotta vesilaitokset pystyisivät varmistamaan vedensaannin myös poikkeustilanteissa. Tavoitteena on järjestää vedenjakelu siten, että kunnat ja pienetkin vesiyhtiöt olisivat mahdollisuuksien mukaan yhteydessä toisiinsa häiriötilanteiden varalta. Tätä on pyritty parantamaan toteutetuilla kunnallisilla, ylikunnallisilla ja ylimaakunnallisilla yhdysvesijohtoyhteyksillä.

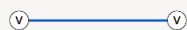
Etelä-Pohjanmaan vesijohtoverkko on melko kattava, eikä viemäriverkostoakaan tarvitse enää juurikaan laajentaa. Myös tarvittavista jätevedenpuhdistamoista ja vedenottamoistakin ainakin suurin osa on jo toteutettu. Jätevesien käsittelyä on saatu tehostettua keskittämällä puhdistustoimintaa tehokkaampiin yksiköihin. Purkuvesistöihin kohdistuvaa kokonaiskuormitusta on saatu merkittävästi vähennettyä ja jopa kokonaan poistettua. Alueen jätevedenpuhdistamot saavuttavat pääsääntöisesti nykyisissä lupaehdoissa asetetut puhdistustavoitteet. Jätevesihuollon kehittymiseen on vaikuttanut ylikunnallisen ja paikoin ylimaakunnallisen yhteistyön lisääntyminen. Jätevedenpuhdistusta on keskitetty siirtoviemärihankkeiden avulla suurempiin ja tehokkaampiin puhdistusyksiköihin. Etelä-Pohjanmaalla oli vuoden 2020 alussa käytössä 22 valvonnan piirissä olevaa yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoa.

Tulevaisuudessa investoinneissa voidaan keskittyä enemmän vesihuoltoinfrastruktuurin saneeraukseen ja kunnossapitoon. Uudisrakentamisessa tulee keskittyä lähinnä verkostojen ja laitosten digitalisointiin. Talousvesitarpeen poikkeuksellinen lisääntyminen, joko asuinkeskittymien tai elinkeinoelämän kasvaessa, voivat luoda teknisiä haasteita nykyjätevesiverkostojen mitoitukselle ja toimituskapasiteetin riittävyydelle. (Etelä-Pohjanmaan liitto, T1/2022)

Kuva 12. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n teknisen huollon verkostojen merkinnät.

Päävesijohto

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät vesijohdot.

Suunnittelumääräys: Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa on esitetty yhteensä 28 päävesijohdon yhteyttä.

Taulukko 19. Maakuntakaavassa osoitetut päävesijohdot.

Päävesijohto	Kunta
Lapua-Seinäjoki-Ilmajoki-Kurikka-Kauhajoki- maakuntaraja	Lapua, Seinäjoki, Ilmajoki, Kurikka, Kauhajoki
Kurikka-Jalasjärvi	Kurikka
Kurikka-Jurva-maakunnan raja	Kurikka
Nummijärvi-Kauhajoki	Kauhajoki
Hyppä-Kauhajoki	Kauhajoki
Kauhajoki-Teuva-maakuntaraja	Kauhajoki, Teuva
Jalasjärvi-Peräseinäjoki	Kurikka, Seinäjoki
Seinäjoki-Peräseinäjoki	Seinäjoki
Peräseinäjoki-Alavus	Seinäjoki, Alavus
Seinäjoki-Ylistaro-Isokyrö-maakuntaraja	Seinäjoki, Isokyrö
Isokyrö-Vähäkyrö-Tuovila	Isokyrö
Isokyrö-Kokkoonkangas	Isokyrö
Lapua-Menkijärvi	Lapua
Nurmo-Haapakoski	Seinäjoki, Lapua
Ruha-Lakaluoma	Lapua
Lapua-Kauhava	Lapua, Kauhava
Kauhava-Ylihärmä	Kauhava
Ylihärmä-Alahärmä-Voltti	Kauhava
Voltti-Kortesjärvi	Kauhava
Alahärmä-Kortesjärvi-Evijärvi	Kauhava, Evijärvi
Evijärvi-maakunnan raja	Evijärvi
Evijärvi-Lappajärvi	Evijärvi, Lappajärvi
Alajärvi-Lehtimäki	Alajärvi
Vimpeli-maakuntaraja (Perho)	Vimpeli
Möksy-Soini	Alajärvi, Soini
Soini-Ähtärinranta	Soini, Ähtäri

Ähtäri-Iso Soukkajärvi

Ähtäri, Alavus

Ähtäri-maakuntaraja (Virrat)

Ähtäri

Siirtoviemäri

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät viemärit.

Suunnittelumääräys: Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa on esitetty yhteensä 13 siirtoviemäriyhteyttä.

Taulukko 20. Maakuntakaavassa osoiteutu siirtoviemärit.

Siirtoviemäri	Kunta
Alavus-Töysä-Ritola	Alavus
Alavus-Autionmäki	Alavus
Ilmajoki-Rengonkylä	Ilmajoki
Karjajoki-maakuntaraja (Kristiinankaupunki)	Karjajoki
Ylihärmä-Alahärmä-Voltti	Kauhava
Voltti-Kortesjärvi	Kauhava
Kurikka-Jurva	Kurikka
Kurikka-Jalasjärvi	Kurikka
Kuortane-Lapua	Lapua, Kuortane
Seinäjoki-Nurmo-Lapua	Lapua, Seinäjoki
Peräseinäjoki-Seinäjoki	Seinäjoki
Seinäjoki-Ylistaro-Isokyrö-Tervajoki	Seinäjoki, Isokyrö
Vimpeli-Alajärvi	Vimpeli, Alajärvi

Päävesijohto, yhteystarve

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan kehitettävä, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävä vesijohtoyhteystarve.

Suunnittelumääräys: Johtolinjauksen tarkka sijainti määräytyy tarkemmassa suunnittelussa. Suunnittelussa on huomioitava vaikutukset muuhun maankäyttöön sekä maisema-, kulttuuriympäristö- ja luontoarvoihin.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa on esitetty yhteensä kuusi päävesijohdon yhteystarvetta.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialueella on yhteensä 407 pohjavesialuetta, joista vedenhankintaa varten tärkeitä on 301 aluetta. Pohjalaismaakuntien alueella on luokiteltuja pohjavesialueita määrällisesti riittävästi. Haasteena on pohjavesialueiden etäisyys vedentarvealueista. Vedenottoa varten pohjalaismaakuntien alueella on yhteensä 365 pohjavedenottamoita, joista vesihuoltolain mukaisilla vesihuoltolaitoksilla on yhteensä 264. Huomattavimmat pohjavesivarat ovat Etelä-Pohjanmaan alueella Kauhajoen, Isojoen, Kuortaneen ja Alajärven alueilla. Heikoin tilanne on Isonkyrön ja Seinäjoen alueilla. Pohjalaismaakuntien alueella ostetun, myydyn ja vesijohtoverkoston pumpatun talousveden määrät ovat pysyneet melko tasaisina vuosien 2015–2019 välillä. (Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan vesihuollon nykytilanne, EPOELY 2019)

Etelä-Pohjanmaalla on toteutettu useampia ylikunnallisia vedenhankintajärjestelyjä tukkuvesilaitosten muodossa johtuen pohjavesivarojen sijoittumisesta eri alueille asutuskeskittymien ja vettä runsaasti tarvitsevan elintarviketeollisuuden kanssa. Syöttövesijohtojen vuodot ovat aiheuttaneet paikoin haasteita ja niihin varautumiseksi on tärkeimpiä syöttövesijohto-osuuksia kahdennettu. Veden pitkä viipymä putkissa edellyttää mikrobiologisen laadun varmistamista.

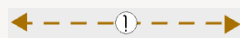
Etelä-Pohjanmaan vesijohtoverkko on melko kattava, eikä verkostoakaan tarvitse enää juurikaan laajentaa. Myös tarvittavista vedenottamoista ainakin suurin osa on jo toteutettu. Tulevaisuudessa investoinneissa voidaan keskittyä enemmän vesihuoltoinfrastruktuurin saneeraukseen ja kunnossapitoon. Uudisrakentamisessa tarve keskittyy lähinnä verkostojen ja laitosten digitalisointiin. Pienten kuntien vesihuoltolaitoksilla ja pienemmillä vesiosuuskunnilla tulee olemaan vaikeuksia selviytyä velvoitteistaan tulevaisuudessa. Niillä tulee olemaan haasteita muun muassa verkostojen ylläpitämisessä, kun tarve vesihuollolle pienenee ja esimerkiksi osia verkostoista voi jäädä hyvinkin vähäiselle käytölle. Paine osuuskuntien siirtämisestä kunnan vesihuoltolaitoksen vastuulle ja tarve kuntarajat ylittävälle vesihuollon yhteistyölle tulee kasvamaan, jotta vesihuoltopalveluiden laatu ja saatavuus varmistetaan myös tulevaisuudessa. (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus et al., 40/2021.)

Käynnissä olevassa Kurikan syväpohjavesihankkeessa selvitetään pohjavesien käyttöönottoa Vaasan ja Kurikan kaupunkien tarpeisiin. Hankkeen vaikutusalueella Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla on 150 000 asukasta sekä elintarviketuotantoa, jotka tarvitsevat runsaasti talousvettä. Tavoitteena on, että syväpohjavettä saa hanasta Vaasassa ja Kurikassa vuonna 2030. Tavoite on hanketoimijoidenkin mielestä optimistinen, sillä yksin vedenottolupaprosessissa menee viisi tai jopa kymmenen vuotta. Kurikka–Vaasa-yhdysvesijohdon varrella monet vesilaitokset ovat kiinnostuneet vesihuollon varautumisen parantamisesta. (Geologian tutkimuskeskus, 2022; Vaasan vesi, 2022.)

Taulukko 21. Maakuntakaavassa osoitetut päävesijohdon yhteystarpeet.

Päävesijohdon yhteystarve	Kunta
Isokyrö-Pohjanmaan maakuntaraja (Vedenoja)	Isokyrö
Koskue - Satakunnan maakuntaraja	Kurikka
Rannankylä - Pirkanmaan maakuntaraja	Alavus
Haimarinpää - Saukonkylä	Alajärvi, Lapua
Kurikka - Pohjanmaan maakuntaraja (Vaasa)	Kurikka, Ilmajoki

Siirtoviemäri, yhteystarve

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan kehitettävä, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävä jäteveden siirtoviemäriyhteyden tarve.

Suunnittelumääräys: Viemäriinlinjan tarkka sijainti määräytyy tarkemmassa suunnittelussa. Suunnittelussa on huomioitava vaikutukset muuhun maankäyttöön sekä maisema-, kulttuuriympäristö- ja luontoarvoihin.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa on esitetty yhteensä kolme siirtoviemärin yhteystarvetta.

Jäteveden viemäröintiin 2010-luvulla perustettuja jätevesiyhtymiä on pohjalaismaakuntien alueella muuta maata vähemmän, mutta muutamissa kunnissa haja-asutuksen viemäröinnin laajentaminen osuuskuntia perustamalla toteutui. Vedenjakelu toimii normaalitilanteessa hyvin, mutta laitosten ja verkostojen ikääntyminen asettaa vesihuollolle haasteita ja kehittämistarpeita. Vanhojen verkostojen saneerausvelkaa tulisi ottaa kiinni verkoston vanhenevissa osissa verkostoja uusimalla ja korjaamalla.

Etelä-Pohjanmaan vesijohtoverkko on melko kattava, eikä viemäriverkostoa tarvitse enää juurikaan laajentaa. Myös tarvittavista jätevedenpuhdistamoista ainakin suurin osa on jo toteutettu. Tulevaisuudessa investoinneissa voidaan keskittyä enemmän

vesihuoltoinfrastruktuurin saneeraukseen ja kunnossapitoon. Uudisrakentamisessa tarve keskittyy lähinnä verkostojen ja laitosten digitalisointiin. Paine osuuskuntien siirtämisestä kunnan vesihuoltolaitoksen vastuulle ja tarve kuntarajat ylittävälle vesihuollon yhteistyölle tulee kasvamaan, jotta vesihuoltopalveluiden laatu ja saatavuus varmistetaan myös tulevaisuudessa. (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus et al., 40/2021.)

Taulukko 22. Maakuntakaavassa osoitetut siirtoviemärin yhteystarpeet.

Siirtoviemärin yhteystarve	Kunta
Lapua-Kauhava	Lapua, Kauhava
Seinäjoki-Ilmajoki	Ilmajoki, Seinäjoki
Alajärvi-Lehtimäki	Alajärvi

6.5.2 Sähkönsiirtoverkko

Maakuntakaavassa esitettävä sähkönsiirtoverkko koostuu kantaverkosta ja alueverkkoista. Kantaverkko on sähkön siirron valtakunnallinen suurjänniteverkko. Sähköä tuottavat voimalaitokset on yhdistetty kantaverkkoon joko suoraan tai välillisesti. Suomen kantaverkkoa hallinnoi valtion omistama Fingrid. Valtakunnallisessa sähkönsiirrossa käytetään yleensä 400 tai 110 kilovoltin (kV) voimajohtoja. Fingrid on laatinut kantaverkon vision, jossa ennakoitavat verkkovahvistustarpeet on esitetty.

Verkkohierarkiassa kantaverkoista seuraava taso ovat alueverkot. Niiden alue kattaa yhtä tai kahta maakuntaa laajuudeltaan vastaavan alan. Etelä-Pohjanmaalla toimii viisi Alueverkkoyhtiötä (EPV alueverkko Oy, Herrfors Nät-Verkko Oy Ab, Koillis-satakunnan sähkö Oy / Sähkö-Virkeät Oy, Caruna Networks Oy ja Elenia Verkko Oyj). Alueellisissa yhteyksissä käytetään yleensä 20 tai 110 kilovoltin (kV) voimajohtoja. Maakuntakaavassa raja-alue on 110 kV ja sitä suuremmat linjat.

Tuuli- ja aurikovoima-alueiden tuottama sähkö siirretään joko 110 kV tai 400 kV:n yhteyksiä pitkin kantaverkon muuntoasemalle,

Maakuntakaavassa on asetettu yleinen suunnittelumääräys koskien kaavassa esitettyä sähkönsiirtoverkkoa. Sähkönsiirtoverkon rakentamisessa tulee pyrkiä haitallisten vaikutusten minimointiin. Mahdollisia keinoja ovat mm. tekniset ratkaisut, linjausratkaisut sekä linjoja rakennuttavien tahojen yhteistyö.

Voimajohto, 400 kV

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat 400 kV voimajohdot ja olemassa olevissa johtokäytävissä kehitettävät yhteydet.

Suunnittelumääräys: Muun maankäytön suunnittelussa on huomioitava voimajohtojen suojaetäisyyksistä annetut määräykset.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa on esitetty yhteensä yksitoista 400 kV voimajohtoyhteyttä.

Taulukko 23. Maakuntakaavassa osoitetut 400 kV:n voimajohdot.

Voimajohtoyhteys (400 kV)	Kunta
Seinäjoki – Tuovila / kaksi linjaa	Ilmajoki, Seinäjoki
Kristinestad - Ulvila	Isojoki
Seinäjoki - Ulvila	Kauhajoki, Seinäjoki, Isojoki, Kurikka, Ilmajoki
Kärppiö - Tuovila	Kurikka, Teuva
Alajärvi - Seinäjoki	Lapua, Kuortane, Seinäjoki, Alajärvi
Vihtavuori - Alajärvi	Soini, Alajärvi
Alajärvi - Kangasala	Soini, Ähtäri, Alajärvi
Kristinestad - Kärppiö	Teuva, Karijoki
Pikkarala - Alajärvi	Vimpeli, Alajärvi
Pyhänselkä - Alajärvi	Vimpeli, Alajärvi

Voimajohto, 100 kV / 200 kV

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat 100 kV ja 200 kV voimajohdot ja olemassa olevissa johtokäytävissä kehitettävät yhteydet.

Suunnittelumääräys: Muun maankäytön suunnittelussa on huomioitava voimajohtojen suojaetäisyyksistä annetut määräykset.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

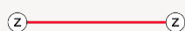
Maakuntakaavassa on esitetty yhteensä 44 kpl 100 kV / 200 kV voimajohtoyhteyksiä.

Taulukko 24. Maakuntakaavassa osoitetut 100 / 200 kV:n voimajohdot.

Voimajohtoyhteys (100 / 200 kV)	Kunta
Alajärvi - Perho	Alajärvi
Koivisto - Alajärvi	Alajärvi
Sänkiaho - Alajärvi	Alajärvi
Taivalmaa - Alavus	Alavus, Seinäjoki
Virrat - Alajärvi	Alavus, Soini, Ähtäri, Alajärvi
Ventusneva - Evijärvi	Evijärvi, Lappajärvi
Seinäjoki - Tuovila	Ilmajoki, Seinäjoki, Isokyrö
Kristinestad - Tupaneva	Isojoki
Riskula-Arkkukallio	Isojoki
Kankaanpää - Kristinestad	Karjajoki, Isojoki
Nori - Perälä	Kauhajoki, Teuva
Nori - Teollisuusaro	Kauhajoki, Teuva
Jussila - Voltti	Kauhava
Sänkiaho - Kuortane	Kuortane, Alajärvi
Alavus - Kuortane	Kuortane, Alavus
Kurikka - Teollisuusaro	Kurikka
Seinäjoki - Kurikka	Kurikka, Ilmajoki, Seinäjoki
Kurikka - Teollisuusaro	Kurikka, Kauhajoki
Seinäjoki - Rännäri	Kurikka, Seinäjoki
Taivalmaa - Väisälänmäki	Kurikka, Seinäjoki
Kurikka - Saunamaa	Kurikka, Teuva
Kärppiö - Tuovila	Kurikka, Teuva
Nori - Jurva	Kurikka, Teuva
Saunamaa - Nori	Kurikka, Teuva

Lapua - Sänkiaho	Lappajärvi, Lapua, Alajärvi
Sänkiaho - Lappajärvi	Lappajärvi, Vimpeli, Alajärvi
Lapua - Sänkiaho / Lapua - Voltti	Lapua
Seinäjoki - Hirvisuo	Lapua, Ilmajoki, Kauhava, Seinäjoki
Lapua - Voltti	Lapua, Kauhava
Alajärvi - Seinäjoki	Lapua, Kuortane, Seinäjoki, Alajärvi
Seinäjoki - Lapua	Lapua, Seinäjoki
Korkiamäki - Lapua	Lapua, Seinäjoki, Isokyrö
Kultavuori - Myllykoski	Seinäjoki
Seinäjoen VL - Kärmeskytö	Seinäjoki
Seinäjoki - Myllykoski	Seinäjoki
Seinäjoki - Seinäjoen VL	Seinäjoki
Virrat - Alajärvi	Soini
Alajärvi - Petäjävesi	Soini, Ähtäri, Alajärvi
Kristinestad - Kärppiö	Teuva
Kärppiö - Perälä	Teuva
Paskoonharju - Kärppiö	Teuva
Perälä - Närpiö	Teuva
Kristinestad - Kärppiö	Teuva, Karijoki
Virrat - Alajärvi	Ähtäri

Voimajohto, uusi

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä on osoitettu suunnittelun perusteella valitut tai muutoin rakentamisen edellytykset täyttävät voimajohtojen linjaukset.

Suunnittelumääräys: Toteuttamisessa tulee huomioida maisema-, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot sekä turvata alkutuotannon toimintaedellytykset. Muuta maankäyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon voimajohtojen suojaetäisyyksistä annetut määräykset.

Voimajohtoja koskevia suunnittelumääräyksiä on annettu maakuntakaavan yleismääräyksissä.

Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa on esitetty yhteensä kahdeksan uutta voimajohtoyhteyttä.

Uusina voimajohtoyhteyksinä kaavaan merkitään ne voimajohdot, joiden linjaus on valittu YVA-menettelyn tai muun suunnittelun perusteella.

Merkintä koskee kanta- ja alueverkon johtovarauksia sekä niitä tuulivoima-alueiden linjoja, joille on myönnetty lunastuslupa.

Taulukko 25. Maakuntakaavassa osoitetut uudet voimajohdot (Etelä-Pohjanmaan liitto, T1/2022).

Voimajohtoyhteys (uusi)	Jännitetaso	Kunta
Heinineva	110 kV	Seinäjoki
Rajamäenkylä - Honkajoki	400 kV	Isojoki
Paskoonharju-maakuntaraja	110 kV	Teuva
Perälä-Kärppiö	110 kV	Teuva
Seinäjoki-Niinistönneva	2 x 110 kV	Seinäjoki, Ilmajoki, Kurikka
Alajärvi-maakuntaraja (Lestijärvi)	400 kV	Alajärvi
Alajärvi-maakuntaraja (Jylkkä)	2 x 400 + 110 kV	Alajärvi, Vimpeli
Alajärvi-maakuntaraja (Hikiä)	400 + 110 kV	Alajärvi, Soini

Voimajohto, yhteystarve

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan 400 kV, 220 kV ja 110 kV voimajohtojen yhteystarve. Merkintä koskee kanta- ja alueverkon johtovarauksia. Merkinnällä osoitetaan selvityksiin perustuvat johtovaraukset sekä yleisemmät, ilmoitetut yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys: Yhteystarvemerkinä ei määritä reittilinjaa. Voimajohdon sijainti määritetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupamenettelyssä.

Vahvistettaessa ja rakennettaessa voimajohtoja tulee ensisijaisesti käyttää nykyisiä johtoaukeita. Jatkosuunnittelussa tulee huomioida maisema-, kulttuuriympäristö- ja luontoarvot sekä turvata alkutuotannon toimintaedellytykset.

Voimajohtoja koskevia suunnittelumääräyksiä on annettu maakuntakaavan yleismääräyksissä.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa on esitetty yhteensä 12 voimajohdon yhteystarvetta, joista yksi vaihtoehtoinen yhteystarve.

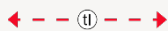
Kaavaselostuksen Tuulivoimaloiden alue -merkinnän kaavaratkaisun kuvauksessa todetaan, mihin sähköasemaan minkä tuulivoima-alueen sähkönsiirtoyhteys todennäköisimmin liitetään.

Taulukko 26. Maakuntakaavassa osoitetut voimajohdon yhteystarpeet (Etelä-Pohjanmaan liitto, T1/2022).

Voimajohtoyhteystarve	Merkintä, tarkennus	Jännitetaso (jos tiedossa)	Kunta
Alajärven sähköasema - Luoma-aho	Suunnittelu	110 kV	Alajärvi
Ritarinperä - Virrat	Yhteystarve		Alavus
Kortesjärvi-Evijärvi	Yhteystarve	110 kV	Evijärvi, Kauhava
Kristiinankaupunki - Nokia (Melo)	Suunnittelu	400 kV	Karjajoki, Isojoki
Seinäjoki-Nokia	Yhteystarve		Kurikka, Ilmajoki, Seinäjoki
Pihlajamaa - Kiviniemi	Yhteystarve		Lapua
Huhtala-Jouttikallio	Yhteystarve		Lapua
Seinäjoki-Alajärvi	Yhteystarve		Lapua, Kuortane, Seinäjoki, Alajärvi
Nori-Kärppiö	Yhteystarve 1)	110 kV	Teuva
Kauhajoen sähköasema-Sahankylä	Vaihtoehtoinen yhteystarve 1)	110 kV	Kauhajoki
Suolineva - Jussila-Voltti	Yhteystarve	110 kV	Kauhava
Kattiharju - Seinäjoki-Tuovila	Yhteystarve	110 kV	Isokyrö

6.5.3 Muut verkot

Tietoliikenneyhteys, yhteystarve

Merkinnän kuvaus: Kehittämisperiaatemerkinällä osoitetaan valtakunnallisten ja kansainvälisten solmupisteiden välinen tietoliikennetien yhteystarve.

Suunnittelumääräys: Yhteystarvemerkinä ei määritä reittilinjaa. Reitti määritetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Suunnittelussa on huomioitava vaikutukset muuhun maankäyttöön sekä maisema-, kulttuuriympäristö- ja luontoarvoihin.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa on esitetty tietoliikenteen yhteystarvemerkinät väleille Seinäjoki-Vaasa, Seinäjoki-Pori ja Seinäjoki-Tampere.

Valtakunnallinen ja kansainvälinen tietoliikenneverkko laajenee tulevaisuudessa, kun Far North Fiber -merikaapeli yhdistää Euroopan ja Aasian. Kaapelijärjestelmä tukee digitaalisen talouden kehitystä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla ja edelleen maanosien välillä. Kaapeliyhtiö on vuonna 2022 alustavasti selvittänyt vaihtoisia reittejä kaapelille Suomessa. Seinäjoen kautta Poriin tai Tampereelle kulkeva vaihtoehto on yksi jatkoselvittävistä vaihtoehtoista.

Tulevaisuuden digitaalisen tiedon varastot, datacenterit tarvitsevat toimiakseen kapasiteetiltaan ja nopeudeltaan riittävän tehokkaat yhteydet. Kansainväliseen valokuituyhteyden liittyminen takaisi laadukkaan yhteyden koko maakunnalle.

6.5.4 Jätehuolto ja jäteveden käsittely

Jätehuollon osalta maakuntakaavassa on teknisen huollon järjestelyjä koskevan sisältövaatimuksen mukaisesti osoitettava alueet vähintään seudullisia tarpeita palveleville jätteenkäsittelylaitoksille.

Jätehuollon viranomaistoiminnasta vastaavat jätehuoltojaostot, jotka päättävät toimialueellaan jätelain (646/2011) mukaisista viranomaisasioista ja linjaavat, miten jätehuolto alueella järjestetään. Jätelautakunnat toimivat Etelä-Pohjanmaalla usean kunnan yhteisinä toimijoina.

Etelä-Pohjanmaalla toimii viisi alueellista jätehuoltoyhtiötä, Millespakka Oy (Alajärvi, Lappajärvi, Soini ja Vimpeli), Lakeuden Eteppi Oy (Alavus; Ilmajoki; Kuortane; Kurikka; Lapua; Seinäjoki; Ähtäri) sekä Botniasrosk Oy (Isojoki, Karijoki, Kauhajoki, Teuva), Ab Ekorosk Oy (Kauhava ja Evijärvi) sekä Stormossen Oy (Isokyrö). Näistä Millespakalla,

Lakeuden Etapilla ja Botniaroskilla on maakunnan alueella alueellisesti tai maakunnallisesti merkittävän kokoinen kiertotalouden ja jätehuollon alue.

Seitsemän kunnallista jätehuoltoyhtiötä Länsi-Suomen alueelta (mukaan lukien kaikki yllä mainitut) omistaa Westenergy Oy:n. Sen jätteenpolttolaitokseen Vaasaan toimitetaan kaikki kierrätykseen sopimaton jäte.

Seinäjoen alueella on kasvava tarve maarakentamisessa syntyviä ylijäämään loppusijoitusalueelle sekä maanrakentamiskelpoisen jätteen käsittelyyn, välivarastointiin ja sen toimittamiseen uudelleen hyödynnettäväksi (materiaalipankkitoiminta). Toiminta sijoitetaan Pirttikorven alueelle ja siihen kuuluu jättemateriaalien vastaanottoa, käsittelyä ja niiden hyötykäyttöön uudelleenohjaaminen sekä loppusijoitus (maa-ainekset, kivet, turve, multa, betoni, tiilet, asfaltti, puun ja turpeen polton tuhkat sekä energiahyötykäyttöön toimitettavat materiaalit (kannot, risut). Pirttikorpeen on mahdollista toteuttaa toimialan yrittäjille alueita, joilla voidaan esimerkiksi jatkokäsitellä jätteitä raaka-aineiksi ja tuotteiksi.

Maakuntakaavassa osoitetaan vähintään seudullista merkitystä tai seudullisia vaikutuksia omaavat kiertotalouden ja jätehuollon alueet. Jätehuollon toimintojen läheisyyteen ei tule osoittaa asutusta tai muita ympäristöhaitoille herkkiä toimintoja. Tarvittavat suojaetäisyydet tulee selvittää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Yhdyskunnan jätevesien käsittely ja -viemärointi on kehittynyt merkittävästi koko viimeisten vuosikymmenten aikana. Tähän ovat vaikuttaneet ylikunnallisen ja ylimaakunnallisen yhteistyön lisääntyminen sekä uusien puhdistusmenetelmien ja tekniikoiden käyttö. Jätevesien käsittelyä on saatu tehostettua myös keskittämällä puhdistustoimintaa tehokkaampiin yksiköihin. Purkuvesistöihin kohdistuvaa kokonaiskuormitusta on saatu merkittävästi vähennettyä ja jopa kokonaan poistettua.

Jätevesipuhdistamoiden ja -pumppaamoiden sekä viemäriverkostojen ikääntyminen on iso ongelma. Vesihuoltoinfran saneeraustarve on jo tällä hetkellä iso ja tulee jatkossa entisestään kasvamaan. Talousvesitarpeen poikkeuksellinen lisääntyminen, joko asuinkeskittymien tai elinkeinoelämän kasvaessa, voivat luoda teknisiä haasteita nykyjätevesiverkostojen mitoitukselle ja toimituskapasiteetin riittävyydelle.

Ylijäämälietteen orgaanisen aineksen mädätyksellä saadaan biokaasua ja mahdollisesti jatkojalostamalla myös biopolttoaineita. Myös mädätysjäännös on arvokas tuote sen sisältämien ravinnejäämien takia.

Viemärlaitosten on tarpeen laatia toimintastrategioita, joissa tunnistetaan ja varaudutaan myös tulevaisuuden haasteisiin. Tulevaisuudessa jätevesihuollon poikkeustilanteet voivat lisääntyä esimerkiksi ilmastonmuutoksen seurauksena lisääntyvien rankkasateiden ja vesistötulvien myötä. Erilaiset pandemiat sekä epävakaa taloudelliset ja poliittiset tilanteet voivat lisääntyä ja muodostaa uhan jätevesihuollon toimivuudelle. (Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050).

Jätevesihuollon kehittymiseen on vaikuttanut omalta osaltaan ylikunnallisen ja paikoin ylymaakunnallisen yhteistyön lisääntyminen. Jätevedenpuhdistusta on keskitetty siirtoviemärihankkeiden avulla suurempiin ja tehokkaampiin puhdistusyksiköihin. Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella toimivia jätevedenpuhdistamoita on 22 kappaletta. Puhdistamojen kokonaismäärä on vähentynyt 20 vuoden aikana kymmenellä.

Ympäristölupavelvollisten puhdistamoiden lisäksi alueella on paljon pienempiä jätevedenpuhdistamoita, jotka eivät tarvitse ympäristölupaa toimintansa pienimuotoisuuden vuoksi. Etelä-Pohjanmaan jätevedenpuhdistamoilla käsiteltiin vuonna 2019 noin 14,8 milj. m³ jätevettä. Jos vuoden 2019 jätevesimääriä verrataan vuoden 1998 lukemiin, Etelä-Pohjanmaalla ei ole jätevesimäärissä tapahtunut merkittävää muutosta.

Etelä-Pohjanmaalla jätevesiverkon liittymisprosentti oli noin 69 % (129 800 asukasta). Alueen matalaa liittymisprosenttia osaltaan selittää pienten jätevedenpuhdistamoiden suurilukumäärä ja runsas laajalle levittäytynyt maaseutumainen asutus. (Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan vesihuollon nykytilanne, EPOELY 2019)

Kiertotalouden ja jätehuollon alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisten ja seudulliset jäte- ja kiertotaloustoimintojen alueet.

Suunnittelumääräys: Alue on varattu jätehuollon ja kiertotalouden maakunnalliseen tai seudulliseen tarpeeseen. Maankäytön ja toimintojen suunnittelussa tulee mahdollistaa alueiden kiertotaloustoimintojen kehittäminen. Alueelle voi sijoittaa materiaalien ja tuotteiden uudelleenvalmistustoimintoja, kiertotalouteen liittyviä ylläpitopalveluja sekä käsiteltävien materiaalien välivarastointia ja loppusijoitusta. Alueen suunnittelussa ja alueen toimintoja järjestettäessä on erityistä huomiota kiinnitettävä ympäristönsuojeluun.

Uuden alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan viisi kiertotalouden ja jätehuollon aluetta.

Taulukko 27. Maakuntakaavassa osoitetut kiertotalouden ja jätehuollon alueet (Etelä-Pohjanmaan liitto, T1/2022).

Kiertotalouden ja jätehuollon alue	Kunta
Millespakka Oy	Alajärvi
Lakeuden Etappi Oy	Ilmajoki

Botniasosk Oy	Teuva
Asfaltin kierrätysasema (Peab Oy)	Seinäjoki
Ylijäämämaiden sijoitusalue ja materiaalipankki	Seinäjoki

Yhdyskuntateknisen huollon alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisten ja seudulliset jätevedenpuhdistamot sekä säätutka-asema.

Suunnittelumääräys: Rakennus- ja huoltotoimenpiteiden suunnittelussa tulee huomioida vaikutukset ympäristöön.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan yhdyskuntateknisen huollon alueina neljä jätevedenpuhdistamoa ja yksi säätutka-asema.

Maakuntakaavaan on merkitty ne puhdistamot, joilla on seudullista tai maakunnallista merkitystä.

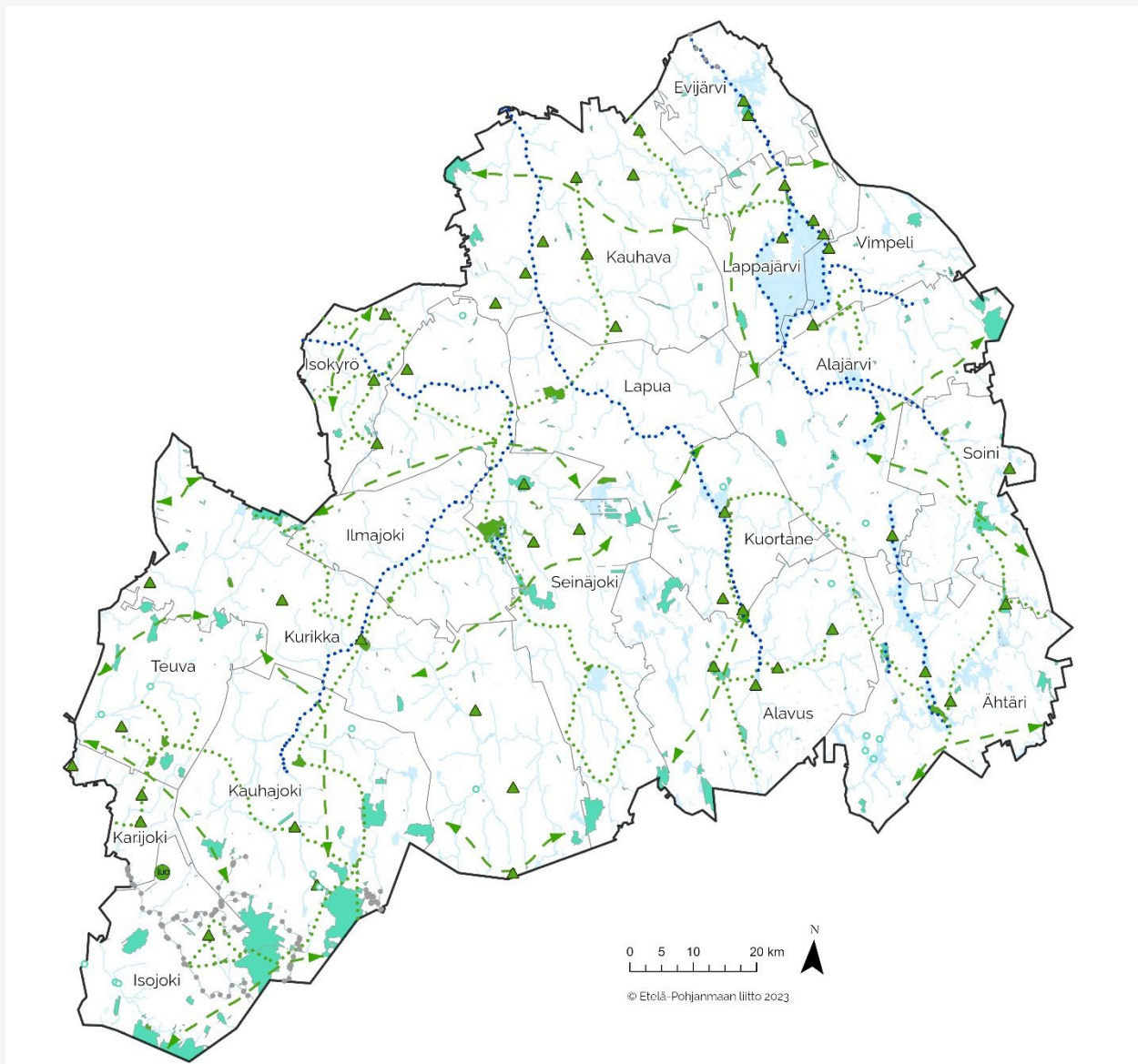
Taulukko 28. Maakuntakaavassa osoitetut yhdyskuntateknisen huollon alueet (Etelä-Pohjanmaan liitto, T1/2022).

Kohde	Kunta
Alavuden jätevedenpuhdistamo	Alavus
Alahärmän jätevedenpuhdistamo	Kauhava
Lapuan jätevedenpuhdistamo	Lapua
Seinäjoen jätevedenpuhdistamo	Seinäjoki
Vimpelin säätutka	Vimpeli

6.6 Viherrakenne

Viherrakenteen teemaan kuuluvat virkistykseen ja luontoympäristöön liittyvät maakuntakaavamerkinnot. Viherrakenne on osa yhdyskuntarakennetta. Maakunnan viherrakenteella on olennaista vaikutusta viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön ylläpitämisessä sekä luonnon monimuotoisuuden edistämisessä.

Ekologinen verkosto ylläpitää luontoympäristön mahdollisuutta mukautua esimerkiksi ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, kuten metsätuhoihin tai lajien levittäytymiseen uusille kasvupaikoille.

Kuva 13. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n viherrakenteen merkinnät.

Luonnonsuojelualue

Merkinnän kuvaus: Aluevarausmerkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu alue.

Suojelumääräys: Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Alueella voidaan kuitenkin valtion luonnonsuojeluviranomaisen niin salliessa toteuttaa alueen suojeluarvojen

säilyttämiseksi ja palauttamiseksi tarkoitettuja toimenpiteitä. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Luonnonsuojelualueet ovat keskeinen osa maakunnan ekologista verkostoa ja niillä turvataan lajiston ja luontotyyppien monimuotoisuuden säilymistä.

Maakuntakaavassa osoitetaan luonnonsuojelualueen merkinnällä luonnonsuojelulain nojalla suojellut alueet, valtakunnallisiin luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvat alueet ja Metsähallituksen suojeluun varaamat kiinteistöt. Kaavassa osoitettavia luonnonsuojelualueita on 298 kappaletta, yhteensä 382 km². Luonnonsuojelualueet kattavat 2,7 % Etelä-Pohjanmaan pinta-alasta. Aluerajaukset on ladattu Ympäristöhallinnon paikkatietoaineistosta (Suomen ympäristökeskus 2022) ja saatu Metsähallitukselta (2022, 2023).

Valtioneuvoston hyväksymistä suojeluohjelmista ja -päätöksistä valtaosa kuuluu Etelä-Pohjanmaalla soidensuojelun perusohjelmaan (19.4.1979, 26.3.1981), ja lisäksi alueella on kansallis- ja luonnonpuistoverkoston kehittämisohjelmaan (24.2.1978, täydennetty 2.4.1980, 19.12.1985 ja 16.6.1988), lehtojensuojeluohjelmaan (3.4.1989), vanhojen metsien suojeluohjelmaan (27.6.1996), lintuvesien suojeluohjelmaan (3.6.1982) ja rantojensuojeluohjelmaan (20.12.1990) kuuluvia alueita.

Maakuntakaavassa ei osoiteta luonnonsuojelualueen merkinnällä soidensuojelun täydennysehdotuksen (Ympäristöministeriö 2015c) mukaisia kohteita, elleivät ne sisälly edellä mainittuihin luonnonsuojelulla perustettuihin tai perustettavaksi tarkoitettuihin alueisiin tai suojelualueen merkintään. Täydennysehdotuksen kohteille ei kaavaratkaisussa kuitenkaan osoiteta sellaista maankäyttöä, joka uhkasi niiden arvoja. Soidensuojelun täydennysehdotukseen kuuluva Karvasuo (Seinäjoki) osoitetaan kaavassa luonnonsuojelualueena, koska alueelle on osoitettu luonnonsuojelualueen merkintä Seinäjoen kaupunginvaltuuston 2015 hyväksymässä Honkakylän, Lehtimäenkyllän ja Riskunmäen osayleiskaavassa.

Puolustusvoimien alue Ähtärin Palolammella rajautuu Maaherransuon luonnonsuojelualueeseen. Luonnonsuojelualueen käytöstä Puolustusvoimien toimintaan neuvotellaan yhdessä luonnonsuojeluviranomaisen kanssa.

Suojelualue

S

Merkinnän kuvaus: Aluevarausmerkinnällä osoitetaan suojelualueet, jotka voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai muun lainsäädännön nojalla. Lisäksi merkinnällä osoitetaan Metsähallituksen omalla päätöksellä muodostetut tai muodostettavat

suojelualueet. Alueiden suojelun toteuttamisesta päätetään yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Suojelumääräys: Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Suojelualueen merkintä osoitetaan maakuntakaavassa viidelle kohteelle. Alueiden suojeluperusteet on kuvattu taulukossa 28.

Pääjärvi (Iso Vuosjärvi) on osoitettu suojelualueen merkinnällä seutukaavassa (1995) ja kokonaismaakuntakaavassa (2005). Alueen luontoarvojen nykytilannetta ja merkinnän ajankohtaisuutta on selvitetty tässä kaavassa erillisellä selvityksellä (Etelä-Pohjanmaan liitto 2023), jonka perusteella alueella on sellaisia luontoarvoja, joiden perusteella suojelualueen merkintä voidaan edelleen osoittaa. Järven kunnostustoimet ovat parantaneet sen luontoarvoja, monipuolistaneet elinympäristöjä ja alueella on edellytyksiä erityisesti linnustollisten arvojen lisääntymiselle myös jatkossa. Kansainväliset, kansalliset ja maakunnalliset tavoitteet luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi tukevat kaavamerkinnän osoittamista.

Kaavan valmistelussa on käyty läpi Etelä-Pohjanmaan suosiselvityshankkeen (2013) arvokkaimpia kohteita ja niiden maanomistuksia. Liitto on ollut yhteydessä viiden suokohteen maanomistajiin ja käynyt keskustelua maanomistajien halukkuudesta osoittaa suoalueille suojelualueen merkintä. Keskustelujen perusteella maakuntakaavassa osoitetaan yksi uusi suojelualue Hallanevalle Vimpeliin.

Maakuntakaavassa suojelualueena osoitetuilla alueilla ei sovelleta metsälain 2 §:n mukaisesti metsälakia.

Taulukko 29. Suojelualueet, niiden sijaintikunta/-kunnat ja alueiden kuvaus.

Nimi	Kunta	Alueen kuvaus
Isojärven ja Iso-Manalaisen ympäristön suot	Ähtäri, Soini	• osoitettu S-merkinnällä Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavassa III • merkintä kohdentuu suon sille osalle, joka on suojeltu Metsähallituksen omalla päätöksellä (12 ha) • soidensuojelun täydennysehdotuksen kohde • koko soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaiselle alueelle on määritelty suoyhdistymätyypiksi mm. keskiboreaalin välipintainen aapasuo ja rahkakeidas. Merkinnän kohteena olevan rajauksen mukaisella alueella esiintyy suotyypeistä isovarpurämettä ja oligotrofista rimpinevaa, ja se sijaitsee lähellä Ison

		Koirajärven harjun Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa aluetta • pinta-ala 12 hehtaaria
Lohilampi-Lohineva	Alajärvi	• osoitettu S-merkinnällä Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavassa 2005 • Metsähallituksen omistuksessa • suolla on runsaasti eri luontotyyppisiä ja huomionarvoisia lintulajeja (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus & Geologian tutkimuskeskus, 2013) • pinta-ala 127 hehtaaria
Pääjärvi (Iso Vuosjärvi)	Kauhava	• osoitettu S-merkinnällä, linnuston suojelualueena, seutukaavassa 1995 ja Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavassa 2005 • monipuolinen linnusto, etenkin kahlaajia ja sorsalintuja • järven kunnostustoimet ovat parantaneet sen luontoarvoja, monipuolistaneet elinympäristöjä ja alueella on edellytyksiä erityisesti linnustollisten arvojen lisääntymiselle myös jatkossa (Etelä-Pohjanmaan liitto 2023) • pinta-ala 96 hehtaaria
Vuoressalon kalliot	Isokyrö	• osoitettu Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 S-merkinnällä maakunnallisena suojelualueena • kalliomaiseman suojelualue • pinta-ala 67 hehtaaria
Hallaneva	Vimpeli	• merkittävä äärimmäisen uhanalaisten luontotyyppien ja kasvilajien esiintymä. Hallanevan lettoesiintymä on Etelä-Suomen oloissa erittäin merkittävä. Suolla on ainutlaatuinen pienvesien esiintymä, harjun rinteestä eutrofiselta alueelta alkunsa saava ja rahkakeitaan halki virtaava pohjavesivaikutteinen noro (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus & Geologian tutkimuskeskus, 2013) • pohjoisosa kuuluu soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteeseen Kaukaloisenneva-Hallaneva • yksityisessä omistuksessa • pinta-ala 74 hehtaaria

Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue

Merkinnän kuvaus: Alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä osoitetaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvat tai siihen ehdotetut alueet. Alueiden suojeluarvojen huomioon ottamisesta on säädetty luonnonsuojelulaissa.

Suunnittelumääräys: -

Kaavaratkaisu:

Natura 2000 -verkoston muodostaminen on yksi Euroopan unionin tärkeimmistä keinoista pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen. Natura 2000 -verkostoon kuuluvat SAC-alueet ovat luontodirektiivin mukaisia erityisen suojelutoiminnan alueita, SPA-alueet lintudirektiivin mukaisia erityisiä suojelualueita ja SCI-alueet ehdotuksia erityisen suojelutoiminnan alueiksi, jotka Euroopan komission päätöksellä muutetaan aikanaan SAC-alueiksi.

Maakuntakaavassa osoitettavan Natura 2000 -verkoston alueet (62 kpl) perustuvat valtioneuvoston päätökseen 20.8.1998, sekä siihen tehtyihin täydennyksiin (8.5.2002, 2.6.2005, 5.12.2018). Alueista 51 on SAC-alueita, 12 SCA/SPA-alueita ja kolme SPA-alueita.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen Natura-alueiden hoidon ja käytön yleissuunnitelma on valmistunut 2016, ja sen on laatinut yhteistyössä ELY-keskus ja Metsähallituksen luontopalvelut. Yleissuunnitelmassa arvioidaan Natura-alueiden suojelutavoitteita turvaavien ja edistävien suunnitelmien tarve ja Natura-alueiden tila-arviointien tilanne ja laatimistarve.

Puolustusvoimien alue Ähtärin Palolammella rajautuu Maaherransuon Natura 2000 -verkostoon kuuluvaan alueeseen. Natura-alueen käytöstä Puolustusvoimien toimintaan neuvotellaan yhdessä luonnonsuojeluviranomaisen kanssa.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat, yhtenäiset ja luontoarvoiltaan edustavat luontokokonaisuudet. Alueet ovat keskeinen osa maakunnan ekologista verkostoa. Aluerajaukset ovat yleispiirteisiä ja niiden sisällä voi olla useita eri maankäyttömuotoja. Merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen, metsästyksen, jokaisenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön ja toiminnan, jolle on myönnetty tai myönnetään ympäristölupa. Alueella on sallittu Puolustusvoimien toiminta ja alueen kehittäminen Puolustusvoimien tarpeisiin.

Suunnittelumääräys: Maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee selvittää ja ottaa huomioon luonnon monimuotoisuusarvot ja edistää niiden säilymistä, sekä välttää

luontoympäristön pirstoutumista. Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, kuten maa- ja metsätalous, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä.

Kaavaratkaisu:

Kaavassa osoitetaan alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä 22 luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeää aluetta merkittävimille laajoille, yhtenäisille metsä- ja suoalueille, jotka ovat luontoarvoiltaan edustavia. Alueiden runkona toimivat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat, olemassa olevat luonnonsuojelualueet. Alueilla on monipuolisesti erilaisia elinympäristöjä eläin- ja kasvilajeille, sekä lajeille tärkeitä ravinnonlähteitä ja pesä- ja levähdyspaikkoja. Alueiden kuvaukset on esitetty liitteessä 1.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden rajausten keskeistä taustaa-aineistoa ovat Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut –selvityksessä (2022) laaditut analyysit laajoista yhtenäisistä metsä- ja suoalueista sekä metsä- ja suoluonnon arvoista. Selvityksessä on hyödynnetty mm. maankäyttöä ja maanpeitettä kuvaavaa Suomen ympäristökeskuksen CORINE Land Cover -aineistoa, Metsäkeskuksen aineistoja erittäin tärkeistä elinympäristökuvioista, Metsähallituksen Zonation-arvoanalyysia ja Maanmittauslaitoksen maanpeite- ja ojitusaineistoja. Lisäksi kaavamerkintöjen muodostamisessa on huomioitu mm. lajitietoja, soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteet, sekä inventointitietoja arvokkaista luontotyypeistä, joita on ollut käytettävissä etenkin suoalueilta (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus & Geologian tutkimuskeskus 2013; Faunatica Oy 2015; Etelä-Pohjanmaan liitto 2016, 2017, Suomen ympäristökeskus 2016). Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut –selvityksen analyysit ulottuvat 5 km maakuntarajan yli, minkä lisäksi ylimaakunnallinen näkökulma on huomioitu mm. käytyjen neuvottelujen, naapurimaakuntien maakuntakaava-aineistojen ja erilaisten paikkatietoaineistojen perusteella.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden aluerajaukset ovat yleispiirteisiä, ja niiden sisällä on monenlaista maankäyttöä, mm. asutusta sekä maa- ja metsätaloutta, joiden harjoittamiseen merkinnällä ei ole suoraa vaikutusta. Suunnittelumääräyksen mukaisesti alueiden suunnittelussa ja kehittämisessä tulee huomioida ne elinkeinot, jotka ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä. Merkinnällä pyritään osaltaan turvaamaan, että alueet pysyvät maa- ja metsätaloustyössä ja mahdollisissa maankäytön muutoksissa huomioidaan maa- ja metsätalous. Keskeistä on, että metsiä ei siirtyisi alueilla merkittävässä määrin muuhun maankäyttöön.

Maakuntakaavatasolla viherrakennemerkinnot osoittavat tarvetta luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten yhteyksien huomioimiseksi laajoilla alueilla, eivätkä johda sellaisenaan vastaavan merkinnän käyttöön tarkemman tarkastelutason

yleiskaavassa. Suunnittelumääräyksen mukaan alueiden suunnittelussa on huomioitava luontoympäristöön liittyvät arvot. Tämä tarkoittaa esimerkiksi alueelle sijoittuvassa tuulivoimahankkeessa sitä, että suunnittelussa on huomioitava alueen merkitys osana laajempaa yhtenäisten metsä- ja suoalueiden monimuotoista kokonaisuutta. Suunnittelussa on pyrittävä mm. voimalasijoittelulla sekä sähkönsiirron ja tiestön ratkaisuilla välttämään luontoarvoihin ja niitä ylläpitäviin elinkeinoihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten elinympäristöjen tuhoutumista ja pirstoutumista.

Etelä-Pohjanmaan luonnonsuojelu- ja suojelualueista 32 % (98 aluetta 303:sta) ja soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteista kymmenen 17:sta (n. 70 % kohteiden pinta-alasta) sijoittuu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeille alueille.

Merkintä toteuttaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitetta luonnon monimuotoisuuden lisäämisestä ja suojeluarvojen säilyttämisestä sekä ekologisten yhteyksien turvaamisesta. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavassa tulee edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. MRL:n mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilymistä.

Taulukko 30. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ja niiden sijaintikunta/-kunnat. Alueiden kuvaukset on esitetty liitteessä 1.

Nimi	Kunta
Muuraismaankankaan alue	Lappajärvi, Evijärvi, Kauhava
Jokinevan alue	Vimpeli, Alajärvi
Ylimmäisen alue	Alajärvi
Orasenoen alue	Alajärvi
Iironjärven-Matosuon alue	Soini
Arpaisen alue	Soini, Ähtäri
Palolammin alue	Ähtäri
Rintalankylän-Niiniperän alue	Ähtäri
Liikajärven alue	Kurikka, Seinäjoki
Hirvijärven-Varpulan alue	Lapua, Seinäjoki, Kuortane
Simpсионin alue	Lapua
Orisbergin alue	Seinäjoki, Isokyrö

Pirjatannevan-Haukkanevan alue	Seinäjoki, Alavus
Levanevan-Pässilänvuoren-Sikavuoren alue	Ilmajoki, Kurikka
Roopakannevan alue	Kurikka, Teuva
Pitkämön-Ponsinevan alue	Kurikka, Kauhajoki
Iso Koihnannevan alue	Kauhajoki, Kurikka
Ranta-Tarkan alue	Teuva, Kauhajoki
Hanhikeitaan alue	Isojoki
Mustasaarenkeitaan-Haapakeitaan-Huidankeitaan alue	Isojoki
Lauhanvuoren alue	Isojoki, Kauhajoki
Kauhanevan-Pohjankankaan alue	Kauhajoki

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue (kohdemarkintä)

Merkinnän kuvaus: Alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä osoitetaan kasvillisuus- ja linnustoarvoiltaan merkittävä suoluontoalue, joka tulee ottaa huomioon tuulivoimatuotannon suunnittelussa.

Suunnittelumääräys: Alueen ja sen lähiympäristön käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon merkinnän kohteena olevan suoluonnon kasvillisuus- ja linnustoarvot, suoalueen vesitalous ja luontoarvojen säilymisen kannalta tarpeelliset ekologiset yhteydet.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitettavan Rajamäenkylän tuulivoimaloiden alueen keskellä on ojittamattomien suoalueiden kokonaisuus, joista Virsunkeidas ja Prunnikeidas on todettu pesimälinnustoltaan arvokkaiksi (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus & Geologian tutkimuskeskus 2013). Rajamäenkylä on osoitettu tuulivoimaloiden alueena Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavassa I, jossa toteutettujen arviointien perusteella tuulivoimaloiden alueen keskelle on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä. Tuulivoiman suunnittelussa ja toteuttamisessa on turvattava linnuston pesintä- ja ruokailumahdollisuudet.

Merkinnän kuvaus: Viheryhteydet ovat metsä-, suo- ja peltoalueiden muodostamia ketjuja, jotka yhdistävät toisiinsa laajoja metsä- ja suoalueita. Viheryhteydet muodostavat liikkumis- ja leviämisreittejä eläimille ja kasveille. Kaavassa osoitetaan alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä viheryhteystarpeet, joilla on erityistä merkitystä ekologisen verkoston kannalta. Merkintä on yleispiirteinen, eikä se osoita viheryhteystarpeen tarkkaa sijaintia tai määritä sen leveyttä maastossa. Merkinnän kohdalla voi olla useita eri maankäyttömuotoja. Merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouden harjoittamisen alueella.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota viheryhteyden säilymiseen tai toteutumiseen tavalla, joka mahdollistaa lajiston liikkumis- ja levittäytymismahdollisuudet.

Kaavaratkaisu:

Kaavassa osoitetaan alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä, yleispiirteisellä tasolla maakunnan olemassa olevia ja tavoitteellisia viheryhteyksiä (16 kpl), jotka ovat ekologisen verkoston kannalta keskeisiä tai kriittisiä. Kriittisiä yhteyksiä ovat esimerkiksi tietyn alueen ainoat selkeät viheryhteydet, laajoja peltoalueita ylittävät yhteydet tai taajamia kiertävät viheryhteydet. Kaavamerkinnällä ei kuvata maakunnan koko ekologista verkostoa.

Viheryhteyksien muodostamisessa on hyödynnetty Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut –selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company 2022) laadittuja analyyskejä maakunnan ekologisten yhteyksien verkostosta sekä kriittisistä ja vahvistettavista ekologisista yhteyksistä. Selvityksessä on laskettu ns. pienimmän kustannuksen/kulkuvastuksen reitti kaikkien laajimpien yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden välille huomioiden maaston kulkukelpoisuus eläinlajien kannalta. Ekologisten yhteyksien sijaintia ja merkittävyyttä voidaan arvioida eri alueille kumuloituvien reittien perusteella. Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut –selvityksen lisäksi kaavamerkintöjen muodostamisessa on hyödynnetty mm. paikkatietoaineistoja riistaeläinonnettomuuksien sijainnista, metsäpeurojen vaellusreiteistä (Luonnonvarakeskus 2022a), laajoista yhtenäisistä metsä- ja suoalueista sekä suojelualueista, ja yleisesti alueiden maankäytöstä. Ylimaakunnalliset viheryhteydet on huomioitu selvityksen tulosten, käytyjen neuvottelujen, naapurimaakuntien maakuntakaava-aineistojen ja erilaisten paikkatietoaineistojen perusteella.

Viheryhteystarpeiden sijainnit ovat yleispiirteisiä ja niiden alueella on monenlaista maankäyttöä, mm. asutusta sekä maa- ja metsätaloutta. Merkinnästä ei aiheudu metsänhoidollisia rajoituksia eikä se rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista viheryhteystarpeiden alueilla. Merkinnällä pyritään osaltaan turvaamaan, että alueet

pysyvät maa- ja metsätalouskäytössä ja mahdollisissa maankäytön muutoksissa huomioidaan maa- ja metsätalous. Keskeistä on, että viheryhteydet säilyvät ja esimerkiksi metsiä ei siirtyisi alueilla merkittävässä määrin muuhun maankäyttöön.

Maakuntakaavatasolla viherrakennemerkinnot osoittavat tarvetta luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten yhteyksien huomioimiseksi laajoilla alueilla, eivätkä johda sellaisenaan vastaavan merkinnän käyttöön tarkemman tarkastelutason yleiskaavassa. Suunnittelumääräyksen mukaan alueiden suunnittelussa on huomioitava viheryhteyden turvaaminen. Tämä tarkoittaa esimerkiksi tuulivoimahankkeessa alueella kulkevien ekologisten yhteyksien turvaamista (voimalasijoittelu, sähkönsiirron ja tiestön ratkaisut) ja huomioimista osana laajempaa ekologisen verkoston kokonaisuutta. Tiehankkeissa on kiinnitettävä huomiota viheryhteyden säilymiseen tai hankkeen toteuttamiseen tavalla, joka mahdollistaa jatkossakin lajiston liikkumis- ja levittäytymismahdollisuudet.

Maakuntakaavassa ei tarkastella lajikohtaisesti elinympäristöjen kytkeytyneisyyttä, eikä määritellä viheryhteyksien tarkkaa sijaintia maastossa tai määritellä viheryhteyksien maastokäytävien leveyttä, vaan osoitetaan alueellisella tasolla maakunnan ekologisen verkoston rakennetta.

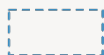
Merkintä toteuttaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitetta ekologisten yhteyksien turvaamisesta edistämällä mm. suojelu- ja virkistysalueiden sekä yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden kytkeytyneisyyttä. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavassa tulee edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä sekä huolehtia viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Taulukko 31. Viheryhteystarpeet ja niiden sijaintikunta/-kunnat. Alueiden kuvaukset on esitetty liitteessä 2.

Nimi	Kunta
Hirvijärven-Varpulan alue – Orisbergin alue – Levanevan-Pässilänvuoren-Sikavuoren alue	Seinäjoki, Lapua, Ilmajoki
Talasnevan alue – Isokyrön pohjoisraja/maakuntaraja	Isokyrö
Kurjennevan alue – Honkakylä - Pitkämön-Ponsinevan alue	Seinäjoki, Ilmajoki, Kurikka
Roopakannevan alue – Teuvan länsiraja/maakuntaraja	Teuva, Kurikka
Rintalankylän-Niiniperän alue – Ähtärin itäraja/maakuntaraja	Ähtäri
Kuortaneen Alavuden kuntaraja – Alavuden lounaisosa/maakuntaraja	Alavus, Kuortane
Lappajärven länsipuoli – Julkunnevan alue/maakuntaraja	Lappajärvi, Evijärvi
Lauhanvuoren alue – Teuvan lounaisosa/maakuntaraja	Kauhajoki, Karijoki, Teuva

Kauhanevan-Pohjankankaan alue – Kotaneva - Roopakannevan alue	Kauhajoki, Kurikka, Teuva
Kauhanevan-Pohjankankaan alue - Mustasaarenkeitaan-Haapakeitaan-Huidankeitaan alue/maakuntaraja	Kauhajoki, Isojoki
Liikajärven alue – Iso Koihnannevan alue	Kurikka
Hirvijärven-Varpulan alue – Kuortaneen pohjoisosa	Kuortane
Lappajärven länsiosa – Paljakannevan-Äkänmossenin alue/maakuntaraja	Kauhava, Lappajärvi
Sanemossenin alue/maakuntaraja - maakuntaraja/Levanevan-Pässilänvuoren-Sikavuoren alue	Kurikka
Siirilän alue – Ylimmäisen alue/maakuntaraja	Alajärvi
Rantakankaan alue - Soinin kaakkoisosa/maakuntaraja	Soini, Alajärvi

Tulvariskialue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti nimetty merkittävä tulvariskialue. Alueella vesistöjen pinnan nousu voi aiheuttaa huomattavia tulvavahinkoja.

Suunnittelumääräys: Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen tulvariskit ja varautua sään ääri-ilmiöiden vaikutuksiin.

Kaavaratkaisu:

Etelä-Pohjanmaalla sijaitsee kolme merkittävää tulvariskialuetta: Ilmajoki-Seinäjoki (Kyrönjoen vesistöalueella), Ylistaro-Koivulahti (Kyrönjoen vesistöalueella) ja Lapua (Lapuanjoen vesistöalueella) (Maa- ja metsätalousministeriö 2018). Lisäksi osin Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevilla Lapväärtin-Isojoen vesistöalueella on Pohjanmaan maakunnan puolella merkittävä tulvariskialue, Lapväärtti. Alueiden valinnassa on huomioitu tulvien todennäköisyys ja niiden mahdolliset vahingolliset seuraukset. Vahingollisuuskriteereitä ovat mm. asukasmäärä sekä vesi- ja energiahuollon kaltaisten välttämättömyyspalveluiden määrä tulva-alueella. Lisäksi arvioinnissa on huomioitu mm. ilmastonmuutoksen vaikutus, koetut tulvatilanteet ja toteutetut tulvariskien hallinnan toimenpiteet.

Lapuanjoen ja Kyrönjoen vesistöalueille on laadittu tulvariskien hallintasuunnitelmat (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2021a ja 2021b) ja alueilla toimii tulvaryhmät. Tulvariskien hallintasuunnitelmissa on esitetty yhtenä tulvariskiä vähentävänä toimenpiteenä maankäytön suunnittelun osalta tulva-alueiden merkitsemistä kaikkiin kaavoihin.

Tulvariskialueet osoitetaan alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä.

Taulukko 32. Tulvariskialueet. Maa- ja metsätalousministeriö on nimennyt Etelä-Pohjanmaalta kolme kohdetta merkittäväksi tulvariskialueeksi vuosille 2018–2024.

Nimi	Kunta
Ylistaro-Koivulahti	Isokyrö, Seinäjoki
Lapua	Lapua, Kauhava
Ilmajoki-Seinäjoki	Seinäjoki, Ilmajoki

Maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit. Perinnebiotoopeilla tarkoitetaan perinteisen karjatalouden muovaamia laitumia ja niittyjä.

Suunnittelumääräys: Maakunnallisesti arvokkaiden perinnebiotooppien säilyminen ja hoito on pyrittävä turvaamaan yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja maankäytössä.

Kaavaratkaisu:

Kaavaratkaisu perustuu alueellisten ELY-keskusten vuosina 2019–2021 tekemään koko maata koskevaan perinnebiotooppien nykytilan kartoitukseen. Etelä-Pohjanmaan kartoituksessa on tunnistettu 17 maakunnallisesti arvokasta perinnebiotooppia. Perinnebiotooppien inventointi jatkuu käytettävissä olevien resurssien puitteissa ja seuraavissa kaavan päivityksissä voi olla tarve osoittaa uusia maakunnallisesti arvokkaita kohteita. Nykyinen inventointiaineisto sisältää kuitenkin ennalta arvokkaimmiksi arvioidut kohteet.

Perinnebiotoopit eli perinnemaisemat sisältävät Suomen luonnon lajirikkaimpia luontotyyppejä ja ne ovat siten merkittävä osa luonnon monimuotoisuutta. Perinnemaisemat eli kedot, niityt, hakamaat ja metsälaitumet ovat muodostuneet perinteisen maatalouden, laiduntamisen ja niiton myötä. Maatalouden muutosten myötä suurin osa perinnemaisemista on kasvanut umpeen ja menettänyt lajirikkautensa. Suomen perinnebiotooppien pinta-ala on vähentynyt yli 90 % viimeisen 50 vuoden aikana ja kaikki perinnebiotoopit ovat nykyisin uhanalaisia. Jäljellä olevien perinnebiotooppien säilyminen, hyvä hoito ja umpeenkasvaneiden sekä lajistoltaan köyhtyneiden alueiden kunnostus ja hoito säilyttävät/palauttavat merkittävää osaa luonnon monimuotoisuutta, suomalaista kulttuurihistoriaa ja identiteettiä sekä edustavaa maalaismaisemaa.

Taulukko 33. Maakuntakaavassa osoitetut maakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit ja niiden sijaintikunta.

Nimi	Kunta
Mäki-Ruona	Kuortane
Niemenhaka	Ähtäri
Syväjärvi	Isojoki
Kantoniemi	Ähtäri
Pappilanmäen niityt	Alajärvi
Runsala	Teuva
Katikka	Kauhajoki
Käpylänmaa	Kauhajoki
Isosaaren niitty	Seinäjoki
Soldattorpet	Isojoki
Tarmaankylän haat	Isojoki
Ranta-Muotion haka	Teuva
Kiviluoman laidun	Kauhajoki
Ilvesjoen rinnenäitty ja haka	Kurikka
Mursulan niityt	Alavus
Murtoniemen rantahaka	Ähtäri
Raja-ahon laitumet	Ähtäri

Virkistysalueet ja -kohteet

Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti merkittävien virkistysalueiden, -kohteiden ja ulkoilureittien tilanne päivitettiin Etelä-Pohjanmaan virkistysalueselvityksen (2022) yhteydessä. Virkistysalueselvityksessä virkistyspalvelutarjonta sekä virkistyskäyttöä palvelevat rakenteet, ylläpito, tiedossa olevat kehittämissuunnitelmat, saavutettavuus ja hyvä käyttöaste ovat olleet painotettavia tekijöitä virkistysalueiden ja -kohteiden merkittävyyden arvioinnissa. Suurin osa kaavakartalle päätyvistä merkinnöistä periytyy pitkälti aikaisemman kokonaismaakuntakaavan alueista, kohteista ja reiteistä, mutta osittain pienin muutoksin. Osa vanhoista virkistysalueista ja -kohteista oli taantunut, ollut hoitamattomana tai suunnitelmat virkistyskäytöstä eivät olleet toteutuneet. Selvityksen

yhteydessä nousi esiin myös uusia maakunnallisesti merkittäviä alueita, kohteita ja reittejä. Kuntien esittämät mielipiteet sekä muutosehdotukset selvityksen yhteydessä ja sen jälkeen on huomioitu osoitettaessa virkistysalueita, -kohteita ja ulkoilureittejä maakuntakaavaan.

Virkistysalue ja -kohde

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitettuja alueita ja kohteita. Alueella voi sijaita olemassa olevia vakituisia ja vapaa-ajan asuntoja.

Suunnittelumääräys: Virkistysalueiden ja -kohteiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa alueen saavutettavuus sekä turvata alueen käytön säilyminen ja kehittäminen yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun. Alueella sallitaan luontomatkailua, virkistyskäyttöä ja retkeilyä palveleva rakentaminen sekä jo olemassa olevien rakennusten ja rakenteiden korjaus-, laajennus- ja muutostyöt. Alueen kehittämisessä on huomioitava rakennetut kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Virkistysalueiden ja -kohteiden kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetuissa virkistysalueissa ja -kohteissa tavoitteena on ollut valita sellaisia alueita ja kohteita, jotka ovat pääasiassa vapaassa ja maksuttomassa käytössä. Tällaisia kohteita ovat erityisesti ulkoiluun ja retkeilyyn tarkoitettut alueet ja kohteet. Lisäksi alueiden ja kohteiden valinnassa on huomioitu maakunnan laajuinen kattavuus sekä saavutettavuus.

Maakuntakaavaan osoitettujen virkistysalueiden määrä on 28 kappaletta, mikä on hieman vähemmän kuin vuonna 2005 vahvistetussa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa. Virkistysalueiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 34 km². Jouppilanvuori-Kyrkösjärvi (8,4 km²), Simpsiö (4,8 km²) ja Moksunniemi (2,6 km²) ovat pinta-alaltaan suurimmat virkistysalueet.

Maakuntakaavan mittakaavan takia virkistysalueiden aluevaraukset esitetään yleispiirteinä. Suurin osa kuntien ehdottamista uusista virkistysalueista ja -kohteista on osoitettu maakuntakaavassa kohdemerkinnällä alueiden pienialaisuuden vuoksi. Poikkeuksena Tanelinranta-Hyllykallio, joka osoitetaan alueena sen laajuuden vuoksi. Maakuntakaavaan osoitettuja virkistyskohteita on 48 kappaletta, mikä on vähemmän kuin vuoden 2005 vahvistetussa kokonaismaakuntakaavassa. Kohteiden vähäisempi määrä johtuu muun muassa siitä, ettei maakuntakaavassa enää osoiteta sellaisia kohteita, joiden käyttö perustuu pääasiassa maksullisuuteen. Tällaisia ovat esimerkiksi golfkentät, leirikeskukset ja hevosurheilukeskukset. Kaikki maakuntakaavaan osoitettavat virkistysalueet ja -kohteet ja kohdekuvaukset on listattu Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa.

Ohjeellinen ulkoilureitti

Merkinnän kuvaus: Kehittämisperiaatemerkinnällä osoitetaan olemassa olevia ja kehitettäviä maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä ulkoilureittejä. Ohjeellisen ulkoilureitin merkintä ei ota kantaa kulkutapaan, vaan suuri osa reiteistä soveltuu kävelyyn ja maastopyöräilyyn ja osa myös hiihtoon.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on turvattava ulkoilureitin hyödyntäminen ja kehittäminen yleiseen virkistyskäyttöön. Reitin tarkempi sijainti tulee suunnitella yhteistyössä maanomistajien ja viranomaistahojen kanssa.

Kaavaratkaisu:

Ohjeellisilla ulkoilureiteillä osoitetaan olemassa olevia reittejä, suunniteltuja reittejä sekä reitistötarpeita. Tavoitteena on ollut luoda kuntia sekä virkistysalueita ja -kohteita yhdistävä runkoreitistö. Maakuntakaavassa ei osoiteta erikseen maastopyöräilyreittejä, jotka ovat usein yhteneväisiä muiden ulkoilureittien kanssa. Ulkoilureittejä on osoitettu 28 kappaletta, mikä on noin puolet vuoden 2005 hyväksytyn Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan ohjeellisista ulkoilureiteistä. Reittien vähäisempi määrä johtuu siitä, että aiemmasta maakuntakaavasta poiketen maakuntakaavassa osoitetaan vain olemassa olevia tai sellaisia ohjeellisia ulkoilureittejä, joiden perustamiseksi on vähintään alustavia suunnitelmia. Maakuntakaavaan osoitettavien ulkoilureittien valinnassa huomioitiin kuntien näkemykset toteutuneista ja mahdollisesti suunnitteilla olevista ulkoilureiteistä. Osa osoitetuista reiteistä mukailee jo olemassa olevia laajoja ja kuntia yhdistäviä patikointi- ja vaellusreittejä, ja osa ohjeellisista ulkoilureiteistä on muodostettu useampaa lyhyempää reittiä ja rengasreittejä yhdistelemällä. Yhteensä ohjeellisia ulkoilureittejä on 743 km. Ohjeelliset ulkoilureitit on listattu Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa.

Ohjeellinen melontareitti

Merkinnän kuvaus: Kehittämisperiaatemerkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät melontareitit.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on turvattava melontareitin hyödyntäminen ja kehittäminen yleiseen virkistyskäyttöön. Melontareitin sekä rantautumis- ja levähdyspaikkojen tarkempi suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä maanomistajien ja viranomaistahojen kanssa.

Kaavaratkaisu:

Etelä-Pohjanmaan melontareittejä tarkasteltiin osana Etelä-Pohjanmaan virkistysalueselvitystä (2022) sekä yhteistyössä alueella toimivan melontaseuran (Kyrönjoen Koskihäijt ry) asiantuntijan kanssa. Myös kuntien näkemykset esimerkiksi reittien alku- ja päätepisteistä on otettu huomioon. Maakuntakaavassa osoitetaan

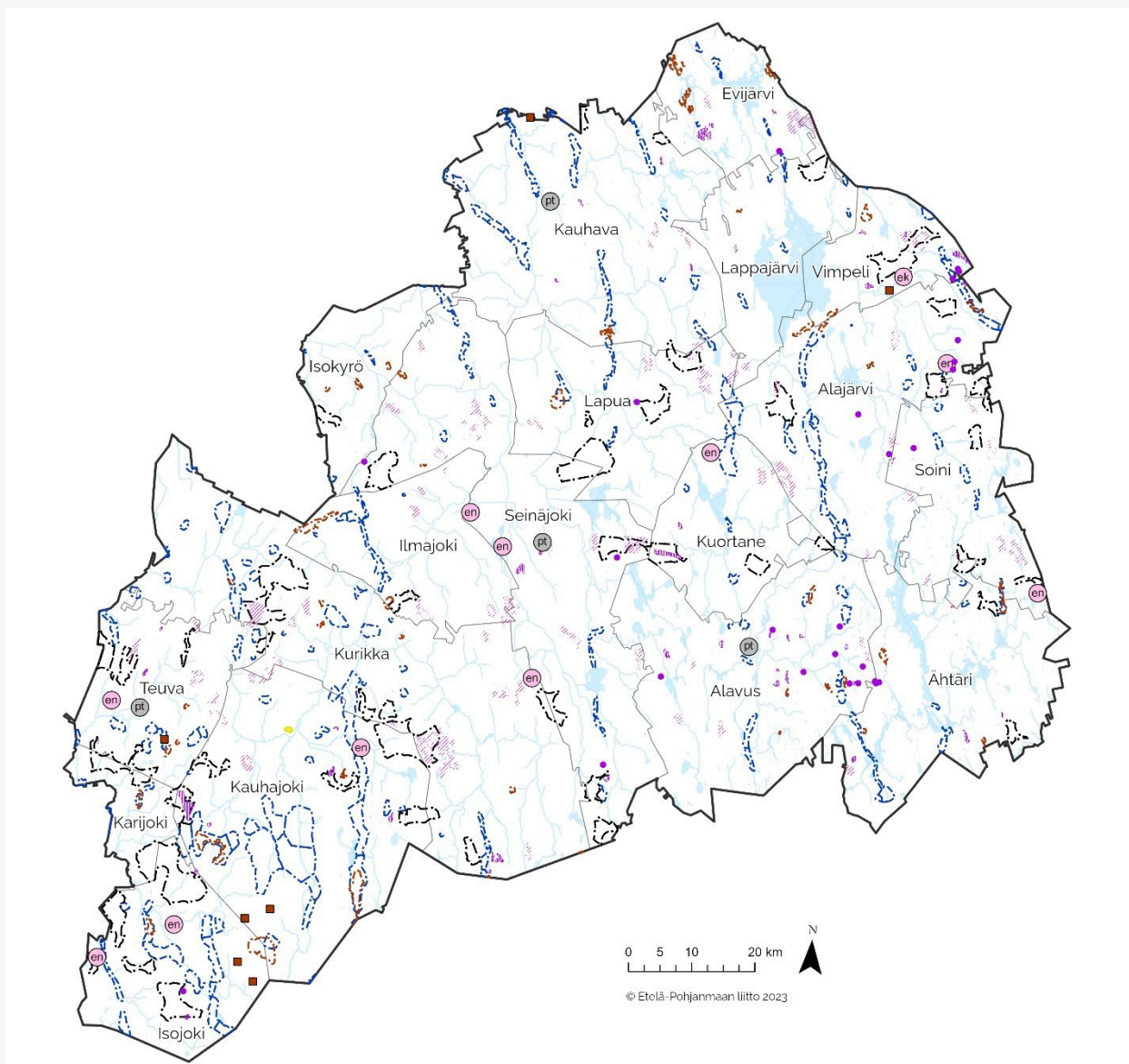
maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät melontareitit, jotka ovat pääsääntöisesti jo toteutuneita reittejä. Tällaisia reittejä tunnistettiin seitsemän: Tervareitti, Kyrkösjärven vesielämysreitti, Kyrönjoen melontareitti, Lapuanjoen melontareitti, Savonjoen melontareitti, Ähtärinjärven melontareitti ja Sappionjärvien melontareitti. Yhteensä ohjeellisia melontareittejä on 485 km. Maakuntakaavaan osoitetuissa melontareiteissä tärkeää on reittien saavutettavuus, alueen kulttuuri- tai luonnonominaisuuksien vetovoimaisuus sekä maakunnallinen kattavuus.

Taulukko 34. Maakuntakaavassa osoitetut ohjeelliset melontareitit.

Melontareitti	Pituus (km)	Kunta
Kyrkösjärven vesielämysreitti	14	Ilmajoki, Seinäjoki
Kyrönjoen melontareitti	127	Kauhajoki, Seinäjoki, Isokyrö, Kurikka, Ilmajoki
Lapuanjoki	123	Lapua, Alavus, Kauhava, Kuortane
Tervareitti	154	Soini, Alajärvi, Vimpeli, Evijärvi, Lappajärvi
Ähtärinjärvi	41	Soini, Ähtäri, Alajärvi
Savonjoki	22	Vimpeli, Alajärvi
Sappionjärvet	6	Ähtäri

6.7 Luonnonvarat ja energiantuotanto

Maakuntakaavassa osoitetaan kaavan tavoitteiden mukaisesti merkintöjä, joilla pyritään luonnonvarojen kestävään käyttöön sekä bio- ja kiertotalouden edistämiseen. Maakuntakaavaratkaisu mahdollistaa myös päästöttömän energiantuotannon. Luonnonvaroja ja energiantuotantoa koskeviin merkintöihin on laadittu merkittävä määrä taustaselvityksiä, joiden avulla kaavaratkaisu ja sen vaikutukset on saatu arvioitua, ja merkittävät haitalliset vaikutukset vältetään. Luonnonvarojen ja energiantuotannon teemassa esitetään kohdemaaisia aluevarausmerkintöjä, energiantuotannon ja luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen potentiaalia osoittavia alueiden ominaisuusmerkintöjä sekä uusiutuvan energian ja bioteollisuuden kehittämisperiaatemarkintä.

Kuva 14. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n luonnonvarojen ja energiantuotannon merkinnät.

Tärkeä tai muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan vedenhankintaa varten tärkeät pohjavesialueet ja muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat pohjavesialueet.

Suunnittelumääräys: Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että ne eivät vaaranna pohjavesialueen vedenkäyttöä, pohjaveden laatua tai määrää.

Kaavaratkaisu:

Pohjavesialueet luokitellaan pohjavesialueen vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden ja suojelutarpeen perusteella kolmeen luokkaan:

- **luokka 1:** vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka vettä käytetään tai jota on tarkoitus käyttää yhdyskunnan vedenhankintaan taikka talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin
- **luokka 2:** muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue, joka pohjaveden antoisuuden ja muiden ominaisuuksiensa perusteella soveltuu luokassa 1 tarkoitettuun käyttöön
- **luokka E:** pohjavesialueet, joiden pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. Luokkaa voidaan käyttää yhdessä luokkien 1 ja 2 merkinnän kanssa.

Etelä-Pohjanmaalla on 225 pohjavesialuetta, joista 141 kuuluu luokkaan 1 tai 1E ja 84 luokkaan 2 tai 2E. Maakuntakaavassa osoitetaan alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä 200 aluemaista pohjavesialuetta, joista 132 kuuluu luokkaan 1 tai 1E ja 68 luokkaan 2 tai 2E. Pistemäisiä pohjavesialueita ei osoiteta maakuntakaavassa.

Pohjavesialueen raja osoittaa sitä aluetta, jolla on vaikutusta pohjavesiesiintymän veden laatuun tai muodostumiseen. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella pohjavesialueet on luokiteltu ja rajauksia tarkistettu uudistuneen vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiseksi vuosina 2018–2021. Aluerajaukset on ladattu Ympäristöhallinnon paikkatietoaineistosta (Suomen ympäristökeskus 2022). ELY-keskus voi muuttaa pohjavesialueiden rajauksia ja luokituksia uuteen tietoon perustuen esimerkiksi, mikäli vedenotto alueelta alkaa tai loppuu, tai saadaan uutta tietoa alueen hydrogeologiasta.

Vesilaitosten jakamasta talousvedestä 100 % on Etelä-Pohjanmaalla pohjavettä. Maakunnan vesihuoltolaitokset ottivat vuonna 2021 pohjavettä yhteensä noin 18 miljoonaa kuutiometriä. Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan pohjavesialueilla on arvioitu muodostuvan pohjavettä yhteensä noin 100 miljoona kuutiometriä vuodessa.

Vedenhankinta-alueet sijaitsevat Etelä-Pohjanmaalla usein kaukana veden käyttökohteista, pohjavesimuodostumat ovat pääosin varsin pieniä ja pohjavedenottoa pitää monesti rajoittaa muodostuman enimmäisantisatoisuutta pienemmäksi, jotta vedenlaatu säilyy hyvänä. Alueen vedenjakelun järjestäminen onkin vaatinut pitkiä putkilinjoja ja laajoja vedenhankinta-alueita.

Pohjavesialueet on keskeistä huomioida kaikessa maankäytön suunnittelussa. Pohjavesialueille suunniteltavan maankäytön tulee tukea pohjaveden laadun ja määrän säilymistä hyvänä, ja toisaalta teollisuus ja muu riskitoiminta on pyrittävä sijoittamaan

pohjavesialueiden ulkopuolelle. Maakuntakaavan päivitystyön yhteydessä on yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen, Etelä-Pohjanmaan liiton ja Pohjanmaan liiton kanssa toteutettu Pohjavesien suojelun ja kiviaineishuollon yhteensovittaminen (POSKI) -hanke. Maakuntakaavassa ei osoiteta maa- ja kalliokiviaineisten ottoon soveltuvia alueita, tuulivoimaloiden alueita ja turvetuotantoon soveltuvia alueita pohjavesialueille.

Pohjavesialueille voidaan laatia suojelusuunnitelma, joka tulee ottaa huomioon esimerkiksi maankäytön suunnittelussa ja viranomaistoiminnassa. Suojelusuunnitelman laatiminen on ensisijaisesti kunnan tehtävä, ja se laaditaan lähinnä vedenhankintakäytössä oleville pohjavesialueille sekä pohjavesialueille, joilla on runsaasti pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia toimintoja.

Maakuntakaavan pohjavesialueiden luettelo on Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa.

Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue

Merkinnän kuvaus: Merkinällä osoitetaan alueita, joilla sijaitsee maakunnan kiviaineshuollon kannalta määrällisesti, laadullisesti ja/tai sijainnin perusteella merkittäviä maaperän tai kallioperän kiviainesvaroja. Alueiden rajaukset tarkentuvat arvioitaessa ottamisedellytyksiä maa-aineslain edellyttämällä tavalla.

Suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida maa- ja kalliokiviainesten ottamisedellytysten säilyminen. Suunnittelussa on huomioitava toiminnan vaikutukset asutukseen, luonto- ja kulttuuriympäristöön, vesistöihin sekä liikenteeseen. Maa- ja kalliokiviainesten ottamista suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon alueen jälkikäyttö, joka tulee sovittaa yhteen ympäröivien alueiden maankäytön kanssa.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan 81 aluetta maa- tai kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuvan alueen merkinnällä. Alueista 26 osoitetaan pienialaisuuden vuoksi kohdamerkinnällä. Osa kallioperäalueista sijaitsee usean, erillisiksi kokonaisuuksiksi rajatun alueen rykelmissä. Kallioperäalueita sijaitsee määrällisesti eniten Alavudella (21 kpl).

Maa- ja kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvien alueiden rajaukset ovat yleispiirteisiä, ja niitä tulee tarkentaa arvioitaessa ottamisedellytyksiä maa-aineslain edellyttämällä tavalla. Osalle alueista sijoittuu myös nykyistä ottotoimintaa.

Maakuntakaavaratkaisu perustuu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen sekä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen POSKI-hankkeeseen (2021–2023), jossa tarkistettiin aiemman POSKI-hankkeen (Britschgi ym. 1999) maa- ja kalliokiviainesten ottoon

määriteltyjen, mutta vielä laajasti maa-ainesten otolle avaamattomien alueiden nykytila ja luokittelu. Lisäksi POSKI-hankkeessa pyrittiin löytämään uusia kalliokiviainesten ottoalueita huomioiden tulevaisuuden kiviainestarve ja alueen suhteellisen vähäiset ottamiseen soveltuvat sora- ja hiekkavarannot. (Afry 2022, Geologian tutkimuskeskus 2022, Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2023a ja 2023b)

POSKI-hankkeessa maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvat alueet on luokiteltu kolmeen luokkaan:

- maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue (M)
- maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen osittain soveltuva alue (O)
- maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltumaton alue (E)

Luokittelu perustuu maa-aineslain, ympäristönsuojelulain, vesilain, luonnonsuojelulain, muinaismuistolain, maankäyttö- ja rakennuslain sekä metsälain ympäristökriteereihin, ja lisäksi osalle alueista tehtiin luonto- ja maisemainventointeja. Maakuntakaavassa osoitetaan alueet, jotka on POSKI-hankkeessa luokiteltu maa- ja kalliokiviainesten ottamiseen soveltuviksi alueiksi (M):

- alue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella
- alueella ei ole tiedossa olevia maa-aines- tai luonnonsuojelulain mukaisia ottamistoiminnan esteitä
- alueella ei ole havaittu tarkempien luonto- ja maisemainventointien perusteella merkittäviä luonto- tai maisema-arvoja
- alueen maa- tai kiviainesvarat ovat seudullisesti tai paikallisesti merkittäviä laadun, määrän ja/tai sijainnin perusteella

Kaavassa osoitettavilla alueilla on POSKI-hankkeessa tehtyjen selvitysten perusteella pystytty kohtalaisella varmuudella osoittamaan, että alueilla ei ole estettä maa-ainesten otolle. Alueiden maa- ja kalliokiviainesten ottamismahdollisuudet tulee kuitenkin harkita tapauskohtaisesti lupakäsittelyn yhteydessä. POSKI-hankkeen selvityksiä voidaan hyödyntää hankkeiden tarkemmassa suunnittelussa ja lupaprosessissa.

Kaavassa osoitettujen maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvien alueiden kiviainesmäärä kattaa noin 7-kertaisesti Etelä-Pohjanmaan laskennallisen kiviainestarpeen (25 tonnia/asukas) vuoteen 2050 saakka.

Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvien alueiden luettelo on Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa.

Kaivosalue

Merkinnän kuvaus: Merkinillä osoitetaan kaivoslain mukainen kaivoskivennäisten hyödyntämiseen varattu alue.

Suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa erityisesti huomioon lähialueen luonto- ja virkistysarvot sekä toiminnan aiheuttamat vesistö- ja muut luontovaikutukset sekä tuotannon aikana että sen päätyttyä.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan yksi kaivosalueen kohdemerkintä, joka kohdentuu Vimpelissä sijaitseville Ryytimaan ja Vesterbackan voimassa oleville kaivospiireille. Kaivospiirit on perustettu 1968 (Ryytimaa) ja 1991 (Vesterbacka) (Tukes 2023). Kaivosten päätuotteet ovat kalkkikivi ja kalkkikivijauheet (Nordkalk 2023).

Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan ne geologiset muodostumat, jotka on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaiksi tuuli- ja rantakerrostumiksi, kallioalueiksi, moreenimuodostumiksi tai kivikoiksi, tai kuuluvat valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttö ja toimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että alueen geologiset erityispiirteet turvataan.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan 45 muodostumaa arvokkaan harjualueen tai muun geologisen muodostuman merkinnällä. Kohteista seitsemän osoitetaan niiden pienialaisuuden vuoksi kohdemerkinnällä. Merkintätyyppi on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä.

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston periaatepäätöksen (3.5.1984) mukaiset harjijensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet, joita on Etelä-Pohjanmaalla yhteensä kuusi. Harjijensuojeluohjelma ei ole luonnonsuojelulain 77 §:n mukainen luonnonsuojeluohjelma, vaan valtakunnallinen inventointi, jonka tavoitteena on arvokkaiden harjualueiden tunnistaminen sekä niiden luonnontilan ja maisemakuvan säilyttäminen.

Merkinnällä osoitettavia valtakunnallisesti arvokkaiksi luokiteltuja tuuli- ja rantakerrostumia on maakunnassa viisi kohdetta, kallioalueita 32, moreenimuodostumia seitsemän ja kivikkoja neljä. Geologisia muodostumia on kartoitettu vuosina 1996–2018 Suomen ympäristökeskuksen, Geologian tutkimuskeskuksen ja Ympäristöministeriön yhteistyöhaakeissa. Hankkeiden tavoitteena on ollut saada kattava kuva Suomen arvokkaista geologisista muodostumista ja tuottaa niistä yhtenäinen ympäristöperusteinen luokitusaineisto alueidenkäytön ja suojelusuunnittelun sekä maa-aineslain mukaisen lupaharkinnan tausta-aineistoksi. Muodostumat on arvotettu niiden geologisten, biologisten ja maisemallisten ominaisuuksien perusteella.

Etelä-Pohjanmaan valtakunnallisesti arvokkaaksi luokitellut tuuli- ja rantakerrostumat sijaitsevat Teuvalla (kaksi rantakerrostumaa), Ilmajoella (rantakerrostuma) ja Kauhajoella (tuulikerrostuma). Lisäksi Lauhanvuoren alueella Kauhajoella ja Isojoella sijaitsee laaja tuuli- ja rantakerrostuma, joka on luokiteltu valtakunnallisesti hyvin arvokkaaksi. (Mäkinen ym. 2011)

Valtakunnallisesti arvokkaita kallioalueita sijaitsee useiden kuntien alueella. Simpsiövuori Lapualla ja Pässilänvuoren-Sikavuoren kallioalue Ilmajoella ja Kurikassa on luokiteltu erittäin arvokkaiksi, kahdeksan kohdetta hyvin arvokkaiksi ja muut arvokkaiksi kallioalueiksi. (Husa ym. 1996)

Valtakunnallisesti arvokkaita moreenimuodostumia on eniten Evijärvellä, jossa sijaitsee kolme laajaa drumliiniparvea. Kauhavalla on kaksi kumpumoreenimuodostumaa, joista toinen pieneltä osin Etelä-Pohjanmaan maakunnan puolella. Lisäksi valtakunnallisesti arvokkaaksi on arvioitu yksi kohde Isossakyrössä (kumpumoreenimuodostuma) ja Ähtärissä (drumliini). (Mäkinen ym. 2007)

Etelä-Pohjanmaan valtakunnallisesti arvokkaat kivikot sijaitsevat Lauhanvuoren ympäristössä Isojoella ja Kauhajoella. Rantakivikkoja edustavista kohteista kolme on luokiteltu valtakunnallisesti melko arvokkaaksi ja yksi valtakunnallisesti arvokkaaksi. (Räisänen ym. 2018)

Samalla alueella eri luokitteluissa sijaitsevat arvokkaat geologiset muodostumat on kaavassa yhdistetty samaksi kohteeksi.

Valtakunnallisesti arvokkaiden geologisten kohteiden inventoinneilla ja niihin liittyvillä luokitteluilla ei ole suoraan lakiin perustuvia oikeudellisia vaikutuksia.

Arvokkaiden harjualueiden tai muiden geologisten muodostumien luettelo on Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa.

Puutermiinaali

Merkinnän kuvaus: Kohdemerkinnällä osoitetaan raakapuun ja bioenergiaraaka-aineiden kuljetuksiin liittyvän raide- ja tieliikenteen yhdistävän maakunnallisesti merkittävän termiinaalin yleispiirteinen sijainti.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava termiinaalin liikennejärjestelyjen toimivuudesta sekä niiden sovittamisesta asumiseen, rakennettuun kulttuuriympäristöön ja muuhun maankäyttöön.

Kaavaratkaisu:

Puutermiinaalit osoitetaan pääosin Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan III perusteella. Puutermiinaalin kohdemerkintä osoitetaan Seinäjoelle, Alavudelle, Teuvalle

ja Kauhavalle. Vaihemaakuntakaavassa III Peräseinäjoelle osoitettu puutermiinalin kohdemarkintä poistuu, koska se ei ole enää toiminnassa oleva ja uusi puutermiinali on sijoitettu Seinäjoen eteläpuolelle Haapamäen radan läheisyyteen. Terminiilit perustuvat Suomen Metsäkeskuksen Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueyksikön ja Etelä-Pohjanmaan liiton yhteistyössä laatimaan selvitykseen (Suomen metsäkeskus 2014). Selvityksen tavoitteena oli puuaineksen puskuri- ja termiinalivarastoalueiksi soveltuvien sijaintien määrittäminen ja varastopaikkaverkoston luominen Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueelle. Selvitys on laadittu siten, että se soveltuu sellaisenaan maakuntakaavan valmisteluaineistoksi.

Taulukko 35. Maakuntakaavassa osoitetut puutermiinit.

Nimi	Kunta
Alavuden puutermiinali	Alavus
Alahärmän puutermiinali	Kauhava
Seinäjoen puutermiinali	Seinäjoki
Teuvan puutermiinali	Teuva

Energiahuollon alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät energiahuoltoa palvelevat laitokset ja kantaverkon muuntamoiden alueet.

Suunnittelumääräys: Muuntamoalueelle voidaan sijoittaa muuntamorakenteiden lisäksi muita sähkötekniisiä, esimerkiksi varastointiin liittyviä rakenteita.

Seinäjoen Voiman voimalaitoksen ja laitosalueen rakentamista ohjataan lupamenettelyllä ja alempiasteisella kaavoituksella.

Muuntamoiden alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan kymmenen energiahuollon alueen kohdemarkintää.

Sähköasemat ovat sähköverkon solmukohtia, joissa sähkönsiirto voidaan jakaa eri johdoille. Ne voidaan jakaa kahteen tyyppiin: kytkinlaitoksiin ja muuntoasemiin.

Kytkeinlaitoksilla kytketään verkon osia sähköverkkokokonaisuuteen. Kytkeinlaitos voi poistaa jälleenkytkemällä tietyn verkon osan automaattisesti. Avokytkeinlaitos on perinteinen, verkkoaidalla ympäristöstä eristetty, taivasalla oleva kytkeinlaitos. Nykyisin rakennetaan yhä useammin kaasueristeisiä sisäkytkinlaitoksia, jotka ulospäin näyttävät tavallisilta rakennuksilta.

Muuntoasemilla muutetaan verkon jännitettä. Mitä lähemmäs kulutusta verkossa edetään, sitä pienemmäksi jännitettä lavennetaan portaittain. Fingridin isoilla, talon kokoluokkaa olevilla muuntajilla jännite pudotetaan 400 kV:n tasolta 110 kV:n jännitetasoon, johon asiakkaat, kuten jakeluverkot, tuotantolaitokset ja teollisuus liittyvät. Suurimmat tuottajat ja sähkönkäyttäjät liittyvät suoraan 400 kV:n verkkoon sähköasemilla.

Etelä-Pohjanmaan alueella on neljä sähköasemaa, Seinäjoella, Alajärvellä, Isojoella ja Teuvalla. Lisäksi Fingrid on päättänyt rakentaa uuden sähköaseman Isojoelle. Uuden sähköaseman tarve on Fingridin toimesta tunnistettu Seinäjoen ja Alajärven välillä, Kuortaneen pohjoispuolella lisääntyvän tuulivoimatuotannon johdosta.

Seinäjoen Voiman voimalaitos sijaitsee Kyrkösjärven rannalla. Yhteistuotantovoimalaitos käyttää polttoaineenaan uusiutuvia biopolttoaineita ja energiaturvetta. Laitos tuottaa sähköä ja kaukolämpöä, joka kattaa jopa 80 % Seinäjoen kaupungin tarpeista.

Laitoksen sähköteho (netto) on 120 MW ja kaukolämpöteho 100 MW, sähkötuotanto on 0,4–0,8 TWh/a ja kaukolämpötuotanto 350–450 GWh/a

Ulvon, Kotanevan, Lähteenkylän ja Sahankylän sijainnit ovat viitteellisiä. Sijainnit tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Taulukko 36. Maakuntakaavassa osoitettavat energiahuollon alueet.

Nimi	Kunta	Kohde	Status
Alajärvi	Alajärvi	Muuntamoalue	Olemassa oleva
Arkkukallio	Isojoki	Muuntamoalue	Toteutus
Lähteenkylä	Isojoki	Muuntamoalue	Tarve
Seinäjoki	Seinäjoki	Muuntamoalue	Olemassa oleva
Julmala	Seinäjoki	Muuntamoalue	Olemassa oleva
Sevo	Seinäjoki	Energiantuotantolaitos	Olemassa oleva
Kärppiö	Teuva	Muuntamoalue	Olemassa oleva
Ulvo	Soini	Muuntamoalue	Esitetään hyväksyttäväksi
Kotaneva	Kuortane	Muuntamoalue	Tarve
Sahankylä	Kauhajoki	Muuntamoalue	Tarve

Uusiutuvan energian ja bioteollisuuden kehittämisalue

Merkinnän kuvaus: Kehittämisperiaatemerkinnällä osoitetaan uusiutuvan ja biopohjaisen energian tuotantoon ja jalostukseen sekä energiateknologiaan erikoistuvan teollisuuden toimintaan soveltuva alue.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda mahdollisuudet uusiutuvan energiatuotannon ja biotuotteiden jalostuksen sekä niitä tukevan teollisuuden sijoittumiseen alueelle. Alueella tulee olla toimiva terminaal, joka mahdollistaa biomassojen suurimittakaavaisen varastoinnin ja kuljetukset eri liikennemuotoja hyödyntäen.

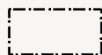
Kaavaratkaisu:

Kauhajoen Aronkylän teollisuusalueen yhteyteen osoitetaan uusiutuvan energian ja bioteollisuuden kehittämisalue kehittämisperiaatemerkinnällä. Alueella on mahdollisuus kehittää bioenergian jalostukseen ja uusiutuvan energian tuotantoon, biotuotteisiin sekä niihin liittyvää erikoistunutta teollisuutta. Kehittämisperiaatemerkintä pitää sisällään myös puuterminalin.

Aronkylä sijaitsee logistisesti hyvällä paikalla. Tuotanto voi tukeutua sekä maantie- että rautatiekuljetuksiin. Kohteen ympärillä on runsaasti hyödyntämätöntä bioenergiapotentialia sekä metsä- että peltobiomassojen osalta. Alueella on myös lämpövoimalan yhteydessä toiminnassa oleva puutavaraterminaal. Alueella on jo olemassa olevaa bioenergian tuotantoa, energiateknologista teollisuutta ja alueelle suunnitellaan myös tuulivoiman tuotantoa.

Osayleiskaavassa Aronkylään on osoitettu laaja teollisuusaluekokonaisuus ja alueet on osoitettu teollisuuskäyttöön myös asemakaavassa. Osayleiskaavassa ja sen rakennemallissa alueen yhteyteen on osoitettu merkittävät laajennusalueet teollisuudelle sekä energian tuotannolle. Osayleiskaavassa on osoitettu varaukset myös uudelle tavaraliikenteen lastaus- ja terminaalialueelle Suupohjan junaradan varteen. Teollisuusalueen länsipuolella on voimassa oikeusvaikutteinen tuulivoimaosayleiskaava, jossa teollisuusalueen laajentuminen on osoitettu kehittämismerkinnällä.

Tuulivoimaloiden alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävä tuulivoiman tuotantoon soveltuva alue, jolla tarkoitetaan vähintään seitsemän (7) teollisen kokoluokan tuulivoimalan muodostamaa kokonaisuutta. Alueen tuulivoimaloiden kokonaismäärä ja sijainti, sekä alueelle sijoitettavien tuulivoimaloiden korkeus ja voimalateho määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys:

Tuulivoimaloiden alueiden suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen ja käytön aikaiset vaikutukset vakituiseen ja loma-asutukseen, liikenneväyliin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoihin, pohjavesiin, kansallispuistoihin, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä huomioida Natura 2000 –verkostoon kuuluviin alueisiin kohdistuvat vaikutukset. Lisäksi on otettava huomioon tuulivoimatuotannon yhteisvaikutukset ja pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.

Tuulivoimaloiden alueen 3 (Aitakangas, Alajärvi) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin, sekä huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin.

Tuulivoimaloiden alueen 5 (Hietikonneva, Seinäjoki ja Lapua) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemavaikutuksiin, vaikutuksiin läheiselle Hirvijärven virkistysalueelle ja huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin.

Tuulivoimaloiden alueen 8 (Haukineva, Kurikka ja Seinäjoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemavaikutuksiin.

Tuulivoimaloiden alueen 9 (Peurainneva, Seinäjoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin.

Tuulivoimaloiden alueen 10 (Ooperi, Seinäjoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon, ettei tuulivoimaloista muodostu Kyrönjokilaakson kulttuurimaisemien, Orisbergin kulttuurimaiseman tai Ilmajoen Alajoen lakeusmaiseman valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden maisemakuvaa hallitsevaa elementtiä. Tuulivoimaloiden sijoittelun lähtökohtana tulee olla valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen erityisarvojen turvaaminen.

Tuulivoimaloiden alueen 13 (Talpakänkä, Vimpeli) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin, sekä huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin.

Tuulivoimaloiden alueen 14 (Pauhusaari, Seinäjoki ja Kuortane) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten

petolintujen reviireihin. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemavaikutuksiin.

Tuulivoimaloiden alueen 20 (Lakiakangas, Isojoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin, sekä ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset.

Tuulivoimaloiden alueen 45 (Hanhimaa, Isojoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin, sekä ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset.

Tuulivoimaloiden alueen 21 (Piikkilänviita, Isojoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin, sekä ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemavaikutuksiin.

Tuulivoimaloiden alueen 22 (Perkiönmäki, Karijoki ja Teuva) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin, ohjeellisiin ulkoilureitteihin Parra-Peurajärvi-Pohjanmaa ja Suksenjärvi-Pappilankangas sekä alueen lähellä sijaitsevaan Suksenjärvi-Peninjärvi virkistysalueeseen,

Tuulivoimaloiden alueen 33 (Iso Saapasneva, Lappajärvi) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemavaikutuksiin sekä metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin.

Tuulivoimaloiden alueen 34 (Kimpilamminkangas, Ähtäri ja Soini) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin sekä huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin ja läheisyydessä sijaitsevaan Arpaisten ulkoilureittiin.

Tuulivoimaloiden alueen 35 (Palloneva, Kauhajoki ja Kurikka) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemavaikutuksiin.

Tuulivoimaloiden alueen 36 (Harjaneva, Kauhajoki ja Kurikka) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin.

Tuulivoimaloiden alueen 41 (Juoleikonkangas, Ähtäri) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin sekä Arpaisten alueen virkistysarvoihin ja -reitteihin.

Tuulivoimaloiden alueen 9977 (Rourunkangas) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset läheisiin Niinistönjärven virkistyskohteeseen ja Säläisjärven virkistysalueeseen.

Tuulivoimaloiden alueen 9979 (Ilvesneva, Kurikka) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin.

Tuulivoimaloiden alueen 9982 (Konttisuo, Soini) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemaan aiheuttamiin vaikutuksiin, metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin sekä läheisen Arpaisten alueen virkistysarvoihin ja -reitteihin.

Tuulivoimaloiden alueen 9983 (Savonneva, Alajärvi ja Soini) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin sekä metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin.

Tuulivoimaloiden alueen 9984 (Louhukangas, Alajärvi ja Soini) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin sekä metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin.

Tuulivoimaloiden alueen 9985 (Korkeamaa, Soini) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin sekä metsäpeuran vaellusreitteihin ja lisääntymisalueisiin.

Tuulivoimaloiden alueen 9986 (Jouttikallio, Lapua) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemaan aiheuttamiin vaikutuksiin.

Tuulivoimaloiden alueen 9988 (Rajamäenkylä, Isojoki ja Karijoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin, turvata läheisen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen luontoarvojen säilyminen sekä ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset.

Tuulivoimaloiden alueen 9989 (Mikonkeidas, Isojoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin.

Tuulivoimaloiden alueen 9992 (Vöyrinkangas, Kauhajoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden maisemavaikutuksiin sekä alueen läpi kulkevaan ohjeelliseen ulkoilureittiin Kauhajoki-Nummijärvi.

Tuulivoimaloiden alueen 9993 (Haapikangas, Teuva) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin.

Tuulivoimaloiden alueen 9995 (Jäkäläneva, Kuortane) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset läheisen Valkealammen alueen virkistysarvoihin ja -reitteihin.

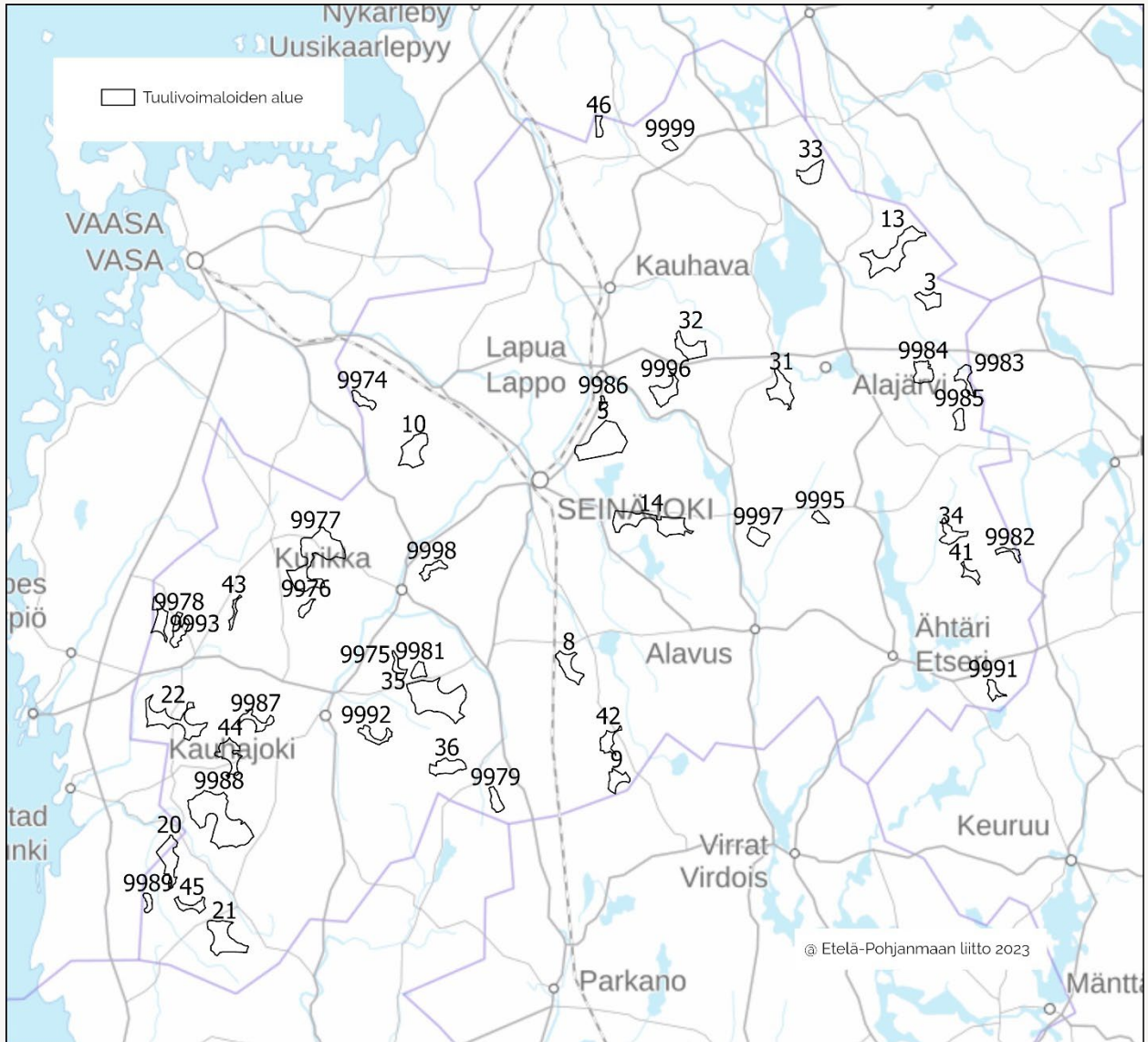
Tuulivoimaloiden alueen 9998 (Santavuori, Ilmajoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon, ettei tuulivoimaloista muodostu valtakunnallisesti arvokkaan Ilmajoen Alajoen lakeusmaiseman maisemakuvaa hallitsevaa elementtiä. Tuulivoimaloiden sijoittelun lähtökohtana tulee olla valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden erityisarvojen turvaaminen. Suunnittelussa tulee huomioida läheinen Santavuoren virkistysalue ja ohjeellinen ulkoilureitti Kurikka-Kyrkösjärvi.

Tuulivoimaloiden alueen 42 (Niittuneva, Seinäjoki ja Kurikka) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin sekä alueen läpi kulkevaan ohjeelliseen ulkoilureittiin Ylistaro-Seinäjoki-Peräseinäjoki.

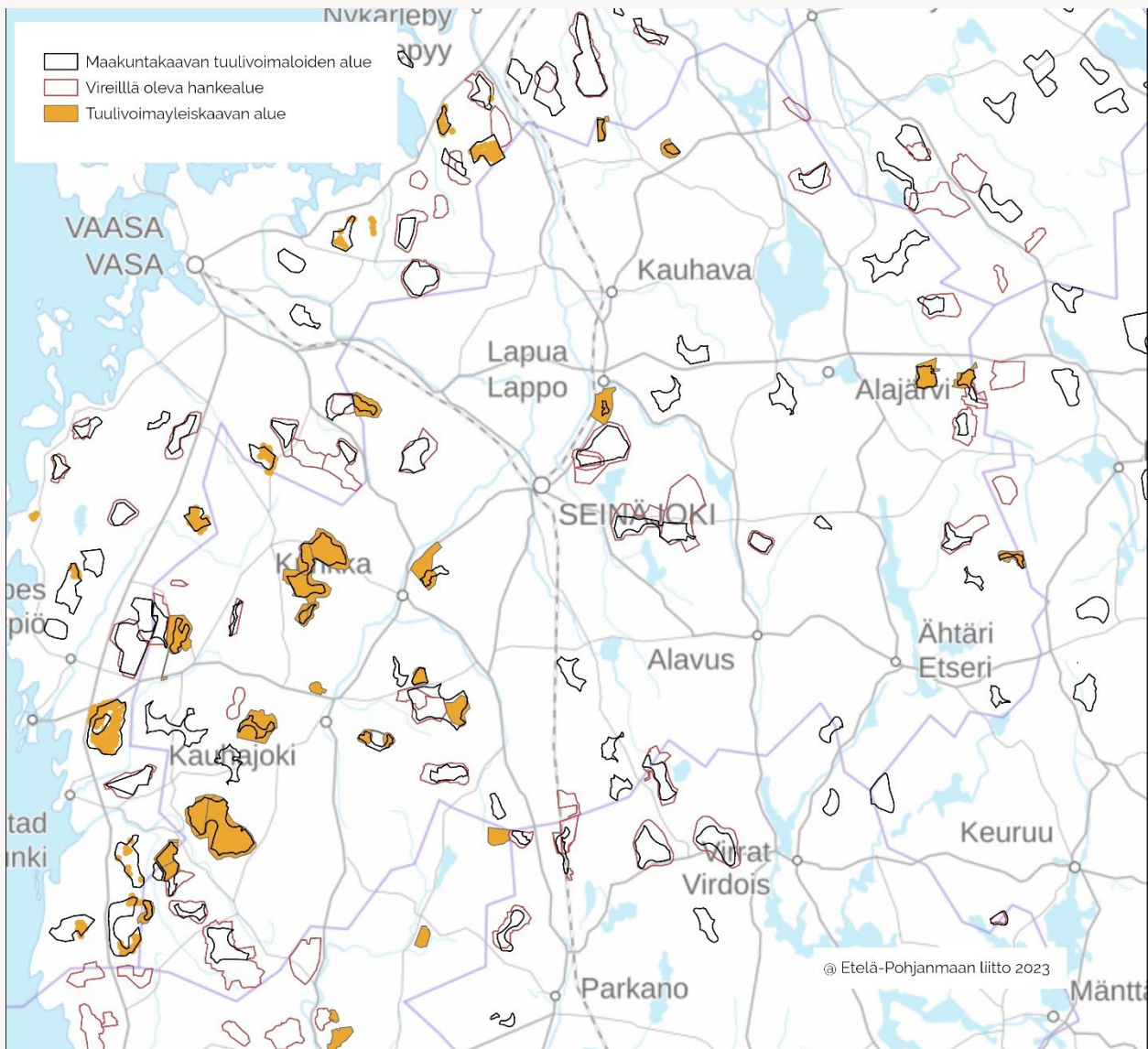
Tuulivoimaloiden alueen 43 (Siltaneva, Teuva ja Kurikka) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin.

Tuulivoimaloiden alueen 44 (Kankalonselkä, Kauhajoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todetun suuren petolinnun reviiriin.

Kaavaratkaisu:

Kuva 15. Maakuntakaavassa osoitettavat tuulivoimaloiden alueet ja niiden kaavan ehdotusaineiston mukainen numerointi. Tuulivoimaloiden nimet ja sijaintikunnat on esitetty taulukossa 35. Tuulivoimaloiden alueiden numerointi viimeistellään kaavan seuraavissa vaiheissa.

Kuva 16. Etelä-Pohjanmaan ja naapurimaakuntien eri vaiheissa käynnissä olevissa tai vahvistetuissa maakuntakaavoissa osoitetut tuulivoimaloiden alueet, tuulivoimayleiskaavojen alueet ja vireillä olevat hankealueet. Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimayleiskaavojen paikkatietoaineisto perustuu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen aineistoon (alueet, joilla tuulivoimayleiskaavasta on tehty hyväksymispäätös). Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueelle osoitetuilla vireillä olevilla hankealueilla on kunnassa tehty päätös tuulivoimayleiskaavan käynnistämisestä. Naapurimaakuntien maakuntakaavojen osalta on huomioitava, että tuulivoimahankkeiden tilanne esitetään marraskuun 2023 tietojen mukaisena. Lisäksi:

- Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan tuulienergiatuotannon alueet on esitetty kaavaehdotusta edeltäneen suunnittelutilanteen (3.11.2023) mukaisesti, mikä ei ole lopullinen kaavaratkaisu
- Pohjanmaan osalta esitetään Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaluonnoksessa osoitetut tuulivoimaloiden alueet, mikä ei ole lopullinen kaavaratkaisu
- Keski-Pohjanmaan 6. vaihemaakuntakaavan laadinta on käynnistynyt ja kaikkia Keski-Pohjanmaan maakunnan alueella olevia seudullisia hankkeita ei ole osoitettu voimassa olevassa 4. vaihemaakuntakaavassa

- Keski-Suomen osalta esitetään Keski-Suomen maakuntakaava 2040:n ehdotusvaiheen tuulivoima-alueet

Taulukko 37. Kaavassa osoitettavat tuulivoimaloiden alueet.

Numero	Nimi	Kunta	Pinta-ala (km ²)
3	Aitakangas	Alajärvi	8,2
9996	Aittookangas	Lapua	12,2
32	Annalanmäki	Lapua, Kauhava	12,6
9993	Haapikangas	Teuva	9,8
45	Hanhimaa	Isojoki	6,1
36	Harjaneva	Kurikka, Kauhajoki	12,1
8	Haukineva	Kurikka, Seinäjoki	11,6
5	Hietikonneva	Lapua, Seinäjoki	35,1
9979	Ilvesneva	Kurikka	6,1
33	Iso Saapasneva	Evijärvi, Lappajärvi	10,5
9986	Jouttikallio	Lapua	1,7
41	Juoleikonkangas	Ähtäri	4,2
9995	Jäkäläneva	Alajärvi, Alavus, Kuortane	3,5
44	Kankalonselkä	Kauhajoki, Karijoki, Teuva	13,3
9974	Kattiharju	Isokyrö	6,1
34	Kimpilamminkangas	Ähtäri, Soini	8,8
9982	Konttisuo	Ähtäri, Soini	3,7
9985	Korkeamaa	Soini	5,3
9975	Kukkookallio	Kurikka, Kauhajoki	5,1
20	Lakiakangas	Karijoki, Isojoki	16,8
31	Lautakangas	Alajärvi	14,7
9984	Louhukangas	Alajärvi, Soini	10,4
9991	Majasuonkangas	Ähtäri	5,0
9989	Mikonkeidas	Isojoki	3,3

9987	Mustaisneva	Teuva, Kauhajoki	7,6
42	Niittuneva	Seinäjoki, Kurikka	7,2
10	Ooperi	Seinäjoki	17,7
35	Palloneva	Kurikka, Kauhajoki	44,3
9978	Paskoonharju	Teuva	9,4
14	Pauhusaari	Alavus, Seinäjoki, Kuortane	27,5
22	Perkiönmäki	Karjajoki, Teuva	22,3
9	Peurainneva	Kurikka, Seinäjoki	7,9
21	Piikkilänviita	Isojoki	22,2
9981	Ponsivuori	Kurikka	5,1
9988	Rajamäenkylä	Karjajoki, Isojoki	55,2
9977	Rourunkangas	Kurikka, Teuva	42,9
46	Salo-Ylikoski	Kauhava	3,4
9998	Santavuori	Ilmajoki, Kurikka	6,2
9997	Sarvineva	Kuortane	7,8
9976	Saunamaa	Teuva, Kurikka	3,9
9983	Savonneva	Alajärvi, Soini	7,4
43	Siltaneva	Teuva	2,9
9999	Suolineva	Kauhava, Evijärvi	3,0
13	Talpakäräme	Vimpeli	27,1
9992	Vöyrinkangas	Kauhajoki	6,8

Maakuntakaavassa osoitetaan 45 tuulivoimaloiden aluetta (yht. 565 km², 4 % maakunnan pinta-alasta) ja lisäksi annetaan tuulivoimaa koskeva yleinen suunnittelumääräys. Merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa alueen soveltuvuutta tuulivoiman tuotantoon. Alueiden päämaankäyttöluokka on kuitenkin muu kuin tuulivoimatuotanto, yleisimmin metsätalous. Tuulivoimaloiden alueet perustuvat maakuntakaavan taustalle laadittuun tuulivoimaselvitykseen (FCG 2022a) ja sen lisäselvityksiin (kappale 4: kaavan perusteena olevat selvitykset), Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan I tuulivoimaloiden alueisiin, Pohjanmaan maakuntakaavan

tuulivoimaloiden alueisiin (Isokyrö), tuulivoima-alueiden osayleiskaavoihin, tuulivoimahankkeiden yleiskaava- ja YVA-tietoihin sekä tuulivoimaloiden alueista käytyihin sidosryhmäneuvotteluihin. Maakuntakaavassa osoitettavista tuulivoimaloiden alueista osassa on jo rakentuneita tuulivoimaloita ja useilla alueilla on eri vaiheissa käynnissä olevia tuulivoimahankkeita.

Maakuntakaavamerkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät, vähintään 7 tuulivoimalan sijoittamiseen soveltuvat alueet. Tuulivoimaloiden määrä ja sijoittuminen alueella, sekä tuulivoimaloiden korkeus ja teho määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan kuntien yleiskaavoilla tai suunnittelutarveratkaisuilla toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista (alle 7 voimalaa). Tuulivoimahankkeille on laadittava ympäristövaikutusten arviointi, mikäli yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia, tai hanke aiheuttaa näitä vastaavia muutoksia (Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 5.5.2017/252).

Maakuntakaava osoittaa sille tarkoitettulla yleispiirteisellä tasolla tuulivoimaloiden sijoittamiseen soveltuvien alueiden rajat, mutta ei ratkaise voimaloiden lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Maakuntakaavan rajauksista poikettaessa on yleiskaavatasoin selvityksin varmistuttava, etteivät maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu. Maakuntakaavan aluerajaukset voivat siis tarkentua eli laajentua tai supistua yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin myötä. Maakuntakaavan alueiden täsmentymisessä keskeistä on arvioida toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet tarkentumisesta huolimatta ja ovatko tarkentuneet aluerajaukset maakuntakaavan mukaisia suhteessa muihin merkintöihin. Mikäli ristiriitaisia muita maakuntakaavan merkintöjä tai periaatteita ei ole ja yksityiskohtaisempien selvitysten perusteella maakuntakaavan tavoitteet yhä toteutuvat, tuulivoimaloiden alueet voivat toteutua laajempina. Maakuntakaavan aluerajausten tarkentuminen edellyttää tapauskohtaista tarkastelua ja harkintaa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alue osoittaa tuulivoimamyyllyille soveltuvaa sijaintia, jolloin esimerkiksi melualueet voivat sijoittua rajausten ulkopuolelle.

Pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksessä (FCG 2022a) on tunnistettu Etelä-Pohjanmaalta 28 potentiaalista tuulivoimaloiden aluetta. Alueita on selvityksessä kartoitettu mm. poissulkevan puskurianalyysin avulla, jossa on suljettu pois tuulivoimatuotannolle kokonaan soveltumattomia tai heikommin soveltuvia alueita esimerkiksi suhteessa asutukseen, pohjavesialueisiin, arvokkaisiin maisema-alueisiin tai suojelualueisiin, sekä alueiden teknis-taloudelliseen toteutettavuuteen. Selvityksen tuloksena laaditut kohdekohtaiset vaikutusten arvioinnit, sekä yhteisvaikutusten arviointi, toimivat tuulivoiman osalta kaavan keskeisenä lähtöaineistona.

Kaavaratkaisussa on mukana 15 Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavassa I osoitettua tuulivoimaloiden aluetta. Alueiden rajauksiin on tehty tarkistuksia mm.

tuulivoimahankkeissa tarkentuneiden vaikutusten arviointien ja niiden perusteella tehtyjen voimalasijoittelujen myötä. Vaihemaakuntakaavassa annetut tuulivoima-aluekohtaiset suunnittelumääräykset ja vaikutusten arvioinnit huomioidaan kaavaratkaisussa. Vaihemaakuntakaavassa osoitetut Lehtivuoren ja Kröninkankaan (Kurikka), Kallioniemen (Soini), Oksivuoren ja Kuulanmäen (Ilmajoki) sekä Leppäkankaan, Sappion ja Linnannevan (Ähtäri) tuulivoimaloiden alueet on jätetty kaavan ulkopuolelle niiden pienialaisuuden, kuntien näkemyksen ja/tai sen vuoksi, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on ilmennyt niiden olevan soveltumattomia tuulivoiman tuotantoon.

Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoimaloiden alueen merkintä alueille, joille on laadittu ja vahvistettu tuulivoimaosayleiskaava. Näillä alueilla tuulivoimaloiden sijoittuminen ja tuotantoon liittyvät vaikutukset on arvioitu tarkemman suunnittelun yhteydessä. Osayleiskaava-alueista kaavaratkaisun ulkopuolelle jää Riuttakallion tuulipuistoalue (Kauhajoki) (kolmelle tuulivoimalalle luvitettu alue), joka pienialaisena alueena ei mahdollistaisi seudullisen tuulivoimatuotannon sijoittumista.

Maakuntakaavassa on seurattu ja huomioitu kaavan laadinnan aikainen tuulivoimahankkeiden tilanne. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden rajoihin on tehty pieniä tarkistuksia hankkeiden selvitysten, vaikutusten arviointien ja voimalasijoittelujen perusteella, mikäli ne on katsottu mahdollisiksi maakuntakaavassa tehtyjen vaikutusten arviointien kannalta.

Tuulivoima-alueiden valmisteluaineistoa on käyty läpi useiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa (mm. kunnat, ELY-keskus, ympäristöministeriö, naapurimaakuntien liitot, puolustusvoimat, Ilmatieteen laitos, Luonnonvarakeskus, Metsähallitus, Fingrid, Suomen luonnonsuojeluliitto, lintutieteelliset yhdistykset ja tuulivoimatoimijat). Käytyjen neuvottelujen perusteella tuulivoimaloiden alueisiin on tehty tarkennuksia sekä huomioita tarvittavista yleisistä ja aluekohtaisista suunnittelumääräyksistä.

Puolustusvoimien kanssa käydyissä neuvotteluissa on tullut esiin tarpeita huomioida puolustusvoimien toimintaedellytysten turvaaminen. Puolustusvoimien alueisiin on jätetty neljän kilometrin suojaetäisyys ja lisäksi kuusi tuulivoimaselvityksen mukaista potentiaalista tuulivoima-aluetta on jätetty kaavaratkaisun ulkopuolelle puolustusvoimien toimintaedellytysten turvaamisen vuoksi. Lisäksi tuulivoimaloiden alueille annetaan suunnittelumääräys puolustusvoimien toiminnan huomioimisesta tarkemmassa suunnittelussa.

Ilmatieteen laitoksen neuvotteluissa on käyty läpi tuulivoimaloiden alueiden osoittamisen haasteita Vimpelin Lakeaharjulla sijaitsevan Ilmatieteen laitoksen säätutkan toiminnan kannalta. Säätutkan toiminnan turvaamiseksi maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys: "Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Ilmatieteen laitoksen säätutkaverkoston tuomat rajoitteet, mikäli tuulivoima-alue on alle 20 kilometrin päässä Ilmatieteen laitoksen

operatiivisesta säätutkasta". Kaavaratkaisussa ei osoiteta tuulivoimaloiden alueiden merkintöjä viiden kilometrin etäisyydelle säätutkasta. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet nro 3 (Aitakangas), 13 (Talpakaräme) ja 31 (Lautakangas) ovat alle 20 km etäisyydellä säätutkasta ja tuulivoima-alueen jatkosuunnittelussa tulee teettää mallinnus hankkeen säätutkavaikutuksista, minkä perusteella alueelle voi tulla rajoitteita suunnitellun alueen koolle ja voimaloiden määrälle. Säätutkavaikutuksiin ja sen myötä tuulivoima-alueiden toteuttamismahdollisuuksiin vaikuttaa myös hankkeiden etäisyys toisistaan. Säätutkan huomioimisesta on neuvoteltava Ilmatieteen laitoksen kanssa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Tuulivoimaloiden alueille on laadittu luonnonsuojelulain mukainen Natura 2000 -verkostoon kohdistuvien vaikutusten arviointi (Sitowise 2022, julkinen ja vain viranomaiskäyttöön luovutettava raportti), jonka tulokset on huomioitu kaavaratkaisussa. Natura-arviointi toteutettiin yhteistyössä Pohjanmaan liiton kanssa ja ohjausryhmätyöskentelyyn osallistuivat liittojen lisäksi Metsähallitus ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. Natura-arvioinnin perusteella tuulivoima-alueisiin tehdyt muutokset koskivat luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi tehtäviä rajauseruuksia (tuulivoimaloiden alueet 4, 9, 20, 36, 41, 9993) ja linnustoon ja liito-oravaan kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi tehtäviä rajauseruuksia (tuulivoimaloiden alueet 20, 21, 45), sekä suunnittelumääräyksiin annettavia linnustoon liittyviä huomioita (tuulivoimaloiden alueet 14, 36, 9992) ja metsäpeuroihin liittyviä huomioita (tuulivoimaloiden alueet 3, 13, 34, 40). Lisäksi arviointia tuli täydentää ja on täydennetty lintujen päämuuttoreitille tehtävällä törmäys- ja populaatiomallinnuksella Hanhikeitaan ja Haapakeitaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojeluperusteena olevien muuttolintujen osalta, koskien tuulivoimaloiden alueita 20, 21 ja 45. Natura 2000 -verkostoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnista on luonnonsuojelulain mukaan pyydettävä lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa Natura-alue on. Lausuntoja on pyydetty 16.5.2023 annetulla tiedoksiannolla 23.11.2023 mennessä. Etelä-Pohjanmaan liitto sai lausunnot Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta, Keski-Suomen ELY-keskukselta, Pirkanmaan ELY-keskukselta, Metsähallitukselta sekä yhdeltä yksityishenkilöltä. Natura-arvioinnin lausunnoissa esitetyistä mahdollisista muutostarpeista ja täydennyksistä neuvotellaan ja ne huomioidaan kaavan jatkovalmistelussa ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä. Merkittävimmät huomiot lausunnoissa liittyivät metsäpeuran, maakotkan ja muuttolinnuston vaikutusten kattavampaan huomioimiseen arviointia täydentämällä, tuulivoimaloiden alueita rajaamalla ja/tai poistamalla. Natura-arvioinnin lausuntopalautetta ei siis ole huomioitu viranomaisten lausuttavana olevassa kaavaehdotuksessa, mutta tuulivoimaloiden alueita on rajauksiltaan supistettu kaavaehdotukseen kaavaluonnoksen lausuntojen ja sidosryhmäyhteistyön pohjalta, joilla osittain jo vastataan Natura-lausunnoissakin esitettyyn tarpeeseen maakotka- ja metsäpeuravaikutusten huomioimisesta. Viranomaisten Natura-arvioinnin lausunnot ovat saatavilla osana kaavaehdotusaineistoa.

Maakuntakaavan tuulivoimamerkintöjen taustalle on laadittu uusien potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutuksia maa- ja merikotkaan sekä sääkseen tarkasteleva selvitys (Tikkanen, Ekbländ & Tuohimaa 2022). Selvityksen tuloksena on saatu tarkastelu, jossa on arvioitu maa- ja merikotkan kannalta soveltuvia voimalasijainteja, jotka eivät ylitä lajien reviirikohtaisia törmäyksen riskirajoja (0,08). Lisäksi selvityksessä on tuotettu sääksen saalistuslentomalli, jolla voidaan osoittaa tuulivoimaloiden alueet, joiden suunnittelussa sääkseen kohdistuviin vaikutuksiin on kiinnitettävä huomiota. Selvityksen tuloksia on hyödynnetty Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla pesivien maa- ja merikotkien sekä sääksien osalta tuulivoimaloiden alueiden Natura-arvioinnissa, jossa osalle alueista on aiemmin kuvatun mukaisesti annettu suunnittelumääräyksiä linnustovaikutusten huomioimiseksi. Selvityksen tulokset huomioidaan myös muiden tuulivoimaloiden alueiden osalta vastaavalla tavalla kuin Natura-arvioinnissa, eli petolintureviireillä sijaitseville tuulivoimaloiden alueille annetaan suunnittelumääräys. Lisäksi tuulivoimaloiden alueiden osoittamisessa ja rajaamisessa on huomioitu, että maakotkareviireillä ei ylity reviirikohtainen merkittävän törmäysriskin raja-arvo (0,08). Suunnittelumääräyksiä annetaan 18 tuulivoimaloiden alueelle suurten petolintujen reviireihin kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi.

Metsähallitus (2023) on laatinut maakotkan potentiaalisten elinympäristöjen mallin. Mallin mukaan laajimpia uusia potentiaalisia elinympäristöjä sijaitsee Isojoella Hanhikeitaan ja Rajamäenkylän ympäristössä, Teuvalla ja Kauhajoella Mustaisnevan ja Lutakkonevan ympäristössä sekä Kauhajoella Lauhanvuoren ja Kauhanevan pohjoispuolella (kartta potentiaalisista alueista on esitetty viranomaiskäyttöön tarkoitettussa vaikutusten arvioinnissa, kaavaselostuksen liitteenä). Näille alueille sijoittuu maakuntakaavassa ja jo lainvoimaisissa tuulivoimayleiskaavoissa useita tuulivoimaloiden alueita, pl. Lauhanvuoren pohjoispuolinen alue. Maakotka saattaa tulevaisuudessa kannan kasvaessa levittäytyä uusille alueille, ja mallinnuksen tuloksena osoitetut alueet ovat todennäköisimpiä levittäytymisalueita. Asiaan liittyy kuitenkin vielä paljon epävarmuuksia ja mahdollisesti päivittyvä reviirien tilanne tulee ottaa huomioon tuulivoimahankkeiden suunnittelussa.

Kaavan taustalle on laadittu metsäpeuraselvitys (Luonnonvarakeskus 2022a), jonka tulokset on huomioitu tuulivoimaselvityksen tuulivoima-alueiden yhteisvaikutusten arvioinnissa (FCG 2022a). Selvityksen tuloksia on hyödynnetty tuulivoima-alueiden Natura-arvioinnissa niiden alueiden osalta, joissa metsäpeura on alueen suojeluperusteena mainittu laji. Natura-arvioinnin suositusten mukaisesti keskeisillä metsäpeurojen vaellusreiteillä ja lisääntymisalueilla sijaitseville tuulivoima-alueille on annettu suunnittelumääräys metsäpeuran huomioimisesta, ja samansisältöinen määräys on annettu metsäpeuraselvityksen perusteella myös muille keskeisillä vaellus- ja lisääntymisalueilla oleville alueille (tuulivoimaloiden alueet 3, 13, 33, 34, 41, 9982, 9983, 9984, 9985).

Kaavan tausta-aineistona on hyödynnetty Luonnonvarakeskuksen tuottamaa tietoa susien ja muiden suurpetojen havainto- ja seurantakartoista

(<https://luonnonvaratieto.luke.fi/kartat?panel=suurpedot>) sekä Luonnonvarakeskukselta hankittua paikkatietoaineistoa susien esiintymisestä Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Vain viranomaiskäyttöön tarkoitettussa aineistossa on esitetty GPS-pannoilla merkittyjen susien tuottamaa sijaintitietoa eniten käytetyistä alueista (ns. isobaarikarttoja) sekä karttoja Tassu-suurpetohavaintojärjestelmän susihavainnoista vuosilta 2022-2021, jotka pohjautuvat ensisijaisesti vapaaehtoisen petoyhdyshenkilöverkoston havaintoihin. Etelä-Pohjanmaalta GPS-pantasusihavaintoja on kahdeksasta sudesta eri vuosina 2003-2020 välillä, joista vain yhden liikkeet ovat sijoittuneet pääosin Etelä-Pohjanmaan alueelle. Muut havainnot ovat pääosin tai lähes kokonaan naapurimaakuntien alueilta. Aineistoja on hyödynnetty osana kaavan vaikutusten arviointia ja kaavaratkaisun laadintaa. Tuulivoimaloiden alueille ei anneta suteen tai muihin suurpetoihin liittyviä aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, mutta tuulivoimaloiden alueiden suunnittelumääräys velvoittaa huomioimaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa eläimistön ja luontoarvot, mikä koskee myös sutta ja muita suurpetoja. Suden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskee joka tapauksessa hävittämis- ja heikentämiskielto.

Tuulivoima-alueiden maisemaselvityksessä (FCG 2022b) on tunnistettu tuulivoima-alueiden ympäristöön sijoittuvat maisemalliset arvokohteet, joita ovat erityisesti valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet. Maisemaselvityksen tulosten perusteella kahdeksalle tuulivoimaloiden alueelle (5, 8, 10, 14, 21, 33, 35, 9992) on annettu aluekohtainen suunnittelumääräys maisemavaikutusten huomioimisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Vaihemaakuntakaavassa I annettu maisemavaikutusten huomioimista koskeva tuulivoima-aluekohtainen suunnittelumääräys on huomioitu kaavaratkaisussa (tuulivoimaloiden alueet 10, 9982, 9986, 9998). Niillä alueilla, joille on annettu maisemavaikutuksia koskeva aluekohtainen suunnittelumääräys, tulee maisemavaikutukset huolellisesti arvioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sekä pyrittävä lieventämään vaikutuksia. Maisemavaikutuksia on mahdollista hillitä esimerkiksi voimalasijoittelun, sallitun maksimikorkeuden sekä tuulivoimaloiden määrän avulla. Maisemavaikutusten muodostumista ei kuitenkaan voida täysin estää, sillä vaikutuksia aina muodostuu tuulivoima-alueiden toteutuessa. Ympäristöään selkeästi korkeammat elementit erottuvat maisemassa etäälle ja muuttavat maisemaa.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueita sijoittuu osin samoille alueille maakunnan geopark-alueiden kanssa. Osittain Etelä-Pohjanmaan Suupohjan alueella on Lauhanvuori-Hämeenkaan UNESCO Global Geopark -alue ja Lappajärven ympäristön Kraatterijärven geopark on hakuprosessissa UNESCO Global Geopark -alueeksi. Geopark-alueet ovat laajoja ja geologisesti ainutlaatuisia matkailualueita. Ainutlaatuisuus tarkoittaa, että alueella on kansainvälisesti arvokkaita kallio- tai maaperän rakenteita ja muodostumia. Geopark-alueita ei ole osoitettu maakuntakaavaan omalla kaavamerkinnällään, vaan ne ovat osa matkailun ja virkistysvetovoima-alueita.

Geopark-alueille sijoittuvia virkistyskohteita ja -reittejä on osoitettu myös maakuntakaavan ohjeellinen ulkoilureitti ja virkistysalue -merkinnöillä. Tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa suhteessa virkistys- ja leirintäalueisiin sekä kansallispuistoihin on huomioitava valtioneuvoston tuulivoimamelua koskevan asetuksen ohjearvot ulkomelutasosta. Geopark-alueille sijoittuvien virkistyskohteiden melulta häiriintymättömyys turvataan tuulivoimameluasetuksen (1107/2015) kautta.

Kattiharjun tuulivoimaloiden alue (9974) on osoitettu vastaavalla merkinnällä Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040. Kaavaratkaisussa on Pohjanmaan maakuntakaavan lisäksi huomioitu alueen tuulivoimaosayleiskaavan rajaukset ja voimalasijainnit.

Kaavaratkaisuun on ennen kaavaehdotusvaihetta lisätty kolme uutta tuulivoimaloiden aluetta (tuulivoimaloiden alueet Niittuneva (42), Siltaneva (43), Kankalonselkä (44)), joita koskevat aluekohtaiset kuvaukset ja vaikutusten arvioinnit ovat osa kaavamateriaalia (Etelä-Pohjanmaan liitto 2023). Alueet ovat olleet mukana kaavan vaikutusten arvioinnissa.

Kaavaselostuksessa on esitetty tiedot, mihin sähköasemaan tuulivoima-alueiden sähkönsiirtoyhteys todennäköisimmin liitetään (taulukko 38).

Taulukko 38. Tuulivoima-alueiden liittyminen sähköverkkoon. Taulukossa on esitetty tuulivoima-alueita lähimpänä olevat sähköasemat tai rakentuneiden tuulivoima-alueiden toteutunut sähköasema.

Nro	Nimi	Lähimmät sähköasemat Olemassa oleva	Suunnitell la oleva	Toteutunut sähköasema	Muut huomiot
3	Aitakangas	Alajärvi			
9996	Aittookangas	Seinäjoki	Kotaneva		
32	Annalanmäki	Alajärvi, Seinäjoki	Kotaneva		
9993	Haapikangas	Kärppiö			
45	Hanhimaa	Arkkukallio	Lähteenkylä		
36	Harjanneva		Sahankylä		
8	Haukineva	Julmala			
5	Hietikonneva	Seinäjoki	Kotaneva		
9979	Ilvesneva	Julmala	Sahankylä, Parkano		
33	Iso Saapasneva	Alajärvi	Laurinneva (Veteli, Halsua)		Iso Saapasnevan hankkeessa suunnitteilla johdonvarsiliityntä maakaapelilla (110 kV Vimpeli-Kivipuro, EPV Alueverkko)
41	Juoleikonkangas		Hallaperä, Ulvo		
9986	Jouttikallio			Lapua (EPV Alueverkko Oy)	
9995	Jäkäläneva		Kotaneva, Hallaperä		
9974	Kattiharju		Kivisaari		Kattiharjun hankkeessa suunnitteilla liittäminen suoraan Fingridin Seinäjoki- Tuovila 110 kV linjaan kytkinasemaliityntänä tai voimajohtoliityntänä
34	Kimpilamminkan gas	Alajärvi	Hallaperä, Ulvo		
9982	Konttisuo			Konttisuo (Energiequelle GmbH)	
9985	Korkeamaa	Alajärvi			
9975	Kukkookallio		Sahankylä		
20	Lakiakangas	Arkkukallio	Lähteenkylä	Mansikkamäki (Tuulipuisto Lakiakangas 3 Oy), Korpi-Heikki (CPC Finland Oy)	
31	Lautakangas	Alajärvi	Kotaneva		
9984	Louhukangas			Louhukangas (Ilmatar Alajärvi- Möksy Oy)	

9991	Majasuonkangas		Hallaperä, Ulvo, Löytökangas		
9989	Isokeidas			Pranthaka (Ilmatar Isokeidas Oy)	
9987	Mustaisneva			Kauhajoki (Caruna Oy)	Maakaapeli
7	Napalankalliot	Seinäjoki	Kotaneva		
10	Ooperi	Seinäjoki	Kivisaari		
35	Palloneva	Julmala	Sahankylä		
9978	Paskoonharju			Paskoonharju (EPV Alueverkko Oy)	
14	Pauhusaari	Seinäjoki	Kotaneva		
22	Perkiönmäki	Kärppiö	Åback		
9	Peurainneva	Julmala	Parkano		
21	Piikkilänviita	Arkkukallio	Lähteenkylä , Honkajoki		
9981	Ponsivuori			Väisälänmäki (Caruna Oy)	
9988	Rajamäenkylä		Honkajoki		Valtioneuvoston myönteen päätös Rajamäenkylä Wind Oy:n hakemukseen lunastusluvasta 400 kV voimajohtolinjalle
9977	Rourunkangas			Rasakangas (Ilmatar Kurikka Oy)	
46	Salo-Ylikoski				Hankkeessa rakennetaan oma sähköasema, liittyminen maakaapelilla Seinäjoki-Hirvisuo 110 kV voimalinjaan (Fingrid Oyj)
9998	Santavuori			Santavuori (EPV Alueverkko Oy)	
9997	Sarvineva				Hankkeessa rakennetaan oma sähköasema, liittyminen maakaapelilla Alavus-Kuortane 110 kV voimalinjaan (EPV Energia Oy)
9976	Saunamaa			Saunamaa (EPV Alueverkko Oy)	
9983	Savonneva	Alajärvi			
9999	Suolineva				Hankkeessa rakennetaan oma sähköasema, liittyminen Jussila-Voltti 110 kV voimalinjaan (Oy Herrfors Aby)
13	Talpakanräme	Alajärvi	Laurinneva (Veteli, Halsua)		

9992	Vöyrinkangas		Sahankylä	Teollisuusaro (Caruna Oy)	Maakaapeli
42	Niittuneva	Julmala	Parkano		
43	Siltaneva				
44	Kankalonselkä	Dagsmark	Åback		

Turvetuotantoon soveltuva alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan turvetuotantoon soveltuvia suoalueita. Turpeenoton laajuus ja sijainti alueella määräytyy tuotantoaluekohtaisen suunnittelun ja ympäristöluvan perusteella.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida turvetuotannon vaikutukset asutukseen. Alueen käyttöönoton suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota vesiensuojelumenetelmien tehokkuuteen ja valuma-alueella yhtäaikaaisesti tuotannossa olevien alueiden määrään siten, että turvetuotanto osaltaan ottaa huomioon vesienhoidon toimenpideohjelmissa asetetut tavoitteet ja edistää niiden toteutumista. Suunnittelussa on huomioitava tuotantoalueiden yhteisvaikutukset vesistöihin ja valuma-alueen kokonaiskuormitus, sekä tarvittaessa vaiheistettava tuotantoa huomioiden alapuolisten vesistöjen tila. Suunnittelussa tulee selvittää happamien sulfaattimaiden esiintyminen ja suunnitella tuotanto siten, ettei se aiheuta merkittävää hapanta huuhtoumaa.

Kaavaratkaisu:

Maakuntakaavassa osoitetaan turvetuotantoon soveltuvan alueen merkinnällä 95 suota. Soiden yhteenlaskettu tuotantokelpoinen pinta-ala (suon yli 1,5 metrin syvyisen alueen pinta-ala) on noin 7600 hehtaaria. Merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä.

Kaavassa osoitetaan turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintöjä vain sellaisille soille, joille on osoitettu vastaava merkintä Etelä-Pohjanmaan III vaihemaakuntakaavassa (2021). Vaihemaakuntakaavassa turvetuotannon sijoittamisen edellytyksiä on selvitetty laajasti mm. valuma-aluekohtaisten vesistövaikutusten ja luontoarvojen osalta. Vaihemaakuntakaava III:n kaavaratkaisu on kuvattu liitteessä 3.

Kaavan mitoitusta on laskettu suhteessa vaihemaakuntakaavan III ratkaisuun johtuen energiaturpeen tuotannon ja käytön merkittävästä vähenemisestä, sekä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista ja kaavalle asetetuista suunnitteluperiaatteista, etenkin strategisuus ja ilmastokestävyys. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden mitoituksessa on huomioitu kasvu- ja ympäristöturpeen saatavuus sekä turpeen korkeamman jalostusasteen tuotteet. Energiaturpeen osalta kaavaratkaisuun on vaikuttanut keskeisesti energiaturpeen huoltovarmuusnäkökulma.

Seuraavassa on esitetty, millä perusteilla soita on valittu mukaan vaihemaakuntakaavan III:n kaavaratkaisusta. Kaavassa osoitetaan turvetuotantoon soveltuvan alueen merkinnällä soita erityisesti jo turvetuotannossa olevien alueiden läheisyyteen tai niiden laajennusalueiksi. Tämä on mm. vesiensuojelujärjestelmien, valvonnan, vesitalouden hallinnan ja vaikutusten seurannan kannalta tehokkaampaa ja vaikutusten keskittymisen kannalta alueellisesti tarkastellen vähemmän vaikutuksia aiheuttavaa kuin yksittäisten pienten alueiden hajasijoittaminen (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2015, 2022). Huomioitavaa on, että turvetuotantoalueiden laajentaminen vaatii kuitenkin yleensä omat vesienkäsittelyrakenteensa. Kaavassa osoitetaan soita, jotka ovat maakuntakaavatasolle riittävän suurialaisia (tuotantokelpoinen pinta-ala yli 50 hehtaaria). Laajennusalueet voivat olla pienempiä.

Merkintöjen osoittamisessa on huomioitu osatekijöinä vaihemaakuntakaavaan III laaditut turvetuotantoalueiden vesistövaikutusten arvioinnit ja soiden luontoinventoinnit sekä tiedot valuma-alueen vesistöjen ekologisesta tilasta ja happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyydestä. Kaavaratkaisussa on huomioitu lisäksi kaavan laadinnan aikana käyty vuorovaikutus, saatu palaute ja alueiden alueellinen kattavuus.

Kokemäenjoen-Saaristomerén-Selkämeren vesienhoitosuunnitelman mukaisesti turvetuotantoa tulee maakuntakaavassa ohjata vesien tilan kannalta mahdollisimman vähän haittaa aiheuttaville alueille. Vesienhoitosuunnitelmassa esitetään lisäksi alueellisena ohjauskeinona happamien sulfaattimaiden ja niistä aiheutuvien riskien huomioiminen turvetuotannon eri vaiheissa. Myös Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2022–2025 keskeisenä tavoitteena on vesistöjen suojeluun ja kunnostamiseen panostaminen, mm. vähentämällä vesistöihin kohdistuvaa kuormitusta ja ehkäisemällä happamista sulfaattimaista aiheutuvia haittoja. Kaavassa osoitetaan kolme turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintää alueille, joilla on GTK:n kartoituksen mukaan suuri todennäköisyys ja kymmenen merkintää alueille, joilla on kohtalainen todennäköisyys happamien sulfaattimaiden esiintymiselle. Turvetuotannon mitoituksen lasku osaltaan vähentää vesistövaikutuksia aiempaan maakuntakaavaan verrattuna.

Maakuntakaavassa osoitetaan turvetuotantoon soveltuvan alueen merkinnällä neljä luonnontilaisuusluokan 2 suota. Valtioneuvoston periaatepäätöksen (2012) mukaan nykyisiin turvetuotantoalueisiin välittömästi liittyviä luonnontilaisuusluokan 2 soiden muuttuneita osia voidaan ottaa turvetuotantoon, jos niiden erityiset luonnonarvot eivät ole merkittäviä. Kaikki maakuntakaavassa osoitetut luonnontilaisuusluokan 2 suot ovat nykyisten turvetuotantoalueiden laajennusalueita. Soille on tehty vaihemaakuntakaavassa III erityisten luontoarvojen pisteytys (liite 3).

Turvetuotannon ympäristölupia on haettu Etelä-Pohjanmaalla viime vuosina aiempaa vähemmän ja uusien tuotantoalueiden ympäristölupahakemukset ovat kohdistuneet pääosin alle 10 hehtaarin tuotantoalueille.

Maakuntakaavassa osoitettavia alueita ei kaavalla varata turvetuotantoon, vaan osoitetaan niiden soveltuvuus tähän maankäyttömuotoon. Turpeenottoalueen sijainti ja laajuus määrittyvät tarkemmassa tuotantoaluekohtaisessa suunnittelussa turvevarojen syvyyden vaihtelun, tuotannon vaatimien teknisten rakenteiden sijoittumisen ja ympäristöluvan ehtojen mukaan. Turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintä ei takaa alueen tuotantoon saamista, vaan turvetuotannon harjoittaminen edellyttää aina ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan hakemista. Turvetuotannon harjoittaminen ja ympäristöluvan hakeminen on mahdollista myös muille kuin kaavassa osoitetuille alueille. Ympäristöluvan haussa voi hyödyntää maakuntakaavaa varten laadittuja taustaselvityksiä valuma-aluekohtaisista vesistövaikutusriskeistä ja soiden luontoarvoista.

Turvetuotantoon soveltuvien alueiden lisäksi maakuntakaavassa annetaan valuma-aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä (ks. koko maakuntaa koskevat suunnittelumääräykset).

Maakuntakaavassa ei osoiteta kaavamerkinnällä nykyisiä turvetuotantoalueita, koska tilanne niiden osalta on muuttunut ja muuttumassa nopeasti, jolloin kaavamerkinnät vanhenisivat nopeasti. Turpeen käyttö energiatuotannon polttoaineena on vähentynyt Etelä-Pohjanmaalla 12 % vuosina 2019–2020. Useat alueen suurimmat lämpölaitokset ovat ilmoittaneet energiaturpeen käytöstä luopumisesta 2020-luvun aikana. Turvealan henkilöstön ja liikevaihdon määrä on puolestaan vähentynyt vuosina 2018–2020 noin 25 % (Tilastokeskus 2022) ja vastaava kehitys on toimialalta saatujen tietojen mukaan edelleen kiihtynyt.

Turvetuotantoon soveltuvien alueiden luettelo on Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa.

6.8 Kulttuuriympäristöt

Kulttuuriympäristön käsitteeseen kuuluvat luonnon ja ihmisen yhteis- sekä vuorovaikutuksesta syntyneet ajallisesti monikerrokset kulttuurimaisemat, rakennetut kulttuuriympäristöt ja arkeologiset kohteet. Erityyppiset kulttuuriympäristöt ilmentävät niin luonnon- ja muinaishistorian kuin lähihistorian vaihteita ja ilmiöitä. Kulttuuriympäristöt ovat jatkuvan muutoksen keskellä. Erityisesti kulttuurimaisema muuttuu etenkin talouden, elinkeinoelämän ja väestönkehityksen muutosten seurauksena.

Etelä-Pohjanmaan kulttuurimaisema on voimakkaassa muutoksessa. Alueelle ominaisten jokilaaksojen ja viljelylakeuksien maisema muuttuu maatalouden keskittyessä suuryksiköihin sekä erityisesti suurimittakaavaisen tuulivoimarakentamisen myötä. Väestön keskittyessä suurimpiin asutuskeskuksiin maaseututaajamien ja kylien

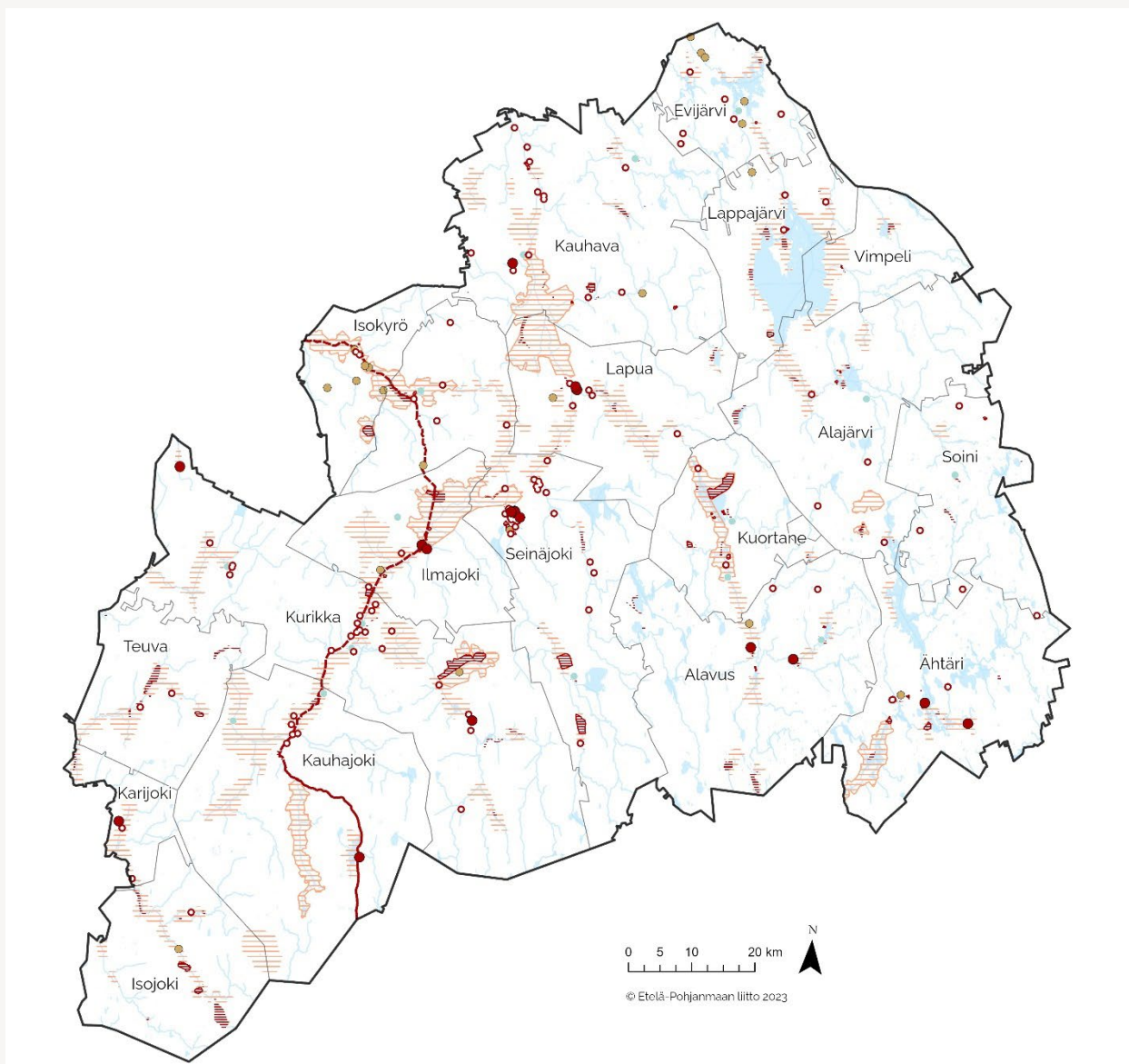
rakennuskanta uhkaa rapistua käytön puutteessa. Erityisesti arvokkaan talonpoikaisen sekä modernin rakennusperinnön määrä vähenee huolestuttavalla vauhdilla.

Yhteinen ympäristömme ja sen arvot vaikuttavat ihmisiin voimakkaasti. Arvokkaaksi koetulla historian kerrostumia sisältävällä ympäristöllä on suuri merkitys väestön identiteetin muodostajana. Kulttuuriympäristöjen merkitys laatu-, veto- ja pitovoimatekijöinä sekä matkailua ja muuta monipuolista elinkeinoelämän kehittymistä tukevana tekijöinä on voimistumassa ympäristöjen samanlaistumisen ja kansainvälistymisen myötä.

Kulttuuriympäristö on "aarrearkku", yhteisen alueellisen identiteettimme "juurien ja siipien" tiivistymä. Kulttuuriympäristöjä turvaten ja niiden ominaispiirteiden inspiroimana uutta kehittäen syntyy pohja ainutlaatuiselle, aidolle ja kestäväälle ympäristölle. Kulttuuriympäristöjen arvojen turvaamiseksi, monimuotoisuuden ja ajallisen kerroksellisuuden edistämiseksi tarvitaan laadukasta maisema-alueiden ja rakennetun ympäristön kehittämistä.

Kulttuuriympäristöjen kehittäminen ja hoito muodostuu lähinnä kuntien yleis- ja asemakaavoilla, rakennusluvilla, lailla rakennusperinnön suojelemisesta sekä valtion avustuksilla ja erityisillä hankkeilla. Yksityiset kiinteistönomistajat ovat merkittävässä asemassa toimenpiteiden toteuttajina. Museovirasto ja alueelliset vastuumuseot antavat asiantuntija-apua ja ohjausta sekä tietoa kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kohteista.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen inventointeihin sisältyvät alueiden kuvaukset ovat tärkeitä hoidon ja muutosten suunnittelun lähtökohtia. Tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa inventointeja on usein tarpeen täydentää.

Kuva 17. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kulttuuriympäristön merkinnät.

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA, Valtioneuvosto 2021).

Suunnittelumääräys: Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon maisema-alue kokonaisuutena, sen erityispiirteet ja ajallinen kerroksellisuus siten, että siihen liittyvät arvot turvataan ja aluetta voidaan kehittää. Avoimen, yhtenäisen peltoalueen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kaavaratkaisu:

Valtioneuvosto vahvisti päivitysinventoidut Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA-alueet) marraskuussa 2021, jonka mukaisesti ne osoitetaan maakuntakaavassa. Inventointi on osa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja se huomioidaan maakuntakaavoituksessa alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtana.

“VAMA-alueet ovat maaseutumme edustavimpia kulttuurimaisemia, joiden arvo perustuu monimuotoiseen kulttuurivaikutteiseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan. Arvokkaiden maisema-alueiden avulla pyritään sekä turvaamaan edustavien ja elinvoimaisten maaseutumaisemien säilyminen, että herättämään kiinnostusta maisemanhoitoa kohtaan. Maisemien arviointi perustuu alueiden ominais- ja erityispiirteiden tarkastelun ohella maisemamaakuntajakoon, joka sai nykyisen muotonsa vuonna 1992. Arvokkaita maisema-alueita valittaessa on huolehdittu siitä, että jokaisen maisemamaakunnan tärkeimmät piirteet tulevat edustetuiksi.” (Ympäristöministeriö 2021)

Etelä-Pohjanmaalla on yhdeksän VAMA2021-aluetta. Uutena alueena Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa on Isonkyrön Orisbergin VAMA-alue. Päivitetyt VAMA2021-alueet ovat maisemallisin perustein tai maankäytön muutosten takia tehtyjä rajaustarkennuksia lukuun ottamatta samoja kuin nykyisessä maakuntakaavassa ja ne osoitetaan kaavassa valtioneuvoston päätöksen mukaisesti alueen erityisominaisuus-merkinnällä.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden (VAMA2021) kartat ja kohdekuvaukset löytyvät Ympäristöhallinnon verkkosivustolta (Ympäristöministeriö 2021).

Taulukko 39. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue	Kunta
Lehtimäen mäbiasutus	Alajärvi
“Lehtimäen mäbiasutus on Etelä-Pohjanmaalle harvinainen esimerkki mäbiasutuksesta. Suokonmäen ja Kirkonmäen lakialueille ja rinteille syntyneen maatalousmaiseman erityisiä arvotekijöitä ovat kyläkumpujen viljelyaukeat, paikoin säilynyt vanha rakennuskanta sekä hyvin hahmottuva perinteinen asutusrakenne. Alueella on lajistoltaan ja maisemallisesti monipuolisia lehto- ja lähteikköalueita.”	
Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema	Ilmajoki, Seinäjoki
“Ilmajoen Alajoen kulttuurimaisema on selväpiirteinen Kyrönjoen ja sen sivujokien laaksoihin levittäytyvä viljelylakeus, jonka tunnusmerkkejä ovat maisemakuvan yhtenäisyys, pitkät peltonäkymät, jokivarren tulvavallit sekä viljelylakeuden reuna-alueilla sijaitseva nauhamainen asutus. Alueella on merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuuksia sekä maatalouden historiallisista muodoista kertovia latoja. Kyrönjoen tulvat ovat synnyttäneet alueelle arvokkaita luonnonympäristöjä.”	

Hyypänjokilaakson kulttuurimaisema

Kauhajoki

"Hyypänjokilaakson kulttuurimaisema on maisemaseudustaan poikkeava kokonaisuus, josta jokilaakson kapeus ja jyrkähköt rinteet tekevät erityisen. Maisema-alueen tärkeimpiä arvoja ovat maastonmuotojen ja geologisen historian ohella monimuotoinen luonto sekä aktiivisesti hoidettu maatalousmaisema. Hyypänjokilaaksoon on perustettu luonnonsuojelulain mukainen valtakunnallinen maisemanhoitoalue."

Lapuan Alajoen peltolakeusKauhava,
Seinäjoki,
Lapua

"Lapuan Alajoen peltolakeus on laaja, erittäin edustava viljelymaisemakokonaisuus, jonka tunnusmerkkejä ovat yhtenäiset ja avarat näkymät sekä jäljellä olevat ladot. Lakeusalueen reunoilla ja kumpareilla sijaitsevilla kylissä on säilynyt arvokkaita rakennus- ja pihakokonaisuuksia, jotka edustavat perinteistä pohjalaista talonpoikaista rakentamista. Maiseman arvot perustuvat ennen kaikkea pitkiin ja yhtenäisiin lakeusnäkyymiin sekä kohtalaisen hyvin säilyneeseen asutusrakenteeseen. Alajoki tulva-alueineen on linnustollisesti arvokas kohde."

Kuortaneenjärven kulttuurimaisematKuortane,
Lapua

"Kuortaneenjärven kulttuurimaisemien arvo perustuu Kuortaneenjärveä ja Lapuanjokilaaksoa ympäröivään tasapainoiseen viljelymaisemaan, jota luonnehtivat monet hyvin hoidetut pohjalaistalot pihapiireineen. Alueella on poikkeuksellisen paljon vanhaa rakennusperintöä sekä perinteisessä asussaan säilyneitä kyläkokonaisuuksia. Kuortaneenjärvi muodostaa alueelle oman hallitsevan maisemaelementtinsä hiekkarantoineen, rantatörmineen ja ruovikkoisine lahtineen."

Luopajärven viljelylakeus

Kurikka

"Luopajärven maisema on edustava esimerkki eteläpohjalaisen, viljelykäyttöön raivatus järvi- ja järvenkylän vanhasta ja huolella hoidetusta maatalousmaisemasta. Alueen rakennusperintö on arvokasta ja uudet rakennukset sopeutuvat maisemaan pääsääntöisesti hyvin. Lakeusmaiseman perinteinen rakenne on säilynyt alueella erinomaisesti."

Kyrönjokilaakson kulttuurimaisematSeinäjoki,
Isokyrö

"Kyrönjokilaakson kulttuurimaisemissa ovat edustavasti läsnä Pohjanmaan viljelylakeuksien seudun tunnusomaiset piirteet. Alueen maisemallisia kohokohtia ovat perinteiset kylä- ja lakeusnäkymät, jokirannan ja -saarien perinnebiotoopit, hyvin säilyneet pohjalaistalot, sekä Ylistaron, Vähänkyrön ja Isonkyrön kirkot. Kyrönjokivarsi on valittu Suomen 27 kansallismaiseman joukkoon yhdessä eteläpohjalaisten viljelylakeuksien kanssa."

Orisbergin kulttuurimaisemaSeinäjoki,
Isokyrö

"Pohjanmaan teollisuus- ja maataloushistoriasta kertova Orisbergin kulttuurimaisema on maisemallisesti erittäin edustava kokonaisuus, jonka kohokohtia ovat yhtenäisten peltoalojen ohella ruukkiyhdyksunnan rakennukset, suojeltu harjualue ja padottu

Kotilampi. Orisbergin ruukkiyhdyskunta 1800-luvulta periytyvine ruukinkartanoineen, kirkkoineen ja muine rakennuksineen on säilynyt poikkeuksellisen hyvin."

Ähtärin reitin maisemat

Ähtäri

"Ähtärin reitin maisemat ovat edustava esimerkki Hämeen, Suomenselän ja Etelä-Pohjanmaan vaihtumisvyöhykkeen vesireittien rannoille keskittyneistä viljelyksistä ja asutuksesta. Alueen maisemassa yhdistyvät monipuolisesti perinteiset viljelymaisemat, vesistönäkymät sekä vanhojen teollisuusyhdyskuntien kulttuurimaisemat. Ähtärin reitin maisemallisia arvoja nostavat hyvin säilynyt asutusrakenne sekä monipuolinen luonto."

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Suunnittelumääräys: Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon maisema-alue kokonaisuutena, sen erityispiirteet ja ajallinen kerroksellisuus siten, että siihen liittyvät arvot turvataan ja aluetta voidaan kehittää. Avoimen, yhtenäisen peltoalueen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kaavaratkaisu:

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (MAMA-alueet) perustuvat suoraan kahden selvityksen ehdotuksiin: valtakunnallisten maisema-alueiden inventoinnin yhteydessä tehtyyn "Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet - Ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi" (2013) sekä sitä Etelä-Pohjanmaan osalta täydentävään selvitykseen "Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet - Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi, osa 2" (2014).

MAMA-alueiden perusteet ja tavoite ovat samoja kuin valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat harvinaisia tai suhteellisen hyvin säilyneitä kulttuurimaisemia, jotka edustavat maakunnan sisäisiä ominais- ja erityispiirteitä. Maisema-alueiden arvo perustuu monimuotoiseen kulttuurivaikutteiseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan. Niiden avulla pyritään sekä turvaamaan edustavien ja elinvoimaisten maaseutumaisemien säilyminen, että herättämään kiinnostusta maisemanhoitoa kohtaan.

Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet osoitetaan kaavakartassa alueen erityisominaisuus-merkinnällä. MAMA-alueet on luetteloitu kunnittain

Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa. Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden kartat ja kohdekuvaukset löytyvät edellä mainituista selvityksistä.

Arvokkailla maisema-alueilla yksityiskohtaisemman suunnittelun päätavoitteet liittyvät luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristön tekijöiden turvaamiseen. Suunnittelutyön pohjatiedoksi laaditaan luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöselvitykset. Kaavasuunnittelussa tutkitaan mahdollisen rakentamisen määrä ja sijainti suhteessa maisemaan, luontoon sekä kulttuuriympäristöön ja niiden arvo- ja erityispiirteisiin. Merkittävää on rakentamisen suhde maisemarakenteeseen/maiseman pääelementteihin, kuten avoimiin peltoalueisiin, metsäselänteisiin, vesistöihin, perinteiseen asutusrakenteeseen ja tärkeisiin näkymiin.

Maisema-alueet ovat syntyneet luonnon ja perinteisen maankäytön yhteisvaikutuksen tuloksena. Kulttuuri- ja luonnonmaiseman arvoja turvaavat viljelyn jatkuminen ja alueiden maisemanhoidon kehittäminen. Perinteistä asutusrakennetta tukeva kaavoittaminen ja rakennussuunnittelu alueen arvot ja erityispiirteet huomioivalla tavalla on jopa toivottavaa, jotta alue säilyy elinvoimaisena ja siihen syntyy uusia kerrostumia. Maisema-alueiden erityispiirteitä ja arvoja on tuotu esiin niitä koskevissa maakunnallisissa ja valtakunnallisissa selvityksissä. Lisäksi tietoa kunkin alueen erityispiirteistä tulee syventää erillisselvitysten ja osallistavan suunnitteluprosessin aikana. Museovirasto ja alueelliset vastuumuseot antavat asiantuntija-apua ja ohjausta sekä tietoa kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kohteista.

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, alue-, kohde- ja viivamerkintä

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet, tiet ja kohteet (RKY, Valtioneuvosto 2009). Pienialaiset alueet osoitetaan kohdemerkinnällä.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön turvaaminen. Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että kulttuuriympäristön ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Uusi rakentaminen ja ympäristön kehittäminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön erityispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.

Kaavaratkaisu:

Valtioneuvosto vahvisti Museoviraston laatiman rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin (RKY) vuonna 2009. Inventointi on osa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja se huomioidaan maakuntakaavoituksessa alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtana. Valtakunnallisen RKY-inventoinnin kohteet antavat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme rakennetun ympäristön historiasta ja kehityksestä.

Maakuntakaavan tavoitteena on valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilymisen turvaaminen. Lisäksi tavoitteena on mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin. (Museovirasto 2009)

RKY2009 alueet ja kohteet sekä yksi tie osoitetaan maakuntakaavassa alueen erityisominaisuusmerkinnällä. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY2009) on luetteloitu Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa. Kartat ja kohdekuvaukset löytyvät myös Museoviraston verkkosivustolta (Museovirasto 2009).

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, alue-, kohde- ja viivamerkintä

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön (MKY) alueet, tiet ja kohteet. Pienialaiset alueet osoitetaan kohdemerkinnällä.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa ja ylläpidossa on huomioitava arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön sekä luonnonperinnön turvaaminen. Tarkemmassa suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa tulee turvata sekä edistää kylä- ja kaupunkikuvan rakennusperinnön arvojen säilymistä ja kehittämistä. Uusi rakentaminen ja ympäristön kehittäminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.

Kaavaratkaisu:

Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (MKY) pohjautuvat Saatsi Arkkitehtien vuonna 2021 valmistuneeseen Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotuksen merkittävimpiin kohteisiin ja Isonkyrön osalta Pohjamaan maakuntakaavan 2040 merkintöihin.

Maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen valinta on ollut monivaiheinen prosessi. Valintaa ovat edeltäneet Etelä-Pohjanmaan liiton ja maakuntamuseon ohjaama vuosina 2016-2017 tehty "vanhemman kulttuuriympäristön" eli ennen vuotta 1930 rakennettujen kohteiden inventointi ja 2019-2020 Saatsi Arkkitehtien ns. "uudemman" eli vuosina 1930-1999 rakennetun kulttuuriympäristön inventointi sekä samassa yhteydessä tehty "vanhemman kulttuuriympäristön" täydennysinventointi.

Saatsi Arkkitehtien maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotettujen kohteiden määrää (314 kpl) on karsittu maakuntakaavan tarkastelutaso ja mittakaava huomioiden kaikkein arvokkaimpiin kohteisiin 2022-23 yhteistyössä alueellisen vastuumuseon ja ELY-keskuksen kanssa. Kohteita on tarkistettu päällekkäisten rajausten, nimeämisen ja

vähäiseltä osin arvoluokan osalta kaavapalaute huomioiden. Työ on tehty pääosin toimistotyönä asiantuntija-arviointiin ja paikallistuntemukseen perustuen. Poikkeuksellisen laajaan 2016-2017 inventoinnissa esitettyyn kohteeseen Nurmonjokivarren asutus ja keväällä 2023 valmisteluvaiheen kaavapalautteessa esiin nousseisiin kohteisiin on tehty maastokäynnit. Huomattavimmat muutokset koskevat Nurmonjokivarren asutusta, Aronkylää ja Ähtärin keskustaa. Maakunnallisesti merkittävänä kohteina on poistettu muutamia erittäin heikkokuntoisiksi todettuja rakennuksia, joitakin koulurakennuksia ja jo erillislaeilla suojeltuja kohteita. Uusia kohteita ovat Koskelankylä ja muutamat pääasiassa supistuneiden tai poistuneiden MKY-alueiden pistemäiset arvokohteet. Rakennetun kulttuuriympäristön kohteet muuttuvat ympäristönsä mukana jatkuvasti ja kaikkien inventoitujen ennen vuotta 1930 rakennettujen kohteiden nykyhetken kunnosta ei ole ajantasaista tietoa.

Maakuntakaavassa osoitetaan erityisominaisuusmerkinnällä 218 maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Alueiden ja kohteiden lisäksi osoitetaan maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen tielinjaus Kyrönkankaantie välillä Kauhajoki-Isokyrö. Maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen kohdelistaus on Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa. Kohdelistaus ja vuosina 2022-23 tarkistettujen kohteiden kuvaukset löytyvät kaavaselostuksen liitteestä 4.

Rakennettuja kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnot mahdollistavat alueiden, ympäristöjen ja kohteiden kehittämisen ja myös rakentamisen niiden erityispiirteet ja arvot säilyttävällä tavalla. Ne eivät estä rakentamista, mikäli rakentaminen pystytään suunnittelemaan siten, että alueen erityispiirteet ja arvot turvataan. Avainasemassa on ammattitaitoinen kulttuuriympäristöihin ja korjausrakentamiseen erikoistunut suunnittelu.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida mahdollisen uuden rakentamisen asettuminen harmoniseksi osaksi alueen rakeisuutta, mittakaavaa, rakennushahmoja/massoittelua, rakennusmateriaaleja, tyyliä ja väritystä. Myös ympäristö- ja viherrakentamisessa tulee huomioida sopeutuminen luonnonolosuhteisiin, alueen/kohteen aikakauden tyyliin, materiaaleihin ja kasvivalintoihin. Asemakaava- ja asemapiirrosta tulee huomioida mm. tärkeät näkymät ja perinteiset rakennuspaikat. Alueiden ja kohteiden kehittäminen ja täydentäminen alueen arvot ja erityispiirteet huomioivalla tavalla on toivottavaa, jotta ne pysyvät käytettyinä.

Rakennettujen ympäristöjen erityispiirteitä ja arvoja on tuotu esiin niitä koskevissa maakunnallisissa ja valtakunnallisissa selvityksissä. Lisäksi tietoa kunkin alueen erityispiirteistä tulee syventää selvityksillä ja suunnitteluprosessin aikana. Museovirasto ja alueelliset vastuumuseot antavat asiantuntija-apua ja ohjausta sekä tietoa kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kohteista.

Erillislailla suojeltu rakennuskohde

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan erillislaeilla suojellut kohteet (laki rakennusperinnön suojelemisesta, asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta sekä kirkkolailla suojellut kohteet). Lähekkäin sijaitsevat ja samaan rakennuskokonaisuuteen esim. pihapiiriin kuuluvat suojellut rakennukset on yhdistetty yhden kohdemerkinnän alle.

Suunnittelumääräys: -

Kaavaratkaisu:

Erillislaeilla suojellut kohteet osoitetaan kaavassa aluevaraus-merkinnällä kaavan laadinnan hetkellä kirkkolain, lain rakennusperinnön suojelemisesta sekä asetuksen valtion omistamien rakennusten suojelusta nojalla suojeltujen kohteiden mukaisesti.

Erillislakikohteet on luetteloitu Kaavamerkinnät ja -määräykset sekä kohdeluettelo - asiakirjassa.

Valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kohde

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittäviksi ehdotetut arkeologiset kohteet (VARK). Kyse on maalla tai vedessä säilyneistä, esihistoriallisella ja historiallisella ajalla syntyneistä ihmistoiminnan jäänteistä, rakenteista, kerrostumista tai löydöistä.

Suunnittelumääräys: Valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden ja alueiden erityispiirteiden säilyminen on turvattava yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja maankäytössä. Kohteisiin liittyvistä lupa-asioista vastaa aina Museovirasto.

Kaavaratkaisu: Maakuntakaavassa osoitetaan Etelä-Pohjanmaan valtakunnallisesti merkittäviksi ehdotetut arkeologiset kohteet (VARK). Etelä-Pohjanmaan kohteet ovat muinaismuistolain (295/1963) 2 § määrittämiä ja lain rauhoittamia. VARK-kohteiden aluerajaus on sama kuin arkeologisten kohteiden aluerajaus muinaisjäännösrekisterissä. Kaavaratkaisu perustuu Museoviraston hankkeeseen, jonka tarkoituksena on ollut laatia valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden ja niistä muodostettujen aluemaisesti rajattujen VARK-alueiden luettelo, jonka Valtioneuvosto voi hyväksyä maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi. VARK-kohteet muodostavat ajallisesti, alueellisesti ja muinaisjäännöstyypeittäin kattavan kuvan maamme arkeologisesta kulttuuriperinnöstä. VARK-alueet tulee huomioida yhtenä alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtana. Etelä-Pohjanmaan VARK-alueet 23 kpl ovat rajaukseltaan yhteneviä muinaisjäännösrekisterin kanssa, eikä kohteisiin tai aluerajauksiin ole esitetty muutoksia Museoviraston kevään 2023 kuulemisen aikana, mutta Valtioneuvosto ei ole vielä kaavaehdotuksen laadinnan aikana hyväksynyt VARK-luettelo.

7 Kaavan vaikutukset ja asetettujen

tavoitteiden toteutuminen

Vaikutusten arvioinnin tehtävänä on tuottaa suunnittelijoille, osallisille ja päättäjille tietoa kaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävyydestä ja haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Arvioinnin tärkeimpänä tehtävänä on tukea kaavaratkaisujen valmistelua ja valintaa.

Vaikutusten arvioinnista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) ja -asetuksessa (MRA). Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Sitä laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvittäviä ovat muun muassa vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, ilmastoon, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, sekä liikenteeseen. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on tehtävä siinä laajuudessa kuin maakuntakaava yleispiirteisenä suunnitelmana edellyttää.

Maakuntakaavan sisältövaatimukset ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat lähtökohtana arvioitaessa maakuntakaavan vaikutuksia. Kaavaratkaisuja laadittaessa on katsottu, ettei suunnitellulla maankäytöllä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia MRL:ssa mainittujen kaavan sisältövaatimusten toteutumiseen.

7.1 Vaikutusten arvioinnin menetelmät

Maakuntakaavan vaikutusten arviointiprosessi on käynnistynyt kaavan laadinnan alussa ja jatkunut läpi suunnitteluvaiheiden. Vaikutusten arvioinnin keskeiset asiat, muun muassa arvioinnin lähtökohdat ja vaikutuskohteet on kirjattu kaavatyön alussa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan, johon kaikilla osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa kantaa. Vaihtoehtojen ja vaikutusten selvittäminen on ohjannut suunnittelutyötä ja myös vaikuttanut kaavaratkaisuihin. Vaikutusten arviointia on tehty kaavan taustaselvitysten yhteydessä, joiden pohjalta myös kaavaratkaisu on muodostettu. Vaikutusten arvioinnin lähtötietoina ovat olleet myös aiemmat maakuntakaavat, mikäli niiden sisältö on todettu edelleen ajantasaiseksi.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan laatimista on ohjannut maakuntakaavan ohjausryhmä, ja taustaselvityksiä ovat ohjanneet erilliset ohjausryhmät. Maakuntakaavan

vaikutusten arvioinnissa on lisäksi tapauskohtaisesti hyödynnetty hankkeiden ympäristövaikutusten arviointiraportteja.

Maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jota kunnat ja muut viranomaiset toteuttavat yksityiskohtaisemman kaavoituksen ja lupamenettelyiden avulla. Asukkaiden elinoloihin kaava vaikuttaa pääosin kuntakaavoituksen ja mahdollisesti erillishankkeiden kautta. Merkittävien yhteis- ja kokonaisvaikutusten tarkastelu on tehty maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n (MRA 1 §) mukaisesti. Yhteis- ja kokonaisvaikutukset muodostuvat yksittäisten kaavamerkintöjen yhteisvaikutuksista. Vaikutusten arvioinnissa esitetään maakuntakaavan kokonaisvaikutukset sekä merkintäkohtaisesti kaikki kaavassa esitettävät merkinnät ja määräykset vaikutuksineen. Aluekohtaisesti vaikutusten arviointitietoa esitetään lisäksi tuulivoimala-alueista, maa- ja kalliokiviainesten ottoon soveltuvista alueista, uusista tielinjauksista sekä vähittäiskaupan suuryksiköiden alueista niitä koskevissa taustaselvityksissä.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n vaikutusten arviointi on laadittu kaavaehdotusvaiheessa Sweco Finland Oy:n asiantuntijatyönä. Vaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty tehtyjä maakuntakaavan selvityksiä, joissa on laadittu vaikutusten arviointeja tuulivoimala-alueista, turvetuotantoon soveltuvista alueista, maa- ja kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvista alueista, vähittäiskaupasta ja uusista tai merkittävästi parannettavista tielinjauksista.

Kaavaselostuksessa esitetään Sweco Finland Oy:n toteuttaman vaikutusten arvioinnin yhteenveto sekä teemakohtaisen vaikutusten arvioinnin yhteenveto. Vaikutusten arviointiraportti kokonaisuudessaan on luettavissa kaavaselostuksen liitteenä.

7.2 Vaikutusten arvioinnin yhteenveto

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n vaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu maakuntakaavan vaikutuksia merkintäkohtaisesti, teemakohtaisesti ja kokonaisvaikutusten osalta. Lisäksi työssä on huomioitu ylimaakunnalliset vaikutukset ja yhteisvaikutukset. Osana vaikutusten arviointia on tarkasteltu sitä, miten Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategian tavoitteet toteutuvat maakuntakaavassa. Vaikutukset on arvioitu maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioiden. Vaikutusten arviointi on laadittu vuorovaikutuksessa vaikutusten arviointia ohjaavan ohjausryhmän kanssa, johon kuuluu sekä Etelä-Pohjanmaan liiton että konsultin (Sweco Finland Oy) edustajat. Lisäksi vaikutusten arviointia on ohjannut noin sata henkilöä käsittävä asiantuntijatyöryhmä.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on laadittu strategisena ja mahdollistavana, joten tuo se joustavuutta ja reagoitavalmiutta yleispiirteiseen maankäytön suunnitteluun ja samalla vaikutusten arviointiin. Joustavuus ja nopea kyky reagoida muutoksiin ovat

edellytyksiä nykyiselle nopeasti muuttuvalle toimintaympäristölle. Vaikutusten arvioinnin tasona on käytetty maakuntakaavan yleispiirteistä tasoa, jota jatkossa edelleen täsmennetään yksityiskohtaisemmassa kuntien omassa suunnittelussa yleiskaavoituksen ja asemakaavoituksen keinoin.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 vaikutusten arvioinnin myönteiset vaikutukset ovat moninaisia. Energiasektorin painopisteen siirto uusiutuviin ja päästöttömiin energiantuotantomuotoihin on yksi tärkeimmistä tekijöistä ja sen vaikutukset näkyvät laajasti maakunnassa, mutta myös ylimaakunnallisesti. Maakuntakaavassa onkin nostettu esille energiamurrokseen liittyvät teemat monipuolisesti esille erityisesti tuulivoimatuotannon osalta.

Maakuntakaavan mukainen liikennejärjestelmä on kokonaisuudessaan toimiva ja eri liikennemuodot täydentävät toisiaan. Näillä toimenpiteillä edistetään myös huoltovarmuuden toimivuutta. Maakunnan hyvä saavutettavuus, monikeskuksinen aluerakenne ja tehokas liikennejärjestelmä tukevat maakunnan elinkeinoelämän kehittämistä. Tehokkaat ja innovatiiviset liikenneratkaisut edistävät myös ilmastomyönteisten tavoitteiden toteutumista. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n mukainen liikennejärjestelmäratkaisu edistää Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman visiota ja tukee maakunnan elinvoimaisuuden ja kilpailukykyyn liittyvien tavoitteiden toteutumista.

Maakuntakaavalla edistetään luontoarvojen, luonnon monimuotoisuuden sekä ekologisten yhteyksien säilyttämistä ja kehittämistä. Myös luontoalueiden kytkeytyneisyys on huomioitu maakuntakaavassa. Vaikutusten arviointi osoitti kuusi kohdetta, joilla saattaa olla tarvetta Natura-arvioinnille yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Maakuntakaavassa ei kuitenkaan ole tarvetta Natura-arvioinnille.

Yhdyskuntarakenteen pitkäntähtäimen suunnitelmien toteutumisen epävarmuus ja väestöennusteen muutokset voivat vaikeuttaa maakuntakaavan toteutumista. Maakuntakaavan tavoitevuosi 2050 huomioiden maakuntakaava kuitenkin antaa suunnittelutilaa erilaisille visioille ja toteutumismalleille. Epävarmuuksien vuoksi maakuntakaavan toteutumisen seuranta nähdään tärkeäksi tulevien vuosien aikana. Maakuntakaavalla edistetään laajasti Etelä-Pohjanmaan huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta, mutta ne voivat olla uhattuna erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, joita ei toistaiseksi osata ennustaa. Nämä vaativat reagointivalmiutta erilaisten tilanteiden eteen tullessa.

Vaikutusten arviointi osoittaa, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n mukainen maankäyttöratkaisu toteuttaa tavoitteet, jotka työlle on asetettu. Lisäksi vaikutusten arviointi tukee maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettyjen maakuntakaavan sisältövaatimuksien ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ohjaa kuntakaavoitusta maakunnassa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on, vaikutusten arvioinnin avulla, mahdollista kiinnittää yhä enemmän huomiota toimenpiteisiin, joilla vahvistetaan maakuntakaavan myönteisiä vaikutuksia ja lievennetään mahdollisia kielteisiä vaikutuksia.

7.3 Teemakohtaisen vaikutusten arvioinnin yhteenveto

Yhteenvetona Sweco Finland Oy:n toteuttamassa vaikutusten arvioinnissa todetaan maakuntakaavaratkaisua tukevat keskeiset teemakohtaiset vaikutukset seuraavasti:

Vaikutukset ilmastoon, ilmastonmuutokseen ja siihen sopeutumiseen

- Energiahuollon painopisteen siirtyminen uusiutuviin, päästöttömiin energiantuotantomuotoihin vaikuttaa myönteisesti ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen. Energiajärjestelmän koostuminen monimuotoisesta tuotannosta vaikuttaa myönteisesti.
- Turvemaiden kestävä jatkokäyttö ja suometsien käsittely- ja toimintatapojen edistäminen vaikuttavat myönteisesti ilmastonmuutoksen hillintään.
- Tulvariskialueiden osoittaminen edistää ilmastonmuutokseen varautumista.
- Tuulivoiman laaja huomioiminen edistää uusiutuvan energian tuotantoa.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

- Maakuntakaavan 2050 ratkaisut ja kaavamerkinnot tukevat elinvoimaltaan vahvan, monikeskuksisen ja ympäröiville alueille kasvua säteilevän aluerakenteen syntymistä. Alue- ja yhdyskuntarakenne on uusien kaavaratkaisujen myötä aikaisempaa toimivampi, ekologisempi, kestävämpi ja taloudellisempi.
- Kokonaisuudessaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 toteuttaa hyvin maakuntastrategiassa esitetyt tavoitteet aluerakenteen osalta. Tavoite monikeskuksisesta aluerakenteesta toteutuu hyvin maakunnan sisäisten ja maakuntarajojen ulkopuolelle ulottuvien kasvukäytävien ja säteittäisten yhteyksien ansiosta.
- Tiivistyvä aluerakenne lisää Etelä-Pohjanmaan kilpailukykyä ja elinvoimaisuutta ja on kestävän ja vastuullisen kehityksen mukainen ja hillitsee osaltaan ilmastonmuutosta.
- Seinäjoen kaupunkiseudun kehittämisvyöhykkeeseen on sisällytetty Ilmajoen, Kurikan ja Lapuan keskustaajamat läheisine maaseutualueineen ja kytkeeseen mikä mahdollistaa monipuolisemman ja vahvemman kasvun ja vaikuttaa merkittävästi Seinäjoen ja lähialueiden kehittymiseen vahvana ja elinvoimaisena kaupunkiseutuna.

Vaikutukset virkistykseen, ihmisten elinoloihin ja elinkeinojen kehittämiseen

- Maakuntakaavassa osoitettujen ulkoilureittien sekä virkistysalueiden toteuttaminen parantaa ja monipuolistaa asuinympäristön viihtyisyyttä sekä lisää elämänlaatua ja hyvinvointia.
- Arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt on huomioitu maakuntakaavassa hyvin kattavasti. Tällä on merkittäviä myönteisiä vaikutuksia elinympäristön laatuun ja elinkeinojen kehittämiseen.
- Luonnon monimuotoisuus on huomioitu kaavassa hyvin osoittamalla mm. luonnonsuojelulain mukaiset alueet ja muita suojeltavia kohteita. Luontoon liittyvien arvojen säilymisellä on merkittäviä myönteisiä vaikutuksia maakunnan elinympäristön laatuun ja luonnon virkistyskäyttöön.
- Toimiva joukkoliikenne sekä kävely- ja pyöräily-yhteyksien kehittäminen parantavat maakunnan asukkaiden elinoloja lisäämällä arjen toimivuutta sekä alueiden viihtyisyyttä ja houkuttelevuutta.
- Rataverkon parantaminen tukee elinkeinojen kehittämisen edellytyksiä maakunnassa. Tärkeimpien rataosuuksien parantaminen lisää tavaraliikenteen välityskykyä ja tukee myös kansainvälistä saavutettavuutta. Myös maakuntakeskusten välinen saavutettavuus paranee.
- Maakunnan tieverkkoon osoitetut parannettavat osuudet sekä kokonaan uudet linjaukset parantavat toteutuessaan merkittävästi elinkeinojen kehittämisen edellytyksiä.
- Elinkeinoelämän tarvitsemien työpaikka- ja teollisuusalueiden varaukset ja niiden sijoittuminen hyvien liikenneyhteyksien varrelle parantavat maakunnan elinkeinojen kehittämisen edellytyksiä.
- Vähittäiskaupan suuryksiköiden merkinnät ja maakuntakaavan muut kaupan ratkaisut tukevat houkuttelevien sijaintipaikkojen muodostumista vähittäiskaupalle maakunnan eri osiin. Tämä edistää toimivan kilpailun kehittymistä sekä parantaa maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.
- Kaupallisten palveluiden varauksia on maakuntakaavassa sijoitettu myös olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään. Tämä edistää palvelujen saavutettavuutta myös kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä.
- Joukkoliikenteen kehityskäytävät tukevat elinkeinojen kehittämisen edellytyksiä maakunnassa. Toimivat joukkoliikenneyhteydet vaikuttavat myönteisesti myös palveluiden kehittämiseen ja saavutettavuuteen.

Vaikutukset liikennejärjestelmään

- Maakuntakaavan liikennejärjestelmäratkaisut ovat toimivia ja eri liikennemuodot täydentävät toisiaan.
- Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmä edistää ilmastomyönteisten tavoitteiden toteutumista.

- Maantieyhteyksien parantaminen vaikuttaa positiivisesti kaupunkiseutujen liikenteen turvallisuuteen ja sujuvuuteen sekä elinkeinoelämän edellytyksiin. Valtakunnalliset yhteydet sekä yhteydet muihin maakuntiin paranevat.
- Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kehittäminen edistävät ilmastotavoitteiden saavuttamista sekä edistävät kestävän yhdyskuntarakenteen muodostumista.
- Rautatieyhteyksien kehittäminen parantaa matkaketjujen nopeutta, täsmällisyyttä ja luotettavuutta sekä tukee tavarakuljetuksissa niin kansallisen kuin kansainvälisen saavutettavuuden parantumista. Uudet henkilöliikennepaikat kehittävät alueiden välistä saavutettavuutta, tiivistävät yhdyskuntarakennetta sekä mahdollistavat kestävän liikkumismuodon valinnan arjen liikkumisessa.

Vaikutukset ekologisiin yhteyksiin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonsuojeluun

- Maakuntakaavan toteutus edistää luontoarvojen, luonnon monimuotoisuuden sekä ekologisten yhteyksien säilyttämistä ja kehittämistä. Myös luontoalueiden kytkeytyneisyys on huomioitu maakuntakaavassa.
- Tuulivoima-alueiden, teiden ja voimalinjojen toteutuksella voi olla kielteisiä vaikutuksia ekologisiin yhteyksiin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonsuojeluun.

Vaikutukset luonnonvaroihin, maa- ja kallioperään sekä veteen

- Pohjavesialueita koskeva maakuntakaavamerkintä edistää pohjavesien suojelua.
- Arvokkaita harjualueita ja muita geologisia muodostumia koskevat maakuntamerkinnot turvaavat näiden alueiden suojelua.
- Maakuntakaavassa osoitetaan alueita luonnonvarojen hyödyntämiselle. Tämä vähentää raskaan liikenteen tarvetta ja liikennesuoritteiden määrää, koska aineksia ei tarvitse kuljettaa kaukaa.

Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

- Kaavan tavoitteena on tunnistaa ja huomioida arvokkaat kulttuuriympäristöt ja edistää niiden turvaamista sekä maankäytön muutosten yhteensovittamista siten, että ne huomioidaan osana monimuotoista elinympäristöä ja yhteistä kulttuuriperintöä
- Kaavaratkaisu toteuttaa ja edistää valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden, kulttuuriympäristöjen ja arkeologisten kulttuuriperintökohteiden vaalimista
- Keskustatoimintojen, taajamien ja kylien osoittaminen maakuntakaavassa vahvistaa niiden asemaa ja mahdollistaa hyvän kaupunki- ja taajamakuvaan kehittymisen
- Kulttuuriympäristömerkinnöillä on positiivinen vaikutus kaupunki-, kylä-, taajama- ja maisemakuvaan säilymiseen. Myönteisiä vaikutuksia kohdistuu myös

keskustojen viihtyisyyteen ja vetovoimaan. Kaupunkikuvallisten seikkojen huomioimista korostetaan johdonmukaisesti teemaan vaikuttavien kaavamerkintöjen määräyksissä

- Uhanalaisten perinnebiotooppien, joita ovat kedot, niityt, hakamaat ja metsälaitumet, suojelu edistää luonnon monimuotoisuuden, suomalaisen kulttuurihistorian ja identiteetin sekä edustavan maalaismaiseman säilymistä
- Modernin rakennetun kulttuuriympäristön huomioimisella osana arvokkaiden kulttuuriympäristöjen alueita on myönteisiä vaikutuksia kulttuuriperinnön säilymiseen.
- Tuulivoimarakentamisen sijoittumista ja vaikutuksia on selvitetty kattavasti. Vaikutuksia arvokkaisiin maisema-alueisiin ja kulttuuriympäristöihin pyritään lieventämään yksityiskohtaisin kaavamääräyksin.
- Uudet energiantuotantomuodot muuttavat maisemakuvaa tavanomaisilla maisema-alueilla ja osittain etenkin maakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla.
- Arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen huomioiminen koskee modernin rakennuskannan lisäksi myös vanhempaa rakennuskantaa. Vaikka maakuntakaava ei määrää tai velvoita korjaamaan rakennuksia, niin niiden huomioiminen lisää kohteiden arvoa. Arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön huomioiminen voi kuntakaavoituksessa joissakin tapauksissa hidastaa uudishankkeiden etenemistä tai aiheuttaa taloudellisia kustannuksia. Vaikutuksia voidaan lieventää esimerkiksi ennakoivalla suunnittelulla, tiiviillä vuorovaikutuksella sekä Museovirastolta ja ELY-keskuksilta haettavilla rakennusperinnön hoitoavustuksilla.
- Maakunnallisesti merkittävän rakennusperinnön huomioon ottaminen voi hidastaa kuntakaavoituksessa merkittävien hankkeiden etenemistä. Vaikutuksia voidaan lieventää ennakoivalla suunnittelulla ja tiiviillä vuorovaikutuksella.

Vaikutukset energiahuoltoon, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä yhdyskuntatekniikkaan

- Maakuntakaavalla edistetään energiantuotannon omavaraisuutta.
- Uusiutuvan energian ja bioteollisuuden kehittämisalue sekä kiertotalouden ja jätehuollon alue -merkinnän käyttö edistää jätteenkäsittelyalueiden luonteen muuttamista läjitysalueista pitkälle kehittyneiksi teollisen mittakaavan uusiutuvan energian ja kiertotalouden alueiksi, joiden toimintaedellytykset tulevat muuntumaan, moninaistumaan ja kasvamaan.

Vaikutukset huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen

- Maakuntakaavalla edistetään Etelä-Pohjanmaan ja osaltaan kansallisten huoltovarmuustoimenpiteiden toteutumista.
- Maakuntakaavassa huomioidaan laajasti energia- ja yhdyskuntateknisen huollon toimintavarmuus.

- Maakuntakaavassa varaudutaan uusiutuvien energiaratkaisujen, mm. tuulivoimatuotannon edistämiseen.
- Maakuntakaavassa varaudutaan kiertotalouden toimenpiteiden edistämiseen.
- Ruuantuotannon ydinvyöhykkeet edistävät omavaraista, paikallista ruuan tuotantoa, millä edistetään huoltovarmuuden näkökulmasta myös ylimaakunnallisia tarpeita.

7.4 Merkintäkohtaiset kaavan vaikutusten arvioinnit

Kaavan vaikutukset raportoidaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 10 §:n mukaisesti. Merkintäkohtainen vaikutusten arviointi esitetään osana vaikutusten arviointiraporttia (liite 1).

8 Kaavan oikeusvaikutukset

8.1 Ohjausvaikutus kuntakaavoitukseen

Maakuntakaavassa esitetyt suunnitteluratkaisut perustuvat yleispiirteisen suunnittelun lähtökohtiin. Maakuntakaavassa esitettävät rajaukset ja merkintöjen sijainnit eivät siis ole tarkkapiirteisiä, vaan niiden on tarkoitus tarkentua yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä yleiskaavan selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella.

Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä sitä täydentävä asetus (895/1999, MRA) määrittävät raamit alueiden käytön suunnittelulle. MRL:n mukainen alueiden käytön suunnittelujärjestelmä muodostuu valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista sekä yleispiirteisistä ja yksityiskohtaisista kaavoista. Yleispiirteisistä kaavoista maakuntakaavan laatii maakuntaliitto ja yleiskaavan kunta. Myös yksityiskohtaisen asemakaavan laadinnasta vastaa kunta. Suunnittelujärjestelmän periaatteen mukaisesti yleispiirteisempi kaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa yksityiskohtaisempaa kaavaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32.1 § mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavan keskeiset periaatteet sekä suunnitteluratkaisut toimivat siten yksityiskohtaisemman kaavoituksen lähtökohtana. Suunnittelujärjestelmän mukaisesti maakuntakaavan kaavaratkaisut sekä esitetyt aluevaraukset täsmentyvät kuntakaavoituksen yhteydessä.

8.2 Vaikutukset viranomaistoimintaan

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaisesti viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Velvoite koskee kaikkia valtion ja kuntien viranomaisia, jotka tekevät alueiden käyttöön liittyviä suunnittelu- ja toteuttamistehtäviä. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaisesti maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

8.3 Maakuntakaavaan liittyvä rakentamisrajoitus

Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaan maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamista koskeva rajoitus. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa. (29.3.2019/467)

Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (ehdollinen rakentamisrajoitus). Haittaa arvosteltaessa ei oteta huomioon omistussuhteissa maakuntakaavan hyväksymisen jälkeen tapahtuneita muutoksia, ellei niitä ole tehty maakuntakaavan toteuttamista varten. Jos maakuntakaavan aluevaraus pääasiallisesti vastaa rakennuslain (370/1958) mukaisen seutukaavan aluevarausta, ei vastaavasti myöskään seutukaavan hyväksymisen jälkeen omistussuhteissa tapahtuneita muutoksia oteta huomioon.

Maakunnan liitto voi, jos se maankäytön järjestämisen turvaamiseksi on tarpeen, kieltää käyttämästä aluetta, jolla kaavaehdotuksen tai hyväksytyn kaavan mukaan on rakentamisrajoitus, kaavaehdotuksen tai kaavan vastaiseen rakentamiseen. Rajoitus ei koske jo olevaan asuntoon kuuluvan talousrakennuksen rakentamista eikä maa- ja metsätalouden harjoittamista varten tarpeellista rakentamista. Rajoitus on voimassa enintään kaksi vuotta. (8.1.2016/28)

9 Kaavan toteuttaminen ja seuranta

Maakuntakaavassa esitettyjen ratkaisujen toteuttaminen on sekä julkisen että yksityisen sektorin vastuulla. Yksityinen sektori, ensisijaisesti esimerkiksi energiayhtiöt, kaupan toimijat jne. päättävät osaltaan maakunnan energiantuotannon tai kaupallisten palvelujen kehittämisestä. Keskusta-alueet, taajamatoimintojen alueet ja kyläalueet puolestaan kehittyvät sekä julkisen että yksityisen sektorin ja asukkaiden päätösten myötä yhteistoimin. Teollisuus- ja varastoalueet sekä matkailupalvelujen alueet toteutuvat pääosin yksityisten yritysten toimesta. Kaavan toteuttajataho vaihtelee merkinnöittäin.

10 Lähteet

- Aalto, A. (2013). Suomenselän maakunnallisesti arvokkaat lintualueet – Maali-hankkeen loppuraportti. Suomenselän lintutieteellinen yhdistys.
- Afry (2022). Luonnonkiviainesten ja sitä korvaavien uusiomateriaalien käyttö ja tarveennuste.
- Ahlman Group Oy (2021). Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Satakuntaliitto. Raportteja 160/2021.
- Britschgi, R., Axell, M-B., Hintsa, J., Iso-Tuisku, M., Kurkinen, I., Lyytikäinen, A., Pahtamaa, T., Peltola, H., Rönkkö, K. & J. Vuokko. 1999. Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen. Samordning av grundvattenskyddet och stenmaterialförsörjningen – loppuraportti Vaasan-Seinäjoen alueelta, slutrapport från Vasa-Seinäjoki-regionen. Alueelliset ympäristöjulkaisut 103. Suomen ympäristökeskus.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Geologian tutkimuskeskus & Etelä-Pohjanmaan liitto (2013). Etelä-Pohjanmaan suosiselvityshanke.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, L1/2014. Kauhajoki–Kauhava palvelutasoselvitys
https://epliiitto.fi/tiedostot/Kauhajoki_Kauhava_palvelutasoselvitys_ELY_2014.pdf
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2015a). Vesien tila hyväksi yhdessä. Kokemaäenjoen-Selkämeren-Saaristomeren vesienhoitosuunnitelma vuosiksi 2016–2021. Raportteja 101/2015. Toim. Westberg, V.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2015b). Kohti eurooppalaista kestävän kehityksen edelläkävijäaluetta. Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ympäristöstrategia 2014–2020. Toim. Ilvessalo-Lax, H. Raportteja 50/2015.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2016a). Lapuanjoen vesistöalueen vesienhoidon toimenpideohjelma 2016 – 2021. Toim. Westberg, V. Raportteja 41/2016.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2016b). Kyrönjoen vesistöalueen vesienhoidon toimenpideohjelma 2016 – 2021. Toim. Koivisto, A-M. Raportteja 37/2016.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2016c). Luodon-Öjanjärveen laskevien vesistö-jen vesienhoidon toimenpideohjelma 2016 – 2021. Toim. Seppälä, T. Raportteja 45/2016.

- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2016d). Isojoen-Teuvanjoen vesistöalueiden vesienhoidon toimenpideohjelma 2016 – 2021. Toim. Haldin, L. Raportteja 54/2016.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2016e). Ähtärin ja Pihlajaveden reittien vesien-hoidon toimenpideohjelma 2016 – 2021. Toim. Koivisto, A-M. Raportteja 53/2016.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2016f). Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen pohjavesien toimenpideohjelma 2016-2021. Toim. Leminen, M. ja M. Ikonen. Raportteja 49/2016.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 42/2017 (2017). Laihia-Seinäjoki -kehittämisselvitys: Valtatien 18 palvelutasoanalyysi ja parantamistoimenpiteet, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen raportteja 42/2017 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-603-7>
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus et al., 33/2021 (2021). Läntisen Suomen vesihuollon kehitys ja nykytilanne, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Hämeen ELY-keskus, Pirkanmaan ELY-keskus ja Varsinais-Suomen ELY-keskus, 2021. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-940-3>
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus et al., 40/2021 (2021). Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan vesihuollon nykytilanne 2019: Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-947-2>
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2021a). Kyrönjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027. Raportteja 49/2021. Kyrönjoen vesistöalueen tulvaryhmä. Koonnut: Erika Saarenpää, Katriina Keto, Oona Könönen, Marko Ojamaa, Katja Haukilehto, Sari Yli-Mannila, Satu-Mikaela Burman & Suvi Saarniaho-Uitto.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2021b). Lapuanjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027. Raportteja 45/2021. Lapuanjoen vesistöalueen tulvaryhmä. Koonnut: Erika Saarenpää, Katriina Keto, Oona Könönen, Marko Ojamaa, Katja Haukilehto, Sari Yli-Mannila, Satu-Mikaela Burman & Suvi Saarniaho-Uitto.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2022). Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitosuunnitelma vuosille 2022–2027. Westberg, V., Bonde, A, Koivisto, A-M, Mäkinen, M., Puro, H., Siiro, P. & A. Teppo. Raportteja 15/2022.
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus et al. (2022). Etelä-Pohjanmaan liikennemalli. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Seinäjoen kaupunki ja Etelä-Pohjanmaan liitto 2022 https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2023/01/Etela_Pohjanmaan_liikennemalli_-2022.pdf

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 44/2022 (2022). Kantatie 67 parantaminen välillä Ilmajoki-Seinäjoki YVA ja yleissuunnitelma, ympäristövaikutusten arviointiselostus
https://www.ymparisto.fi/download/kt67_seinajokiilmajoki_webpdf/%7Bo6A6DD88-BB7F-4291-BCoD-1E503047952C%7D/173911

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 71/2022 (2022). Valtatie 18 Seinäjoki - Alavus pääsuuntaselvitys, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto (2022) <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-398-074-7>

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 82/2022 (2022). Joukkoliikenteen palvelutason määrittely Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimivalta-alueella: Houkuttelevaa, oikea-aikaista ja resurssiviisasta joukkoliikennettä. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-398-105-8>

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2023a). Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan POSKI-selvitys 2021–2023. Väliraportti marraskuu 2023.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2023b). Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan POSKI-selvitykseen 2021–2023 liittyvä luonto- ja maisemaselvitys. Väliraportti tammikuu 2023.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2013). Etelä-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavan Natura-arvioinnin tarveharkinta.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2014). Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava, vaihekaava I – maakuntakaavan linnustovaikutukset.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2014). Tuulivoimapuistojen näkymävaikutukset Etelä-Pohjanmaalla.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2015). Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkon nykytila ja mitoitusarpeet 2030.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2015). Etelä-Pohjanmaan turvetuotannon vesistövaikutusriskin monitavoitearviointi: Jatkotarkastelu 3. jakovaiheen valuma-alueille (2015). Etelä-Pohjanmaan liitto & konsultti Anna-Mari Kangas.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2015). Etelä-Pohjanmaan keskusverkkoselvitys.

Etelä-Pohjanmaan liitto L1/2015. Logistiikka ja tienpito Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen kaupunkiseutujen ulkopuolella. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liitot (2015) https://epliitto.fi/tiedostot/Logistiikka_ja_tienpito_Etela_Pohjanmaan_ELY_keskuksen_alueen_kaupunkiseutujen_ulkopuolella_2015b.pdf

Etelä-Pohjanmaan liitto L2/2015. Etelä-Pohjanmaan venesatamat, lentoasemat ja -paikat. Etelä-Pohjanmaan liitto (2015) https://epliitto.fi/tiedostot/B_74_Etela-Pohjanmaan_venesatamat_lentoasemat_ja_-paikat_2015.pdf

Etelä-Pohjanmaan liitto (2016). Etelä-Pohjanmaan III vaihemaakuntakaavan suoluontoselvitykset.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2016a). Etelä-Pohjanmaan suoluonto -kysely.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2016b). 3. vaihemaakuntakaavan Natura-arvioinnin tarveharkinta, luonnosvaihe. Turvetuotantoa osoittavat kaavamerkinnot.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2017). Etelä-Pohjanmaan III vaihemaakuntakaavan suoluontoselvitykset.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2018). 3. vaihemaakuntakaavan Natura-arvioinnin tarveharkinta, luonnosvaihe. Turvetuotantoa osoittavat kaavamerkinnot.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2019). Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelma.

Etelä-Pohjanmaan liitto et al. L1/2021. Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma. Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, 2022.
<https://epliitto.fi/ljs/>

Etelä-Pohjanmaan liitto et al. 2020. Länsi-Suomen yhteinen liikennestrategia, Länsi-Suomen maakuntaliitot (2020) https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2020/12/Lansi-Suomen_liikennestrategia_2020.pdf

Etelä-Pohjanmaan liitto L1/2020. Duoraitiojunaliikenteen mahdollisuudet Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakunnissa, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liitot (2020).
https://epliitto.fi/tiedostot/B_114_Duoraitiojunaliikenteen_mahdollisuudet_Etela-Pohjanmaan_ja_Pohjanmaan_maakunnissa.pdf

Etelä-Pohjanmaan liitto (2021). Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvitys.

Etelä-Pohjanmaan liitto et al. L2/2021. Liikenteen kehityskäytäväselvitys välillä Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Suomen liitot (2022) <https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2022/10/Liikenteen-kehityskaytavaselvitys-valilla-Vaasa-Seinajoki-Jyvaskyla-2022.pdf>

Etelä-Pohjanmaan liitto L1/2022. Etelä-Pohjanmaan pyöräliikenneverkkoselvitys. Etelä-Pohjanmaan liitto, 2022 https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2022/10/221024_Etela-Pohjanmaan-pyoraliikenneverkkoselvitys.pdf

Etelä-Pohjanmaan liitto L3/2022. Etelä-Pohjanmaan alemman tieverkon sekä jalankulku- ja pyörätieyhteyksien käyttäjälähtöinen merkitsevyysanalyysi, Etelä-Pohjanmaan liitto (2022) https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2022/10/etela_pohjanmaan_alemman_tieverkon_seka_ja_lankulku_ja_pyoratieyhteyksien_kayttajalahtoinen_merkitse_150561.pdf

Etelä-Pohjanmaan liitto, T1/2022. Teknisen huollon verkostot, Etelä-Pohjanmaan liitto (2022) https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2022/12/Teknisen-huollon-verkostojen-selvitys_web.pdf

Etelä-Pohjanmaan liitto (2022). Etelä-Pohjanmaan virkistysalueselvitys.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2023). Kauhavan Pääjärven luontoarvoselvitys.

Etelä-Pohjanmaan liitto (2023). Tuulivoima-alueiden täydennys. Niittunevan, Siltanevan ja Kankalonselän alueet.

Etelä-Pohjanmaan liitto & FCG (2011/2015). Etelä-Pohjanmaan kaupan palveluverkko 2030.

Etelä-Pohjanmaan liitto & Seinäjoen yliopistokeskus (2016). Etelä-Pohjanmaan aluerakenteen tulevaisuuskuvat 2040.

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus et al., 2022. Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050 ja toimenpideohjelma
<https://storymaps.arcgis.com/stories/3c030a5390064c728c8f1358b34c4311>

Faunatica Oy (2015). Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan suoluontoselvitykset.

FCG (2012). Etelä-Pohjanmaan tuulivoimaselvitys.

FCG (2012). Etelä-Pohjanmaan tuulivoimaselvityksen täydennys – Kauhajoen Säärenkankaan- Eteläkankaan ja Kurikan Kukkookallion-Möhkäleenmaan alueet.

FCG (2013). Etelä-Pohjanmaan tuulivoimaselvityksen täydennys – Jalasjärven Ilvesnevan ja Kauhavan Voltti-Kakkurin alueet.

FCG (2022a). Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvitys. Selvitykseen kuuluu liitteet 1–4: liite 1: Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutusten arviointi, liite 2: Keski-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutusten arviointi, liite 3: Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutusten arviointi, liite 4: Yhteisvaikutusten arviointi.

FCG (2022b). Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisemaselvitys. Selvitykseen kuuluu liitteet 1-2: liite 1: kohdekortit, liite 2: näkymäalueanalyysi ja valokuvasovitteet.

FCG (2023). Etelä-Pohjanmaan aurinkoenergieselvitys. Aurinkoenergian tuotantoon soveltuvat alueet. Selvitykseen kuuluu liite 1: kohdekortit.

FCG (2023). PowerParkin kaupallinen arvio.

FCG (2023). Seinäjoen Roveksen alueen kaupallinen selvitys.

Geologian tutkimuskeskus (2022). POSKI-päivityshankkeeseen liittyvä Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan kalliokiviainnesselvitys.

- Geologian tutkimuskeskus (2022). Kurikan syväpohjavesi. Geologian tutkimuskeskuksen www-sivut (lainattu 16.1.2023). www.gtk.fi/tutkimusprojekti/kurikan-8-syvapohjavesi/
- Husa, J., Heikkinen, R. & Kontula, T. (1996). Vaasan läänin luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet. Suomen ympäristökeskus, luonto- ja maankäyttöyksikkö. Julkaisematon moniste. 115 s.
- Kauhavan kaupunki (2017). Kauhavan lentokenttä, Lentotoiminnan ympäristömeluselvitys yleiskaavatyötä varten. Kauhavan kaupunki, raportti, 2017. www.kauhava.fi/files/15673/Liite_5_Kauhavan_lentokentan_meluselvitys_270617.pdf
- Kelkkareitit.fi. Suomen moottorikelkkareitit ja -urat. Ladattu 20.11.2023.
- Keski-Suomen liitto (2015). Valtatien 18 parantaminen välillä Ähtäri-Multia ja maantien 621 parantaminen välillä Liesjärvi-Keuruu, aluevaraus suunnitelma, Keski-Suomen liitto, B190 / 2015 <https://vayla.fi/documents/25230764/71468479/Aluevarausuunnitelma-%C3%84ht%C3%A4ri-Multia.pdf/43b2aedd-e808-0599-406c-22c2e03b34a0/Aluevarausuunnitelma-%C3%84ht%C3%A4ri-Multia.pdf?t=1618822746638>
- Laasasenaho, K. (2021). Potentiaalisimmat paikat lantapohjaisen biometaanin tuotannolle liikennekäyttöön Etelä-Pohjanmaalla.
- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 5.5.2017/252. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170252>. Viitattu 9.1.2023.
- Liikenne- ja viestintäministeriö 2022. Valtakunnallinen julkisen liikenteen palvelutason määrittely. Valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävät henkilöliikenteen solmupisteet, 2022. <https://www.lvm.fi/o/vahva/document/3617928>
- Liikenne- ja viestintävirasto, 2021. Vesiväyläluokitus, ohje. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, 2021. https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Vesiv%C3%A4yl%C3%A4luokitus_lopullinen.pdf
- Liikennevirasto, et al. 2011. Etelä-Pohjanmaan pääteiden logistiikka- ja maankäyttöselvitys. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto ja Liikennevirasto, Julkaisu B:42, 2011 https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/120958/lr_2011_978-952-255-637-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Liikennevirasto, 2017. Veneväylien suunnitteluohjeet. Liikenneviraston julkaisut 38/2017. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-317-455-9>
- Luonnonvarakeskus (2022a). Selvitys Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan keskeisistä metsäpeura-alueista. Vain viranomaiskäyttöön.

- Luonnonvarakeskus (2022b). Susien reviirit 2003–2020 Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Vain viranomaiskäyttöön.
- Maa- ja metsätalousministeriö (2011). Ehdotus soiden ja turvemaiden kestävän ja vastuullisen käytön ja suojelun kansalliseksi strategiaksi. Työryhmämuistio MMM 1:2011.
- Maa- ja metsätalousministeriö (2018). MMM nimesi merkittävät tulvariskialueet 2018–2024. Maa- ja metsätalousministeriön tiedote 20.12.2018. <https://mmm.fi/-/mmm-nimesi-merkittavat-tulvariskialueet-vuosiksi-2018-2024>. Viitattu 5.1.2023.
- Museovirasto (2009). Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt (RKY). http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx. Viitattu 11.1.2023.
- Mäkinen, K., Palmu, J-P., Teeriaho, J., Rönty, H., Rauhaniemi, T. & J. Jarva (2007). Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat. Suomen ympäristö 14/2007. Ympäristöministeriö. Edita Prima Oy, Helsinki 2007.
- Mäkinen, K., Teeriaho, J., Rönty, H., Rauhaniemi, T. & L. Sahala (2011). Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat. Suomen ympäristö 32/2011. Ympäristöministeriö. Edita Prima Oy, Helsinki 2012.
- Niukko, K. & Etelä-Pohjanmaan liitto (2017). Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi.
- Nordkalk (2023). Vimpeli. <https://nordkalk.fi/yritys/toimipaikkamme/suomi/vimpeli/>. Viitattu 9.1.2023.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2023). Opiskelijat ja tutkinnot. Vipunen. Opetushallinnon tilastopalvelu. Viitattu 17.1.2023.
- Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2015). Valtatie 3 Tampere-Vaasa. Palvelutasolähtöinen kehityskäytäväselvitys. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-242-8>
- Pohjanmaan maakuntakaava 2040. <https://www.obotnia.fi/fi/aluesuunnittelu/pohjanmaan-maakuntakaava-2040>. Maakuntakaava maakuntavaltuuston hyväksymä 6/2020, tullut voimaan 9/2020 ja saanut lainvoiman 1/2022. Viitattu 13.1.2023.
- Proagria Etelä-Pohjanmaa & Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan liitot & (2013). Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet - Ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi.
- Proagria Etelä-Pohjanmaa & Etelä-Pohjanmaan liitto (2014) Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet - Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi, osa 2, päivitys- ja täydennysinventointi.

- Pöyry Finland Oy (2018). Etelä-Pohjanmaan III vaihemaakuntakaavan turvetuotantoon soveltuvien alueiden linnustovaikutusten arviointi.
- Ramboll Finland Oy (2013). Etelä- ja Keski-Pohjanmaan tuulivoima ja erikoiskuljetukset.
- Ramboll Finland Oy (2014). Maakuntakaavan tuulivoima-alueiden vaikutukset Levanevan ja Iso Koihnannevan Natura-alueisiin ja Etelä-Pohjanmaan maakotkakantaan. Vain viranomaiskäyttöön.
- Ramboll Finland Oy (2015). Tuulivoimamaakuntakaavojen Natura-arvioiden päivitys. Vain viranomaiskäyttöön.
- Ramboll Finland Oy (2017). Turvetuotantoon soveltuvien alueiden Natura-vaikutusten arviointi.
- Ramboll Finland Oy (2021). Energiantuotanto Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla 2050.
- Rejlers Finland Oy (2022). Sähkönsiirtoselvitys Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan tuulivoimalle soveltuville alueille.
- Räisänen, M., Laxström, H. & H. Nurmi (2022). POSKI-päivityshankkeeseen liittyvä Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan kalliokiviainnesselvitys. Geologian tutkimuskeskus.
- Räisänen, J. Teeriaho J., Kananoja T. & H. Rönty (2018). Valtakunnallisesti arvokkaat kivikot – Osa 1. Suomen ympäristö 2/2018. Ympäristöministeriö. Helsinki 2019.
- Saatsi Arkkitehdit (2021). Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotus ja Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventointi sekä arvotus.
- Saatsi Arkkitehdit (2021). Etelä-Pohjanmaan maakunnallista rakennusinventointia 2017 täydentävät kohdekortit 2019–2020.
- Santasalo ky (2014). Kaupallinen selvitys Vaasassa.
- Seinäjoen kaupunki ja Ilmajoen kunta (2010). Seinäjoen lentoasema, Lentotoiminnan ympäristömeluselvitys. <https://docplayer.fi/1574958-Seinäjoen-lentoasema-lentotoiminnan-ymparistomeluselvitys.html>
- Sitowise (2022). Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntakaavojen tuulivoima-alueiden Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi. Vain viranomaiskäyttöön.
- Sitowise (2023). Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavoituksen Natura-arviointia varten tehtävä lintujen törmäys- ja populaatiomallinnus päämuuttoreittien osalta.

- Suomen metsäkeskus (2014). Ainespuun puskurivarastoilla ja metsäenergian terminaaleilla tehoa puunhankintaan.
- Suomen virallinen tilasto (SVT). Alueittainen lihantuotanto, Luonnonvarakeskus. Viitattu 17.1.2023.
- Suomen virallinen tilasto (SVT). Satotilasto, Luonnonvarakeskus. Viitattu 17.1.2023.
- Suomen ympäristökeskus (2016). Soidensuojelun täydennysehdotus. Paikkatietoaineistojen latauspalvelu LAPIO. <https://paikkatieto.ymparisto.fi/lapio/latauspalvelu.html>. Ladattu 9.6.2022.
- Suomen ympäristökeskus (2018). Kaupunki-maaseutuluokitus. [https://www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Kaupunkimaaseutuluokitus_paivitetty_Suom\(57423\)](https://www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Kaupunkimaaseutuluokitus_paivitetty_Suom(57423)). Viitattu 15.12.2022.
- Suomen ympäristökeskus (2021). Valtakunnallinen perinnebiotooppien inventointi 2019–2022. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luontotyytit/Luontotyyppien_uhanalaisuus/Perinnebiotoopit/Valtakunnallinen_perinnebiotooppien_inventointi_20192021. Julkaistu 26.6.2019, päivitetty 3.11.2021, viitattu 13.1.2023.
- Suomen ympäristökeskus (2022). Liiteri-tietopalvelu, yleiskaavapalvelun aineistot. Viitattu 15.12.2022.
- Suomen ympäristökeskus (2019, 2020, 2021, 2022). Liiteri-tietopalvelu, yhdyskuntarakenteen seurannan aineistot.
- Suomen ympäristökeskus (2022). Luonnonsuojelualueet. Paikkatietoaineistojen latauspalvelu LAPIO. <https://paikkatieto.ymparisto.fi/lapio/latauspalvelu.html>. Ladattu 9.6.2022.
- Suomen ympäristökeskus (2022). Pohjavesialueet. Paikkatietoaineistojen latauspalvelu LAPIO. <https://paikkatieto.ymparisto.fi/lapio/latauspalvelu.html>. Ladattu 9.6.2022.
- Suomen ympäristökeskus (2022). Yhdyskuntarakenteen seurannan aineistot (YKR).
- Suupohjan Lintutieteellinen Yhdistys ry (2013). Lintujen muutto ja muuton valtaväylät Suupohjassa.
- Sweco (2023). Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050. Kokonaisvaikutusten arviointi, kaavaehdotus.
- Sweco Ympäristö Oy (2016). Etelä-Pohjanmaan rakennemalli 2040.
- Tikkanen, H., Ekblad, C. & H. Tuohimaa (2022). Tuulivoiman vaikutukset maa- ja merikotkaan sekä sääkseen Pohjanmaalla, Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Selvityksestä on kaksi versiota: julkinen ja vain viranomaiskäyttöön tarkoitettu.

- Tilastokeskus (2023). Alueellinen yritystoimintatilasto. Viitattu 4.1.2023.
- Tilastokeskus (2023). Työvoimatutkimus. Viitattu 16.1.2023.
- Tilastokeskus (2023). Väestöennuste 2021. Viitattu 16.1.2023.
- Tukes (2023). Kaivosrekisterin karttapalvelu. <https://gtkdata.gtk.fi/kaivosrekisteri/>. Viitattu 9.1.2023.
- Työ- ja elinkeinoministeriö (2013). Energia- ja ilmastostrategia. https://tem.fi/documents/1410877/2626968/Energia-_ja_ilmastostrategia_2013.pdf/ce0e9b73-f907-454b-b52b-87fa9fa481d2/Energia-_ja_ilmastostrategia_2013.pdf?t=1462791257000
- Ubigu Oy & Lundén Architecture Company (2022). Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut.
- Vaasan vesi, 2022. Kurikan Syväpohjavesihanke. Vaasan veden www-sivut (lainattu 16.1.2023) <https://www.vaasanvesi.fi/kurikasta-pohjavetta-vaasaan>
- Vaasan yliopiston Levon-instituutti & Etelä-Pohjanmaan liitto (2015). Selvitys suurimittakaavaisen bioenergian tuotannon tarpeista ja mahdollisuuksista Etelä-Pohjanmaalla.
- Valtioneuvosto, 2021. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:75 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-749-2>
- Valtioneuvoston periaatepäättös soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta 30.8.2012 (2012). https://mmm.fi/documents/1410837/1516663/MMM-119690-v5-suostrategia_valtioneuvoston_periaatepaatos_v4/005425e8-e3c4-497d-8cff-26f343896c37. Viitattu 29.11.2023.
- Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (14.12.2017) <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f80577688> Viitattu 11.1.2023.
- Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (2000) / Valtioneuvoston päätös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta (2008).
- Väylävirasto 38/2019. Tampere–Seinäjoki-tarveselvitys. Väyläviraston julkaisuja 38/2019. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-317-715-4>
- Väylävirasto 61/2020. Seinäjoki-Vaasa-hankearviointi: Nopeudennosto (Sn140). Väyläviraston julkaisuja 61/2020. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-317-826-7>
- Väylävirasto 12/2021. Rataosuuden Tampere-Oulu-tarveselvitys. Väyläviraston julkaisuja 12/2021. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-317-848-9>

- Väylävirasto 75/2021. Seinäjoki–Kaskinen-radan peruskorjaus: Hankearviointi.
Väyläviraston julkaisuja 75/2021. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-317-926-4>
- Väylävirasto 61/2022. Seinäjoen liikennepaikan toiminnallinen selvitys. Väyläviraston julkaisuja 61/2022. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-405-000-5>
- Väylävirasto (2023). Maanteiden toiminnallisten luokkien päivitystarpeiden tarkastelu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-405-087-6>
- WSP Finland Oy (2014a). Etelä-Pohjanmaan turvetuotannon vesistövaikutusten arviointi. Osa 1: Kuormitustarkastelu.
- WSP Finland Oy (2014b). Etelä-Pohjanmaan turvetuotannon vesistövaikutusten arviointi. Osa 2: Vesistövaikutusriskin monitavoitearviointi.
- Ympäristöhallinto (2023). Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. https://www.ymparisto.fi/fi-luonto/maisemat/arvokkaat_maisemaalueet. Viitattu 11.1.2023.
- Ympäristöministeriö (2014). Soiden erityiset luonnonarvot. Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto. Muistio, joulukuu 2014.
- Ympäristöministeriö (2015a). Suot ja turvemaat maakuntakaavoituksessa. Suomen ympäristö 7/2015.
- Ympäristöministeriö (2015b). Turvetuotannon ympäristönsuojeluohje. Ympäristöhallinnon ohjeita, 2/2015.
- Ympäristöministeriö (2015c). Soidensuojelutyöryhmän ehdotus soidensuojelun täydentämiseksi. Toim. Alanen, A. & Aapala, K. Ympäristöministeriön raportteja 26/2015.
- Ympäristöministeriö (2021). Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, https://www.ymparisto.fi/fi-luonto/maisemat/arvokkaat_maisemaalueet, julkaistu 18.11.2021, päivitetty 2.12.2022. Viitattu 11.1.2023.
- Ympäristöministeriö (2023). Perinnebiotooppien uhanalaisuus, <https://www.ymparisto.fi/fi-luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/luontotyyppien-monimuotoisuus/luontotyyppien-uhanalaisuus/perinnebiotoopit> Julkaistu 27.6.2022, päivitetty 26.4.2023. Viitattu 15.11.2023

11 Liitteet

LIITE 1. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet, niiden sijaintikunta/-kunnat ja alueiden kuvaus.

Alueiden kuvauksessa viitataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvitykseen (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022), jossa tarkasteltu mm. laajoja yhtenäisiä metsä- ja suoalueita, sekä metsä- ja suoluonnon arvoja. Metsäympäristöjen osalta selvityksessä on hyödynnetty lähtötietoina erittäin tärkeitä elinympäristökuvioita (Suomen Metsäkeskus), luonnon/ ympäristönhoitoon Kemera-tukea saaneiden metsäkuvioiden aineistoa (Suomen Metsäkeskus), metsäelinympäristöjen valtakunnallista Zonation-arvoanalyysia (Metsähallitus), maakotkien lentosumma- ja pesimämallinnusanalyysia (Metsähallitus) sekä alueen sijoittumista selvityksessä muodostetulle rakenteelliselle ydinalueelle ja ao. ydinalueen kokoa (ha). Suoluonnon osalta selvityksessä on hyödynnetty lähtötietoina metsäelinympäristöjen valtakunnallista Zonation-arvoanalyysia (analyysi kattaa myös puustoiset suotyypit) (Metsähallitus), ojitustiheyttä (Maanmittauslaitos), maastotietokannan maanpeitetietoa soiden osalta (Maanmittauslaitos) sekä alueen sijoittumista selvityksessä muodostetulle rakenteelliselle ydinalueelle ja ao. ydinalueen kokoa (ha). Taulukossa käytetyt lyhenteet: YSA = yksityismailla sijaitseva luonnonsuojelualue, METSO = Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmassa perustettu suojelualue, FINIBA = Finnish Important Bird Areas/Suomen tärkeät lintualueet, MAALI = maakunnallisesti tärkeä lintualue (Aalto 2013).

Nro	Nimi	Kunta/ kunnat	Alueen kuvaus
1	Muuraismaankankaan alue	Lappajärvi, Evijärvi, Kauhava	- laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Eteläosa alueesta Lappajärven ydinalueella, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) - merkittäviä suo- ja metsäluonnon arvojen keskittymiä aluekokonaisuuden eri osissa (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) - luonnonsuojelualueita, mm. YSA-alueita, METSO-alue - arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeessa 2013, Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan suoluontoselvityksessä 2014 - Lampakannevan MAALI-alue - Lappisenjärvi - alueen itäosasta kulkee etelä-pohjoissuuntainen viheryhteys

			• kytkeytyneisyys Lappajärven länsipuolen laajojen yhtenäisten metsä- ja suoalueiden kesken hyvä
2	Jokinevan alue	Vimpeli, Alajärvi	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu lähes kokonaan Ylimmäisen ydinalueelle, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä. Ylimmäinen on maakunnan toiseksi laajin yhtenäinen metsä- ja suoalue (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueen pohjoisosassa korostuu etenkin suoluonnon arvot, eteläosassa metsäluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. lehtojensuojeluohjelma, soidensuojeluohjelma, METSO-alueita, Metsähallituksen suojelumetsä, Huosianmaankallion Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue • soidensuojelun täydennysehdotuksen kohde Kaukalaisenvea-Hallaneva • Poikkijoki • kytkeytyneisyys maakunnan rajalla sijaitseviin laajoihin yhtenäisiin metsä- ja suoalueisiin hyvä
3	Ylimmäisen alue	Alajärvi	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu kokonaan Ylimmäisen ydinalueelle, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella runsaasti sekä suoluonnon että metsäluonnon arvoja (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. soidensuojeluohjelma, Pohjoisnevan Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue, osin Hötölamminnevan Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue • erityisen monipuolinen lajisto • Pohjoisneva-Juurikkalamminneva-Haarukkalamminnevan MAALI-alue • Ylimmäinen (järvi), Ahvenlampi, Padonlammit • alueelta merkittävä viheryhteys lounaaseen • kytkeytyneisyys maakunnan rajalla sijaitseviin laajoihin yhtenäisiin metsä- ja suoalueisiin hyvä
4	Orasenjoen alue	Alajärvi	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella • alueella korostuu etenkin metsäluonnon arvot Orasenjoen-Lohijoen varressa, ja suoluonnon arvot alueen eteläosassa Lohilamminnevan ja

			Valkeisnevan alueella (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • laaja yhtenäinen metsä- ja suoalue, jolla Orasenjoen alue sijaitsee, on maakunnan ekologisen verkoston keskeisimpiä viheryhteyksien solmukohtia (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. lehtojensuojeluohjelma, Ukonmäen Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue, kaavalla suojeltu Lohilamminneva, YSA-alue, METSO-alue • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeessa 2013 • Lohilamminneva-Valkeisnevan MAALI-alue • Orasenjoki, Lohijoki, Valkeisjärvi, Lohilampi
5	liroonjärven-Matosuon alue	Soini	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu lähdes kokonaan Matosuon ydinalueelle ja osin Parviaisperän ydinalueelle, joiden arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuu etenkin suoluonnon arvot, ja eteläosassa myös metsäluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. soidensuojeluohjelma, Matosuon ja Matosuonniemen Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, METSO-alue, Metsähallituksen suojelumetsä • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan suoluontoselvityksissä 2014 ja 2016 • soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteet Iso Heinäjärvi ja Isonneva-Pirttineva • Matosuon MAALI-alue • liroonjärvi, Onkilampi, Iso Kaihijärvi, Pirttilampi, Iso Heinäjärvi, Peuralampi, Löytöjoki, • alueen poikki kulkee merkittävä itä-länsisuuntainen viheryhteys • kytkeytyneisyys maakunnan rajalla sijaitseviin laajoihin yhtenäisiin metsä- ja suoalueisiin hyvä
6	Arpaisen alue	Soini, Ähtäri	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu Rasinperän ydinalueen pohjoisosaan, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuu etenkin metsäluonnon arvot, ja alueen pohjoisosassa myös suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022)

			• suojelualueita, mm. Ison Koirajärven harjun Natura 2000 -verkostoon ja harjijensuojeluohjelmaan kuuluva alue • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeessa 2013 ja vaihemaakuntakaavan suoluontotoselvityksissä 2014 • soidensuojelun täydennysehdotuksen kohde Isojärven ja Iso-Manalaisen ympäristön suot • Iso Koirajärvi, Iso-Manalainen, Arpainen, Isojärvi, Kalliolampi, Kiukaanlampi, Saarilampi, Lylylampi, Hirvijoki • kytkeytyneisyys maakunnan rajalla sijaitseviin laajoihin yhtenäisiin metsä- ja suoalueisiin hyvä
7	Palolammin alue	Ähtäri	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu Maaherransuon ydinalueelle, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuu sekä metsä- että suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. Maaherransuon soidensuojeluohjelmaan ja Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue, vanhojen metsien suojelualue, Metsähallituksen suojelumetsiä • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan suoluontotoselvityksissä 2014 • Maaherransuon MAALI-alue • Kivijärvi, Alainen-Tuhkio, Keskinen-Tuhkio, Haukilampi, Sysilampi, Valkealampi, Palolampi, Lylylampi, Kalliolampi, Pöntislampi, Niittylampi, Paloharjunlampi, Sepänlampi, Heinälampi, Palojoki • kytkeytyneisyys maakunnan rajalla sijaitseviin laajoihin yhtenäisiin metsä- ja suoalueisiin hyvä
8	Rintalankylän-Niiniperän alue	Ähtäri	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu Rintalankylän ydinalueelle, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuu etenkin metsäluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. Niininevan soidensuojeluohjelmaan ja Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue, YSA-alueita • Soukanjärvi, Niinilampi, Torakkalammit

			• kytkeytyneisyys maakunnan rajalla sijaitseviin laajoihin yhtenäisiin metsä- ja suoalueisiin hyvä, alue keskeinen viheryhteyksien kannalta
9	Liikajärven alue	Kurikka, Seinäjoki	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu Liikajärven ja osin Matehenperän ydinalueille, joiden arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuu sekä metsä- että suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. Haukilamminnevan Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue, soidensuojeluohjelman alue, YSA-alueita, METSO-alue • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeessa 2013 ja vaihemaakuntakaavan suoluontonselvityksissä 2014 • Murtomaanneva-Vähäjärvennevan MAALI-alue • soidensuojelun täydennysehdotuksen kohde Vähäjärvenneva • Liikajärvi, Vähä Madesjärvi, Iso Madesjärvi, Kolhonjärvi, Haukilampi, Kihniänjoki, Madesluoma, Liikapuron tekojärvi • kytkeytyneisyys maakunnan rajalla sijaitseviin laajoihin yhtenäisiin metsä- ja suoalueisiin hyvä
10	Hirvijärven-Varpulan alue	Lapua, Seinäjoki, Kuortane	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu Hirvijärven-Varpulan ydinalueelle, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä. Alue on maakunnan laajin yhtenäinen metsä- ja suoalue (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuu sekä metsäluonnon arvot sekä etenkin Suppelonnevan-Peränevan-Rimminnevan-Tausnevan-Kaukolamminnevan alueella suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. Peränevanholman Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue, vanhojen metsien suojeluohjelman alue, YSA-alueita, METSO-alueita • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeessa 2013 • erityisen monipuolinen lajisto • Hirvijärven ja Kaukolamminneva-Tausnevan MAALI-alueet

			• soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteet Peräneva-Mikonneva-Rimminneva ja Kaulalamminneva-Tausneva • Hirvijärven tekojärvi, Vapulan tekojärvi, Tiisijärvi, Vähäjärvi • keskeinen viheryhteyksien solmukohta
11	Simpsjön alue	Lapua	• Laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu Simpsjön ydinalueelle, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuu etenkin metsäluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, Simpsjön Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alue ja lehtojensuojeluohjelman alue, YSA-alue • Ryttilampi
12	Orisbergin alue	Seinäjoki, Isokyrö	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu Kylkisalonnevan ydinalueelle, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuu etenkin metsäluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. Nättiipiin ja Pelman metsän Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, vanhojen metsien suojeluohjelman alue, YSA-alueita, METSO-alue • Kotilammi, Ulvilanluoma • alueen läpi kulkee itä-länsisuuntainen viheryhteys
13	Pirjatannevan-Haukkanevan alue	Seinäjoki, Alavus	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu Matolammin ja Haukkanevan ydinalueille, joiden arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuu etenkin suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. Pirjatannevan ja Haukkanevan Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet Metsähallituksen suojelukohde (Lettoneva), soidensuojeluohjelman alue, YSA-alueita

			• Seinäjärvi, Iso Vehkajärvi, Vähä Vehkajärvi, Valkeinen, Liiverinjärvi, Juupajärvi, Iso Ruuhijärvi, Vähä Ruuhijärvi, Pyssyletot • alueelta koilliseen viheryhteys
14	Levanevan-Pässilänvuoren-Sikavuoren alue	Ilmajoki, Kurikka	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu Levanevan ja Pässilänvuoren ydinalueille, joiden arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuu sekä metsä- että suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. lehtojensuojeluohjelman alueita, soidensuojeluohjelman alue, Levanevan ja Pässilänvuoren Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, YSA-alueita, METSO-alue • Levanevan alueen FINIBA-alue • Kalajaisjärvi, Kivi- ja Levalammen tekojärvi, Rajalammi • keskeinen viheryhteyksien solmukohta
15	Roopakannevan alue	Kurikka, Teuva	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu pääosin Takanevan ydinalueelle, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuu sekä metsä- että suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. Kurpannevan, Pässinrämäkän ja Isokorven Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue, soidensuojeluohjelman alue, vanhojen metsien suojeluohjelman alue, lehtojensuojeluohjelman alue, YSA-alueita • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suosiselvityshankkeessa 2013 ja suoluontoselvityksissä 2014 • soidensuojelun täydennysehdotuksen kohde Lintuneva • Niinistöjärvi
16	Pitkämön-Ponsinevan alue	Kurikka, Kauhajoki	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijoittuu pääosin Ponsinevan ydinalueelle, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuvat etenkin metsäluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022)

			• suojelualueita, mm. soidensuojeluohjelman alue, lehtojensuojeluohjelman alue, Metso-alueita • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suoluontotoselvityksissä 2014 • Ponsijärvi, Housujärvi, Rautapäänjärvi, Pitkämönluoma • alueen länsiosasta kulkee etelä-pohjoissuuntainen viheryhteystarve
17	Iso Koihnannevan alue	Kauhajoki, Kurikka	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue on lähes vastaava Iso Koihnannevan ydinalueen kanssa, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueen länsiosassa korostuvat etenkin metsäluonnon arvot ja itäosassa Iso Koihnannevan-Mustansaarennevan-Hakonevan alueella suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. soidensuojeluohjelman alueita, lehtojensuojeluohjelman alue, Iso Koihnannevan ja Mustasaarennevan Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, YSA-alue, Metso-alueita • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suoluontotoselvityshankkeessa 2013 ja suoluontotoselvityksissä 2014 • erityisen monipuolinen lajisto • Koihnanjärvi, Lutakkokeitaat, Isoluoma • alueen länsiosasta kulkee etelä-pohjoissuuntainen viheryhteystarve
18	Ranta-Tarkan alue	Teuva, Kauhajoki	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueen pohjoisosassa korostuvat etenkin metsäluonnon arvot ja eteläosassa suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. soidensuojeluohjelman alueita, Lutakkonevan Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue, YSA-alue • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suoluontotoselvityshankkeessa 2013 • erityisen monipuolinen lajisto • soidensuojelun täydennyskehdotuksen kohde Mustaisneva • Suksenjärvi, Isolammi, Mustaisjärvi
19	Hanhikeitaan alue	Isojoki	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijaitsee lähes kokonaisuudessaan Hanhikeitaan

			ydinalueella, jonka arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuvat etenkin suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. soidensuojeluohjelman alue, harjijensuojeluohjelman alue, Hanhikeitaan Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue, YSA-alue • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeessa 2013 ja suoluontoselvityksissä 2014 • Hanhijärvi, Rytistenlammi, Eteläjärvi
20	Mustasaarenkeitaan-Haapakeitaan-Huidankeitaan alue	Isojoki	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijaitsee Mustasaarenkeitaan-Haapakeitaan-Huidankeitaan, sekä osin Stormossenin-Peurannevan ydinalueilla, joiden arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuvat sekä metsä- että suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. soidensuojeluohjelman alue, lintuvesiensuojeluohjelman alue, Haapakeitaan ja Kodesjärven Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, YSA-alueita, METSO-kohteita • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeessa 2013 ja suoluontoselvityksissä 2014 • soidensuojelun täydennysehdotuksen kohde Peurainneva • Mustasaarenkeitaan-Rynkänkeitaan FINIBA-alue • Kodesjärvi, Sarvijärvi, Kivijärvi, Veitsilampi, Mustajärvi, Haapajärvi, Siironjoki eli Nevoonjoki, Haukanjoki • alueen läpi kulkee viheryhteys
21	Lauhanvuoren alue	Isojoki, Kauhajoki	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alueen pohjoisosassa sijaitsee Lauhavuori-Hukankeidas ydinalueella ja eteläosa Lauhanvuori-Siioninkeidas ydinalueella, joiden arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä. Lauhavuori-Hukankeidas on maakunnan kolmanneksi laajin yhtenäinen metsä- ja suoalue (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022)

			• alueella korostuvat sekä metsä- että suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. Lauhanvuoren kansallispuisto, soidensuojeluohjelman alueita, Lauhanvuoren, Karvianjoen koskien ja Lapväärtinjokilaakson Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, YSA-alueita, METSO-kohteita • arvokasta suoluontoa inventoitu mm. Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeessa 2013 ja suoluontoselvityksissä 2014 • Lauhanvuoren FINIBA-alue • Kuivajärvi, Spitaalijärvi, Säärenjärvi, Likolammit, Vääräjärvi, Isojoki, Paholuoma, Kärkiluoma, Hukanluoma, Lohiluoma • alueen eteläosassa kulkee itä-länsisuuntainen viheryhteys
22	Kauhanevan-Pohjankankaan alue	Kauhajoki	• laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella. Alue sijaitsee Kauhaneva-Pohjankangas ja Kauhaneva-Pohjankangas 2 ydinalueilla, joiden arvoja ja erityispiirteitä kuvataan Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • alueella korostuvat etenkin suoluonnon arvot (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022) • suojelualueita, mm. Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuisto, soidensuojeluohjelman alueita, harjijensuojeluohjelman alue, Kauhaneva-Pohjankangas ja Karvian luomat Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, YSA-alueita • Kauhalampi, Kakkorinlammit, Juurakkojärvi, Katikanluoma

LIITE 2. Viheryhteystarpeet, niiden sijaintikunta/-kunnat ja viheryhteyksien kuvaus.

Yhteyksien kuvauksessa viitataan laajoihin yhtenäisiin metsä- ja suoalueisiin, sekä peltoalueisiin, joiden tarkemmat kuvaukset on esitetty Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksessä (Ubigu Oy & Lundén Architecture Company, 2022). Riistaeläinonnettomuuksien lähtöaineistona on Suomen Riistakeskuksen avoin paikkatietoaineisto.

Nro	Nimi	Kunta/kunnat	Viheryhteyden kuvaus
1	Hirvijärven-Varpulan alue – Orisbergin alue – Levanevan-Pässilänvuoren-Sikavuoren alue	Seinäjoki, Lapua, Ilmajoki	- Seinäjoen taajaman pohjoispuolella itä-länsisuunnassa oleva viheryhteys, joka jatkuu laajojen yhtenäisten metsä- ja suoalueiden kautta maakunnan länsirajalle Levanevan-Pässilänvuoren-Sikavuoren alueelle - Lapuan-Seinäjoen-Ilmajoen laajojen yhtenäisten peltoalueiden pohjoispuolelta ja Ylistaron-Isonkyrön peltoalueiden eteläpuolelta kiertävä viheryhteys - yhteysvälillä (valta)teiden risteämiskohdissa riistaeläinonnettomuuksia - risteää Kyrönjoen ja Nurmonjoen kanssa - ylimaakunnallisuus: Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitetaan ekologinen yhteystarve Levanevasta pohjoiseen (Levaneva-Isokyrö)
2	Talasnevan alue – Isokyrön pohjoisraja/maakuntaraja	Isokyrö	- Talasnevan laajalta yhtenäiseltä metsä- ja suoalueelta pohjoiseen Vöyrin Rödslanin laajalle yhtenäiselle metsä- ja suoalueelle suuntautuva viheryhteys - Isonkyrön laajojen yhtenäisten peltoalueiden läpi kulkeva viheryhteys - risteää Kyrönjoen kanssa - ylimaakunnallisuus: Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitetaan ekologinen yhteystarve jatkumona maakuntarajalta pohjoiseen (Isokyrö-Munsala)
3	Kurjennevan alue – Honkakylä - Pitkämön-Ponsinevan alue	Seinäjoki, Ilmajoki, Kurikka	- Seinäjoen ja Kuortaneen rajalta Kurjennevan laajalta yhtenäiseltä metsä- ja suoalueelta lounaaseen aina Kurikan Pitkämön-Ponsinevan alueelle suuntautuva viheryhteys - Kurikan-Ilmajoen-Seinäjoen laajojen yhtenäisten peltoalueiden kaakkoispuolella oleva viheryhteys - yhteysvälillä (valta)teiden risteämiskohdissa riistaeläinonnettomuuksia

4	Roopakannevan alue – Teuvan länsiraja/maakuntaraja	Teuva, Kurikka	- laajoilla yhtenäisiä metsä- ja suoalueilla oleva koillis-lounaissuuntainen viheryhteys - Jurvan laajojen yhtenäisten peltoalueiden eteläpuolella ja Teuvan laajojen yhtenäisten peltoalueiden pohjoispuolella oleva viheryhteys - ylimaakunnallisuus: Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 maakuntarajan toiselle puolelle osoitetaan ekologinen yhteystarve (Risnäsmissen-Yttermark-maakuntaraja)
5	Rintalankylän-Niiniperän alue – Ähtärin itäraja/maakuntaraja	Ähtäri	Maakunnan etelärajalla olevilla laajoilla yhtenäisillä metsä- ja suoalueilla oleva itä-länsi/koillis-lounaissuuntainen viheryhteys, jota rajaa pohjoispuolella olevat Ähtärin alueen vesistöt
6	Kuortaneen Alavuden kuntaraja – Alavuden lounaisosa/maakuntaraja	Alavus, Kuortane	- Alavuden ja Kuortaneen kuntarajan laajoilta yhtenäisiltä metsä- ja suoalueilta Alavuden lounaisosaan suuntautuva etelä-pohjois/koillis-lounaissuuntainen viheryhteys, joka suuntautuu maakunnan eteläosan laajoille yhtenäisille metsä- ja suoalueille - yhteysvälillä (valta)teiden risteämiskohdissa riistaeläinonnettomuuksia
7	Lappajärven länsipuoli – Julkunnevan alue/maakuntaraja	Lappajärvi, Evijärvi	- Lappajärven länsipuolella olevilta laajoilta yhtenäisiltä metsä- ja suoalueilta maakuntarajalle suuntautuva viheryhteys - järven etelä-pohjoissuunnassa kiertävä viheryhteys - yhteysvälillä (valta)teiden risteämiskohdissa riistaeläinonnettomuuksia
8	Lauhanvuoren alue – Teuvan lounaisosa/maakuntaraja	Kauhajoki, Karijoki, Teuva	- Lauhanvuoren kansallispuiston laajalta yhtenäiseltä metsä- ja suoalueelta luoteeseen maakuntarajalle suuntautuva viheryhteys, joka seurailee laajoja metsä- ja suoalueita - Teuvan-Kauhajoen-Päntäneen laajojen yhtenäisten peltoalueiden eteläpuolella ja Karijoen peltoalueiden koillispuolella oleva viheryhteys - ylimaakunnallisuus: Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitetaan ekologinen yhteystarve maakuntarajan toisella puolella jatkuen luoteeseen/pohjoiseen (Hedet-Pjelax-Bredmossmyran)

9	Kauhanevan-Pohjankankaan alue – Kotaneva - Roopakannevan alue	Kauhajoki, Kurikka, Teuva	- Kauhanevan-Pohjankankaan laajalta yhtenäiseltä metsä- ja suoalueelta pohjoiseen suuntautuva viheryhteys, joka seurailee laajoja yhtenäisiä metsä- ja suoalueita Roopakannevan alueelle Teuvaan ja Kurikkaan - Päntäneen-Kauhajoen laajojen yhtenäisten peltoalueiden itä- ja pohjoispuolella oleva viheryhteys - yhteysvälillä (valta)teiden risteämiskohdissa riistaeläinonnettomuuksia - risteää Kyrönjoen ja Ikkälänjoen kanssa
10	Kauhanevan-Pohjankankaan alue - Mustasaarenkeitaan-Haapakeitaan-Huidankeitaan alue/maakuntaraja	Kauhajoki, Isojoki	- maakunnan etelärajalla Isojoen ja Kauhajoen kuntien eteläosassa itä-länsi/koillinen-lounaissuunnassa yhtenäisillä metsä- ja suoalueilla oleva viheryhteys, joka yhdistää maakunnan laajimpia metsä- ja suoalueita Mustasaarenkeitaan-Haapakeitaan-Huidankeitaan, sekä Lauhanvuoren ja Kauhanevan-Pohjankankaan alueella - ylimaakunnallisuus: Satakunnan viherrakenneselvityksessä (2021) on tunnistettu luonnon ydinalue ja viherkäytävä Satakunnan puolella
11	Liikajärven alue – Iso Koihnannevan alue	Kurikka	- Kurikan eteläosassa laajoilla yhtenäisillä metsä- ja suoalueilla itä-länsisuunnassa oleva viheryhteys, joka yhdistää Liikajärven alueen ja Iso Koihnannevan alueen laajat metsä- ja suoalueet - Kosken laajojen peltoalueiden eteläpuolella oleva viheryhteys - yhteysvälillä valtatie risteämiskohdissa riistaeläinonnettomuuksia
12	Hirvijärven-Varpulan alue – Kuortaneen pohjoisosa	Kuortane	- Hirvijärven-Varpulan laajalta yhtenäiseltä metsä- ja suoalueelta koilliseen suuntautuva viheryhteys - Lapuan Haapakosken-Tiistenjoen laajojen yhtenäisten peltoalueiden kaakkoispuolelta ja Kuortaneenjärven pohjoispuolelta kiertävä viheryhteys - risteää Lapuanjoen kanssa
13	Lappajärven länsiosa – Paljakannevan-Åkantomossenin alue/maakuntaraja	Kauhava, Lappajärvi	Lappajärven länsiosan laajoilta yhtenäisiltä metsä- ja suoalueilta maakunnan länsirajan laajoille metsä- ja suoalueille itä-länsisuunnassa suuntautuva viheryhteys, joka noudattelee Kauhavan alueen laajimpia yhtenäisiä metsä- ja suoalueita

			• Kauhavan-Ylihärmän laajojen yhtenäisten peltoalueiden pohjoispuolella oleva viheryhteys, joka kulkee Voltin-Alahärmän laajojen peltoalueiden yli • ainoa maakunnan pohjoisosan laajojen yhtenäisten peltoalueiden yli itä-länsisuunnassa kulkeva viheryhteys • risteää Lapuanjoen kanssa
14	Sanemossenin alue/maakuntaraja - maakuntaraja/Levan evan-Pässilänvuoren-Sikavuoren alue	Kurikka	• Sanemossenin laajalta yhtenäiseltä metsä- ja suoalueelta koilliseen Ruoksunnevan ja siihen liittyvän Levanevan-Pässilänvuoren-Sikavuoren laajalle yhtenäiselle metsä- ja suoalueelle suuntautuva viheryhteys • Jurvan laajat yhtenäiset peltoalueet luoteispuolelta kiertävä viheryhteys • yhteysvälillä valtatie risteämiskohdissa riistaeläinonnettomuuksia • ylimaakunnallisuus: Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitetaan ekologinen yhteystarve Sanemossenin alueelle maakuntarajalle (Sarvineva-Petolahti-Öjna) ja Levanevan alueelle (Levaneva-Isokyrö)
15	Siirilän alue - Ylimmäisen alue/maakuntaraja	Alajärvi	• Alajärven keskiosan laajoilta yhtenäisiltä metsä- ja suoalueilta koilliseen suuntautuva viheryhteys, joka yhdistyy laajoja yhtenäisiä metsä- ja suoalueita pitkin Alajärven länsiosaan maakunnan rajalle, Ylimmäisen alueelle • yhteysvälillä (valta)teiden risteämiskohdissa riistaeläinonnettomuuksia • risteää Kuninkaanjoen kanssa
16	Rantakankaan alue - Soinin kaakkoisosa/maakuntaraja	Soini, Alajärvi	• Alajärven keskiosan laajoilta yhtenäisiltä metsä- ja suoalueilta kaakkoon suuntautuva viheryhteys, joka jatkuu laajoja yhtenäisiä metsä- ja suoalueita pitkin Soinin länsiosaan maakunnan rajalle • Soinin länsirajan vesistöt eteläpuolelta ja Ähtärinjärven sekä Ähtärin pohjoisosien vesistöt pohjoispuolelta kiertävä viheryhteys

LIITE 3. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden kaavaratkaisun kuvaus vaihemaakuntakaavasta III, jossa mukana olleeseen suojoukkoon Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaratkaisu perustuu. Kaavan selvitykset ovat osa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n selvityskokonaisuutta.

Kaavan tausta

Maakuntahallitus päätti helmikuussa 2013 käynnistää Etelä-Pohjanmaan III vaihemaakuntakaavan laatimisen. Vaihemaakuntakaavan teemoina ovat turvetuotanto, suoluonnon suojelu, puolustusvoimien alueet, bioenergia- ja biolaitokset ja energiapuun terminaalit.

Etelä-Pohjanmaan maakuntavaltuusto hyväksyi III vaihemaakuntakaavan 3.12.2018. Valtuuston päätöksestä jätettiin viisi valitusta, jotka hallinto-oikeus hylkäsi 17.7.2021 antamallaan päätöksellä. Vaihemaakuntakaava on kuulutettu voimaan 23.8.2021.

Kaavan tavoitteena on

- edistää maakunnan energiaomavaraisuutta osoittamalla energiateollisuuden tarpeisiin riittävä määrä turvetuotantoalueita
- turvata maakunnallisesti arvokkaiden suoluonnon kohteiden säilyminen
- edistää energiapuun logistiikkaketjun toimivuutta ja tehokuutta
- tarpeen mukaan osoittaa maankäyttöratkaisu uusille vähintään seudullisesti merkittävillä bioenergiailaitoksille
- lisäksi kaavassa osoitetaan puolustusvoimien alueet

Turvetuotantoon soveltuvat alueet osoitetaan kaavassa alueen erityisominaisuutta kuvaavalla merkinnällä "turvetuotantoon soveltuva alue".

Turvetuotantoon soveltuvien soiden lähtöaineistona ovat Geologian tutkimuskeskuksen suokohtaiset turvevaratiedot ja suoympäristön perustiedot, joita on päivitetty Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeessa (Etelä-Pohjanmaan ELY, GTK & Etelä-Pohjanmaan liitto, 2013).

GTK:n turvevarainventointien pohjalta on kaavan vesistövaikutusten arviointeihin (WSP Finland Oy 2014 a, 2014 b; Etelä-Pohjanmaan liitto, 2015) valittu suot, jotka

- ovat tuotantokelpoiselta pinta-alaltaan vähintään 20 hehtaaria
- kuuluvat luonnontilaisuusluokkaan 0 tai 1. Lisäksi mukana 20 tuottajien omistuksessa tai vuokraamalla mailla olevaa luonnontilaisuusluokan 2 suota
- eivät rajoitu pitkällä matkalla vesistöön ja/tai joilla ei ole lukuisia lampia ja/tai järviä
- ovat vähintään yhden kilometrin etäisyydellä Natura 2000 -alueista, soidensuojeluohjelman alueista ja valtion suojelualueista, jotka ovat suota (ks. kappale 7.3.4 vaihemaakuntakaava III kaavaselostus)

- eivät sijaitse kokonaan tai osittain pohjavesialueella
- eivät sijaitse asutuskeskittymien lähellä
- ja joiden tuotantoala koostuu korkeintaan kolmesta osasta

Vesistövaikutusten arvioinneissa mukana ollutta suojoukkoa (454 kpl, 26 205 ha) on kaavan valmistelun edetessä täydennetty turvetuottajilta saatujen tietojen perusteella. Kaavassa osoitettavat turvetuotantoon soveltuvat alueet on valittu tästä suojoukosta seuraavissa kappaleissa esitettyjen kriteerien mukaisesti huomioiden kaavaselvitysten tulokset, kaavan laadintaa ohjaavat säädökset sekä alueelliset suunnitelmat ja strategiat.

Tuotantokelpoinen pinta-ala ja muut teknis-taloudelliset tekijät

Soiden tuotantokelpoinen pinta-ala on Geologian tutkimuskeskuksen turvevara-aineistossa määritelty vähintään viiden hehtaarin laajuisten yhtenäisten yli 1,5 metriä syvien alueiden perusteella (Etelä-Pohjanmaan ELY, GTK & Etelä-Pohjanmaan liitto, 2013). Koko suorajauksen pinta-alaan voi sisältyä muun muassa kivennäismaaosia sekä ohuempien turvekerrosten alueita ja se on näin ollen pinta-alaltaan huomattavasti suurempi kuin tuotantokelpoinen ala. Tuotantokelpoiseen pinta-alaan ei ole laskettu mukaan olemassa olevia turvetuotantoalueita, jotka voivat sijaita samassa suoaltaassa.

Kaavakartalla esitettävä suoaltaiden rajaukset eivät ole yhteneväiset mahdollisen tulevan turvetuotantoalueen kanssa, vaan tarkemmat rajat määräytyvät alueen tarkemmassa suunnittelussa mm. turvekerroksen paksuuden ja ympäristöluvan ehtojen mukaisesti.

Kaavaratkaisussa on tuotantoon soveltuvien soiden osalta ollut lähtökohtana vähintään 50 hehtaarin tuotantokelpoisen alueen pinta-ala. 50 hehtaarin pinta-alaa voidaan pitää yleistetysti turvetuotannon aloittamisen kynnyksrajana etenkin uusien alueiden osalta, mutta tilanne vaihtelee esimerkiksi alueen sijainnin ja turvemäärän mukaan. Vähimmäispinta-alan käyttö on perusteltua myös maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden.

Kaavassa osoitetaan myös tuotantokelpoiselta pinta-alaltaan alle 50 hehtaarin alueita, jotka sijaitsevat pääosin nykyisten turvetuotantoalueiden välittömässä läheisyydessä, jolloin esimerkiksi tuotantoon tarvittavia rakenteita on alueella valmiina, tai ovat turvetuottajien hallussa ja täyttävät muilta osin kaavaan valinnan kriteerit. Lisäksi kaavassa on osoitettu alle 50 hehtaarin turvetuotantoon soveltuvia alueita sellaisille alueille, jossa on useiden kaavassa osoitettujen alueiden keskittymiä. Turvetuotannon ohjaaminen keskitetysti tietyille alueille on Kokemäenjoen-Saaristonmeren-Selkämeren vesienhoitosuunnitelman mukaisesti mm. vesiensuojelujärjestelmien ja vesitalouden hallinnan kannalta tehokkaampaa kuin yksittäisten pienten alueiden hajasijoittaminen (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2015a).

Turvetuotantoon soveltuvien alueiden valinnassa on huomioitu alueiden tuotantovalmius painottaen valinnassa sellaisia suokohteita, jotka ovat jo turvetuottajien

hallussa. Lisäksi valinnassa on pyritty huomioimaan soiden sijaintia suhteessa turpeen tärkeimpiin käyttökohteisiin.

Erityiset luontoarvot ja muut luontoarvot

Kaavan selvityksiin on otettu mukaan pääosin ojitettuja ja luonnontilaltaan muuttuneita luonnontilaisuusluokan 0 ja 1 soita. Valinta perustuu valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, jotka olleet voimassa vaihemaakuntakaava III:n laadinnan aikana (Valtioneuvosto 2000/2008) ja Valtioneuvoston periaatepäätökseen (2012) soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan maankäytön suunnittelussa on huomioitava suon yleinen ja erityinen (mm. luontotyyppi, lajisto, ojittamaton suoala) luonnonarvo. Yleiseen luonnonarvoon kuuluu luonnontilaisuusluokituksen lisäksi seudullinen ojitusaste, joka on suostrategian mukaan Etelä-Pohjanmaan seutukunnissa yli 80 % (Suupohja 81, Järviseuutu 85, Kuusiokunnat 88 ja Seinäjoen seutukunta 85 %). Seudullisesti korkea ojitusaste lisää yksittäisen suon luonnonarvoa (MMM 2011, YM 2015).

Periaatepäätöksen yleissuosituksen mukaan turvetuotanto kohdennetaan luokkien 1 ja 0 soille. Turvetuotantoa voidaan suunnata myös luokan 2 soille, jos suon yleinen luonnonarvo on seutukunnan ojitusasteen perusteella keskimääräistä alhaisempi, eikä erityisiä luonnonarvoja esiinny. Etelä-Pohjanmaan kaikkien seutukuntien ojitusaste ylittää periaatepäätöksessä ja sen taustamuistiossa määritellyn nollatason, jolloin luonnontilaisuusluokan 2 soita ei lähtökohtaisesti voida maakuntakaavassa osoittaa turvetuotantoon soveltuvina alueina. Ratkaisua tukevat myös mm. kansallisen energiasstrategian linjaukset (TEM 2013) ja maakunnallisen ympäristöstrategian tavoitteet (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus 2015b).

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä (2012) esitettyä luonnontilaisuusasteikkoa hyödynnetään ensisijaisesti sellaisten soiden ja turvemaiden maankäytön suunnittelussa, jotka on periaatepäätöksen antamisen (30.8.2012) jälkeen hankittu turvetuotantoon. Näin ollen kaavaratkaisussa on otettu tarkasteluun sellaiset luonnontilaisuusluokan 2 suot, jotka tuottajien antaman selvityksen perusteella on hankittu ennen periaatepäätöksen antamista ja joilla ei esiinny merkittäviä erityisiä luonnonarvoja. Ympäristöministeriön oppaan (2015a) mukaan maakuntakaavoituksessa soiden käytön suunnittelu edellyttää soiden erityisten luontoarvojen selvittämistä yleisen luontoarvon lisäksi.

Luonnontilaisuusluokan 2 soiden erityiset luonnonarvot on pisteytetty Ympäristöministeriön (2014) laatiman ohjeistuksen mukaisesti. Pisteytykseen on otettu mukaan kaikki kaavan valmistelussa mukana olleet luonnontilaisuusluokan 2 suot, joiden luontoarvot on selvitetty, jotta saadaan mahdollisimman kattava käsitys luokan 2 soiden luontoarvoista Etelä-Pohjanmaalla (33 kpl). Pisteytyksessä on huomioitu suon luontotyyppi, lajisto, kytkeytyneisyys, ojittamaton ala ja hydrologinen tila. Erityisten luonnonarvojen merkittävyys edellyttää yleensä useamman kuin yhden luonnonarvon esiintymistä suolla. Luonnonsuojelusäädöksiin sisältyvät soiden ja pienvesien eläinlajit ja

luontotyyppit tulee ottaa huomioon riippumatta muiden erityisten luonnonarvojen tarkastelusta ja niiden ohella.

Kaavaratkaisuun otetaan mukaan suot, jotka sijoittuvat pisteytetyn aineiston perusteella luonnontilaisuusluokan 2 soiden mediaanin alapuolelle. Näiden soiden luontoarvot suhteessa muihin tarkasteltuihin ovat alemmat. Osa luokan 2 soista ei ole mukana kaavaratkaisussa muista kuin erityisistä luontoarvoista johtuen (mm. Haapokonto (15085) Seinäjoella saanut kaavan valmistelun aikana ympäristöluvan, Iso Rapanevalla (5831) Isojoelta ei KHO:n vuosikirjapäätöksen 2014:176 mukaan ollut edellytyksiä ympäristöluvan myöntämiselle, Housukeidas (5799) sijaitsee Lapväärtinjoen vesistöalueella, jonne ei Natura-vaikutusten vuoksi ohjata tuotantoa). Kaavaehdotuksessa tullaan turvetuotantoon soveltuvina alueina osoittamaan 5 luonnontilaisuusluokan 2 suota, joista neljä on nykyisten turvetuotantoalueiden välittömiä jatkeita. Lisäksi viidellä alueella luonnontilaisuusluokka on muuttunut GTK:n määrittelemästä luokasta 2 mm. suon ojittamattomalla osalla toteutuneen turvetuotantohankkeen vuoksi.

Kaikkien soiden osalta on lisäksi huomioitu niillä esiintyvät luonnonarvot kaavaselvityksiin (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, GTK & Etelä-Pohjanmaan liitto 2013; Faunatica 2015; Etelä-Pohjanmaan liitto 2015) ja muihin käytettävissä oleviin aineistoihin (mm. uhanalaisten lajien tietokanta, tärkeät lintualueet) perustuen. Suurten petolintujen pesimisedellytysten ja -rauhan varmistamiseksi kaavaehdotuksessa ei osoiteta turvetuotantoon soveltuvia alueita soille, joilla sijaitsee sääksen pesäpuu. Lisäksi sääksen pesäpuihin jätetään yhden kilometrin suojaetäisyys ja kaksi kaavan valmisteluaineistossa ollutta suota jätetään osoittamatta maakotkan pesän läheisyyden perusteella. Kaavan ehdotusvaiheessa toteutetun linnustovaikutusten arvioinnin tulosten perusteella turvetuotannon vaikutukset soilla pesivään linnustoon arvioidaan vähäisiksi, sillä kohteilla on vain vähän suolinnuston kannalta erityisen tärkeitä ojittamattomia alueita (Pöyry Finland Oy 2018). Arvioinnin tulosten mukaisesti Voitonnevan (10114) ja Viitasuon (13014) rajauksia on muutettu siten, että ojittamattomien, huomionarvoisen suolinnuston kannalta merkittäviä alueita on jätetty merkinnän ulkopuolelle tai niihin on jätetty puustoinen suojavyöhyke. Lisäksi Savonnevan (32862) alue on poistettu kaavaratkaisusta merkittävien negatiivisten linnustovaikutusten vuoksi (maakunnallisesti merkittävä naurulokkien pesimäpaikka, 0,8 % Suomen kokonaiskannasta, MAALI-kohde).

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa on osoitettu Suupohjaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, joka muodostaa pohjan alueen luontomatkailun kehittämiseksi. Alueella painottuvat erityisesti suot, jotka ovat suotyypeiltään sekä kasvi- ja eläinlajistoltaan rikkaita. Suupohjan alue on merkittävä myös ekologisten yhteyksien kannalta. Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeälle alueelle osoitettavat turvetuotantoon soveltuvat suot (6 kpl) ovat pääosin pienialaisia ja kuuluvat luonnontilaisuusluokkiin 0 ja 1.

Taulukko. Kaavan valmisteluaineistossa olleiden luonnontilaisuusluokan 2 soiden erityisten luontoarvojen pisteytys. Pisteytys perustuu Ympäristöministeriön ohjeistukseen (Ympäristöministeriö 2014: pisteytys noudattaa pääosin YM:n muistion kaavaa), josta voi tutustua pisteytettyihin teemoihin tarkemmin. Pisteet on suhteutettu soiden kesken teemoittain pääosin asteikolle 0 – 3. Pisteytyksessä käytetyt inventointitiedot perustuvat kaavan suoluontoselvityksiin sekä kolmella suolla ympäristölupien haun yhteydessä toteutettuihin selvityksiin.

Kaavan laadinnassa on ollut lähtökohtana, että kaavassa voidaan osoittaa turvetuotantoon soveltuvina alueina sellaisia luonnontilaisuusluokan 2 soita, joiden kokonaispisteet sijoittuvat erityisten luontoarvojen pisteytyksessä mediaaniarvon (1,48) alapuolelle ja jotka ovat näin ollen erityisten luontoarvojen näkökulmasta sellaisia, että ne voidaan osoittaa maakuntakaavassa. Suot, joiden kokonaispisteet sijoittuvat mediaaniarvon alapuolelle, on korostettu taulukossa (16 kpl). Näistä soista hyväksytyssä maakuntakaavassa on osoitettu viisi suota: Palloneva, Kokkosaari, Koirainneva, Mustassuo ja Vitipakannanneva. Muut erityisten luontoarvojen puolesta kaavaan soveltuvat luonnontilaisuusluokan 2 suot ovat jääneet kaavaratkaisun ulkopuolelle muista syistä, esimerkiksi Natura-arvioinnin tulosten perusteella.

Yksittäisten soiden perustietoja ja sijaintia voi tarkastella kaavaselostuksessa käytettyjen nimien ja ID-numeroiden avulla GTK:n turvevarojen tilinpito -palvelussa (http://gtkdata.gtk.fi/Turvevarojen_tilinpito/)

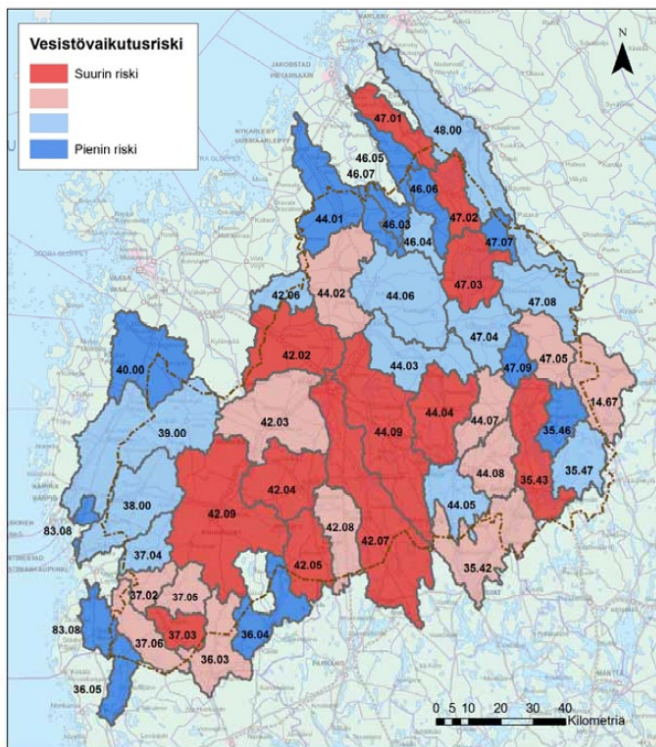
ID-nro	Nimi	LUONTOTYYPIT (painoarvo 35 %)				LAJISTO (painoarvo 25 %)		KYTKEYTYNEISYYS (painoarvo 15 %)			OJITTAMATON SUOALA (painoarvo 10 %)			HYDROLOGINEN TILA (painoarvo 15 %)		KOKONAISPISTEET
		Suotyyppit	Pienvedet	Muut luontotyyppit	Yht. (pa 35 %)	Lajisto	Yht. (pa 25 %)	Kytkeytyneisyys	Kytkeytyneisyys	Yht. (pa 15 %)	Ojittamaton	Ojittamattoman	Yht. (pa 10 %)	Säilyvyys	Yht. (pa 15 %)	
3760	Aitaneva	1	0,5		0,525	1	0,25	1	1	0,3	1	0	0,1	2	0,3	1,48
15085	Haapokonto	1			0,35	1	0,25	0	2	0,3	2	0	0,2	1	0,15	1,25
15150	Halkoneva	1			0,35	1	0,25	0	0	0	2	0	0,2	1	0,15	0,95
33297	Hallaneva	3			1,05	3	0,75	0	0	0	2	2	0,4	2	0,3	2,50
5799	Housukeidas	1			0,35	2	0,5	0	1	0,15	1	0	0,1	1	0,15	1,25
32102	Huhmarneva	2			0,7	2	0,5	0	2	0,3	2	1	0,3	0	0	1,80
21029	Iso Hautaneva	1			0,35	1	0,25	0	2	0,3	2	2	0,4	2	0,3	1,60
9104	Iso Sarvineva	2			0,7	2	0,5	2	2	0,6	2	0	0,2	2	0,3	2,30
33330	Isonneva	1			0,35	0	0	1	1	0,3	1	1	0,2	2	0,3	1,15
6223	Isonneva	1			0,35	1	0,25	0	0	0	1	1	0,2	2	0,3	1,10

40157	Isonneva	2		0,5	0,87 5	1	0,25	0	0	0	2	3	0,5	1	0,15	1,78
32903	Jokikurvinneva	2			0,7	3	0,75	0	1	0,15	2	3	0,5	1	0,15	2,25
3976	Järvisalonneva	2			0,7	1	0,25	0	1	0,15	2	2	0,4	2	0,3	1,80
15145	Koirainneva	1			0,35	1	0,25	0	0	0	1	0	0,1	1	0,15	0,85
39999	Koivusaarenne va	1			0,35	1	0,25	2	2	0,6	1	1	0,2	1	0,15	1,55
32913	Kokkosaari	1			0,35	0	0	0	1	0,15	2	3	0,5	0	0	1,00
8883	Kumpelinneva	1			0,35	1	0,25	2	2	0,6	1	0	0,1	1	0,15	1,45
15168	Kylkisalonneva	1		0,5	0,52 5	3	0,75	0	2	0,3	3	2	0,5	2	0,3	2,38
15031	Lakiakonto	1			0,35	1	0,25	2	2	0,6	1	1	0,2	2	0,3	1,70
3627	Lampakanneva	3			1,05	3	0,75	0	0	0	3	3	0,6	2	0,3	2,70
5987	Luhtanneva	2			0,7	2	0,5	2	2	0,6	2	0	0,2	2	0,3	2,30
13051	Mustassuo	1			0,35	1	0,25	2	0	0	1	2	0,3	1	0,15	1,35
3504	Nyöreinneva	2			0,7	2	0,5	0	0	0	2	2	0,4	1	0,15	1,75
6159	Pallonneva	1			0,35	1	0,25	0	0	0	1	0	0,1	1	0,15	0,85
3977	Peltomaannev a	1			0,35	1	0,25	0	0	0	1	1	0,2	1	0,15	0,95
15984	Peräneva	2	0,5		0,87 5	2	0,5	0	0	0	2	1	0,3	2	0,3	1,98

6033	Peuraneva	2			0,7	1	0,25	0	0	0	1	0	0,1	1	0,15	1,20
9075	Rauhaneva	1			0,35	1	0,25	0	1	0,15	1	1	0,2	2	0,3	1,25
8959	Salmenneva	2			0,7	0	0	2	2	0,6	2	1	0,3	1	0,15	1,75
5831	Surmankeidas (Iso Rapaneva)	2			0,7	1	0,25	0	0	0	1	0	0,1	2	0,3	1,35
8960	Teerineva (Etel.)	1			0,35	0	0	0	1	0,15	1	0	0,1	2	0,3	0,90
15273	Varisneva	1			0,35	3	0,75	0	0	0	1	0	0,1	2	0,3	1,50
3547	Vitipakanneva	1			0,35	1	0,25	0	0	0	1	1	0,2	1	0,15	0,95

Vesistövaikutukset

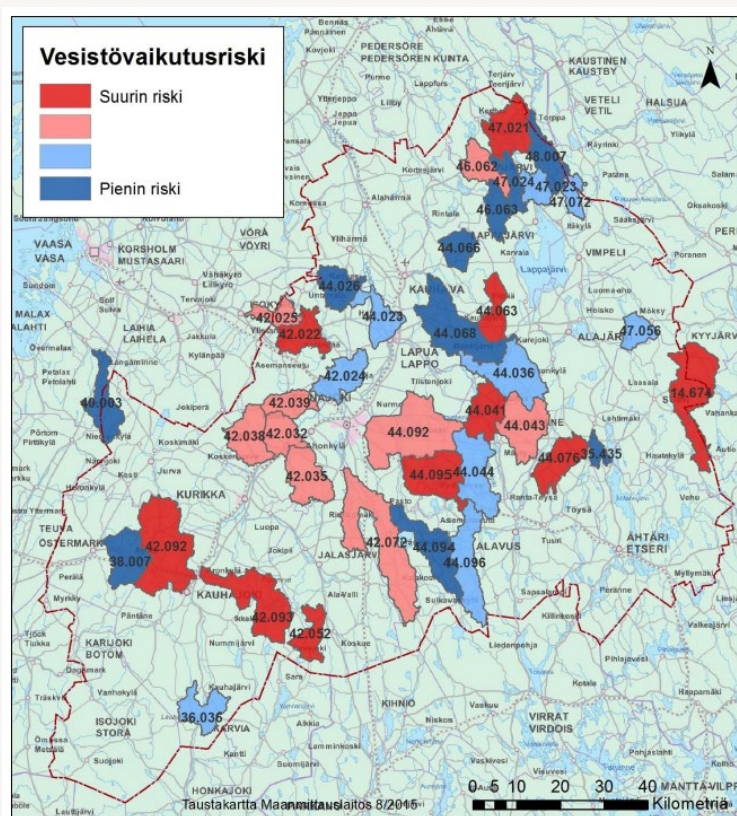
Turvetuotannon vaikutus vesien laatuun voi olla paikallisesti merkittävä, vaikka turvetuotannon osuus vesistöjen ravinnekuormituksesta on pieni. Turvetuotannon vaikutuksia vesistöihin tarkastellaan maakuntakaavassa valuma-alueittain ja alueidenkäytössä edistetään vesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä. Kaavan vesistövaikutusten arvioinneissa turvetuotannon kuormitusta ja vesistövaikutusriskiä on arvioitu 2. ja 3. jakovaiheen valuma-alueittain (WSP Finland Oy 2014a, 2014b ja Etelä-Pohjanmaan liitto 2015).

Kuva. Valuma-alueiden vesistövaikutusriski 2. jakovaiheen valuma-alueittain. Vesistövaikutusriski on lukuarvo, joka kuvaa sitä, kuinka suuri käyttö- ja suojeluarvo ja herkkyys valuma-alueella on. Valuma-alueet on jaettu riskin perusteella neljään luokkaan (12 valuma-aluetta/luokka). (WSP Finland Oy (2014b)

2. jakovaiheen valuma-alueet vesistövaikutusriski-indeksin mukaan (suurimmasta pienimpään)

Valuma-alue	Tunnus	Riski-indeksi	Valuma-alue	Tunnus	Riski-indeksi
Lappajärven a	47.03	0,62	Lapuanjoen yläosan a	44.03	0,36
Ähtävänjoen alaosan a	47.01	0,62	Purmojärven va	46.04	0,36
Seinäjoen va	42.07	0,62	Alavudenjärven a	44.05	0,35
Nurmonjoen va	44.09	0,58	Niemisjoen va	35.47	0,35
Kainastonjoen va	42.09	0,57	Kurejoen a	47.04	0,34
Ähtärinjärven a	35.43	0,54	Lehmäjoen va	42.06	0,32
Jalasjoen a	42.04	0,54	Karijoen va	37.04	0,32
Kyrösjoen keskiosan a	42.02	0,54	Kauhavanjoen va	44.06	0,32
Mustajoen va	42.05	0,52	Teuvanjoen va	38.00	0,32
Kuortaneenjärven a	44.04	0,51	Närpiönjoen va	39.00	0,31
Ähtävänjoen keskiosan a	47.02	0,50	Vimpelinjoen va	47.08	0,31
Isojoen va	37.03	0,50	Kruunupyynjoen va	48.00	0,30
Lapväärtinjoen keskiosan a	37.02	0,48	Varisjoen va	46.07	0,29
Kyrönjoen yläosan a	42.03	0,47	Karvianjoen yläosan a	36.04	0,28
Töysänjoen va	44.08	0,45	Lapuanjoen alaosan a	44.01	0,27
Hirvijoen va	42.08	0,45	Selkämeren alue	83.08	0,25
Honkajoen a	36.03	0,44	Purmo Norra ån a	46.05	0,24
Heikkilänjoen	37.05	0,44	Tuorijoen va	36.05	0,24
Kätkänjoen va	44.07	0,44	Kerttuanjärven va	46.06	0,19
Lapuanjoen keskiosan a	44.02	0,40	Levijoen va	47.09	0,17
Kuninkaanjoen va	47.05	0,39	Vieresjoen va	47.07	0,17
Kärjenjoen va	37.06	0,38	Maalahdenjoen va	40.00	0,16
Vahankajoen va	14.67	0,37	Purmojoen yläosan a	46.03	0,16
Toisveden a	35.42	0,37	Kolunjoen va	35.46	0,14

Kuva. Valuma-alueiden vesistövaikutusriski 3. jakovaiheen valuma-alueittain arvioitujen alueiden osalta. Vesistövaikutusriski on lukuarvo, joka kuvaa sitä, kuinka suuri käyttö- ja suojeluarvo ja herkkyys valuma-alueella on. Valuma-alueet on jaettu riskin perusteella neljään luokkaan (9/10 valuma-alueita/luokkaa) (WSP Finland Oy 2014b).

Kaavaehdotuksen soista 82 sijaitsee sellaisella 3. jakovaiheen valuma-alueella, joka on mukana selvityksessä.

3. jakovaiheen valuma-alueet vesistövaikutusriski-indeksin mukaan (suurimmasta pienimpään)

Valuma-alue	Tunnus	Riski-indeksi	Valuma-alue	Tunnus	Riski-indeksi
Evijärven la	47.021	0,66	Tapaskanluoman va	44.044	0,41
Mustapuron va	14.674	0,62	Väljoen yläosan va	47.023	0,41
Kuortaneenjärven va	44.041	0,61	Kuotesjärven - Vehkajoen va	44.096	0,40
Salonjoen va	44.076	0,59	Lakajoen va	44.036	0,39
Kauhajärven va	44.063	0,59	Paholuoman yläosan va	36.036	0,39
Pelmaan a	42.022	0,56	Sitkoskosken a	42.024	0,39
	42.093	0,55		47.072	0,32

Ikkelänjoen a	44.095	0,53	Vieresjoen keskiosan a	47.056	0,30
Kuorasluoman a	42.052	0,53	Hämeenjoen va	44.023	0,30
Ilvesjoen alaosan a	42.092	0,52	Lapuan alajoen a	47.024	0,29
Kainastonjoen a	42.032	0,50	Kirsinpäkin va	38.007	0,28
Ilmajoen a	42.035	0,48	Majaluoman- Riipinluoman va	40.003	0,28
Tuoresluoman va	44.043	0,46	Murtojoen (långån) a	35.435	0,28
Kaarankajoen va	46.062	0,46	Maksajoen va	44.068	0,27
Paalassenjärven a	42.038	0,45	Hirvijoen va	48.007	0,26
Nahkaluoman va			Raisjoen va	44.094	0,24
Seinäjoen keskiosa,	42.072	0,44	Haapaluoman va	44.026	0,20
Kihniänjoen alaosa	44.092	0,43	Kosolanluoman a	44.066	0,18
Hirvijärven la	42.039	0,43	Ohraluoman va	46.063	0,13
Tieksinluoman va	42.025	0,42	Norijoen-Koivupäkin va		
Kiviojan- Jaurinkanavan va					

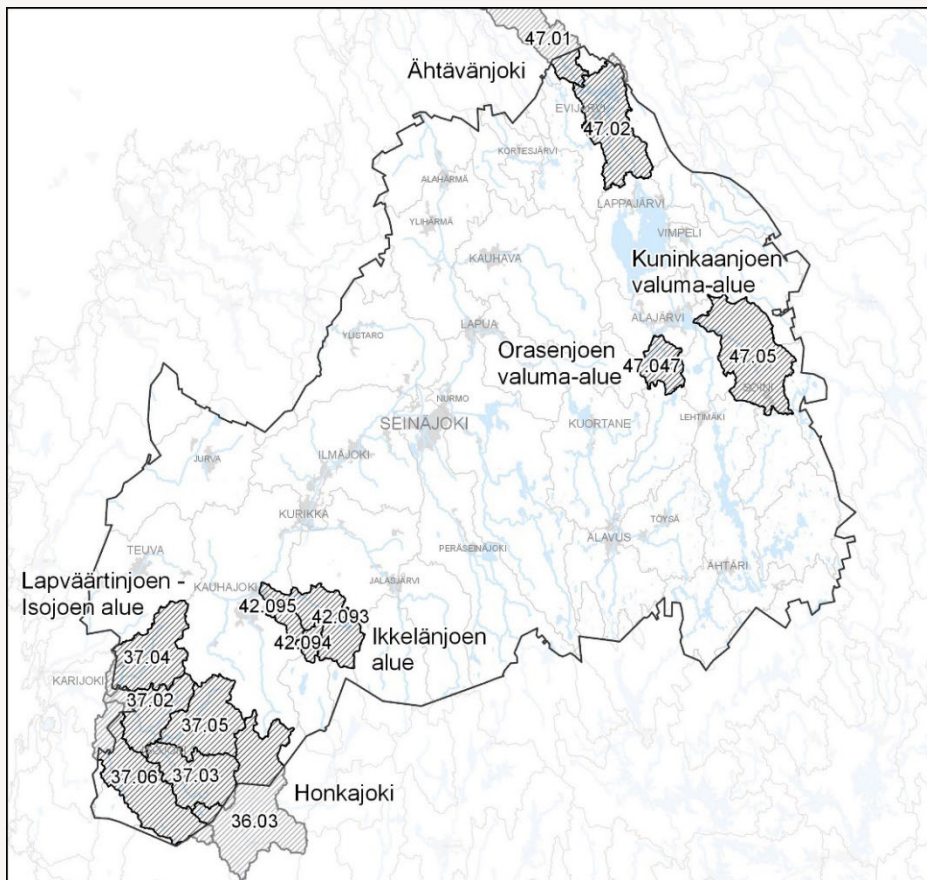
Kaavaan liittyvien vesistövaikutusselvitysten, kuormitustarkastelun ja monitavoitearviointien, tuloksia on hyödynnetty useassa vaiheessa kaavan valmistelun aikana. Kuormitustarkastelun (WSP Finland Oy 2014a) perusteella on mm. jätetty kaavan valmisteluaineiston soita kaavaratkaisun ulkopuolelle tietyillä jo kuormittuneilla valuma-alueilla. Valuma-alueilla, joilla turvetuotannon kuormitusta on vähennettävä, on turvetuotantoa osoittava merkintä pyritty kohdentamaan pinta-alaltaan suuremmille soille tai soille, joiden läheisyydessä harjoitetaan turvetuotantoa. Myös vesistövaikutusriskin monitavoitearviointien (WSP Finland Oy 2014b, Etelä-Pohjanmaan liitto 2015) tuloksia on käytetty osaperusteena tehtäessä kohdekohtaista harkintaa alueiden osoittamisesta kaavassa mm. soiden luontoarvojen ja tuotantokelpoisen pinta-alan kanssa. Kaavaratkaisussa ei esimerkiksi osoiteta turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintää 16:lle Kuortaneenjärven, Kauhavanjoen ja Nurmonjoen valuma-alueilla kaavan valmisteluaineistossa mukana olleelle suolle perustuen osaksi vesistövaikutusten monitavoitearvioinnin ja kuormitustarkastelun tuloksiin. Kaavaratkaisun ulkopuolelle jätetyt suot ovat pääosin pienialaisia ja sijaitsevat etäällä nykyisistä turvetuotantoalueista.

Sekä kuormitustarkastelun että vesistövaikutusriskin monitavoitearvioinnin tuloksia on hyödynnetty suunnittelumääräysten muotoilussa tuotaessa esiin maakunnan vesistöjen tilannetta, ominaispiirteitä ja alueellisia eroja, sekä osoitettaessa suunnittelumääräyksiä tietyille valuma-alueille. Yhdelletoista valuma-alueelle annettu suunnittelumääräys

vesiensuojelumenetelmien ja tuotannon vaiheistuksen erityisestä huomioimisesta perustuu etenkin kaavan vesistövaikutusselvityksiin. Perusteena alueiden valinnalle ovat myös kaavasta eri vaiheissa saadut lausunnot sekä eri tahojen kanssa käytyjen neuvottelujen tulokset. Neljälle valuma-alueelle annettu suunnittelumääräys alapuolisten vesistöjen erityisten luontoarvojen huomioimisesta perustuu kaavan vesistövaikutusselvityksiin (Mustapuron valuma-alue 14.674) ja vesistöjen kalastollisiin arvoihin (taimen) (Päntäneenjoen valuma-alue 42.097, Kätjänjoen valuma-alue 44.07, Vimpelinjoen valuma-alue 47.08).

Kaavassa ei osoiteta lainkaan turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintöjä seuraaville valuma-alueille perustuen Natura 2000 -alueisiin kohdistuviin vaikutuksiin (Etelä-Pohjanmaan liitto 2016b, Ramboll 2017): Honkajoen alue (36.03), Lapväärtinjoen keskiosan alue (37.02), Isojoen valuma-alue (37.03), Karijoen valuma-alue (37.04), Heikkilänjoen valuma-alue (37.05), Kärjenjoen valuma-alue (37.06), Ähtävänjoen keskiosan valuma-alue (47.01) ja Ähtävänjoen alaosan valuma-alue (47.02).

Lisäksi seuraaville valuma-alueille ei osoiteta merkintöjä perustuen kalastollisiin ja muihin luonnonarvoihin: Ikkelänjoen alue (42.093, 42.094, 42.095), Orasenjoen valuma-alue (47.047) ja Kuninkaanjoen valuma-alue (47.05). Ikkelänjoen ja Kuninkaanjoen alueilla perusteena on myös Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavan erityissuojelua vaativan vesistön kaavamerkintä, joka on edellisten lisäksi annettu myös Pihlajaveden reitin alueelle. Alueet perustuvat komiteamietintöön. Kokonaismaakuntakaavassa merkintää kuvataan mm. *merkinnällä osoitetaan sellaisen vesistön koko valuma-alue, joka on todettu vesistön monimuotoisuuden kannalta arvokkaaksi... Edellä mainittujen vesistöalueiden erityissuojelu ei rajoita niiden valuma-alueiden maankäyttöä, poikkeuksena on turvetuotanto, jota ei enää tule osoittaa näille alueille.* Merkinnälle ei ole kokonaismaakuntakaavassa annettu suunnittelumääräystä.

Kuva. Valuma-alueet, joille ei vaihemaakuntakaavassa osoiteta turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintöjä. Valuma-alueiden luettelo tekstissä.

Suurin osa Etelä-Pohjanmaan nykyisestä turvetuotannosta sijoittuu Kyrönjoen vesistöalueelle, jonka vesistöt ovat ekologiselta tilaltaan pääosin tyydyttävässä tai välttävässä kunnossa. Turvetuotannon kuormituksen ohella Kyrönjoen alueen vesienhoidon keskeisiä kysymyksiä ovat hajakuormituksen, rakenteellisten muutosten ja happamien sulfaattimaiden kuivatukseen aiheuttamat ongelmat (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus 2016b). Kyrönjoen vesistöalueella turvetuotannon riski aiheuttaa haitallisia vesistövaikutuksia on suuri etenkin vesistöjen nykyisten käyttöarvojen näkökulmasta (WSP Finland Oy 2014b, Etelä-Pohjanmaan liitto 2015). Tieksinluoman ja Kiviojan-Jaurinkanavan valuma-alueilla korostuvat myös suojele- ja herkkyyssarvot.

Kaavassa Kyrönjoen vesistöalueelle osoitetaan 4080 hehtaaria turvetuotantoon soveltuvaa alaa. Vesistövaikutukset ja turvetuotannon nykyinen ja tuleva määrä huomioiden on valuma-alueille Kyrönjoen keskiosan a (42.02), Kyrönjoen yläosan a (42.03), Jalasjoen a (42.04), Mustajoen va (42.05), Seinäjoen va (42.07) ja Kainastonjoen va (42.09) annettu erillinen suunnittelumääräys.

Lapuanjoen vesistöalue on voimakkaasti rakennettu alue, jonka ongelmia ovat etenkin rehevöityminen ja happamuus. Alueen jokien ekologinen tila on pääosin tyydyttävä tai välttävä ja järvien tila vaihtelee erinomaisesta välttävään. Vesien hyvän tilan

saavuttamiseksi tulisi ravinne- ja kiintoainekuormituksen sekä happamista sulfaattimaista aiheutuvan kuormituksen vähentyä (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus 2016a). Lapuanjoen vesistöalueella turvetuotannon riski aiheuttaa haitallisia vaikutuksia vesistöjen käyttö- ja suojeluarvoille on suuri etenkin Nurmonjoen ja Kuortaneenjärven valuma-alueilla (WSP Finland Oy 2014b). Lisäksi Kauhavanjoen valuma-alueelle osoitetaan runsaasti turvetuotantoon soveltuvaa alaa ja arvioinnin perusteella etenkin Kauhajärven alue (44.063) on sekä käyttö- että suojeluarvoiltaan herkkä tuotannon lisäykselle (Etelä-Pohjanmaan liitto 2015).

Yhteensä Lapuanjoen vesistöalueelle osoitetaan kaavassa 5600 hehtaaria turvetuotantoon soveltuvaa alaa. Vesistövaikutukset ja turvetuotannon nykyinen ja tuleva määrä huomioiden on valuma-alueille Kuortaneenjärven a (44.04), Kauhavanjoen va (44.06) ja Nurmonjoen a (44.09) annettu erillinen suunnittelumääräys. Lisäksi Kätkänjoen valuma-alueella (44.07) sijaitsee kuormitukselle erityisen herkkiä vesistöjä muun muassa luontaisesti esiintyvän purotaimenkannan johdosta (Etelä-Pohjanmaan liitto 2015), ja alueelle osoitetaan erillinen suunnittelumääräys.

Ähtävänjoen vesistöalueen erityispiirteitä ovat muun muassa Ähtävänjoessa elävä uhanalainen jokihelmisimpukka ja Etelä-Pohjanmaan suurin järvi Lappajärvi. Keskeisiä vesienhoidon ongelmia ovat happamuus, rehevöityminen, vesistön rakenteelliset muutokset ja säännöstely (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus 2016c).

Ähtävänjoen vesistöalueelle osoitetaan kaavassa 1030 hehtaaria turvetuotantoon soveltuvaa alaa. Ähtävänjoen ala- (47.01) ja keskiosan (47.02) alueille ei osoiteta turvetuotantoon soveltuvia alueita Natura-arvioinnin tulosten johdosta (ks. seuraava kappale). Näiden alueiden herkkyys kuormituksen lisäämiselle korostuu Lappajärven a (47.03) ohella myös kaavaselvityksen monitavoitearvioinnissa. Edellä mainittujen lisäksi suunnittelumääräykset on annettu Vimpelinjoen va (47.08) alapuolisten vesistöjen arvojen vuoksi, sekä siksi, että turvetuotannon suhteellinen osuus kokonaiskuormituksesta on alueella korkea (WSP Finland Oy 2014a). Suunnittelumääräys on annettu myös Kuninkaanjoen va (47.05), jonka alueelle on osoitettu Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavassa erityissuojelua vaativan vesistön aluerajaus.

Isojoen-Lapväärtinjoen meritaimenkanta on ainoa Selkämeren alueen luontaisesti lisääntyvä alkuperäinen meritaimenkanta. Jokeen purkautuu pohjavesiä, siinä esiintyy uhanalaista jokihelmisimpukkaa ja jokiuoma kuuluu Natura 2000 -ohjelmaan, minkä lisäksi valuma-alueella on runsaasti myös muita Natura-alueita. Alueen keskeisiä kysymyksiä ovat maaperän happamuus, hajakuormitus, rakenteelliset muutokset ja tulvat (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus 2016d). Kaavan Natura-arvioinnin tulosten johdosta (ks. seuraava kappale) turvetuotantoon soveltuvia alueita ei osoiteta Isojoen-Lapväärtinjoen valuma-alueelle ja selvityksen perusteella herkille valuma-alueille Lapväärtinjoen keskiosan a (37.02), Isojoen va (37.03), Karijoen va (37.04), Heikkilänjoen va (37.05) ja Kärjenjoen va (37.06) annetaan erillinen suunnittelumääräys.

Ähtärin aluetta luonnehtivat reittivedet ja vesistöjen pääosin hyvä tila. Ähtärinreitin järvien keskeisimpiä haasteita ovat hajakuormituksen aiheuttama rehevöityminen, metsäojitusten ja turvetuotannon aiheuttama kiintoainekuormitus ja vedenpinnan säännöstely (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus 2016e). Ähtärinjärven a (35.43) herkkyyys lisäkuormitukselle on suuri ja valuma-alueelle annetaan erillinen suunnittelumääräys.

Turvetuotantoon soveltuvia alueita ei osoiteta pohjavesialueille. Turvetuotannon ympäristöluvan haussa on huomioitava myös tuotantoon suunniteltujen alueiden läheiset pohjavesialueet jättämällä suoja-alueita uuden tuotantoalueen ja pohjavesialueen väliin. Riittävän suojaetäisyyden arvioimiseksi saatetaan tarvita tarkempia maaperäselvityksiä. Tuotantoalueen kuivatus ja vesienkäsittelyrakenteet on tehtävä siten, ettei suovesiä pääse suotautumaan pohjaveteen eikä siitä aiheudu haitallista pohjaveden purkautumista tai pohjavedenpinnan alenemista. (Ympäristöministeriö 2015b)

Vesienhoidon toimenpideohjelmissa esitetään, että vuoteen 2021 mennessä kaikille toiminnassa oleville turvetuotantoalueille suositellaan kuivatusvesien käsittelymenetelmäksi ympärivuotisesti toimivaa pintavalutuskenttää ja/tai kemiallista käsittelyä, jota ehdotetaan etenkin Natura- ja vedenhankintavesistöjen yläpuolisille soille. Virtaaman säätöä suositellaan virtaamien tasaamiseksi kaikille tuotantoalueille. Vaihemaakuntakaavassa ei oteta kantaa turvetuotannon virtaamien hallinnan tai valumavesien puhdistuksen teknisiin ratkaisuihin, vaan ne ratkaistaan ympäristölupamenettelyssä.

Natura-arviointi

Kaikkia turvetuotantoalueita koskee luonnonsuojelulain 64a §:n ja 66 §:n mukainen Natura-alueiden suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentämiskielto. Natura-arvioinnin velvoite koskee luonnonsuojelulain 65 §:n mukaan myös Natura-alueen ulkopuolista hanketta tai suunnitelmaa, jolla yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa todennäköisesti on Natura-alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Kaavan valmistelussa päätettiin, että turvetuottajilla lupakäsittelyssä, hallussa ja hankinnassa olevien soiden osalta ei noudateta suojaetäisyyttä Natura-alueisiin nähden. Natura-arvioinnin tarveharkinta toteutettiin ennen kaavan ehdotusvaihetta kahdeksalle Natura-alueelle, joiden osalta arvioitiin, heikentäisikö kaavan toteuttaminen todennäköisesti merkittävästi Natura 2000 -alueen suojeluperusteena olevia luonnonarvoja (Etelä-Pohjanmaan liitto 2016b). Mikäli objektiivisesti ei voitu poissulkea merkittävien haitallisten vaikutusten mahdollisuutta, laadittiin näiden kohteiden osalta luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi (Ramboll 2017). Arviointi toteutettiin kuudella Natura-alueella, joiden välittömässä läheisyydessä sijaitsi 17 kaavaluonnoksessa turvetuotantoon soveltuvaksi osoitettua aluetta.

Lapväärtinjokilaakson valuma-alueelle ja samalla Lapväärtinjokilaakson Natura-alueen vaikutuspiiriin on kaavaluonnoksessa osoitettu kuusi turvetuotantoon soveltuvaa aluetta, ja Ähtävänjoen valuma-alueelle Ähtävänjoen Natura-alueen vaikutuspiiriin seitsemän turvetuotantoon soveltuvaa aluetta. Arvioinnin perusteella uusien alueiden tuotantoon ottamisen, olemassa oleva muun maankäytön kuormitus mukaan lukien, on arvioitu aiheuttavan merkittäviä kielteisiä vaikutuksia sekä Lapväärtinjokilaakson että Ähtävänjoen Natura-alueilla. Matosuon Natura-alueen itäpuolella alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee kaavaluonnoksessa turvetuotantoon soveltuvan alueen merkinnällä osoitettu Vatneva. Arvioinnin perusteella Vatnevan turvetuotannolla arvioidaan olevan merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Matosuon Natura-alueen suojeluperusteisiin ja eheyteen. Nähtyyn Natura-alueen kaakkoispuolella alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee kaavaluonnoksessa turvetuotantoon soveltuvan alueen merkinnällä osoitettu Varisneva. Arvioinnin perusteella Varisnevan turvetuotannolla ei ole merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin tai eheyteen.

Larvannevan Natura-alueen pohjoispuolella sijaitsee kaavaluonnoksessa turvetuotantoon soveltuvan alueen merkinnällä osoitettu Kuljunneva. Arvioinnin perusteella Kuljunnevan turvetuotannolla olisi kohtalaisia vaikutuksia Larvannevan Natura-alueen suojeluperusteisiin, mutta ei merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen eheyteen. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on kuitenkin Natura-arvioinnista antamassaan lausunnossa todennut, että Kuljunnevan turvetuotannolla olisi toteutuessaan todennäköisesti merkittävä vaikutus Larvannevan Natura-alueen direktiiviluontotyyppeihin ja että vaikutuksia ei pystyittäisi todennäköisesti esitetyillä lieventävillä toimenpiteillä estämään. Vaasan hallinto-oikeus on 21.12.2010 antamassaan päätöksessä kumonnut LSY:n alueelle myöntämän turvetuotannon ympäristöluvan mm. sillä perusteella, että vaikutuksia Natura-alueeseen ei voida poissulkea, vaikka vain alueen pohjoinen osa olisi tarkastelussa mukana.

Iso Koirajärven harjun Natura-alueen itäpuolella lähimmillään noin 300 metrin etäisyydellä sijaitsee kaavaluonnoksessa turvetuotantoon soveltuvan alueen merkinnällä osoitettu Haukilamminnevan suoallas. Arvioinnissa esitetyt lievennystoimet (kuivatusvesien johtaminen toisaalle Natura-alueen ulkopuolelle) huomioiden suojeluperusteisiin ei arvioida olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on Natura-arvioinnista antamassaan lausunnossa yhtynyt arvioinnin päätelmään lievennystoimenpiteiden vaikutuksesta, mutta tuonut esiin, että Haukilamminnevan ja läheisen Isoniemennevan turvetuotantoalueet lisäisivät toteutuessaan olennaisesti arvokkaiden ja alueellisesti harvinaisten latvavesistöjen kuormitusta sekä vähentäisivät niiden luonnontilaisuutta ja olisivat näin ollen ympäristön- ja luonnonsuojelun kannalta erittäin kielteisiä hankkeita.

Natura-arvioinnin johtopäätösten ja arvioinnista saatujen lausuntojen perusteella turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintöjä ei kaavassa osoiteta Lapväärtinjokilaakson (valuma-alueet 37.01, 37.02, 37.03, 37.04, 37.05, 37.06), Ähtävänjoen

(valuma-alueet 47.01, 47.02), Matosuon, Larvanevan ja Iso Koirajärven harjun läheisyydessä sijaitseville, Natura-arvioinnissa arvioinnin kohteena olleille kaavaluonnoksessa osoitetuille turvetuotantoon soveltuville alueille.

Kaavaluonnoksesta ja Natura-arvioinnista saaduissa lausunnoissa (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ja Metsähallitus) on tullut esiin kahdeksan turvetuotantoon soveltuvaa aluetta, joiden osalta Natura-arviointi olisi täytynyt todennäköisten vaikutusten arvioimiseksi suorittaa. Huomioiden Natura-arviointeihin liittyvä lausuntoaika (...lausunto on annettava viivytyksettä ja viimeistään kuuden kuukauden kuluessa..., Luonnonsuojelulaki 65 §) ei uutta arviointia kaavan aikataulun puitteissa ollut mahdollista tehdä ja alueet on jätetty kaavaratkaisun ulkopuolelle (5767 Korteseva, 5978 Maitolanneva-Peräneva, 6095 Villamonneva, 8883 Kumpelinneva, 9101 Kotkanneva, 13037 Lylyneva, 33298 Rahkanneva, 40410 Säkkinneva). Arviointitarvetta on esitetty myös 5936 Vähäkoihnannevan, 13065 Varkkasalonnevan, 33330 Isonnevan ja 40157 Isonnevan alueille, jotka jäävät kaavaratkaisun ulkopuolelle muista syistä (mm. sääksen pesäpuun läheisyys, erityiset luontoarvot).

Tuulivoiman rakentamisen (Korkeamaan tuulivoimaloiden alue, vaihemaakuntakaava I) ja uusien turvetuotantoalueiden (3977 Peltomaanneva ja 13014 Viitasuo) yhteisvaikutuksia Haukisuon-Härkäsuon-Kukkonevan Natura-alueelle on arvioitu ennen kaavan ehdotusvaihetta valmistuneessa turvetuotantoon soveltuvien alueiden linnustovaikutusten arvioinnissa (Pöyry Finland Oy 2018). Arvioinnin mukaan suuresta etäisyydestä johtuen rakentamisen/kuntoonpanon tai toiminnan aikaisen häiriön ei arvioida aiheuttavan haittavaikutuksia tarkasteltavien lajien reviireille. Ruoanhankintaan saattaa kohdistua vähäisiä epäsuoria vaikutuksia toisen arvioinnissa mukana olleen lajin osalta, mutta toisaalta sopivia alueita sijaitsee runsaasti reviirin ydinalueen lähetyillä. Arvioinnin tulosten perusteella Natura-arviointi ei ole tarpeen Viitasuon ja Peltomaannevan turvetuotantoon soveltuvien alueiden osalta. Peltomaanneva on myöhemmässä kaavan valmistelussa jätetty kaavaratkaisun ulkopuolelle Kuninkaanjoen valuma-alueen (47.05) luontoarvojen vuoksi (kokonaismaakuntakaavan merkintä erityissuojelua vaativasta vesistöstä, Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto hermistä vesistöalueista).

Asutus

Turpeenottoon soveltuvien soiden aineistoa ei ole rajattu kategorisesti suhteessa alueiden etäisyyteen asutuksesta, koska tuotantoalueiden tarkempi sijainti kaavassa osoitettavien aluerajausten sisällä tarkentuu tuotantoalueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Turvetuotannon ympäristönsuojeluohjeen mukaan turvetuotantoalueen ja asutuksen etäisyys tulee uusilla alueilla olla vähintään 500 metriä huomioiden kuitenkin suojavyöhykkeen maanpeite ja maankäyttömuodot (Ympäristöministeriö 2015b). Erityisesti on kiinnitettävä huomiota tuotannon pöly- ja

meluvaikutuksiin. Myös vaihemaakuntakaavassa turvetuotantoon soveltuviksi osoitettujen suoalueiden osalta vaikutuksia asutukseen on tarkasteltava tarkemman hankesuunnittelun yhteydessä.

Muut kaavaratkaisussa huomioidut tekijät

Turvetuotantoon soveltuvien alueiden osalta on huomioitu myös kaavan valmisteluvaiheessa toteutetun karttapohjaisen kyselyn tulokset, jotka ovat pääosin samansuuntaisia kaavassa tehtyjen ratkaisujen kanssa. Kyselyssä arvokkaiksi mainitut tai kartalla osoitetut suot ovat pääosin nykyisillä suojelualueilla sijaitsevia soita tai sellaisia, jotka ovat jääneet vaihemaakuntakaavassa turvetuotantoon osoitettavien alueiden ulkopuolelle.

Vaihemaakuntakaava III kaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana Etelä-Pohjanmaan liiton ja Suomen ympäristökeskuksen yhteistyössä järjestämä kansalaisraati otti kantaa kaavaehdotuksen sisältöön. Kansalaisraadın työskentely ja kannanotto on käsitelty osana ehdotusvaiheen palautetta ja sen pohjalta on tehty tarkennuksia ja täydennyksiä kaavaselostukseen.

Kaavan valmisteluvaiheessa on muutamien soiden osalta huomioitu muiden valintaan vaikuttavien tekijöiden lisäksi myös aiemmat ympäristölupaprosessit. Soinissa sijaitsevalle Mustikkasuolle on tehty luvanhaun yhteydessä Natura-arviointi, mutta ympäristölupaa toiminnan harjoittamiseen ei ole myönnetty. Iso Rapanevalle ei ole myönnetty lupaa Lapväärtinjoen-Isojoen luontoarvojen vuoksi. Turvetuotantoon soveltuvia alueita ei ole kuitenkaan rajattu kategorisesti kaavan ulkopuolelle aiempien ympäristölupaprosessien perusteella, sillä samoille suoalueille voidaan hakea uudelleen lupaa esimerkiksi pienemmällä aluerajauksella, tehostetuilla vesienkäsittelymenetelmin tai johtaen vedet esimerkiksi kalastollisesti vähemmän arvokkaaseen vesistöön.

Turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintä ei takaa alueen tuotantoon saamista, vaan turvetuotannon harjoittaminen edellyttää aina ympäristöluvan hakemista.

Turvetuotannon harjoittaminen ja ympäristöluvan hakeminen on mahdollista myös muille kuin kaavassa osoitetuille alueille. Lisäksi yli 150 hehtaarin tuotantoalueille on tehtävä ympäristövaikutusten arviointi. Turvetuotannon sijoittamisesta on säädetty Ympäristönsuojelulain (527/2014) pykälässä 13 §.

Vaihemaakuntakaava III:ssa osoitettavien turvetuotantoon soveltuvien alueiden määrä

Kaavaehdotuksessa osoitetaan turvetuotantoon soveltuvina alueina 214 suota, joiden tuotantokelpoinen pinta-ala on yhteensä noin 14 000 hehtaaria. Suot on esitetty taulukossa. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden merkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, jolla ei varata aluetta turvetuotantoon, vaan osoitetaan sen soveltuvuus tähän maankäyttömuotoon. Turvetuotantoon soveltuvien soiden yhteispinta-alasta on vähennetty turvetuotantokäytössä olevat tai kaavan valmistelun aikana lainvoimaisen luvan saaneet alueet, mikäli niitä sisältyy

turvetuotantoon soveltuvien alueiden rajauksiin. Kaavakartalla esitetyt aluevaraukset ovat kokonaispinta-alaltaan suurempia kuin toteutuvat tuotantoalueiden rajaukset, sillä tuotantokelpoisen turvekerroksen pinta-ala on kokonaisalaa pienempi. Lisäksi tuotantotoiminta vaatii tuotantokelpoista alaa suuremman aluevarauksen mm. vesiensuojelurakenteiden vuoksi.

Taulukko. Kaavassa turvetuotantoon soveltuvina alueina osoitettujen soiden nimi, id-numero, sijaintikunta, kokonaispinta-ala, tuotantokelpoinen pinta-ala, luonnontilaisuusluokka sekä 2. tai 3. jakovaiheen valuma-alue, jolla suo sijaitsee (Geologian tutkimuskeskus). Luonnontilaisuusluokka 1/2 tarkoittaa soita, joille GTK:n aineistossa on määritelty luonnontilaisuusluokka 2, mutta joiden luokitus on suon ojittamattomalla osalla toteutuneen turvetuotannon johdosta laskenut. Luonnontilaisuusluokan perässä oleva *-merkintä tarkoittaa soita, joiden luonnontilaisuusluokkaa on kaavan suoluontoselvityksissä ehdotettu nostettavaksi luokasta 1 luokkaan 2 (vaihemaakuntakaava III:n kaavaselostuksen kappale 9.2 Lajisto ja luonnon monimuotoisuus).

Soiden id-numerot on esitetty kaavaan liittyvässä teemakartassa ja suokohtaisia tietoja voi tarkastella id-numeron perusteella GTK:n turvevarojen tilinpito -karttapalvelussa (http://gtkdata.gtk.fi/Turvevarojen_tilinpito/).

Monitavoitearvioinnin riskiluokka (1 – 4) tarkoittaa kaavan vesistövaikutusselvityksissä määriteltyä valuma-alueen vesistöjen käyttöarvoa ja herkkyyttä kuormitukselle (Etelä-Pohjanmaan liitto 2014d, 2015b). Riskiluokka 4 tarkoittaa, että valuma-alueen vesistöt ovat käyttö- ja/tai suojeluarvojensa vuoksi herkkiä kuormituksen lisääntymiselle ja riskiluokka 1, että valuma-alueen vesistöillä ei ole merkittäviä käyttö- ja/tai suojeluarvoja. Suokohtainen riskiluokka on määritelty sen perusteella, millä valuma-alueella turvetuotantoon soveltuvan alueen keskipiste sijaitsee. Tieto perustuu 82 suon osalta 3. jakovaiheen ja 132 suon osalta 2. jakovaiheen monitavoitearvioinnin tulokseen.

Kunta/ kunnat	Id- nume- ro	Nimi	Kokon- aispin- ta-ala (ha)	Tuotan- tokelp- oisen pinta- ala (ha)	Luonn- ontilai- suuslu- okka	Valuma- alueen tunnus	Monitavoit- earvioinnin riskiluokka (suuri riski/luokk a 4 ... pieni riski/luokk a 1)
Alajärvi							
	32882	Aitakankaanneva	128	50	0	47.08	2
	15448	Iso Nassinneva	112	25	0	47.08	2
	8834	Jäkäläneva-Varisneva	177	31	0	47.09	1

8880	Järvisenneva	141	45	1	35.43	4
8825	Kirvesneva	193	139	0	44.043	3
32784	Kotalampi	117	32	0	44.036	2
8853	Kotaneva	410	83	1	44.07	3
8849	Kotisaarenne va- Sikoniemenn eva	265	100	1	44.07	3
8870	Kurikkaneva	252	26	1	47.09	1
15447	Kähkijärvenne eva	232	38	1	47.08	2
32803	Paamosanne va	68	21	0	47.04	2
15456	Pahaneva	208	97	1	44.036	2
15457	Pahaneva Se	109	62	1	44.043	3
15190	Riihineva	77	29	0	47.08	2
15187	Räenneva	211	97	0	47.04	2
32863	Soidinneva	67	55	1*	47.08	2
32818	Valkeaneva	45	26	0	47.04	2

Kunta/ kunnat	Id- nume ro	Nimi	Kokon aispin ta-ala (ha)	Tuotan tokelp oisen pinta- ala (ha)	Luonn ontilai suuslu okka	Valuma- alueen tunnus	Monitavoit earvioinnin riskiluokka (suuri riski/luokk a 4 ... pieni riski/luokk a 1)
Alajärvi , Kuorta ne	8821	Isoneva (Länt.)	101	37	0	44.043	3
	8947	Kontovuoren neva	124	52	0	44.043	3
Alajärvi , Kuorta ne, Alavus	8864	Jäkäläneva	274	112	0	44.076	4
Alajärvi , Soini	32431	Latoneva	198	56	1/2	47.09	1
Alajärvi , Vimpel i	32849	Teerineva	145	87	1	47.08	2
Alajärvi , Ähtäri	8840	Hirvineva	106	141	0	35.435	1
Alavus							
	6264	Koivuneva	124	54	0	44.096	2
	15052	Kuljunneva	79	52	1	44.076	4
	40156	Lylyneva	66	47	0	44.096	2
	15060	Matoneva	29	22	0	44.08	3
	6229	Penkkihonga neva	88	27	0	44.096	2
	6256	Penkkihonga neva	60	23	0	44.096	2
	15051	Saarineva	76	42	1	44.08	3

	15071	Selkäneva	84	72	0	44.08	3
	15062	Soidinneva	73	36	1	44.08	3
	40152	Tarakkaneva	159	75	0	35.42	3
Alavus, Ähtäri	15058	Linjaneva	80	19	0	35.42	3
Evijärvi							
	3636	Kortejärvi	110	50	1	48.007	1
	3730	Ruissaarenne va	140	62	0	46.06	1
	3721	Saiharjunnev a	140	71	1*	46.06	1
	3640	Vallinneva	316	126	1	48.007	1
Ilmajoki							
	15266	Haavistonnev a	198	55	0	42.035	3
	15232	Halkoneva E	94	70	1	42.024	2
	15265	Jäpinneva	208	170	0	42.032	3
	15310	Lamminneva	73	49	0	42.035	3
	15316	Lautapihdinn eva	63	22	0	42.035	3
Kunta/ kunnat	Id- nume ro	Nimi	Kokon aispin ta-ala (ha)	Tuotan tokelp oien pinta- ala (ha)	Luonn ontilai suuslu okka	Valuma- alueen tunnus	Monitavoit earvioinnin riskiluokka (suuri riski/luokk a 4 ... pieni riski/luokk a 1)
	15321	Mannilanneva	55	36	0	42.032	3
	15296	Pahaneva	54	21	0	42.03	3

	15216	Pikku-Kerus	131	40	1/2	42.03	3
	6166	Rahnastonneva	141	62	0	42.038	3
	15323	Rantala	51	24	0	42.039	3
	15117	Ravinneva	120	105	0	42.039	3
	15081	Salvianneva	55	18	0	42.03	3
	6165	Santaneva	70	64	1	42.03	3
Ilmajoki, Kurikka	21028	Lainesneva	112	40	1	42.03	3
	15257	Multionneva	115	37	0	42.035	3
	15080	Tuulianneva	167	40	0	42.03	3
Ilmajoki, Seinäjo ki	15217	Mustantakinn eva	322	50	0	42.03	3
Karijoki							
	6047	Haukkaneva	107	40	1*	38.00	2
	6055	Katinhännänn eva	164	30	0	38.00	2
Kauhaj oki							
	5983	Harrinneva	69	35	0	42.09	4
	5955	Keevelineva	182	38	1	42.09	4
	5948	Loukasrämäk kä	53	22	0	42.09	4
	5745	Prunninneva	220	94	1	42.09	4
	5964	Rahkaneva W	119	70	0	42.09	4
	5993	Rojunneva	315	100	1	42.09	4

	5765	Tiiliharjunkeidas	97	37	1	42.09	4
Kauhajoki, Kurikka	6204	Isonneva	339	40	0	42.09	4
	40403	Kivineva N	117	70	0	42.092	4
Kauhajoki, Teuva	6083	Äystönneva	135	191	1	38.007	1
Kauhava							
	32032	Ekoneva	122	69	0	44.01	1
	10025	Haapaneva	263	200	1	44.02	3
	10024	Haapaneva-Vesineva	299	130	0	44.02	3
	32006	Haisuneva	78	51	0	44.066	1

Kunta/ kunnat	Id- nume ro	Nimi	Koko naisp inta- ala (ha)	Tuotan tokelp oien pinta- ala (ha)	Luonn ontilai suuslu okka	Valuma- alueen tunnus	Monitavoit earvioinnin riskiluokka (suuri riski/luokk a 4 ... pieni riski/luokk a 1)
	15979	Hangasneva	46	32	0	44.02	3
	3777	Holmanneva	123	76	0	46.07	1
	10032	Kakkurinneva	69	22	1	44.06	2
	32055	Kangasneva	153	50	1	46.07	1
	10031	Koivikonneva	71	21	0	44.06	2
	15983	Kontoneva	198	20	0	44.06	2
	15997	Kylkineva	200	102	1	44.06	2
	3780	Kylmäankorven neva	146	81	1	46.07	1
	32056	Köhköröneva	132	51	0	44.01	1
	32033	Nassarinneva	42	34	0	44.01	1
	32031	Penkkineva	233	75	1	44.01	1
	32051	Plakkarinneva	176	32	1	44.01	1
	10097	Plökinneva	201	182	1	44.026	1
	32023	Polvijärvennev a	114	32	0	44.01	1
	3775	Poroneva	94	76	0	46.07	1
	10027	Pykärinneva	117	94	1	44.026	1
	32029	Pässinmäenne va	75	31	0	44.01	1
	3766	Ruutneva	106	37	1	46.04	2

	3761	Telikonneva	77	51	0	46.04	2
	15999	Tiilineva	151	75	1*	44.066	1
	32057	Tuohineva	47	22	0	44.01	1
	32045	Tuomaalanneva	151	80	0	44.01	1
	10026	Umpineva	102	68	1	44.02	3
	32035	Vuosneva	102	76	0	44.02	3
	15968	Välineva	64	26	0	44.06	2
	32044	Ämmänneva	82	45	1	44.02	3
Kauhava, Evijärvi	3675	Ruuhijärvenneva	103	60	1*	46.063	1
Kauhava, Lappajärvi	32008	Hangasneva	110	76	0	44.066	1
	32930	Tuohimaanneva	100	71	1	46.04	2
Kauhava, Lapua	15207	Kaidesneva	109	60	1	44.06	2
Kuortane							
	15024	Eteläneva	103	63	0	44.036	2
	15012	Heinineva	123	80	1*	44.036	2
Kunta/ kunnat	Id-numero	Nimi	Kokonaispinta-ala (ha)	Tuotantokelpoisen pinta-ala (ha)	Luonnontilaisuusluokka	Valuma-alueen tunnus	Monitavoitearvioinnin riskiluokka (suuri riski/luokka 4 ... pieni riski/luokka 1)

	15003	Hietaharjunneva	186	35	1	44.092	3
	15019	Kiimaneva	56	30	0	44.03	2
	15005	Kinkoneva	357	80	0	44.041	4
	15028	Luomalanneva	65	21	0	44.036	2
	15023	Salonneva	131	76	1	44.043	3
Kuortane, Alavus	15002	Haapasaarenn eva	180	87	1	44.07	3
Kurikka							
	8953	Ilvesneva	419	181	0	42.052	4
	21026	Iso Korvaneva	1282	366	1	42.04	4
	6148	Karineva	107	95	0	42.09	4
	21101	Karjanneva	100	26	0	42.08	3
	21121	Kettuneva (Länt.)	158	75	0	42.04	4
	21035	Kiimaneva (Etel.)	69	33	0	42.05	4
	21069	Kiimaneva (lt.)	89	39	0	42.08	3
	9108	Kiimaneva S	112	53	1	40.003	1
	21040	Kontionneva	218	85	1	42.04	4
	6137	Lehtineva	251	93	1	42.09	4
	8974	Leppineva	235	170	1	42.072	3
	8970	Nevajärvenne va	106	52	1	42.04	4
	6159	Palloneva	85	70	2	42.04	4
	9098	Pentinneva	95	25	0	39.00	2

	8977	Peräneva	137	98	1	42.08	3
	21032	Pesäneva	122	28	1	42.08	3
	8982	Porrasneva (Pohj.)	72	29	0	42.08	3
	9090	Sahanneva- Vuorusneva	138	30	0	39.00	2
	9096	Takaneva	65	31	0	39.00	2
	9085	Tieranneva	124	29	1	39.00	2
	8969	Tupamäennev a	61	44	1	42.08	3
Kurikka , Teuva	9074	Roopakannev a	765	145	1*	39.00	2
Lappaj ärvi							
	3967	Itäkankaannev a	72	36	0	47.07	1
Kunta/ kunnat	Id- nume ro	Nimi	Koko naisp inta- ala (ha)	Tuotan tokelp oien pinta- ala (ha)	Luonn ontilai suuslu okka	Valuma- alueen tunnus	Monitavoit earvioinnin riskiluokka (suuri riski/luokk a 4 ... pieni riski/luokk a 1)
	3298 6	Jousharjunnev a	113	66	0	47.072	2
	32913	Kokkosaari	119	72	2	47.04	2
	32987	Kotikangas	76	27	0	47.07	1
	3769	Latvaneva	69	32	0	47.03	4
	32983	Limmosanne va	51	30	0	47.07	1
	3771	Maha- Paavonneva	218	50	1*	47.03	4

	3668	Pyymaanneva	17	16	1	48.007	1
	3741	Tausneva	75	29	1	46.063	1
	3735	Varisneva	198	93	1	47.03	4
	3966	Öranmosa	68	44	0	47.07	1
Lappajärvi, Evijärvi	3662	Matinneva	440	170	0	48.007	1
Lappajärvi, Kauhava	3755	Lappisenneva	109	35	1	46.063	1
	3768	Piippunanneva	118	60	0	44.06	2
Lapua							
	15134	Aittooräme	112	68	1	44.068	1
	15202	Hietikonneva	86	27	0	44.03	2
	10036	Huhdanneva S	70	40	0	44.09	4
	15135	Ilveshonganneva	74	38	1	44.068	1
	15092	Isoneva	276	172	1	44.063	4
	15165	Isoneva W	96	33	0	44.068	1
	15157	Kaitasuunneva	112	50	1*	44.036	2
	15095	Kakkaranneva	226	242	0	44.068	1
	15152	Kissanneva	100	62	1	42.024	2
	15160	Kivimäenkorpi	63	34	0	44.03	2
	15145	Koirainneva	127	80	2	44.09	4
	15245	Korvenperänneva	54	20	0	44.03	2

	15183	Kultasilmänneva	80	45	0	44.068	1
	15210	Kärmeskallionneva	47	20	0	44.03	2
	10041	Lamminneva	84	24	0	44.068	1
	15155	Lamminneva	154	54	0	44.068	1
	5997	Niskasuo	160	63	0	44.03	2
Kunta/ kunnat	Id- nume- ro	Nimi	Koko- naisp- inta- ala (ha)	Tuotan- tokelp- oisen pinta- ala (ha)	Luonn- ontilai- suuslu- okka	Valuma- alueen tunnus	Monitavoit- earvioinnin riskiluokka (suuri riski/luokk- a 4 ... pieni riski/luokk- a 1)
	10034	Peräneva	216	128	0	44.03	2
	15246	Rahkaneva	46	27	0	44.068	1
	15093	Riita- ahonneva	104	49	0	44.063	4
	15206	Säilynneva	61	40	0	42.024	2
	10019	Särkymäneva	365	305	0	44.023	2
	15186	Tuppisaarenn- eva	108	40	0	44.063	4
Lapua, Kauhava	15203	Honkamaanne- va	120	60	0	44.06	2
Lapua, Lappajärvi	32910	Kokkoneva	130	71	1	44.063	4
Seinäjo- ki							
	15150	Halkoneva	54	30	1/2	42.02	4

	10117	Hasusaarenneva	142	110	0	42.025	3
	15290	Haudanneva	48	20	0	42.02	4
	8916	Kautilanneva	149	92	0	44.094	1
	15108	Kurjenneva W	210	46	1	44.092	3
	10010	Laulateenneva	132	60	1	44.092	3
	15285	Laurikkalanneva	46	23	0	42.022	4
	8894	Loukasneva	110	61	1	42.072	3
	10106	Lähdesneva	146	102	0	42.022	4
	15143	Läntinneva	176	170	1/2	42.02	4
	15269	Mattilanneva	34	20	0	42.072	3
	8904	Perkiönneva	61	27	0	42.072	3
	15109	Peräneva	285	23	0	44.092	3
	8979	Rahka-Tervaneva	195	60	0	44.09	4
	15271	Riihineva	108	74	1	42.02	4
	10121	Sutelanneva	233	223	1	42.02	4
	10119	Untamalanneva	145	96	1	42.06	2
	15113	Varvunneva	344	104	0	44.092	3
	10114	Voitonneva	607	100	1/2	42.02	4
Seinäjo ki, Kauhava	15196	Puskalanneva	181	154	1*	44.026	1
Soini							

	13123	Ahonkoskenneva	86	36	0	35.46	1
	3536	Kurkisuo	372	150	1	14.674	4
	13051	Mustassuo	107	50	2	35.47	2
Kunta/ kunnat	Id- numero	Nimi	Koko naisp inta- ala (ha)	Tuotan tokelp oien pinta- ala (ha)	Luonn ontilai suuslu okka	Valuma- alueen tunnus	Monitavoit earvioinnin riskiluokka (suuri riski/luokk a 4 ... pieni riski/luokk a 1)
	13140	Rasinneva	63	20	0	47.08	2
	3631	Ryötteenneva	244	200	0	35.46	1
	13013	Teerilamminn eva	101	45	0	35.46	1
	13029	Tuohisaarenne va-Alusneva	82	20	0	47.08	2
	3988	Vakkurinahons uo	112	47	1	35.46	1
	13014	Viitasuo	79	18	1	14.674	4
Teuva							
	6085	Järvineva W	123	36	0	38.00	2
	6087	Krentaalinkeid as	67	35	1	38.007	1
	6096	Metolaisneva	169	61	1	39.00	2
	6074	Rahkaneva S	63	25	0	38.007	1
	32506	Säärineva	237	72	1	38.007	1
	6104	Tervaneva- Kitulanneva	117	75	0	38.007	1

	6089	Valkianeva	263	134	0	39.00	2
Vimpeli							
	3492	Ruissaarenneva	398	108	1	48.00	2
	3547	Vitipakanneva	94	50	2	48.00	2
Ähtäri							
	4436	Kärppäsuo	108	70	0	35.43	4
	4402	Suurisuo	313	60	0	35.42	3
Ähtäri, Alavus	15053	Kiimaneva	92	39	0	35.43	4

LIITE 4. Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt

Maakuntakaavassa osoitettavat kohteet perustuvat Saatsi Arkkitehtien Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotukseen 2021. Saatsi Arkkitehtien ehdottamien kohteiden määrää on karsittu maakuntakaavan tarkastelutaso ja mittakaava huomioiden kaikkein arvokkaimpiin kohteisiin. Kohteita on tarkistettu vuosina 2022-23 kohteiden rajausten, päällekkäisyyksien, nimeämisen ja arvon osalta sekä kaavapalautteen pohjalta yhteistyössä Ely-keskuksen ja alueellisen vastuumuseon kanssa.

Maakuntakaavassa osoitetaan 218 maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Kohdekuvaukset löytyvät kulttuuriympäristöä koskevista selvityksistä:

- Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi. Niukkanen & Etelä-Pohjanmaan liitto (2017)
- Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön kohdeluettelo. Saatsi Arkkitehdit Oy (2021)
- Täydennysinventoinnin kohdekortit 2019-2020. Saatsi Arkkitehdit Oy (2021)
- vuosina 2022-2023 tarkistettujen kohteiden osalta tämän liitteen lopusta.

Kuntakohtainen taulukko Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitettavista maakunnallisesti arvokkaista rakennetun kulttuuriympäristön kohteista:

1.	Keski-Suni	Alajärvi
2.	Kurejokilaakso	Alajärvi
3.	Kurejokilaakso, Koskenvarren kansakoulu ja Mäkelän kauppa	Alajärvi
4.	Lehtimäen vanha keskusta	Alajärvi
5.	Menkijärven vanha sotilastie, lentokenttä ja Oravan kylätontti	Alajärvi
6.	Pinnäisten pirtti ympäristöineen (Lehtimäki)	Alajärvi
7.	Pynttärinniemen kulttuuriympäristö	Alajärvi
8.	Rannankylän koulu - Ohraniemi	Alajärvi
9.	Rantakankaan koulu	Alajärvi
10.	Tallbackan niemen kulttuuriympäristö	Alajärvi
11.	Asemakylän seutu ja Kauppaneuvoksentie ympäristöineen	Alavus
12.	Härkölän kylätontti	Alavus
13.	Kätkänjoen koulu - Kangas	Alavus
14.	Nuottiniementien asutus	Alavus
15.	Rissan talo ja Loueslahden loma-asutus ja Sydänmaan asema-alue	Alavus
16.	Sapsalampi	Alavus
17.	Sulkavan kylä	Alavus
18.	Tohnin koulu	Alavus

19.	Tuurin kylä	Alavus
20.	Töysän keskusta	Alavus
21.	Evijärven kirkon ympäristö ja asutus	Evijärvi
22.	Haapajärvenkyläntie, Lassilan talo ja muistomerkki	Evijärvi
23.	Inankylän kulttuuriympäristö sekä Koivukankaan ja Koivumäen talot	Evijärvi
24.	Keskitalo (Särkikylän koulu)	Evijärvi
25.	Kivijärven koulu (rek. nimi Sivula)	Evijärvi
26.	Kivijärventien asutus	Evijärvi
27.	Kultalahden talot Myllypelto ja Mäki	Evijärvi
28.	Väinönmuseo, Järviseudun museoalue	Evijärvi
29.	Välimäki (entinen Lukkarin puustelli)	Evijärvi
30.	Etelä-Pohjanmaan opisto	Ilmajoki
31.	Ilmajoen keskusta	Ilmajoki
32.	Kyrönjoen kulttuurimaisema, keskustan pohjoispuoli	Ilmajoki
33.	Könnin kulttuuriympäristö	Ilmajoki
34.	Nopankyläntien asutus	Ilmajoki, Kurikka
35.	Heikkilän Alakylä	Isojoki
36.	Kodesjärven kulttuuriympäristö	Isojoki
37.	Kortteenkylän kulttuuriympäristö	Isojoki
38.	Möykyn kulttuuriympäristö	Isojoki
39.	Piikkilän talo	Isojoki
40.	Polvenkylän kulttuuriympäristö	Isojoki
41.	Rintala (Heikkilän entinen koulu)	Isojoki
42.	Vanhakyläntien nauhakylä	Isojoki
43.	Isokyrön keskusta	Isokyrö
44.	Pukkilansaari	Isokyrö
45.	Karijoen kotiseutumuseo ja Marttunen	Karjajoki
46.	Myrkyn kylä	Karjajoki
47.	Ohriluoman kansakoulu	Karjajoki
48.	Ala-Mattila	Kauhajoki
49.	Havunen (Korpi-Aro)	Kauhajoki
50.	Juuseentie 11, Vartiokulla II, Vartio-Kuutti	Kauhajoki
51.	Kauhajoen keskusta	Kauhajoki
52.	Opistola, Kauhajoen evankelinen opisto	Kauhajoki
53.	Topeeka 99, Koskiaro, Kaura	Kauhajoki
54.	Harjankylä	Kauhajoki, Kurikka
55.	Alaviitalan käräjätalon tontti ja piiskoomänty	Kauhava
56.	Annalan taloryhmä	Kauhava
57.	Ekolan taloryhmä	Kauhava
58.	Entinen Salomaan koulu	Kauhava
59.	Fräntilän kylä	Kauhava

60.	Harjun taloryhmä	Kauhava
61.	Härmän asema	Kauhava
62.	Härmän sairaalan alue	Kauhava
63.	Jylhäkosken mylly ja sähkölaitos	Kauhava
64.	Kallio	Kauhava
65.	Kauhavan keskusta kirkkoympäristöineen	Kauhava
66.	Kauhavan rautatieasema	Kauhava
67.	Kiistola, suojeluskuntatalo	Kauhava
68.	Kleemolan vanha kylätontti	Kauhava
69.	Kortesjärven kirkonkylä	Kauhava
70.	Kukkolan mylly	Kauhava
71.	Laakson talo ympäristöineen	Kauhava
72.	Liinamaan silta	Kauhava
73.	Ojanperän talot	Kauhava
74.	Perttulanmäen ryhmäkylä	Kauhava
75.	Pitkäjärven kylänraitti ja Ylikylä (ehdolla maakunnalliseksi kohteeksi)	Kauhava
76.	Riihtien, Liinamaantien, Sairaalandien ja Pöyhösenpolun varsi	Kauhava
77.	Tyni	Kauhava
78.	Varpulan taloryhmä	Kauhava
79.	Voltin asema ja asemapuisto	Kauhava
80.	Honkolan asutus (ehdolla maakunnalliseksi alueeksi)	Kuortane
81.	Hynniläntienvarren asutus	Kuortane
82.	Konttelin asutus (ehdolla maakunnalliseksi kohteeksi)	Kuortane
83.	Koulunranta	Kuortane
84.	Kuortaneen keskusta	Kuortane
85.	Löyän kylä	Kuortane
86.	Märijärvi	Kuortane
87.	Salmen kylä	Kuortane
88.	Seppälän asutus (ehdolla maakunnalliseksi kohteeksi)	Kuortane
89.	Aittomäen talo ja tuulimylly	Kurikka
90.	Hirvikylä	Kurikka
91.	Honkala	Kurikka
92.	Ihanamäki ja Marttila	Kurikka
93.	Jalasjärven hautausmaa ja museo	Kurikka
94.	Jalasjärven kirkonkylä	Kurikka
95.	Jokipiin pellavatehdas	Kurikka
96.	Jurvan kirkonkylä	Kurikka
97.	Jurvan vanha keskusta	Kurikka
98.	Jurvan vanha veistokoulu	Kurikka
99.	Jylisevängöskosken mylly	Kurikka
100.	Jyllinkosken voimalaitos ympäristöineen	Kurikka

101.	Kankaantienvarren asutus	Kurikka
102.	Kaunislehto (entinen Kaunismaen pappila)	Kurikka
103.	Koskimäki	Kurikka
104.	Koskuen kirkkoympäristö	Kurikka
105.	Kurikan entinen ajokalutehdas	Kurikka
106.	Kurikan keskusta	Kurikka
107.	Kurikankylä	Kurikka
108.	Latva-Reinikka (Kotoreinikka)	Kurikka
109.	Lisämaa, Ahjola,Säntin koulu	Kurikka
110.	Miedon tiilitehdas	Kurikka
111.	Museonmäki	Kurikka
112.	Myllykylän koulu	Kurikka
113.	Mäntykosken kylä ja Hirvijärven tienvarsiasutus	Kurikka
114.	Oja-Kurikka	Kurikka
115.	Petäyskylä	Kurikka
116.	Postitie	Kurikka
117.	Pyhäkoulutupa (ent. Kiertokoulutupa, Puhelinkeskus)	Kurikka
118.	Salon koulu	Kurikka
119.	Sarvijoien kylä	Kurikka
120.	Teollisuusalue Velsa, Kurikan puunjalostustehdas ja Sauma	Kurikka
121.	Tuiskulan koulu	Kurikka
122.	Työväentalo (järjestötal)	Kurikka
123.	Vuorenmaanmäen taloryhmä	Kurikka
124.	Halkosaaren tanssilava ympäristöineen	Lappajärvi
125.	Karvalanraitti	Lappajärvi
126.	Kuoppalan koulu	Lappajärvi
127.	Kärnän kylä ja kulttuurimaisema	Lappajärvi
128.	Laamanni	Lappajärvi
129.	Tarvolan kylä	Lappajärvi
130.	Övermarkin talot	Lappajärvi
131.	Alanurmontie 296, Alanurmon koulu	Lapua
132.	Antila	Lapua
133.	Honkimäki	Lapua
134.	Hourunkoskentien asutus	Lapua
135.	Karhumäen opisto; Karhumäentie 923, Lapua	Lapua
136.	Kauhajärven asutus	Lapua
137.	Kauhajärven kylä	Lapua
138.	Kuortaneentien pohjalaistalot	Lapua
139.	Lakaluoman mylly ja koskimaisema	Lapua
140.	Lankilankosken myllyt ympäristöineen	Lapua
141.	Lapuan keskusta	Lapua

142.	Osuuskaupan viljasiilot	Lapua
143.	Poutuntien ja Härsiläntien asutus	Lapua
144.	Siirilä	Lapua
145.	Simpsion hautausmaa	Lapua
146.	Tiistenjoen kylä	Lapua
147.	Hellanmaantien ja Raamatuntien asutus	Lapua, Kauhava
148.	Koskelankylä	Lapua, Seinäjoki
149.	Alapään koulu	Seinäjoki
150.	Havukujan ruotsalaistalot	Seinäjoki
151.	Härmän-, Aapelin- ja Jussinraittien pientaloalue	Seinäjoki
152.	Itikanmäki	Seinäjoki
153.	Itämäki	Seinäjoki
154.	Joupin kylän vanha asutus ja Joupin koulu	Seinäjoki
155.	Jouppila	Seinäjoki
156.	Jussinraitin aravatalot	Seinäjoki
157.	Kainaston nuorisoseurantalo ja Kainaston koulu	Seinäjoki
158.	Kalakosken mylly ympäristöineen	Seinäjoki
159.	Kapernaumi	Seinäjoki
160.	Kitinojan kyläkirkko ja hautausmaa	Seinäjoki
161.	Kivistön koulu	Seinäjoki
162.	Kouran koulu	Seinäjoki
163.	Kuitulan torppa	Seinäjoki
164.	Kylänpäänkosken voimalaitos	Seinäjoki
165.	Käpymäentie 2 Toivola (ent. apteekki)	Seinäjoki
166.	Latva-Kalistaja	Seinäjoki
167.	Länsitie 5 Hietämäki	Seinäjoki
168.	Marttilan alue	Seinäjoki
169.	Marttilan koulu ja Seinäjoen lyseo	Seinäjoki
170.	Niemistöntien ja Heikkiläntien kulttuuriympäristö	Seinäjoki
171.	Veneskoski-Viitala	Seinäjoki
172.	Ojelmisto (Nurmon pappila)	Seinäjoki
173.	Peräseinäjoen kirkonkylä	Seinäjoki
174.	Petäjämäki (Katila)	Seinäjoki
175.	Pohjan pientaloalue ja Pohjan koulut	Seinäjoki
176.	Puskantie 3 / Nuorisokeskus ent. Yhteiskoulu / teatteritalo	Seinäjoki
177.	Saartenoja	Seinäjoki
178.	Sahamyly	Seinäjoki
179.	Sorsanpesä	Seinäjoki
180.	Talvitie (Mäki-Teppo, museo)	Seinäjoki
181.	Tiklas	Seinäjoki
182.	Vanha vesitorni	Seinäjoki

183.	Villa Hauta-aho	Seinäjoki
184.	Yljoen koulu, Hongisto	Seinäjoki
185.	Yli-Koskela	Seinäjoki
186.	Ydinkeskustan liikerakennukset ja umpikortteli 26	Seinäjoki
187.	Ylistaron asemanseutu	Seinäjoki
188.	Valtion virastotalo	Seinäjoki
189.	Ylistaron vanha keskusta	Seinäjoki
190.	Yritys	Seinäjoki
191.	Kyrönjokivarren asutus (Ylistaro)	Seinäjoki, Isokyrö
192.	Keisalan koulu	Soini
193.	Kolun entinen koulu	Soini
194.	Kukonkylän koulu	Soini
195.	Pahankalantien asutus ja Vahtilan puomyllä	Soini
196.	Puutie	Soini
197.	Soinin kirkonkylä	Soini
198.	Vehun vanhan kansakoulu, Mäntykangas I	Soini
199.	Horonkylä	Teuva
200.	Kauppilan alue	Teuva
201.	Komsinkylän tienvarsiasutus	Teuva
202.	Norinkylä	Teuva
203.	Pilke, Riipin koulu	Teuva
204.	Teuvan kirkonkylä	Teuva
205.	Teuvan rautatieasema	Teuva
206.	Suksitien asutus ympäristöineen	Vimpeli
207.	Sääksjärven kylä	Vimpeli
208.	Hotelli Mesikämmen ja Eläinpuisto	Ähtäri
209.	Hämeenniemi	Ähtäri
210.	Lahdensuu	Ähtäri
211.	Moksun rälssitila	Ähtäri
212.	Mustikkavuoren tanssilava	Ähtäri
213.	Myllymäen asemakylä	Ähtäri
214.	Reijon mylly	Ähtäri
215.	Rämälän kylä	Ähtäri
216.	Ähtäriin keskusta	Ähtäri
217.	Ähtäriin museo	Ähtäri
218.	Kyrönkankaantie	Kauhajoki, Seinäjoki, Isokyrö, Kurikka, Ilmajoki

ALAJÄRVI

Menkijärven sotatie, lentokenttä ja Oravan vanha kylätontti

Aluetyyppi: metsämaisema, liikenneympäristö, järvi- ja jokivarsimaisema, agraarimaisema

Arvot: sotahistoriallinen, liikennehistoriallinen, asutushistoriallinen, rakennushistoriallinen, maisemallinen

Arvojen perustelu: Menkijärven pohjoisrannalla sijaitseva vanha Oravan kylätontti on edelleen asuttuna. Sen läheisyyteen rakennettiin 1700-luvulla postitie, joka Suomen sodan (1808–1809) tapahtumien vuoksi nimettiin Sotatieksi. Menkijärven lentokenttä rakennettiin 1937 ilmasotakoulun apukentäksi. Lentokoulutus alkoi 1939 ja jatkui sodan päättymiseen 1944. Kentän vakituksena käyttäjänä sotien aikana ja niiden jälkeen oli Kauhavan ilmasotakoulu, jonka harjoitusalueena kenttä toimi. Lentokenttätoiminta vilkastui harrastusilmailun lisääntymisen myötä, 1970-luvun alusta kenttä toimi uudelleen ilmasotakoulun lento- ja leirikenttänä. 1960-luvulla kenttää laajennettiin. Alueella on rakennusperinnön kannalta vaatimattomia lentokenttärakennuksia. Lentokentällä sijaitsee vuosina 1808–1809 käydyin Menkijärven taistelun muistomerkki sekä Menkijärven lentokentän muistomerkki vuodelta 1994. Kenttää ylläpitää Menkijärven lento-osuuskunta. Lentokenttä on harrasteilmailijoiden käytössä. Siellä toimivat Alajärven Ilmailukerho, Järvisseudun Lentokerho, Vaasan Lentokerho, sekä lisäksi kesäisin Ilmasotakoulun Lentokerho ja Etelä-Pohjanmaan Ilmailukerho.

ALAVUS

Rissan talo ja Loueslahden loma-asutus, Sydänmaan asema-alue ja Koivuniemi (Kuorasjärven koulu)

Aluetyyppi: järvi- ja jokivarsimaisema, liikenneympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, liikennehistoriallinen, arkkitehtoninen, sosiaalishistoriallinen, sivistyshistoriallinen, rakennushistoriallinen, kyläkuullinen

Arvojen perustelu: Kuorasjärven rantaan, Rissan, Jaakkolan ja Louesniemen kantatalojen hyvin säilyneiden talonpoikaistalojen talouskeskusten ympäristöön on muodostunut aikojen kuluessa omaleimainen asuialue. Rautatien vaikutuksesta rantatien varteen on 1900-luvun alkupuolelta lähtien rakentunut lomanviettopaikka, joka on myöhemmin muodostunut mökkikyläksi. Sydänmaan asema valmistui Tampere-Vaasa-radan varteen 1883. Asema-alueeseen liittyi alun perin asuinrakennus, makasiini- ja piharakennuksia sekä puisto. Asuinkäytössä oleva asema on säilytetty hyvässä kunnossa.

Tienristeyksessä sijaitseva kauppa liittyyne rautatietoihimintaan. Alavuden 5. koulu rakennettiin vuonna 1908. Se toimi vanhainkotina sekä lastensairaana 1939–1940. Koulutoiminta jatkui vuoteen 1968, minkä jälkeen rakennus siirtyi asuinkäyttöön. Entinen Kuorasjärven kansakoulu, Koivuniemi edustaa katoamassa olevaa kansakouluverkostoa.

Asemakylän seutu ja Kauppaneuvoksentie ympäristöineen

Aluetyyppi: taajamaympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, liikennehistoriallinen, sivistyshistoriallinen, henkilöhistoriallinen, rakennushistoriallinen, rakennustekninen, taajamakuvallinen

Arvojen perustelu: Maaseutukylästä 1900-luvun taitteessa rakennetun rautatien myötä tiiviiksi kyläyhteisöksi muodostunut Asemakylä käsittää Kauppaneuvoksentien varren ja Rauhan-Kytökujan historiallisesti kerroksisen asutuksen. Tien eteläosassa Lampimäen talonpoikaistalo viljelysmaisemineen edustaa alueen vanhinta ajallista kerrostumaa. Kauppaneuvoksentien keskivaiheilla on kauppaneuvos Svante Kurikan huvila ja muistomerkki. Tien ympäristöön sijoittuu myös jälleenrakennuskauden asutusta. Tie jatkaa 1900-luvun alun liikekeskuksen ohi, radan yli asemakylään ja vanhan Asemankoulun ympäristöön. Koulun vieressä on säilynyt urheilukenttä vanhoine katsomoineen.

EVIJÄRVI

Evijärven kirkon ympäristö ja asutus

Aluetyyppi: taajamaympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, sosiaalishistoriallinen, sivistyshistoriallinen, kirkkohistoriallinen, arkkitehtoninen, rakennustekninen, taajamakuvallinen

Arvojen perustelu: Alue sijoittuu Kirkkotien varteen ja rajautuu kirkon pohjoispuolella Ala-Kniivilän kantatalon talouskeskukseen, kirkon eteläpuolella alue jatkaa tienvarsiasutuksena Viskarinmäkeen asti. Alueen maisematyyppi vaihtuu kirkon seutuvilla agraarimaisemasta taajama-alueeseen. Alueen kiintopisteenä on Evijärven kirkko kellotapuleineen. Kirkkoa vastapäätä tien toiselle puolelle sijoittuu 1954 rakennettu pappila, Teltamola. Sen suunnittelija on rakennusmestari Rikhard Sulkakoski. Rakennus on tiilirunkoinen ja ajalleen ominaisen laadukas sekä arkkitehtonisesti että rakennusteknisesti. Rakennuksen konventionaalista massoitteua piristävät ajankohtana muodikkaat puhtaaksi muuratut yksityiskohdat, kulmaerkerit ja avokatokset. Rakennus

edustaa rakennusajalleen tyypillistä, mutta nykyisin harvinaistunutta rakennustapaa. Kirkkotien itäpuolelle muodostuu ehyt jälleenrakennuskauden asutusalue.

Inankylän kulttuuriympäristö sekä Inankylän Koivukangas ja Koivumäki

Aluetyyppi: järvi- ja jokivarsimaisema, kylämaisema, agraarimaisema

Arvot: asutushistoriallinen, sivistyshistoriallinen, tapahtumahistoriallinen, rakennusperinteinen, kyläkuvallinen

Arvojen perustelu: Inanjärven länsireunaa mutkittlevan vanhan kylätien varteen sijoittuva arvoalue käsittää entisen kansakoulun pihapiirin sekä maaseudun pienasumusten ja talonpoikaistalojen talouskeskusten hyvin säilyneitä pihapiirejä kuten Asukkaan, Linnan ja Kotiahon taloryhmät 1800-luvulta. Kylämaisemassa avautuu näkymä Inanlahdelle ja Inansaaren suuntaan.

Söderenan kantatalosta muodostetun Koivukankaan ja siitä muodostetun Koivumäen talouskeskukset sijoittuvat Inanlahden itärannalle, Sydänmaantien varteen. Mahdollisesti vanhimmilta osiltaan aina 1700-luvulta peräisin olevat, pitkänurkkaiset, ylöspäin levenevät päärakennukset sijoittuvat peräkkäin pitkäsivu järven suuntaan. Rantapellon yli avautuu näkymä järvelle.

Kultalahden talot, Kultalahti ja Mäki

Aluetyyppi: taajamaympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, rakennusperinteinen, taajamakuvallinen

Arvojen perustelu: Kultalahden ja Söderkultalahden kantataloista muodostettujen Kultalahden ja Mäen talojen hyvin säilyneet, 1800-luvun alkupuolella rakennetut, puolitoistakerroksiset talonpoikaistalot muodostavat porttimaisen asetelman Evijärven kirkonkylän läpi kulkevan vanhan tielinjauksen Kauppatien varteen.

Väinöntalo Järviseudun museo

Aluetyyppi: agraarimaisema

Arvot: henkilöhistoriallinen, sivistyshistoriallinen, rakennusperinteinen, kyläkuvallinen

Arvojen perustelu: Kotiseutuneuvos Väinö Tuomaalan vuonna 1955 perustama Järviseudun museo eli Väinöntalo esittelee eteläpohjalaista talonpoikaiskulttuuria.

Alueelle on siirretty yli 20 rakennusta eri puolilta Järviseutua. Vanhimmat rakennuksista ovat 1600-luvulta.

ILMAJOKI

Ilmajoen keskusta

Aluetyyppi: taajamaympäristö, järvi- ja jokivarsiympäristö

Arvot: elinkeinohistoriallinen, henkilöhistoriallinen, tapahtumahistoriallinen, rakennusperinteinen, arkkitehtoninen, taajamakuullinen

Arvojen perustelu: Arvoalueen solmukohtaan, tapahtumahistoriallisesti merkittävälle Jaakko Ilkan kentälle tiivistyy muistumia 1500-luvulla soditun Nuijasodan ajalta. Alueelle rakennettiin myöhemmin kirkko, josta on jäljellä vanha hautausmaa. Kentän laidalle perustettiin 1914 kotiseutumuseo, joka on yksi Suomen vanhimmista. Rakennuksen arkkitehtuuri viittaa paikalta purettuun kirkkoon. Kentällä on vietetty Ilmajoen musiikkijuhlia vuodelta 1977. Alueen reunalla sijaitsee kunnantalo 1960-luvulta. Alue ulottuu sillan toisella puolella jatkuvalle liikekeskustan alueelle, jossa on säilynyt historiallisesti kerroksinen liikerakennuskokonaisuus 1900-luvun alusta vuosisadan puoliväliin.

KAUHAJOKI

Ala-Mattila

Aluetyyppi: taajamaympäristö

Arvot: taajamakuullinen, asutushistoriallinen, rakennushistoriallinen

Arvojen perustelu: Ala-Mattilan pihapiiri sijoittuu Aronkylän taajamaan Kauppatien varteen. Päärakennus on vuonna 1867 rakennettu pohjalaistalo. Kookas pohjapinta-alaltaan 8m x 30m rakennus on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan. Pihapiiriä rajaavat yhteen rakennetut ulko-/talousrakennukset.

Havunen (Korpi-Aro)

Aluetyyppi: taajamaympäristö

Arvot: taajamakuullinen, asutushistoriallinen, rakennushistoriallinen

Arvojen perustelu: Taajamakuvallisesti arvokkaassa vanhassa pihapiirissä on 1860-luvulla rakennettu, laudoitettu hirsirunkoinen päärakennus, kaksi huomattavan pitkäa talousrakennusta ja laaja hoidettu puutarha.

Kauhajoen keskusta, Kauhajoen keskusta Topeeka ja Kauhajoen hallintokeskuksen ympäristö

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö

Arvot: asutus- ja elinkeinohistoriallinen, kirkkohistoriallinen, hallintohistoriallinen, sosiaalishistoriallinen, sivistyshistoriallinen, hallintohistoriallinen, tapahtuma-/muisto uskomushistoriallinen, arkkitehtoninen, rakennustekninen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Vanhasta maaseutukylästä liikekeskustan ja hallinnollisen keskuksen muotoutumiseen aina 1980-luvulle asti edustava aluekokonaisuus sijoittuu Topeekan varteen. Se käsittää modernin kirkon, vanhan hautausmaan ja Lukkarilan lisäksi vanhojen maatalojen Yli-Knuutilan/Sanssin kartanon ja Rinta-Knuutilan talouskeskukset sekä Knuutilan vanhan myllyn. Kirkon lähellä sijaitsee vuonna 1882 perustettu Ollonqvistin kauppakartano ja useita 1900-luvun alun liikerakennuksia. Lisäksi entinen kotitalouskoulu Sööpäri puistoineen, Sanssin koulu ja seurojentalo Rientola. Uudempaa rakennusperintöä edustavat Kauhajoen lukio 1952 sekä kirjasto ja kaupungintalo 1980-luvulta. Topeeka on toinen Kauhajoen keskustan kahdesta pääraitista, ja niistä vanhempi. Tien varrella sen molemmin puolin on liikerakennuksia ja liike-asuinrakennuksia lähes kilometrin matkan kirkolta pohjoiseen päin aina Urheilutielle asti. Topeekan varren rakennuskannassa on jäseniä lähes jokaiselta 1900-luvun vuosikymmeneltä. Maamerkiksi kohoaa modernistinen kirkko. Kirkkoympäristöön kuuluu myös uusi seurakuntatalo sekä liikekiinteistö nimeltä Seurakuntatalo (1920). Kohteita ovat mm. entinen yhdyspankki, 1970-luvun linja-autoasema, 1980-luvun hotelli Kauhajoen krouvi ja 1990-luvun koulutuskeskus (nyk. SEDU). Topeekan linjaus on nähtävissä jo 1700-luvun kartoilla. Liikekeskusta alkoi muodostua kirkon läheisyyteen 1800-luvun lopulta lähtien. Kauhajoen hallintokeskuksen ympäristö koostuu hallinto-, kulttuuri- ja opetusrakennuksista, joita yhdistää mutkitteleva Prännärintie. Alueen keskivaiheilla sijaitsee vanha Sanssin kartano näyttävine puistoineen. Kartanon eteläpuolella on hallinto- ja kulttuurirakennusten alue. Alueen etelä- ja pohjoispäissä on opetusrakennusten alueita. Itälaidan etelä-pohjoissuuntainen Puistotie on toinen Kauhajoen keskustan kahdesta pääraitista. Alue käsittää myös terveysaseman, koulukeskuksen ja ammatti-instituutin rakennuskannat. Kohdealueen julkiset rakennukset on suunniteltu 1950–1980-luvuilla. Rakennukset ovat arkkitehtonisesti kunnianhimoisia, ja kokonaisuus on varsin monimuotoinen. Ennen nykyistä hallintokeskusta paikalla oli Knuutilan tilan viljelysmaita.

KAUHAVA

Härmän asema

Aluetyyppi: rautatiealue

Arvot: liikennehistoriallinen, arkkitehtoninen, historiallinen, kyläkuullinen

Arvojen perustelu: Härmän asema rakennettiin 1884–1886 tyyppipiirustuksien, ja laajennettiin vuonna 1905 B. Granholmin suunnitelman mukaan. Härmän aseman lisäksi sen ympäristöön rakennettiin kolme asuinrakennusta piharakennuksineen. Alkuperäinen tyyli säilyi. Toiminta loppui 1989, mutta alkoi uudestaan 2017. Ulkoasu on pääosin alkuperäisessä asussa yksityiskohtia myöden, kuten uusrenessanssityylinen ulkovuoraus koristeellisine listoituksineen ja päätykolmioiden koristeaiheineen. Myös kuisti ja päädyn kellarin sisäänkäynnin peltinen, koristeellinen katos ovat säilyneet.

Voltin asema

Aluetyyppi: rautatiealue

Arvot: liikennehistoriallinen, arkkitehtoninen, historiallinen, kyläkuullinen

Arvojen perustelu: Voltin asema rakennettiin 1884–1886 pysäkin tyyppipiirustuksen mukaisesti. Siihen tehtiin laajennukseksi poikkipääty 1908 alkuperäinen tyyli säilyttäen. Asemarakennuksen lisäksi alueelle rakennettiin 1884–1886 asuinrakennuksia piharakennuksineen sekä makasiini. Ulkoasultaan rakennus on pääosin säilyttänyt alkuperäisyytensä. Sen tyyli on yksinkertaisempi kuin Härmän aseman, mutta asemaa ympäröimään perustettiin monipuolinen asemapuisto jalopuineen ja pensasistutuksineen. Puistossa kasvaa mm. tammia ja pihtakuusia ja esim. siperianhernepensaita. Asemalle johti koivukuja. Puisto on edelleen jäljellä.

Kauhavan rautatieasema ja viljasiilot

Aluetyyppi: rautatiealue

Arvot: liikennehistoriallinen, arkkitehtoninen, historiallinen, teollisuushistoriallinen, elinkeinohistoriallinen, rakennustekninen, kaupunkikuullinen

Arvojen perustelu: Kurt Nylanderin suunnittelema, vuonna 1884 valmistunut ja vuonna 1903 Bruno Granlundin suunnitelman pohjalta laajennettu, uusrenessanssityylinen Kauhavan rautatieasema on säilytetty julkisivuiltaan pääosin alkuperäisenä. Sen ympärille suunniteltu asemapuisto on jäljellä. Asema ei ole enää käytössä. Radan toisella puolella sijaitsee osuuskaupan kookas viljasiilo. Se on funktionalistinen, kookas siilorakennus, joka on toteutettu paikalla teräsbetonista liukuvalumenetelmällä.

Siilorakennusta on vuosien kuluessa täydennetty metallirunkoisilla ja -kuorisilla laajennusosilla. Osuuskauppa rakennutti viljasiiloja liikenneyhteyksien ääreen perustamisestaan lähtien, mutta ensimmäinen liukuvalumenetelmällä valettu mylly oli arkkitehti Erkki Huttusen SOK:lle suunnittelema Viipurin mylly, joka valmistui 1932. Kauhavan viljasiilo kuuluu yhtä lailla menetelmän varhaisimpiin toteutuksiin.

Kauhavan keskusta kirkkoympäristöineen

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, arkkitehtoninen, muisto-/uskomushistoriallinen, teollisuushistoriallinen, tapahtumahistoriallinen, rakennusperinteinen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Jo 1500-luvulta asuttuna olleelle Kauhavan keskustaaajaman alueelle, sijoittuu runsaasti eri-ikäistä rakennusperintöä. Kauhavan vanhan kirkon paikalle Josef Stenbäckin suunnittelema uusi kirkko on vuodelta 1925. Pääraitteina ovat edelleen Kauppatien ja Passinraitin historialliset tielinjaukset, joiden varsille sijoittuu alueen vanhin rakennuskanta kuten Passinraitin raittikylä. Lisäksi alueella ovat työväen- ja nuorisoseurantalo ja lisäksi Järvenpään puukkotehdas 1930-luvulta.

Kortesjärven kirkonkylä

Aluetyyppi: taajamaympäristö, kyläympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, liikennehistoriallinen, rakennusperinteinen, arkkitehtoninen, taajamakuvallinen

Arvojen perustelu: Kirkkolailla suojellun Kortesjärven kirkon ympäristöön levittäytyvän historiallisesti kerroksisen taajaman kulttuurihistorialliset arvot keskittyvät kirkkoympäristöön ja sen länsipuolella mutkittelevan vanhan maantienlinjauksen, nykyisen Jääkärintien varren rakennuskantaan sekä kirkon pohjoispuoliseen alueeseen ja etelässä Nuottiniemen vanhaan asuintonttiin, jonka talonpoikainen rakennuskanta on säilynyt hyvin. Alueella on lisäksi keskiaikaiseen maakuntarajahistoriaan liittyvän Nuottimäen prunnin paikka, joka nykyisin toimii nähtävyytenä.

KURIKKA

Kurikan kotiseutumuseo

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, tapahtumahistoriallinen, rakennusperinteinen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Kurikan kotiseutumuseon ympäristössä, ns. Mosselokaupungin alueella on säilynyt vanhaa asutusta sekä lukkarin virkatalo Lukkarila vuodelta 1914.

Kurikan keskusta

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, hallintohistoriallinen, kirkkohistoriallinen, rakennusperinteinen, arkkitehtoninen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Alue rajautuu Kurikantien, Seurapuistikon, Laurintien ja Kurikanlahden väliselle alueelle ja käsittää keskustaajaman ydinalueen, jonka tiiviin kokonaisuuden kiintopisteeksi sijoittuu Kurikan kirkko, kellotapuli ja hautausmaa. Kirkkomiljöön ympärille muodostuu historiallisesti kerroksinen, toiminnallisesti monimuotoinen alue, jonka historiallinen ydin sijoittuu Kurikantien vanhan maantienlinjauksen varteen. Alue käsittää muun muassa Ala-Jyrän kantatalon vanhan tontin 1800-luvun talonpoikaistaloiheen, 1920–1930-lukujen rakennusperintöä edustavat Franssila sekä Seurakuntataloksi vuonna 1939 rakennetun Kurikkala, joka on kurikkalaisen rakennusmestari Sameli Hakolan rakentama. lisäksi alueella on runsaasti liike-, koulu- ja rautatierakennuksia, modernia rakennusperintöä, vanha Esson huoltamo ja kirjaston vuodelta 1982.

Jokipiin pellavatehdas

Aluetyyppi: laitosympäristö

Arvot: teollisuushistoriallinen, sosiaalihistoriallinen, rakennushistoriallinen, maisemallinen

Arvojen perustelu: Jokipiin pellavatehtaan alue sijaitsee 3-tien varrella Jalasjoen rantatöyräällä. Alueeseen kuuluvat entiset kehräämö-, kutomo-, mylly- ja varastorakennukset, höyläämö ja sähkömuuntaja sekä tehtaanjohtajan asuinrakennus karja- ja ulkorakennuksineen ja hieman kauempana sijaitseva kutomomestarin asuinkiinteistö

Jurvan vanha keskusta

Aluetyyppi: kyläympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, rakennusperinteinen, kyläkuullinen

Arvojen perustelu: Mäntyläntien varren raittiasutus on Jurvan vanhinta asuinalueetta, jossa sijaitsee Hiipakan, Mäntylän ja Peuran kantatalojen talouskeskukset, vanha hautausmaa muistomerkkeineen sekä vanha maantiensilta. Alue on ollut asuttuna viimeistään 1600-luvulta. Hiipakan talouskeskus saattaa edelleen sijaita vanhan kylätontin paikkeilla, nykyisen Jurvantien pohjoispuolella. Mäntyläntien nimellä kulkeva tielinjaus näkyy vuoden 1745 pitäjänkartassa suunnilleen nykyisin linjauksin. 1600-luvulta käytössä olleen Auneen hautausmaan paikka sijoittuu tien itäpuolelle, vanhan sillan läheisyyteen

Ihanamäki ja Marttila

Kirjalliset tiedot kohteista vajaan.

Jurvan veistokoulu

Aluetyyppi: laitosympäristö

Arvot: sivistyshistoriallinen, rakennusperinteinen, arkkitehtoninen, maisemallinen

Arvojen perustelu: Pohjanmaalaisen käsityötaidon opettamista varten tilattomalle väestölle perustettu Jurvan Veistokoulu laajeni Pohjanmaan Nikkarikeskukseksi ja 1900-luvun loppuvuosina ammattikorkeakouluksi. Ajallisesti kerroksiseen kouluympäristöön kuuluu vuonna 1956 rakennetun koulurakennuksen lisäksi myös mm. asuntola 1970-luvulta sekä vuonna 2004 valmistunut, arkkitehtonisesti merkittävä koulurakennus Sella.

LAPPAJÄRVI

Halkosaaren tanssilava ympäristöineen

Aluetyyppi: järvi- ja jokivarsimaisema

Arvot: tapahtumahistoriallinen, sivistyshistoriallinen, arkkitehtoninen, rakennustekninen, maisemallinen

Arvojen perustelu: Halkosaaren vuonna 1961 valmistunut tanssilava sijoittuu Etelä-Pohjanmaan Järvisseudulle, Lappajärven laskujoen Ähtävänjoen rannalle. Suurin osa Suomen tanssilavoista rakennettiin 1950–1960-lukujen aikana. Suomalaiseen kesäviettokulttuuriin kuuluvat lavatanssit vakiintuivat 1900-luvun alussa iltamakulttuurin myötä seurojentalojen toiminnaksi. Lavatanssit olivat yleistä ja yhteistä ajanvietettä yli luokkarajojen. Lavoja rakennettiin yhdistysten toimesta usein talkoovoimin näyttävään paikkaan vesistöjen ääreen. Vuonna 1993 tanssilavan läheisyyteen rakennettiin myös kesäteatteri. Alueeseen kuuluvat myös tanssilavalle johtava silta, lipunmyyntikoju sekä Lappajärven kansanpadon muistomerkki.

Laamanni, vanha käräjätupa

Aluetyyppi: taajamaympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, sivistyshistoriallinen, oikeushistoriallinen, rakennusperinteinen, taajamakuullinen

Arvojen perustelu: Lappajärven museona toimiva entinen käräjätupa siirrettiin nykyiselle paikalle 1820–1840-lukujen aikana.

Kärnän kylä ja kulttuurimaisema

Aluetyyppi : saaristo- ja rannikkoympäristö, kyläympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, sivistyshistoriallinen, rakennusperinteinen, kyläkuullinen

Arvojen perustelu: Lappajärven niemekkeen, Kärnänsaaren Kärnän kylässä muodostuu alueen pohjoisosaa kiertävän tien ympäristöön huomattava kulttuuriympäristö, jossa mm. Kärnän koulu ja Kankaanpään talo 1700-luvun aittoineen muodostavat hyvin säilyneen kokonaisuuden.

LAPUA

Honkimäki

Aluetyyppi: agraarimaisema, osittain taajamoitunut ympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, rakennushistoriallinen, tapahtumahistoriallinen, maisemakuullinen

Arvojen perustelu: Pihapiiri sijoittuu Lapuanjoen peltolaakson pohjoispuolella kohoavalle metsäiselle selännealueelle. Ennen vuotta 1872 rakennettu päärakennus on puolitoistakerroksinen pitkänurkkasalvottu hirsirakennus, joka on vuorattu peiterimalaudoituksella. Satulakattoisessa ja poikkeuksellisen leveärunkoisessa pohjalaistalossa on räystäään alla haukanikkunat ja kuusiruutuiset ikkunat ja perinteinen punavalkoinen ulkoväritys. Pihapiirissä on päärakennuksen lisäksi kaksikerroksinen hirsinen jauhopuotina ja kärryliiterinä palvelut rakennus sekä lautarakenteinen autotalli 1930-luvulta. Pihaan johtavan tien varressa on säilynyt kaksikerroksinen viljamakasiini.

Honkimäen talo tunnetaan paikkakunnalla Liuhtarin 1700-luvun alun sotilasvirkatalona, luutnantin puustellina. Honkimäen talo siirrettiin nykyiselle paikalleen perimätiedon mukaan Lakaluomalta. 1900-luvulla Aliina ja Jalo Lahdensuon ollessa tilalla vuokratilajelijoina Honkimäestä kehittyi maanviljelyksen ja karjatalouden harjoittelutila sekä talous- ja yhteiskuntaelämän ja kulttuuriväen kohtaustapaikka. Honkimäen tila oli valtion omistuksessa 1960-luvulle saakka. 1940-luvulla tilasta erotettiin asutustiloja ja – tontteja. Honkimäen historiaan liittyy myös Mäntsälän kapinan jälkeinen tapahtuma, jossa Etelä-Suomessa asuneet Lapuanliikkeen miehet yrittivät 1932 pakottaa mukaansa talon isännän ministeri Jalo Lahdensuon.

Koskelankylä

Aluetyyppi: agraarimaisema, kyläympäristö

Arvot: kyläkuvaallinen, asutushistoriallinen

Arvojen perustelu: Koskelankylä on Nurmonjoen itäpuolelle sillan ja jokeen laskevan Jouttiluoman solmukohtaan muodostunut tiivis taloryhmä. Taloryhmittymän ympärillä levittäytyvät jokivarren tasaiset pellot, joen ja kosken jäädessä tiellä kulkijalle taka-alalle. Rautatie kulkee taloryhmän itäpuolella Koskelankyläntien suuntaisesti, noin 300 metrin päässä alueesta. Koskelankylän taloryhmään kuuluu pihapiirejä sekä Seinäjoen että Lapuan puolelta.

Koskelan taloryhmässä on tiiviisti monirakennuksisia maatilapihapiirejä navettoineen, aittoineen ja talleineen Koskelankyläntien molemmin puolin. Erityisen intiimi ja maisemakuvaltaan monipuolinen kylätiemiljöö muodostuu Nurmonjoen ylittävän sillan pohjoispuolella, jossa kolme 1800-luvun perinteistä päärakennusta sijoittuvat aivan tien reunaan ja muodostavat 1900-luvun alun maatilojen rakennusten sekä rehevä puustoisien Jouttiluoman kanssa tiiviin kokonaisuuden. Maisemallisesti, rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti merkittävin Koskelan taloryhmästä on Rinta-Koskelan pihapiiri, jossa perinteinen kaksifooninkinen, uusklassisia piirteitä omaava pohjalaistalo sekä hirsirunkoiset karja- ja talousrakennukset ovat säilyneet poikkeuksellisen hyvin alkuperäisessä asussa. Koskelankylän tiivistä taloryhmää täydentävät pohjoispäässä vanha kauppakiinteistö, kaksi jälleenrakennuskauden pihapiiriä, Savelan maatilapihapiiri

ja Alasen pihapiiri sekä eteläpuolella radan viereen sijoittuva 1930-luvulla rakennettu Ojapellon pihapiiri ja arviolta 1950-luvulla perustettu Elorannan maatila.

Siirilä

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, sivistyshistoriallinen, sosiaalihistoriallinen, rakennusperinteinen, rakennushistoriallinen, arkkitehtoninen, kaupunkikuvallinen, maisemallinen

Arvojen perustelu: Alue muodostuu tiivistä ja harvinaisen laajasta 1910–30-luvun sekä jälleenrakennusajan pientaloalueesta, koulualueista sekä pappilan alueesta. Tiheästi rakennettu pohjoisosa on syntynyt 1900-luvun alkuvuosikymmenillä, väljempi eteläosa 1940-luvulta alkaen. 1970-lukua uudempia rakennuksia Siirilässä on alueen itä- ja keskiosissa. Alueella on myös Terijoelta Lapualle siirrettyjä huvilarakennuksia tai niiden osia. Rakennuskanta on ajankohdilleen ominaista, pääosin puurunkoista, satulakattoista ja kooltaan vaatimatonta pientaloa ulkorakennuksineen. 1900-luvun alkupuolen rakennusrungot ovat todennäköisesti pääosin hirttä, 1950-luvulta alkaen rankorakenteisia ja sahanpurueristeisiä. Sodan jälkeen valmistunut rakennuskanta on pääosin tyyppitaloja, puolitoistakerroksisia ns. rintamamiestaloja, mutta joukossa on myös tiilirunkoisia vapaammin suunniteltuja kohteita. Asuinrakennukset sijaitsevat tiiviissä rivissä katutilan varressa, ulkorakennukset ovat enimmäkseen pihan puolella. Rakennuksia on muutettu ja korjattu eri aikoina. Jämpti asettelu ja pieni koko yhdistävät muuten yksilöllistä rakennuskantaa.

Koulukadun maisemaa hallitsee kaksi suurikokoista koulukokonaisuutta, Lapuan keskuskoulu (1.–6. luokat) ja Yläkoulu. Niiden toimintaan liittyy myös kadun varrella olevia vanhempia puurakennuksia. Koulupihoja vastapäätä Koulukadun eteläpuolella on 1960-luvun alun ortodoksinen rukoushuone. Rakennuskanta on vaihteittain 1920–1970-luvuilla rakentunutta ja väljästi aseteltua. 1920–1950-lukujen rakennukset ovat rakennusaikansa mukaisesti laadukkaasti toteutettuja, edustuksellisia ja selvästi julkisen identiteettinsä kantavia, enimmäkseen tiilestä muurattuja rakennuksia. Tätä uudemmat rakennusvaiheet ovat pääsääntöisesti matalia ja sijoitettu taustalle. Alueella on lisäksi muutamia opetukseen liittyviä vanhempia puurakennuksia. Urheilukentän sirot, teräsrunkoiset katsomo ja selostuskoppi ovat ilmeikkäitä ja harkiten suunniteltuja hyötyrakennuksia ja -rakenteita.

Koulukadun pohjoispuoli alkoi muodostua koulualueeksi 1800-luvun lopulla, kun 1869 toimintansa aloittaneelle kansakoululle valmistui oma rakennus pappilan maalle vuonna 1871. Yhteiskoulu perustettiin 1904, ja oman talon se sai nykyisen yläkoulun paikalle vuonna 1907. Yhteiskoulun lisäksi Lapualla toimi 1915–1926 reaalipainotteinen yhteiskoulu eli maanviljelyslyseo, jonka 1919 valmistunut koulutalo on säilynyt

osoitteessa Koulukatu 5. Peruskoulu-uudistuksessa 1974 yhteiskoulusta ja maanviljelyslyseosta tuli yläaste, ja kansakoulusta ja kansalaiskoulusta kirkonkylän ala-aste. Vuonna 1925 pihapiiriin rakennettiin kaksikerroksinen, hirsirunkoinen opettajien asuntola (Puukoulu) ulkorakennuksineen. Vuosina 1955–1956 vanha koulurakennus peruskorjattiin ja laajennettiin luokkasiivellä, viidellä opettajien asunnolla ja vahtimestarin asunnolla. Kansalaiskoulu sai pohjoispuolelleen uudisosan vuonna 1958. Vanhaan Yhteiskouluun valmistui 1951 kolmikerroksinen, tiilirunkoinen laajennusosa. Vanha yhteiskoulu kuitenkin paloi samana vuonna, ja sen paikalle rakennettiin välittömästi kaksikerroksinen rakennusosa. Tilat peruskorjattiin 2000-luvulla. Ortodoksinen rukoushuone rakennettiin 1961–1962. Rakennuksessa oli kirkkotila ja talonmiehen asunto. Koulualueen kouluhistoria on pitkä ja koulut ovat vaikuttaneet merkittävästi Lapuan kehittymiseen. Yhteiskoulu oli perustamisen aikaan Etelä-Pohjanmaan ensimmäinen ja valtakunnallisesti ensimmäisiä maaseutukuntiin perustettuja oppikouluja. Koulut ovat myös vaikuttaneet Lapuan kirkonkylään kasvuun, ja mm. eteläpuolisen Siirilän omakotialueen syntyyn.

Siirilän entinen pappilarakennus sijaitsee Lapuanjoen ja Siiriläntien välisellä alueella, rakennuksen harja joensuuntaisesti. Rakennus on puolitoistakerroksinen hirsirakennus, jossa on korkea lasikuisti, päädyssä pieni kuisti ja joen puolella avokuisti. Lapuan seurakunnalla oli kirkkoherran lisäksi pysyvä kappalainen 1590-luvulta lähtien. 1690-luvulla määrättiin kappalaisen pappilaksi Siirilän talo. Vuonna 1709 Siirilä tarkastettiin ja rakennukset todettiin lahoiksi. Seurakuntalaiset lupasivat tällöin rakentaa pappilaan tuvan ja kaksi kamaria. 1820 tienoilla Siirilän kappalaisen taloa korjattiin. 1851 pääarakennus oli kehno ja se myytiin, ja pappilaan rakennettiin uusi pääarakennus "siihen paikkaan missä seisoj vanha puoti ja vähäinen asuinrivi". Siirilän uuden päärakennuksen piirustuksen ja kustannusarvion laati Kaappo Porola. Vuonna 1874 Kustaa Erkinpoika Muilu maalasi pappilan, johon silloin kuuluivat pääarakennus, kaksi navettaa, puoti ja renkitupa, lutti-riihirivi. 1894 pappilalle on rakennettu uusi navetta. 1910-luvulla pappilassa mainitaan olleen hyvä puutarha. Siirilän pappila toimi seurakunnan pappien virka-asuntona aina vuoteen 1984. Vuonna 1914 Lapualle perustettu Karhumäen kristillinen kansanopisto toimi vuoteen 1988 asti Karhumäen alueella. Opiston uusia tiloja alettiin rakentaa Siirilän pappilan lähiympäristöön 1987 ja tätä ennen pappilarakennuksen ja Siiriläntien välistä purettiin pois vanhoja talousrakennuksia. Pappilarakennus peruskorjattiin 1988 opiston tiloiksi. Siirilän pappilan on ulkoasultaan alkuperäisenä säilynyt 1850-luvun pappilarakennus, joka ilmentää 1800-luvun rakentamisvaikutteita ja jokivarsiasutusta. Rakennus liittyy Lapuan seurakunnan historiaan

SEINÄJOKI

Itämäki

Aluetyyppi: taajamaympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, rakennusperinteinen, taajamakuvallinen

Arvojen perustelu:

Heikkilän kantatilasta n:o 9 jaettu Itämäki sijaitsee Heikkilänpäässä metsän ja peltolakeuden välisessä rinnemaastossa. Itämäki on eräs paikkakunnan vanhimmista säilyneistä asuinrakennuksista. Rakennuksen varhaisin osa lienee peräisin 1800-luvun alkupuolelta. Porstuan seinästä löytyvät vuosiluvut 1805 ja 1850. Tuvan takana tiilessä on vuosiluku 1835, sama kuin kärryliiverin seinässä. Itämäki on säilynyt vanhalla mallilla, vuoraamattomana ja kuistittomana. Ulkorakennuksineen se muodostaa perinteisen pihapiirin, joka kunnostettuna on erityisen arvokas alueen rakennuskulttuurin muistomerkki. Tila sijaitsee valtakunnallarkvokkaalla Ilmajoen Alajoen kulttuurimaisema-alueella kulttuurimaisema-alueella Seinäjoen oikaisu-uoman tuntumassa.

Joupin kylän vanha asutus ja Joupin koulu

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, rakennusperinteinen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Seinäjoen keskustan tuntumassa on säilynyt Joupin kylän vanhaa rakennuskantaa edustavana kokonaisuutena. Hakolan suuri päärakennus on 1810-luvulta mutta sen nykyasu on myöhempää perua. Talousrakennuksista vanhimmat ovat kolme aittaa 1700- ja 1800-luvuilta. Joupin tilan päärakennus on 1860-luvulta, luhti ja aitta 1700-luvulta. Rinta-Joupin kaksikerroksinen päärakennus on vuodelta 1808. Takala-Joupin pitkä 1850-luvulta oleva päärakennus on purettu 2023, mutta sen pihapiirissä oleva luhti vuodelta 1745 on ilmeisesti edelleen paikallaan. Jussi ja Olli Paatelan suunnittelema Joupin kivikoulu on rakennettu vuonna 1922.

Jouppila

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, rakennusperinteinen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Nauhamaisesti Jouppilantien varteen sijoittuva Jouppilan taloryhmä edustaa alueen agraaria historiaa ja on laajuudessaan kulttuurihistoriallisesti huomattava kokonaisuus. Tilat on jaettu aikanaan Jouppilan kantatalosta.

Kouran koulu

Aluetyyppi: kyläympäristö

Arvot: kulttuurihistoriallinen, rakennushistoriallinen, kyläkuvallinen

Arvojen perustelu: Kouran koulu toiselta nimeltään Koulukangas on hyvin alkuperäisen ilmeensä säilyttänyt klassistisia piirteitä omaavaa 1920-luvun koulurakennus. Rakennus on kaksikerroksinen pystyrimalaudoitettu hirsirakennus. Erityisiä klassismiin viittavia piirteitä ovat selkeä suorakaiteen muoto, aumakatto puolikaaren muotoisine lapeikkunoineen, valkoiseksi maalatut leveät nurkkapilasteriaiheet ja lähes symmetrinen ikkuna-aukotus. Pihapiirissä on koulurakennuksen lisäksi kaksi 1940-50-luvulla rakennettua talousrakennusta, joissa myöhemmin tehdyt muutokset ovat muuttaneet niiden alkuperäistä ilmettä.

Kuitulan torppa

Aluetyyppi: kyläympäristö

Arvot: kulttuurihistoriallinen, erityinen rakennushistoriallinen arvo, kyläkuvallinen

Arvojen perustelu: Kourantien reunaan, metsittyneiden peltöjen ääreen sijoittuva rakennusryhmä muodostaa erityisen hyvin säilyneen ja edustavan esimerkin 1800-luvun alun torpparirakentamisesta. Pihapiirissä on asuinrakennuksen lisäksi aitta, talli, liiteri ja puulato. Pihapiiristä on purettu kiviavetta ja sauna. Kaikki rakennukset ovat pärekattoisia verhoamattomia hirsirakennuksia. Torpassa on luonnonkivijalka/multapenkkiperustus ja kuusiruutuiset vanhat ikkunat. Aitta on uuden tielinjauksen yhteydessä siirretty nykyiselle paikalleen.

Latva-Kalistaja

Aluetyyppi: agraari-/kylämaisema kasvavan taajaman läheisyydessä

Arvot: asutushistoriallinen, rakennusperinteinen, rakennustekninen, taajamakuvallinen

Arvojen perustelu: Asuinrakennus talouspihoineen sijaitsee kolmen vanhan pihapiirin ryppäässä peltöjen keskellä. Tilan maat rajoittuvat Nurmonjokeen, joka kulkee pihapiirin itäpuolella. Latva-Kalistajan päärakennuksen lisäksi pihapiiriä rajaavat aittarakennus ja joen puoleisella sivulla talli-/talousrakennus. Latva-Kalistaja esiintyy maakirjoissa 1600-luvun alussa. Nykyinen päärakennus on rakennettu paikalleen 1790-luvulla. Rakennus on kaksikerroksinen, siinä on 20 ikkunaa ja erittäin koristeelliset räystääslaudoitukset. Alaspäin kapeneva talo on korotettu kaksikerroksiseksi 1870-luvulla.

Talon historiaan liittyvät Kalistajan piiskahäiden tapahtumat: Häissä juhlimassa olleita nuoria oli karannut talon yläkertaan seurustelemaan, josta heidät "ryminällä" haettiin Latva-Kalistajan talolle körttiukkojen ja -akkojen piiskattavaksi.

Marttilan alue

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö

Arvot: sivistyshistoriallinen, sosiaalishistoriallinen, asutushistoriallinen, elinkeinohistoriallinen, teollisuushistoriallinen, arkkitehtoninen, rakennustekninen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Marttila on entinen sairaala- ja pientaloalue ydinkeskustan tuntumassa. Marttilan aluetta määrittää entisen keskussairaalan puistomainen alue ja sitä ympäröivä omakotiasutus. Alue rajoittuu lännessä Seinäjoen rantaan. Alueen uudempaan rakennuskantaan kuuluvat Seinäjoen ammattikorkeakoulun Kampustalo ja Marttilan kortteeri opiskelija-asuntoineen. Idän puolella alueeseen liittyy maltillisen kokoisia virasto- ja teollisuusrakennuksia. Näiden länsipuolella ennen leveää Vapaudentietä on uudempia kerrostaloja. Alueen vanhempaa rakennuskantaan kuuluu joen "rantatöyräällä" Pumppurannan rakennusryhmä ja Marttilan puukoulu.

Keskussairaalan rakennusryhmään on kuulunut sairaalarakennusten lisäksi talousrakennus, lämpökeskus/pesula, sikala ja hevostalli sekä lääninsairaalan ylläkäarin talo (Kivirikon talo) ja sen maakellari. Rakennukset ovat tällä hetkellä muussa käytössä. Sairaala-alueelle on rakennettu myös ammattikorkeakoulun Kampustalo. Alueen pientalot muodostavat harvinaisen yhtenäisen 1930–1950-lukujen asuinrakennusten kokonaisuuden, jossa asuinrakennukset sijoittuvat pääosin katulinjan viereen. Säilyneet talousrakennukset sijaitsevat enimmäkseen pihan puolella. Rakennuskanta on myös harvinaisen hyvin säilynyt. Vanhempien kohteiden välissä on muutamia uudempia, suurempikokoisia omakotitaloja. Omakotitalojen kaakkoispuolella on kaksi 1950-luvun teollisuusrakennusta. Rantalan lakkitehdas on kaksi ja puolikerroksinen, rakennustavaltaan aikakaudelleen tyypillisen laadukas pienteollisuuden tiilirakennus, jonka julkisivurappauksen jäsentelyllä on imitoitu muodikasta nauhaikkunaa. Sisäpihan puolella on lämpökeskuksen savupiippu ja porrashuone. Ulkoarkkitehtuurin ominaispiirteet ovat säilyneet hyvin. Virastorakennukset ovat pääosin uudempaa arkkitehtuuria.

Sairaalan suunnitelmat vahvistettiin 1928, ja urakan sai Rakennus Oy Pyramid. Kivijalan graniitti tuotiin Kurikasta, savitiiliä Koskenkorvan ja Miedon tiilitehtailta. Sairaala vihittiin 10.10.1931. Tiloissa toimi alun perin myös sairaanhoitaja(tar)koulu. 1939–1945 rakennus toimi sotasairaalan, mm. nimillä 29. sotasairaala ja 29. sotavammasairaala. 1965 sairaala muuttui Seinäjoen keskussairaalaaksi, ja rakennuksissa tehtiin korjauksia. 1977 suurin osa sairaalan toiminnoista siirtyi uuteen keskussairaalaan Huhtalaan. Osa röntgenosastosta

toimi paikalla vuoteen 1983 asti, ja ihotautiosasto ainakin vuoteen 1985. Nykyään entisessä sairaalassa toimii Etelä-Pohjanmaan musiikkiopisto ja Seinäjoen kansalaisopisto. Vanha sikala on muutettu päiväkodiksi ja talli ravintolaksi. Ylilääkärin talossa asui professori Gustaf von Essen vuoteen 1951. Sen jälkeen siinä asui prof. Kaarlo Kivirikko 1960-luvun loppuun. Peruskorjaus 1982, minkä jälkeen se toimi Seinäjoen kuvataiteilijat ry:n näyttely-, työskentely- ja opetustiloina. Lasten taidekoulu toimi talossa vuoteen 1999 saakka, jolloin se siirtyi Marttilan vanhaan puukouluun. Rakennus peruskorjattiin 2001–2002, sen jälkeen toiminut Kivirikon juhlahuoneistona ja nykyisin talossa toimii Mannerheimin Lastensuojeluliiton Perhetalo. Seinäjoen keskussairaalan viereen rakennettiin 1937 kulkutautisairaala. Kulkutautisairaalaan valmistui 15-paikkainen synnytyslaitos 1957. Synnytyslaitos otti synnyttäjiä vastaan 13 eri kunnasta. Nykyisin tiloissa toimii elintarviketurvallisuusvirasto Evira.

Juho Rantanen siirsi lakkitehtaansa Nyykoolinmäeltä Kauppakatu 23:en nykyisen tehdasrakennuksen viereen. Juho Rantalan kuoltua 1939 hänen poikansa Eeli Rantala rakennutti pian uuden tehdasrakennuksen viereiselle tontille. Rantalan Lakkitehdas Oy oli yksi Suomen kolmesta suurimmasta lakkitehtaasta ja työllisti enimmillään 263 henkeä. Parhaimpina vuosina lakkeja valmistui 270 000 kpl. Seinäjoella lakkitehdas toimi vuoteen 1966. Tilat vuokrasi tämän jälkeen tehtailija Yrjö Isohella, joka myös valmisti lakkeja. Isohellan lopettaessa rakennuksessa on toiminut mm. grilli, ravintola, konditoria, kirpputori sekä työterveyslaitos. Rantalan lakkitehdas on saanut purkuluvan.

Niemistöntien ja Heikkiläntien kulttuuriympäristö

Aluetyyppi: kylämaisema, kaupunkiympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, kyläkuvallinen, asutushistoriallinen, rakennusperinteinen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Aluetyyppi: kylämaisema, kaupunkiympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, kyläkuvallinen, asutushistoriallinen, rakennusperinteinen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Valtakunnallisesti merkittävässä Ilmajoen Alajoen lakeusmaisemassa sijaitseva nauhamainen kyläasutus. Alueen rakennuskanta on ajallisesti kerrostunutta. Joukossa on hyvin säilyneitä vanhoja kantatiloja sekä koko seudun iäkkäintä rakennuskantaa 1700-luvun alkupuolelta, kuten Kanta-Niemistö Niemistöntien varressa.

Kaupungin suuntaan avautuva lakeusmaisema on myös paikallisidentiteetin kannalta merkittävä, mikä tekee alueesta erityisen herkän uudisrakentamista ajatellen. Vaikka asuinrakennukset ovat osittain uusiutuneet, sijaitsee Niemistöntien ja Heikkiläntien varressa kyläkuvan kannalta merkittäviä iäkkäitä ulkorakennuksia, kuten aittoja. Alueella

sijaitsee myös runsaasti paikoin hyvin säilynyttä jälleenrakennuskauden rakentamista, mikä kertoo osaltaan sodanjälkeisestä maaseudun muutoksesta.

Niemistön alueen nykyinen asutus on alkanut kehittyä 1600-1700-lukujen taitteessa, mutta alueelta on tehty löytöjä myös kivikautisesta asutuksesta. Raittikylämäinen iäkkäämpi asutus sijoittuu nauhamaisesti viljelyalueiden laidalle. Niemistöntien varressa sijaitsee joitakin erittäin hyvin säilyneitä pohjakaavaltaan paritupamallisia ja osittain mahdollisesti 1700-luvulle ajoittuvia päärakennuksia, kuten Yli-Katila ja Kantaniemistö. 1800-luvun hyvin säilyneitä maalaistaloja edustavat esimerkiksi Hannuksela, Tervala sekä alueen itäosassa Latva-Heikkilä. Myös jälleenrakennuskausi erottuu Niemistön ja Heikkilän alueilla merkittävänä kerrostumana kertomassa sotien jälkeisestä maaseudun muutoksesta. Sekä Niemistöntien että Heikkiläntien molemmin puolin on joitakin erittäin hyvin säilyneitä ja kyläkuvan kannalta merkittäviä iäkkäitä ulkorakennuksia kertomassa alueen elinkeinohistoriasta.

Saartenoja

Aluetyyppi: agraari-/kylämaisema, kasvavan taajaman läheisyydessä

Arvot: asutushistoriallinen, rakennusperinteinen, rakennustekninen, taajamakuullinen

Arvojen perustelu: Vanha vuonna 1851 rakennettu päärakennus on säilynyt erittäin hyvin alkuperäisessä asussa. Lisäksi pihapiirissä on 1840-luvun luhtiaitta ja navetta-/ulkorakennus 1800-1900-lukujen vaihteesta. Satulakattoisen päärakennuksen pitkänurkkainen hirsirunko on voimakkaasti alaspäin kapeneva, rimalaudoitettu ja ulkoväriykseltään keltainen. Rakennuksessa on lyhyet räystäät, kuusiruutuiset ikkunat ja luonnonkiviperustus ja päädyissä kissanpenkit. Rakennuksen ovenkamanaan on tekstattu talon rakentamisaika: Rakennettu Keisari Nikolai I aikana 1851. Pihapiirissä aiemmin sijainnut toinen 1870-luvun päärakennus on korvattu uudella samankokoisella ja hahmoisella asuinrakennuksella.

Veneskoski- Viitala

Aluetyyppi: kylä/taajama

Arvot: asutushistoriallinen, kylä-/taajamakuullinen

Arvojen perustelu: Maisema on mosaiikkimaista ja pienipiirteistä. Nurmonjoki virtaa paikoitellen mutkittelevassa uomassaan vaihtelevasti loivapiirteisten metsäselänteiden tai suhteellisen kapeiden joenmyötäisten peltojen välissä. Rakennuskanta sijoittuu nauhamaisesti pääosin joen molemmin puolin kulkevien Viitalantien ja Kourantien

varteen sekä osin jokivarteen. Kohokohtana on Lagerstedtin 1930-luvulla rakennettu kartano ja sen lähiympäristö alueen pohjoisosassa, eteläosassa sijaitsee mm. Viitalan koulu. Alueen asuttaminen alkoi 1700-luvulla kun Lapuaan kuuluvat Alanurmon ja Ruhan talot alkoivat perustaa alueelle torppia. Alueella on uuden asutusrakenteen lisäksi useita vanhoja tiloja, joilla on säilynyt jonkin verran 1800-luvun ja 1900-luvun alun rakennuskantaa sekä jälleenrakennuskaudella muodostettuja pientiloja, joilla on säilynyt aikakaudelle tyypillistä rakennuskantaa.

Pohjan pientaloalue ja Pohjan koulut

Aluetyyppi: esikaupungin jälleenrakennuskauden asuinalue

Arvot: asutushistoriallinen, rakennustekninen, sivistyshistoriallinen, arkkitehtoninen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Alue sijaitsee Pohjassa Seinäjoen keskustan koillispuolella. Kaikilla sivuilla aluetta ympäröivät liike- ja teollisuusalueet sekä lounaassa ratapiha. Alueen erityispiirre ovat Pultrantien varren puistomaiset, päättyvät kadut, Marjatansola ja Annikinsola. Suurin osa Pohjan kohdepientaloista on 1950–1960-luvuilla rakennettuja yksi- tai puolitoistakerroksisia puu- tai tiilirunkoisia tyyppitaloja. Rakennusten ulkoasuun on tehty muutoksia vaihtelevalla laajuudella. Pientaloalue on säilyttänyt alkuperäisen jälleenrakennuskaudelle ominaisen aluerakenteensa ja luonteensa harvinaisen selkeästi. Alueen eteläosassa jälleenrakennuskauden talojen keskellä on yhtenäinen 1970-luvun pientaloalue, Joukahaisensola.

Pultrantienvarren tiivis asutus on nähtävissä jo 1800-luvun pitäjänkartassa. Kadunvarren runsas pihakasvillisuus pensasaitoineen ja puineen muodostaa yhdessä jälleenrakennuskauden asutuksen kanssa yhtenäisen, puistomaisen kokonaisuuden. Pohjan pientaloalue on muodostunut vähitellen 1900-luvun alusta lähtien. Pohjan koulun sijaitsee Pohjan pientaloalueen keskellä. Pohjan koulu on 1950-luvulle tyypillinen, laadukas, valtion normaalihintapäätösten mukainen tai niitä mukaileva koulutalo. Vastaavantyyppisiä suuren volyymin koulurakennuksia on myös muissa Suomen suurissa kaupungeissa, mutta ei muualla Etelä-Pohjanmaalla. Koulu on peruskorjattu 2013. Rakennus on ollut kouluna koko historiansa ajan. Kokonaisuuteen kuuluu myös onnistuneesti kunnostettu, Pojanluoman rantaan sijoittuva Pohjan vanha kansakoulu, Pultrantie 15.

Ydinkeskustan liikerakennukset ja umpikortteli 26

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö, maakunnan suurimman kaupungin ydinkeskusta

Arvot: asutushistoriallinen, sivistyshistoriallinen, aatehistoriallinen, sosiaalishistoriallinen, elinkeinohistoriallinen, arkkitehtoninen, rakennustekninen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Kohdealue painottuu Keskus-, Kalevan- ja Kauppakatujen varsille. Seinäjoen keskusta muodostuu 1920–1970-lukujen kaupunkikehitystä ja merkittäviä historian ilmiöitä kuvastava kokonaisuus, joka käsittää niin julkisen hallinnon käyttöön kuin yhdistys-, asuin- ja liikekäyttöön suunniteltuja kerrostaloja. Seinäjoen kaupunkikuvaan vaikuttaneen Matti Visannin 1920-luvulla suunnittelema Lakeuden seurahuone muistuttaa ulkoasultaan ja koristeluiltaan hänen suunnittelemaansa Marttilan koulua. Maakunnan yhdistysten rakennuttamassa maakuntatalossa vuodelta 1958 toimi maakunnan ensimmäinen uimahalli sekä maakuntateatteri. Seinälinnan ja Seinänsuun talot vuodelta 1954 olivat kaupungin ensimmäiset Arava-talot. Arkkitehti Aarne Ehojoen 1976 suunnittelema Kelan talo on edustava esimerkki 1970-luvun toimistorakentamisesta. Kohteet ovat ensisijaisesti liiketoimintaa palvelevia rakennuksia. Vanhemmissa, 1930–1940-luvuilla valmistuneissa kohteissa arvot liittyvät painottuneesti historiallisiin tapahtumiin, ja uudemmissa, 1950–1970-lukujen kohteissa arkkitehtuuriin. Uudemmat rakennukset ovat kaupungin ja osittain jopa maakunnan edustavimpia esimerkkejä aikansa kaupunkirakentamisesta. Kohteiden välissä ja ympärillä on pääasiassa 1900-luvun jälkipuoliskolla valmistunutta, arkkitehtoniselta laadultaan vaatimattomampaa rakennuskantaa, minkä vuoksi alue ei muodosta kaupunkitilan kannalta yhtenäistä kokonaisuutta. Alueen rakentuminen alkoi Seinäjoen rautatieaseman valmistuttua. Ensimmäinen asemakaava on vuodelta 1922 (arkkitehti Harald Andersin). 1930-luvun alussa kauppalan keskus muodostui asemanseudulle. 1920- ja 1930-luvuilla alueelle rakennettiin julkisia ja kaupallisia rakennuksia, joista on säilynyt esimerkiksi Talvitien talo ja muutamia arkkitehti Matti Visannin suunnittelema tiilirakennuksia (Seurahuone ja nuorisokeskus, ent. Yhteiskoulu). Kaupan keskus oli aluksi Puskantiellä, mutta pian kauppa levisi Keskuskadun, Valtionkadun ja Kauppakadun varsille. Seinäjoen kauppalan uusi asemakaava valmistui 1941. 1960 perustettiin Seinäjoen kaupunki. 1960-luvun alussa nuori kaupunki rakensi paljon julkisia rakennuksia: mm. kauppaoppilaitos, tyttölyseo, ammattikoulu ja uimahalli. Alvar Aallon suunnittelema uudella hallintokeskuksella haluttiin kohottaa kaupungin profiilia. 1970-luvulla keskusta-aluetta uudistettiin modernin kaupunkisuunnittelun opein kaupunginarkkitehti Touko Saaren johdolla. Parhaillaan alueella on meneillään uusi kehitysvaihe, jossa 1900-luvun puolivälin ja jopa loppupuolen rakennuskantaa puretaan korkeamman rakentamisen tieltä.

Tiklas

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, teollisuushistoriallinen, arkkitehtoninen, kaupunkikuvallinen,

Arvojen perustelu: Vanha täystiilinen 1950-luvulla rakennettu Tiklaksen tehdasrakennus sijaitsee Vapaudentien varrella. Tehdasosa on pohjakaavaltaan suorakulmainen kolmikerroksinen rakennus. Sen eteläsivulla on tornimainen sisäänkäynti/porraskäytävä, jonka huipulla on puurakenteinen kerros ja tasanne. Rakennuksen suurista 16-ruutuisista ikkunoista on saatu tehtaan tiloihin hyvin valoa.

Lassila & Tikanoja aloitti tukkukaupan rinnalla vuonna 1923 teollisen vaatteiden valmistuksen ja oli 1980-luvulle saakka Suomen suurimpia vaatetusteollisuusyhtiöitä. Parhaimmillaan Lassila & Tikanojalle oli teollista toimintaa lähes kahdellakymmenellä paikkakunnalla Suomessa. Seinäjoen Tiklaksen tehdas valmistui Seinäjoelle 1952. Toiminta siirrettiin Kapernaumin teollisuusalueelle uusiin toimitiloihin vuonna 1965. Parhaimmillaan Tiklaksen Seinäjoen tehtaassa työskenteli 250 työntekijää. Rakennuksessa toimi Seinäjoen kansalaisopisto vuoteen 2020 saakka.

Kapernaumi

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, elinkeinohistoriallinen, sosiaalishistoriallinen, liikennehistoriallinen, rakennushistoriallinen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Kapernaumiksi kutsuttu alue sijoittuu asema-alueen ja ratapihan eteläpuolelle rautatien varteen. Se on rautatieläisten asuttama alue, jonka 1920-luvun tienoilla syntynyt vanhin osa, varsinainen puukapernaumi, sijoittuu radan itäpuolelle, nykyisen Kapernauminkadun varrelle. Nuorempi, 1900-luvun alussa ja puolivälin tietämillä rakentunut alue on radan länsipuolella rajautuen Kalevantiehen, Ruukintiehen ja Siipipyöränkatuun.

Alue oli vielä 1800-luvun loppuvaiheilla pääosin peltoa. Alueen varsinainen rakentaminen alkoi rautatieläisten toimesta 1920-luvulla. Maakunnallinen arvoalue käsittää Kapernauminkadun varren puutaloalueen sekä radan länsipuolelle Ruukintien ja Kalevalantien risteykseen 1900–1940-luvulla rakennetut kolme rautatietyöläisten asuinkerrostaloa. Alue jatkuu radan länsipuolella käsittäen 1900-luvun alussa rakennetun Ratavartijanakadun, Nikkarinkadun, Vaakamestarinkadun, Kaasumestarinkadun, Pakkamestarinkadun ja Ratamestarinkadun varren asutuksen sekä niiden poikittaiskatuna olevan Topparoikankadunvarren asutuksen. Lisäksi alue käsittää Ruukintien risteyksestä Kototien risteykseen rajoittuvan osan Siipipyöränkadunvarren jälleenrakennuskauden asuinalueita. Arvoalueella on säilynyt runsaasti 1900-luvun alkupuolen puutaloasutusta sekä kolme rautatieläisille rakennettua asuinkerrostaloa. Alue on maakunnassa ainutlaatuinen rautatieläiskulttuuriin liittyvä kokonaisuus sekä eheydensä vuoksi edustava puutaloalue, joka ilmentää 1900-luvun alkupuolen kaupunkimaista omakotiasumisen muotoa.

SOINI

Soinin kirkonkylä

Aluetyyppi: taajamaympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, elinkeinohistoriallinen, arkkitehtoninen, rakennusperinteinen, taajamakuvallinen

Arvojen perustelu: Soinin keskustaan muodostuu historiallisesti kerroksinen kokonaisuus, jossa maaseutumaisema perinteisine pihapiireineen sulautuu osaksi 1900-luvulta lähtien taajamoitunutta keskustaa. Alueen kiintopisteenä on kirkko ja pappilan seutu ympäristöineen. Multiantien läheisyyteen sijoittuvat kunnantalo, koulut ja seurojentalo sekä elokuvateatteri. Kirkon eteläpuolella sijaitsee funkkisrakennus Lottala vuodelta 1939.

VIMPELI

Suksitien asutus ympäristöineen

Aluetyyppi: taajamaympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, toimintahistoriallinen, teollisuushistoriallinen, elinkeinohistoriallinen, taajamakuvallinen

Arvojen perustelu: Suksitien ja Uudentuvantien varsille muodostuu paikkakunnan elinkeino- ja asutushistoriaa sekä pohjalaista talonpoikaisrakentamista ilmentävä, historiallisesti kerroksisen alue.

ÄHTÄRI

Lahdensuu

Aluetyyppi: loma-asutus, järvimaisema

Arvot: asutushistoriallinen, taajamakuvallinen

Arvojen perustelu: Lahdensuun loma-asunto on rakennettu Ouluveteen työntyvän niemen luoteisrannalle. Huvilan kaakkoispuolella nousee jyrkästi metsäinen Mustikkavuori pururatoineen ja ulkoilualueineen. Huvilarakennus on vuonna 1937 valmistunut, lyhytnurkkainen hirsirunko/rankarakennus. Julkisivujen punaista rimalaudoitusta elävöittävät pääosin kahdeksanruutuiset ikkunat sekä vihreät ikkuna- ja ovipuitteet. Länsipäädyssä on iso nelijakoinen ikkuna, jossa on lasiovi. Huvilan harjakatto

on saumattua peltiä. Kokonaisuuteen kuuluu myös kaksi vuotta myöhemmin rakennettu ulkorakennus, jonka julkisivumateriaalit ja väritys noudattavat päärakennuksen tyyliä.

Mustikkavuoren tanssilava

Aluetyyppi: ulkoilualue lähellä taajamaa.

Arvot: sivistyshistoriallinen (huvirakennukset), rakennustekninen, taajamakuvallinen

Arvojen perustelu: Tanssilava sijaitsee Ouluveteen työntyvän niemen luoteisrannalla. Tanssilava on rakennettu aivan rantaan. Lavan itäpuolella on sorapintainen pysäköintialue, jonka kaakkoispuolella nousee jyrkästi metsäinen Mustikkavuori pururatoineen ja ulkoilualueineen. Tanssilava ravintolatiloineen on rakennusajankohdalleen tyypillinen, puurunkoinen ja perusmalliltaan ympyräpohjainen huvirakennus, joka on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan. Katteena on hakasaumapeltikate. Tanssilavan rakentaminen aloitettiin 1954. Tarvittava betoni ja hiekka tuotiin vastarannalta Nahkurin rannasta ja lava rakennettiin ammattimiesten sekä talkooväen voimin. Mustikkavuoren lavalla pidettiin tansseja 1980-luvulle asti. Lavojen suosion taas kohotessa Ostolan Kyläseura korjasi lavan uudelleen käyttöön. Lupaa peruskorjaukseen haettiin 1999. Lavan omistaa nykyään Ähtärin Urheilijat ry. Kesäiset lavatanssit Mustikkavuorella ovat jatkuneet jälleen vuodesta 2019 yksityisyrittäjien toimesta.

Ähtärin keskusta

Aluetyyppi: kaupunkiympäristö

Arvot: asutushistoriallinen, liikennehistoriallinen, rakennusperinteinen, kaupunkikuvallinen

Arvojen perustelu: Ähtärin keskusta Oulunveden rantamilla muodostaa omaleimaisen kulttuuriympäristön vanhoine liikekeskuksineen, asemakyläineen ja huviloineen. Alue sijoittuu Niittylänlahden ylittävän Meijerintien vanhan kivisillan molemmin puolin. Idässä asemanseudulle, Ostolan- ja Ähtärintien varteen sekä lännessä Mustikkavuoren alueella. Ostolan-/Ähtärintien alueelle sijoittuu vanha liikekeskusta, kunnantalo 1950-luvulta ja vanha yhteiskoulu 1930-luvulta. Lisäksi rannassa on säilynyt vanha pappilan pihapiiri. Aseman ja sitä ympäröivän puiston koillispuolelle ja Ähtärintien varteen sijoittuu pieni asemakylä asuin- ja liikerakennuksineen. Meijeritien varressa on säilynyt näyttäviä puuhuviloita ja muita edustavia asuinrakennuksia eri aikakausilta.

KAUHAJOKI, SEINÄJOKI, ISOKYRÖ, KURIKKA JA ILMAJOKI

Kyrönkankaantie

Yksi Suomen vanhimmista tiereiteistä. Tielinjaus kulkee oletettavasti suhteellisen hyvin nykyisinkin olemassa ja/tai käytössä olevien tielinjausten mukaisesti. Tie lähtee Kyrönjokivarren latvoilta ja seurailee jokiuomaa. Ainoastaan Ilmajoki-Ylistaro-välin tie erkanee joesta ja kulkee metsämaisemassa. Kyrön valtaväylä, muinainen erä- ja asutusreitti Hämeenlinnasta Vaasaan. Tielinjaus vakiintui keskiajalla eränkäynnin maakuljetuksissa ja esiintyy jo 1650-luvun kartoissa. Asutus-, posti- ja sotatie. Tiellä ovat kulkeneet mm. Nuijasodan, Isonvihan ja Suomen sodan joukot. Muita nimiä: Hämeenkankaantie, Pohjankankaantie, Kangastie ja Sikaintie.

www.epliitto.fi

Kampusranta 9 C / PL 109 / 60101 Seinäjoki

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

MAAKUNTAKAAVA
**HUOMISEN
LAKEUS**